

UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 378.015(043.3)

REPEȘCO GABRIELA

DEZVOLTAREA GÂNDIRII INDEPENDENTE A
STUDENȚILOR ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂRII
TRANSFORMATIVE

SPECIALITATEA: 531.01. TEORIA GENERALĂ A EDUCAȚIEI

Teză de doctor în științe ale educației

Conducător științific: _____

BOTNARI Valentina,
doctor în pedagogie, conferențiar universitar

Autor: _____

REPEȘCO Gabriela

CHIȘINĂU, 2026

© Repesco Gabriela, 2026

CUPRINS

ADNOTARE	7
ANNOTATION.....	8
LISTA TABELELOR	9
LISTA FIGURILOR	10
LISTA ABREVIERILOR.....	11
INTRODUCERE	12
1. BAZELE TEORETICE ALE DEZVOLTĂRII GÂNDIRII INDEPENDENTE A STUDENȚILOR ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂRII TRANSFORMATIVE	22
1.1 Delimitări conceptuale cu referire la gândirea independentă.....	22
1.1.1 Structura funcțională a gândirii independente și interdependențele blocurilor cognitive.....	30
1.2 Mecanisme psihice și perspective neuropsihologice ale gândirii independente în contextul învățării transformative	32
1.3 Fundamente teoretice și repere evolutive ale învățării transformative	36
1.4 Procesul învățării transformative din perspectiva paradigmei constructiviste și valențele sale în dezvoltarea gândirii independente	44
1.5 Concluzii la capitolul 1	52
2. DEMERSUL EXPERIMENTAL AL DEZVOLTĂRII GÂNDIRII INDEPENDENTE A STUDENȚILOR ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂRII TRANSFORMATIVE	53
2.1 Designul experimental al cercetării.....	53
2.2 Instrumente pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a gândirii independente	57
2.3 Instrumente pentru evaluarea nivelului de valorificare și implicare a studenților în contexte de învățare transformativă.....	61
2.4 Nivelul inițial al deținerii gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative.....	65
2.5 Constatări experiențiale de valorificare a contextelor de învățare transformativă în mediul academic.....	71
2.6 Concluzii la capitolul 2	77
3. PROCESUL DEZVOLTĂRII GÂNDIRII INDEPENDENTE A STUDENȚILOR ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂRII TRANSFORMATIVE.....	78
3.1 Fundamentarea Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a	

studenților în contextul învățării transformative	79
3.2 Aprobarea experimentală a Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative	97
3.3 Validarea eficienței Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative	119
3.4 Concluzii la capitolul 3	133
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	134
BIBLIOGRAFIE	137
ANEXE	150
Anexa 1. Elementele structurale ale gândirii și relațiile existente (adaptat de autor în baza Modelului propus de M. Golu).....	150
Anexa 2. Chestionarul „Cât de independent în gândire sunteți?”	151
Anexa 3. Test pentru determinarea gradului de independență	153
Anexa 4. Chestionar pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente	155
Anexa 5. Datele privind validarea psihometrică a chestionarului pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente prin coeficientul Alfa Cronbach (α)	161
Anexa 6. Chestionar de evaluare a autonomiei personale.....	163
Anexa 7. Chestionar axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă.....	174
Anexa 8. Datele privind validarea psihometrică a chestionarului privind nivelul implicării studenților în tipul de învățare transformativă prin coeficientul Alfa Cronbach (α).....	178
Anexa 9. Chestionar privind practicile cadrelor didactice universitare în organizarea contextelor de învățare transformativă	180
Anexa 10. Datele privind validarea psihometrică a chestionarului privind practicile cadrelor didactice universitare în organizarea contextelor de învățare transformativă prin coeficientul Alfa Cronbach (α)	184
Anexa 11. Constructul metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative	186
Anexa 12. Exemple de sarcini de învățare realizate de către studenți la etapa de formare.....	229
Anexa 13. Fișă de observare curentă a manifestării gândirii independente de către studenți..	238
Anexa 14. Rezultatele evaluării nivelului de dezvoltare a gândirii independente a studenților în etapele de constatare și validare (GE și GC), conform chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?”	244

Anexa 15. Rezultatele aplicării testului t pentru eșantioane independente asupra mediilor variabilelor din posttest, conform datelor chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?”	250
Anexa 16. Rezultatele testului t pentru eșantioane perechi privind compararea mediilor variabilelor între pretest și posttest, conform datelor chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?”	252
Anexa 17. Rezultatele testului de corelație Pearson pentru variabilele chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?”	254
Anexa 18. Rezultatele privind nivelul AP a studenților (GE și GC) în etapele de constatare și validare, în baza datelor Chestionarului de evaluare a autonomiei personale (după M. Albu).....	255
Anexa 19. Rezultatele aplicării testului t pentru eșantioane independente asupra mediilor variabilelor din posttest, conform datelor chestionarului de evaluare a autonomiei personale după M. Albu.....	261
Anexa 20. Rezultatele testului t pentru eșantioane perechi privind compararea mediilor variabilelor între pretest și posttest, conform datelor chestionarului de evaluare a autonomiei personale după M. Albu	264
Anexa 21. Rezultatele testului de corelație Pearson pentru variabilele chestionarului de evaluare a autonomiei personale după M. Albu	265
Anexa 22. Rezultatele privind nivelul de dezvoltare a gândirii independente a studenților în etapele de constatare și validare (GE și GC), conform Chestionarului pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente.....	266
Anexa 23. Rezultatele aplicării testului t pentru eșantioane independente asupra mediilor variabilelor din posttest, conform datelor Chestionarului pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente	272
Anexa 24. Rezultatele testului t pentru eșantioane perechi privind compararea mediilor variabilelor între pretest și posttest, conform datelor chestionarului pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente.....	275
Anexa 25. Rezultatele testului de corelație Pearson pentru variabilele chestionarului pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente	276
Anexa 26. Rezultatele evaluării gradului de independență a studenților în etapele de constatare și validare (GE și GC), conform Testului A. Karelin.....	277
Anexa 27. Rezultatele aplicării testului t pentru eșantioane independente asupra mediilor variabilelor din posttest, conform datelor testului pentru determinarea gradului de independență după A. Karelin.....	283
Anexa 28. Rezultatele testului Mann-Whitney U pentru eșantioane independente privind compararea variabilelor total, conform datelor testului pentru determinarea gradului de independență după A. Karelin.....	284
Anexa 29. Rezultatele testului Wilcoxon pentru eșantioane perechi privind compararea mediilor variabilei Total între pretest și posttest, conform datelor testului pentru determinarea	

gradului de independență după A. Karelin.....	285
Anexa 30. Rezultatele privind gradul de implicare a studenților în situații de învățare transformativă în etapele de constatare și validare (GE și GC), conform chestionarului aplicat	287
Anexa 31. Rezultatele aplicării testelor statistice (testul de normalitate, testul t și TT U) pentru eșantioane independente asupra mediilor variabilelor din posttest, conform datelor Chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă.....	293
Anexa 32. Rezultatele corelării Pearson pentru variabilele din Chestionarul axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă.....	296
Anexa 33. Rezultatele aplicării testelor statistice pentru eșantioane dependente, conform datelor Chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă.....	297
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	302
CV-ul AUTORULUI	303

ADNOTARE

Repeșco Gabriela, „Dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative”, teză de doctor în științe ale educației. Chișinău, 2026.

Structura tezei. Teza este constituită din: adnotări în limbile română și engleză, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 165 de titluri, 33 de anexe, 136 de pagini de text de bază, 20 de tabele, 17 figuri. Rezultatele obținute au fost publicate în 27 de lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: gândire, gândire independentă, gânditor independent, învățare, învățare transformativă, fazele învățării transformative, paradigmă constructivistă, studenți.

Domeniul de studiu: 5. Științe sociale și economice. 53 Științe ale educației.

Scopul cercetării constă în fundamentarea, elaborarea și validarea experimentală a Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative.

Obiectivele cercetării: 1) fundamentarea esenței tipului de gândire independentă; 2) delimitarea valențelor învățării transformative în dezvoltarea gândirii independente a studenților în devenire profesională; 3) constatarea contextelor și a nivelului inițial al deținerii gândirii independente de către studenți; 4) elaborarea și validarea experimentală a Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative prin implementarea constructului metodologic aferent; 5) deducerea concluziilor și elaborarea recomandărilor.

Noutatea și originalitatea științifică sunt susținute de: precizarea și stabilirea genezei conceptelor de gândire independentă și învățare transformativă; identificarea și analiza teoriilor, abordărilor și orientărilor științifice în scopul conceptualizării tipului de gândire independentă; determinarea și fundamentarea principiilor educației constructiviste necesare pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților; argumentarea și elaborarea indicatorilor de performanță/calitate pentru evaluarea progresului GI; demonstrarea eficacității valențelor învățării transformative, transpuse în Modelul pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contexte de învățare transformativă, elaborat și validat experimental prin implementarea constructului metodologic aferent.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea problemei științifice importante: determinarea fundamentelor teoretice și metodologice ale dezvoltării gândirii independente prin integralizarea teoriilor pedagogice și elaborarea Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative, fapt ce a contribuit la eficientizarea pregătirii studenților în devenire profesională.

Semnificația teoretică a cercetării constă în argumentarea teoretică a conceptelor de gândire independentă și învățare transformativă; fundamentarea și elaborarea Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative; determinarea sistemului de principii (al priorității construcției „cunoașterii”; al autonomiei și individualizării; al învățării experiențiale și contextuale; al învățării prin colaborare), implicit a condițiilor psihopedagogice de dezvoltare a gândirii independente a studenților.

Valoarea aplicativă a cercetării s-a materializat în elaborarea și validarea Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative încorporat în constructul metodologic, care s-a dovedit a fi eficient în dezvoltarea gândirii independente a studenților. Totodată, a fost elaborată o serie de criterii referențiale pentru evaluarea progresului gândirii independente în baza structurii funcționale a gândirii. Un alt aspect aplicativ constă în adaptarea, elaborarea și validarea instrumentelor de diagnosticare a gândirii independente. Cercetarea realizată a demonstrat că toate componentele structurale ale Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative pot fi cu succes aplicate la ciclul I – licență, inclusiv în cadrul cursului universitar „Psihopedagogie centrată pe formabil”.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin activitatea didactică în cadrul Universității de Stat din Tiraspol, actualmente UPS „Ion Creangă” din Chișinău prin intermediul publicațiilor și comunicărilor științifice la seminarele metodologice, congrese, simpozioane, conferințe naționale și internaționale, mese rotunde și workshop-uri. Cercetarea experimentală s-a desfășurat în cadrul UST și a continuat la UPS „Ion Creangă” din Chișinău, în anii de studii 2020-2024, eșantionul experimental a fost constituit din 132 de studenți de la facultățile de Biologie și Chimie, FMTI, Științe ale Educației, Psihologie și Psihopedagogie Specială (care au format ulterior GE și GC) și 42 de cadre didactice universitare, implicate exclusiv în etapa de constatare.

ANNOTATION

Repeșco Gabriela, “Development of students' independent thinking in the context of transformative learning”, PhD thesis in Educational Sciences. Chisinau, 2026.

Structure of the doctoral thesis. The thesis comprises: annotations in Romanian and English, an introduction, 3 chapters, general conclusions and recommendations, a bibliography of 165 titles, 33 appendices, spanning 136 pages of core text, including 20 tables and 17 figures. The research findings were published in 27 scientific papers.

Keywords: thinking, independent thinking, independent thinker, learning, transformative learning, phases of transformative learning, constructivist paradigm, students.

Field of study: 5. Social and Economic Sciences. 53. Education Sciences.

The purpose of our research consists in substantiating, developing, and experimentally validating the Pedagogical Model for the development of students' independent thinking in the context of transformative learning.

Research objectives: 1) substantiating the essence of independent thinking as a specific type of thinking; 2) delimiting the valences of transformative learning in developing the independent thinking of pre-service students; 3) ascertaining the contexts and baseline levels of students' independent thinking; 4) developing and experimentally validating the Pedagogical Model for fostering students' independent thinking in the context of transformative learning through the implementation of the related methodological construct; 5) drawing conclusions and formulating practical recommendations.

Scientific novelty and originality are supported by: clarifying and establishing the genesis of the concepts of independent thinking and transformative learning; identifying and analyzing scientific theories, approaches, and orientations to conceptualize independent thinking; determining and substantiating the principles of constructivist education necessary for developing students' independent thinking; justifying and developing performance and quality indicators for evaluating the progress of independent thinking; and demonstrating the effectiveness of transformative learning valences transposed into the Pedagogical Model for developing students' independent thinking in transformative learning contexts, elaborated and experimentally validated through the implementation of the corresponding methodological construct.

Research findings contributing to the solution of the important scientific problem: determining the theoretical and methodological foundations for the development of independent thinking through the integration of pedagogical theories, and elaborating the Pedagogical Model for fostering students' independent thinking in the context of transformative learning, thereby enhancing the effectiveness of students' pre-service professional preparation.

The theoretical significance of the research consists in: theoretically justifying the concepts of independent thinking and transformative learning; substantiating and elaborating the Pedagogical Model for developing students' independent thinking in the context of transformative learning; determining the system of principles (priority of constructing “knowledge”, autonomy and individualization, experiential and contextual learning, collaborative learning), as well as identifying the psychopedagogical conditions required for fostering students' independent thinking.

The practical value of the research materialized in: developing and validating the Pedagogical Model for developing students' independent thinking in the context of transformative learning embedded in the Methodological Construct, which demonstrated its efficacy in fostering students' independent thinking. Concurrently, a set of referential criteria for evaluating the progress of independent thinking based on the functional structure of cognition was formulated. An additional applicative contribution lies in adapting, elaborating, and validating diagnostic tools for independent thinking. The research confirmed that all structural components of the PM DITTL can be successfully implemented in Cycle I – Bachelor's degree, including within the university course “*Learner-Centered Psychopedagogy*”.

Implementation of scientific results: was carried out through instructional activities at Tiraspol State University, currently “Ion Creangă” State Pedagogical University of Chișinău, via publications and scientific communications at methodological seminars, congresses, symposia, national and international conferences, roundtables, and workshops. The experimental research was conducted at TSU and continued at SPU “Ion Creangă” in Chișinău during the 2020–2024 academic years; the experimental sample comprised 132 students from the faculties of Biology and Chemistry; Physics, Mathematics and Information Technologies; Educational Sciences; Psychology and Special Psychopedagogy (who subsequently formed the experimental group and the control group), as well as 42 university faculty members, involved exclusively in the fact-finding (preliminary) stage.

LISTA TABELELOR

Tabelul 1.1. Structura funcțională specifică a gândirii independente (elaborat de autor în baza Modelului cvadridimensional propus de M. Golu)	31
Tabelul 2.1. Structura eșantionului de studenți implicat în cercetare.....	54
Tabelul 2.2. Criterii referențiale pentru evaluarea progresului gândirii independente.....	55
Tabelul 2.3. Rezultatele „Chestionarului AP” la etapa de constatare	67
Tabelul 2.4. Datele obținute în baza „Chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă” la etapa de constatare	71
Tabelul 3.1. Constructul metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative.....	102
Tabelul 3.2. Testul t pentru eșantioane independente la chestionarul „Cât de independent în gândire sunteți” după B. Potter.....	121
Tabelul 3.3. Testul t pentru eșantioane dependente la chestionarul „Cât de independent în gândire sunteți” după B. Potter.....	122
Tabelul 3.4. Evoluția comparativă a studenților după tipul de gânditor independent la etapele pretest și posttest.....	123
Tabelul 3.5. Datele obținute în baza prelucrării rezultatelor Chestionarului de evaluare a autonomiei personale la etapa de validare	123
Tabelul 3.6. Testul t pentru eșantioane independente la chestionarul de evaluare a autonomiei personale după M. Albu.....	125
Tabelul 3.7. Testul t pentru eșantioane dependente la Chestionarul de evaluare a autonomiei personale după M. Albu.....	125
Tabelul 3.8. Testul t pentru eșantioane independente la chestionarul pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente a studenților	126
Tabelul 3.9. Testul t pentru eșantioane dependente la chestionarul pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente a studenților	127
Tabelul 3.10. Testul Mann–Whitney U pentru eșantioane independente realizat în baza testului pentru determinarea gradului de independență după A. Karelin	128
Tabelul 3.11. Rezultatele testului Wilcoxon pentru eșantioane perechi realizat în baza testului pentru determinarea gradului de independență (adaptat după A. Karelin).....	129
Tabelul 3.12. Datele obținute în baza chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă la etapa de validare	129
Tabelul 3.13. Testul t pentru eșantioane independente la chestionarul axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă	132
Tabelul 3.14. Testul Mann–Whitney U pentru eșantioane independente realizat în baza chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de ÎT	132
Tabelul 3.15. Teste statistice aplicate eșantioanelor perechi pretest și posttest în cadrul chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de ÎT	133

LISTA FIGURILOR

Figura 1.1. Calitățile gândirii după T. Buzdugan	24
Figura 1.2. Tipologia gândirii după M. Zlate	25
Figura 1.3. Modelul cvadridimensional al gândirii după M. Golu	31
Figura 1.4. Fazele învățării transformative după J. Mezirow	43
Figura 2.1. Distribuția cadrelor didactice universitare chestionate în funcție de vârstă.....	55
Figura 2.2. Distribuția subiecților din GE și GC după nivelul și tipul de gânditor independent la etapa de constatare.....	66
Figura 2.3. Interpretarea scorurilor privind autonomia personală la GE și GC în (%) la etapa de constatare conform „Chestionarului AP” după M. Albu	67
Figura 2.4. Distribuția rezultatelor privind nivelul deținerii gândirii independente a studenților din GE și GC la etapa de constatare	69
Figura 2.5. Distribuția rezultatelor privind nivelul deținerii independenței studenților în GE și GC la etapa de constatare (după A. Karelin, versiune adaptată)	70
Figura 2.6. Interpretarea scorurilor privind identificarea gradului de implicare a studenților din GE și GC în situații de învățare transformativă la etapa de constatare (%)	72
Figura 2.7. Rezultatele privind frecvența implicării studenților în contexte de învățare transformativă repartizate pe indicatori (%)	75
Figura 3.1. Modelul pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative	81
Figura 3.2. Distribuția subiecților din GE și GC după nivelul și tipul de gânditor independent la etapa de validare	120
Figura 3.3. Interpretarea scorurilor privind autonomia personală în GE și GC în (%) la etapa de validare conform Chestionarului de evaluare a autonomiei personale.....	124
Figura 3.4. Distribuția rezultatelor privind nivelul deținerii gândirii independente a studenților din GE și GC la etapa de validare.....	126
Figura 3.5. Distribuția rezultatelor privind nivelul deținerii independenței studenților în GE și GC la etapa de validare.....	128
Figura 3.6. Distribuția procentuală a scorurilor privind gradul de implicare a studenților din GE și GC în situații de învățare transformativă la etapa de validare	130

LISTA ABREVIERILOR

GI – Gândire independentă

ÎT – Învățarea transformativă

FÎT – Fazele învățării transformative

FÎT1 – Dilemă dezorientantă

FÎT2 – Autoexaminarea, însoțită de trăiri afective generate de conștientizarea necunoașterii

FÎT3 – Evaluarea critică a propriilor viziuni

FÎT4 – Recunoașterea faptului că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, procesul fiind însoțit de nemulțumire de sine

FÎT5 – Explorarea opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni

FÎT6 – Planificarea unei serii de acțiuni

FÎT7 – Achiziționarea de valori și dezvoltarea abilităților necesare implementării planurilor propuse

FÎT8 – Încercarea și asumarea de noi roluri

FÎT9 – Consolidarea competenței și a încrederii în sine în exercitarea noilor roluri și relații

FÎT10 – Reintegrarea în viața personală, în baza condițiilor generate de noua perspectivă

PPCF – Psihopedagogie centrată pe formabil

PPCS – Psihopedagogie centrată pe subiect

ECF – Educație centrată pe formabil

MP DGIÎT – Model pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative

CM DGIÎT – Construct metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative

AP – Autonomie personală

PEI – Plan educațional individualizat

IT – Tehnologii informaționale

EE – Eșantion experimental

GE – Grup experimental

GC – Grup de control

UPSC – Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

UST – Universitatea de Stat din Tiraspol

Chestionarul AP – Chestionar de evaluare a autonomiei personale

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța problemei abordate. Societatea contemporană înregistrează un ritm alert de transformări care induc schimbarea și evoluția progresivă, fapt ce solicită de la agenții sociali dezvoltare personală și profesională continuă. Piața muncii solicită personalități, specialiști competitivi, independenți în gândire și prompti în acțiune. Sunt tot mai apreciate persoanele care au curajul de a contrazice ideile celor din jur atunci când acestea sunt lipsite de argumente valide, demonstrând forța de a lupta pentru opiniile și proiectele înaintate, care manifestă flexibilitate în principiile și convingerile după care își trăiesc viața. O achiziție valorică a profesionalismului este reprezentată de tipul de gândire pe care îl posedă personalitatea în devenire. Actualmente gândirea independentă este indispensabilă, practic, în toate domeniile de activitate: economic [152, pp. 12-13], educațional, juridic, medical [127, p. 7], IT, inginerie și construcții etc. În legătură cu acest fapt, apare necesitatea de evaluare și eventual de formare/dezvoltare a acesteia. Persoanele care manifestă gândire independentă sunt importante la locul de muncă, deoarece au capacitatea de a vedea lucrurile dintr-o perspectivă diferită.

În ultima perioadă, problematica dezvoltării gândirii independente a devenit tot mai pregnantă, aceasta rămânând în atenția cercetătorilor atât în context național și internațional. Interesul în ascensiune pentru problema de cercetare vizată se justifică prin incertitudinea aspectelor teoretice și metodologice ale interpretării tipului dat de gândire, precum și prin lipsa elucidării unor mecanisme psihice concrete și a strategiilor cu valențe semnificative pentru dezvoltarea acesteia.

Analiza documentelor de politici educaționale precum „Busola învățării OCDE 2030” [147], Strategia de dezvoltare „Educația 2030” (pentru anii 2021-2030) [154], Codul Educației al R. Moldova [133], Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030” [155], Cadrul Național al Calificărilor din R. Moldova [132], Cadrul de referință al Curriculumului Național [131] etc. evidențiază tendința sistemului actual de învățământ din Europa, dar și din R. Moldova de a pune accentul pe valorificarea potențialului individual, promovarea unei personalități libere și *independente*, deschise către schimbări, creative și *autonome*, prompte în acțiune și *gândire (s.n.)*, cu spirit de inițiativă. Apare necesitatea cunoașterii și dezvoltării continue, deoarece omul modern trebuie să se adapteze rapid și în mod continuu schimbărilor, inovațiilor perpetue în domeniul profesional, al științei, schimbări care reorganizează întregul conținut al vieții, al convingerilor, atitudinilor și valorilor promovate. Actualmente, un rol major în această direcție îi revine competitivității, în contextul căreia trebuie să formăm persoane activ-participative, implicate în procesul de transformare pozitivă cu capacitatea de autoidentificare și autoactualizare prezentate

în modul în care acestea știu să gândească independent, critic și creativ, să activeze, să învețe, să transmită, să aplice și să identifice independent soluții inovatoare și originale, aplicabile în contexte reale de viață. Reieșind din cele expuse, menționăm că importanța dezvoltării gândirii independente la formabili derivă și din noul context educațional, care este orientat spre creșterea gradului de autonomie, creativitate și independență a celor care învață. Această tendință reimpulsionează preocuparea învățământului pentru calitatea studiilor și succesul subiecților implicați în activitatea de învățare.

Unul dintre principiile pe care se întemeiază educația de calitate este „principiul libertății de gândire și al independenței față de ideologii...” stipulat în art. 7 al Codului Educației al Republicii Moldova [133], conform căruia educația reprezintă o piatră de temelie în construcția unui sistem educațional democratic și progresiv. Prin recunoașterea și promovarea libertății de gândire, procesul educațional își propune să ofere formabililor posibilitatea de a-și dezvolta propriile opinii și perspective, fără a fi constrânși de ideologii preconcepute sau presiuni externe. Acest fapt subliniază importanța cultivării spiritului critic și a autonomiei intelectuale, oferindu-le formabililor o bază solidă pentru a deveni cetățeni activi și responsabili într-o societate în continuă schimbare. Independența gândirii ca finalitate valorică poate fi dedusă și din idealul educațional stipulat în art. 6 al aceluiași document normativ, acesta vizând „formarea personalității autonome, cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate” [133]. Or, independența în opinie și acțiune a unui individ se bazează anume pe independența gândirii și a rațiunii.

În această ordine de idei, considerăm că, pentru o reușită academică durabilă, independența în gândire este indispensabilă educabilului modern, fapt confirmat și de obiectivele Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” [154], care vizează asigurarea dezvoltării temeinice a sistemului educațional în vederea formării unei personalități integre, active, sociale și creative – calități importante pentru dezvoltarea umană și asigurarea progresului social-economic al țării, or aceasta nu se poate asigura decât prin libertatea de a gândi fără ajutorul altcuiva, de sine stătător. Pe de altă parte, învățarea definită, cu precădere în sec. XXI, ca proces de construcție a propriei cunoașteri, oferă formabililor autonomie, un confort psihologic ridicat, independență și libertate de manifestare [81, p. 99]. Participarea și implicarea celor care învață la construirea unor viziuni noi asupra lumii înconjurătoare cuprinde o notă subiectivă puternică, de trăire afectivă personală, iar rezultatul scontat este influențat de apariția unor tipuri de învățare mai temeinice, sustenabile și eficiente precum învățarea transformativă, învățarea autodirijată, învățarea independentă,

învățarea de sine stătătoare, învățarea autonomă care solicită mobilizarea resurselor gândirii independente, contribuind direct la exersarea și consolidarea acesteia.

Prevederile nominalizate vin să ofere un cadru legal exigențelor economice actuale, oficializând necesitatea ca procesul educațional să livreze specialiști care manifestă gândire independentă. De exemplu, un studiu realizat sub coordonarea Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” publicat în Monitorul Social, nr. 7 [138, p. 8] confirmă necesitatea dezvoltării învățământului orientat spre promovarea unei gândiri independente, critice și creative a elevilor/studentilor, inclusiv spre promovarea educației civice și multiculturale în mediul educațional. Or însumarea eventuală a acestora în performanța personalității nu se produce fără implicarea gândirii independente, care solicită anumite contexte specifice pentru a fi dezvoltată și manifestată. În aceste condiții, un cadru optim pentru stimularea acestui tip de gândire îl constituie învățarea transformativă, care, prin însăși esența ei, determină studenții să devină subiecți activi ai propriei formări, prin valorificarea deplină a gândirii independente.

Până în prezent, tipul de gândire independentă nu a fost abordat în profunzime nici în R. Moldova, nici în străinătate, deși se constată o prezență frecventă a acestui termen în discursuri, articole tematice, portaluri și documente internaționale, în spațiul public larg, fiind o achiziție solicitată de la orice persoană în varii domenii de activitate.

În contextul educațional actual, când se pledează pentru educația de calitate, una dintre cele mai raționale și de perspectivă căi pentru soluționarea fenomenelor de criză se consideră centrarea procesului instructiv-educativ pe competențe. Această direcție, fundamentată pe ideea competențelor-cheie înaintată de experții Consiliului Europei la începutul anilor '90, a devenit în timp o strategie directoare a modernizării educației, orientarea spre formarea acestora fiind prioritară [17, p. 33].

O evoluție firească a acestei abordări o constituie perspectiva competențelor transformative promovate de „Busola învățării OCDE 2030” [147, p. 63], care propune o extindere a înțelegerii competenței dincolo de dimensiunea operațională și cognitivă, incluzând dimensiunile etică, reflexivă și socială ale dezvoltării umane. Potrivit acestui cadru, formabilii trebuie să dobândească trei competențe transformative fundamentale: crearea unor valori noi (*creating new value*), reconcilierea tensiunilor și a dilemelor (*reconciling tensions and dilemmas*) și asumarea responsabilității (*taking responsibility*) [147, p. 16]. Aceste competențe au rolul de a-i susține pe formabili să contribuie la societatea actuală, să gestioneze complexitatea și ambiguitatea și să reflecte etic asupra propriilor acțiuni. În mod special, cultivarea acestor trei piloni transformativi susține direct dezvoltarea gândirii independente, critice și creative. Formabilul este încurajat astfel să depășească reproducerea pasivă a cunoștințelor și să devină un subiect activ al propriei formări,

capabil să genereze sens, să acționeze cu integritate și să contribuie la transformarea pozitivă a realității sociale. Astfel, gândirea independentă constituie o expresie superioară a maturității intelectuale și morale, fiind indisolubil legată de autonomia personală și responsabilitatea civică – valori esențiale ale educației pentru secolul XXI.

În această ordine de idei, reiterăm că ia pondere tot mai mult perspectiva globală și viziunea de ansamblu asupra lucrurilor, legătura intrinsecă dintre ceea ce înveți și cum aplici în practică cele învățate. Formabilii trebuie instruiți să *gândească independent* (s.n.), să navigheze prin multitudinea surselor de informare, să asimileze informația necesară, iar apoi să o utilizeze într-un format util lor, dar care nu contravine expectanțelor sociale [17, p. 33]. Cultivarea la personalitatea în formare a unei gândiri libere și a unor aptitudini personalizate de soluționare a problemelor ar constitui una dintre prerogativele educației autohtone, în strictă corespundere cu exigențele standardelor europene [16, p. 94].

Pentru a dezvolta eficient tipul de gândire independentă, este esențial să identificăm contextele de învățare cu potențial maxim în sensul dat. În viziunea noastră prezintă interes cadrele de autonomie cognitivă în circumstanțele învățării transformative, tip de învățare elucidat multiaspectual de către J. Mezirow [120], autorul teoriei învățării transformative. Acest tip de învățare implică reflecția asupra experienței anterioare pentru a construi o înțelegere nouă sau revizuită, orientată către acțiuni viitoare.

Exercitarea GI, precum și acțiunile specifice învățării transformative în care tipul dat de gândire este solicitat, reclamă un prag optim de maturitate intelectuală autentică. Acest fapt conferă relevanța dezvoltării GI în contexte de ÎT preponderent în perioada adolescenței și a tinereții, etape în care structurile cognitive permit o raportare critică și autonomă la propriile experiențe și la realitatea înconjurătoare.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare. Gândirea independentă rămâne un subiect abordat modest în cercetările de specialitate din pedagogie, psihologie, filozofie și alte științe existente în spațiul autohton.

În *plan internațional*, problematica formării gândirii independente se află în atenția mai multor cercetători, fiind abordată din diverse perspective teoretice și praxiologice. Contribuții semnificative în acest sens au fost aduse de Sh. Presley [125], prin studierea acestui fenomen și fondarea *Organizației Naționale a Resurselor pentru GI* (SUA); B. Potter, care a vizat dimensiunea evaluativă prin elaborarea chestionarului specific „*How independent thinking are you?*” [151]; I. Gilbert [116], orientat spre transpunerea conceptului în practica educațională prin lucrarea sa „*Independent Thinking*” și prin dezvoltarea rețelei de practicieni educaționali, „*Independent Thinking LTD*” din Marea Britanie, entitate ce oferă instruire, dezvoltare, coaching

și consultanță școlară; precum și A. Loh [142], evidențiind calitățile esențiale ale unui gânditor independent, precum perseverența, încrederea în sine, determinarea, motivația și conștiința de sine. Deținerea acestor calități de către gânditorul independent stimulează o gândire inovatoare, menită să susțină formabilii în manifestarea independenței în acțiune și limbaj.

În *spațiul academic românesc*, cercetarea acestei probleme este susținută parțial de I. Neacșu [68; 69], care argumentează interdependența dintre învățarea academică și necesitatea dezvoltării unei personalități autonome (capabile de independență în gândire și acțiune), dar și de S. Costreie [134], subliniind importanța majoră a formării GI în contextul educației contemporane.

În *Republica Moldova*, problematica dezvoltării gândirii independente a studenților a fost abordată tangențial. Printre contribuțiile autohtone relevante se numără studiile realizate de V. Botnari [17; 26; 34], care conceptualizează și extind abordarea gândirii independente ca tip special de gândire, precum și cele ale cercetătoarei D. Antoci [4, p. 7; 5], plasând independența în rândul valorilor fundamentale ale personalității, cu accent pe dezvoltarea gândirii independente și critice.

Analizând concepțiile științifice ale cercetătorilor autohtoni și din străinătate care s-au ocupat de problema dată, constatăm diverse opinii privind dezvoltarea gândirii independente prin care se evidențiază rolul decisiv al învățării, în special al tipului de învățare transformativă. Cu toate acestea, nu se atestă studii axate pe elucidarea modalităților speciale de dezvoltare a acesteia, iar cercetările ce vizează valențele tipului de învățare rămân modeste și tangențiale. Prin urmare, concluzionăm că lipsesc studiile care cercetează dezvoltarea GI în contextul învățării transformative. Datele expuse anterior s-au conturat în calitate de motive substanțiale care ne-au determinat să studiem mai aprofundat gândirea independentă a studenților și să identificăm care sunt tipurile de învățare pertinente pentru evoluția premiselor tipului dat de gândire.

În baza celor expuse mai sus se conturează anumite *contradicții* între:

- noile exigențe față de studenți, cooptați într-un sistem de învățământ în continuă modernizare, care solicită în mod evident angajări ale gândirii independente a acestora;
- numărul impunător de ore alocat studiului individual în planurile actuale de învățământ universitar, care solicită implicații active ale gândirii independente a studenților, în contrast cu lipsa suporturilor curriculare ce ar oferi un sprijin metodologic adecvat în acest sens;
- lipsa studiilor care elucidează potențialul formativ al diferitelor tipuri de învățare, implicit al ÎT, în dezvoltarea GI a studenților;

discrepanța dintre solicitările pieței muncii pentru absolvenți cu gândire independentă și critică și atestarea unor abordări didactice din școala superioară cu accente modeste pentru dezvoltarea independenței cognitive a viitorilor profesioniști.

Ansamblul acestor contradicții ne-a condus la conturarea **problemei cercetării**: Care sunt premisele pedagogice ale învățării transformative pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților?

Obiectul cercetării îl reprezintă procesul dezvoltării gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative.

Scopul cercetării constă în fundamentarea, elaborarea și validarea experimentală a Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative.

Obiectivele cercetării:

1. Fundamentarea esenței tipului de gândire independentă.
2. Delimitarea valențelor învățării transformative în dezvoltarea gândirii independente a studenților în devenire profesională.
3. Constatarea contextelor și a nivelului inițial al deținerii gândirii independente de către studenți.
4. Elaborarea și validarea experimentală a Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative prin implementarea constructului metodologic aferent.
5. Deducerea concluziilor și elaborarea recomandărilor.

Ipoteza cercetării: Dezvoltarea progresivă a gândirii independente a studenților va spori evident dacă:

- va fi elaborat și implementat Modelul pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contexte de învățare transformativă încorporat în CM DGÎÎT;
- constructul metodologic va determina strategiile cu pondere prioritară pentru dezvoltarea GI în contextele fazelor învățării transformative, printre care: cognitive, metacognitive, compensatorii, sociale și afective;
- acțiunile formative generate de construct vor fi reglementate de normativitatea constituită din norme și reguli descendente din principiile educației constructiviste.

Sinteza metodologiei cercetării științifice și metodele de cercetare

Baza metodologică a cercetării include: paradigma constructivistă; investigațiile privind gândirea independentă (B. Potter [124; 151], Sh. Presley [125], I. Gilbert [116]; V. Botnari [17; 26; 31; 33; 34; 35]); teoria învățării transformative (J. Mezirow [119; 120; 121; 122; 145], P. Cranton [109; 110; 111; 157], E.W. Taylor [122; 157; 128], K. Illeris [61, p. 88] L. Șoitu [94], L. C. Pavel [72; 94], M. Voinea [163], V. Botnari [13; 15; 17; 18; 20; 21; 22; 23; 29; 30; 32; 35], D. Stah [35], L. Franțuzan [44]).

Pentru a testa ipoteza înaintată vom utiliza un set de **metode de cercetare**: *metode teoretice*

– analiza, sinteza, compararea, generalizarea și sistematizarea conceptelor științifice; *metode praxiologice* – observarea, experimentul psihopedagogic, chestionarea, testarea, studierea produselor activității studenților; *metode statistice și matematice* de prelucrare cantitativă și calitativă a rezultatelor – testul t pentru eșantioane independente și perechi; coeficientul de corelație Pearson; testul Mann–Whitney U; testul Wilcoxon; testul de normalitate Kolmogorov–Smirnov, testul *Shapiro–Wilk*, coeficientul Alfa Cronbach (α).

Noutatea și originalitatea științifică sunt susținute de: precizarea și stabilirea genezei conceptelor de gândire independentă și învățare transformativă; identificarea și analiza teoriilor, abordărilor și orientărilor științifice în scopul conceptualizării tipului de gândire independentă; determinarea și fundamentarea principiilor educației constructiviste necesare pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților; argumentarea și elaborarea indicatorilor de performanță/calitate pentru evaluarea progresului GI; demonstrarea eficacității valențelor învățării transformative, transpuse în Modelul pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contexte de învățare transformativă, elaborat și validat experimental prin implementarea constructului metodologic aferent.

Problema științifică importantă soluționată în cercetare constă în fundamentarea teoretică și praxiologică a funcționalității modelului pedagogic prin implementarea constructului metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative.

Organizarea cercetării Cercetarea s-a organizat în perioada 2020-2024, în cadrul UST, actualmente Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Eșantionul investigației a fost constituit din două categorii de subiecți: 132 de studenți de la facultățile de Biologie și Chimie, Fizică, Matematică și Tehnologii Informaționale, Științe ale Educației, Psihologie și Psihopedagogie Specială (care au format ulterior lotul experimental și lotul de control) și 42 de cadre didactice universitare, implicate exclusiv în etapa de constatare.

Semnificația teoretică a cercetării constă în argumentarea teoretică a conceptelor de gândire independentă și învățare transformativă; fundamentarea și elaborarea Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative; determinarea sistemului de principii (al priorității construcției „cunoașterii”; al autonomiei și individualizării; al învățării experiențiale și contextuale; al învățării prin colaborare), implicit a condițiilor psihopedagogice de dezvoltare a gândirii independente a studenților.

Valoarea aplicativă a cercetării s-a materializat în elaborarea și validarea Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative încorporat în constructul metodologic, care s-a dovedit a fi eficient în dezvoltarea

gândirii independente a studenților. Totodată, a fost elaborată o serie de criterii referențiale pentru evaluarea progresului gândirii independente în baza structurii funcționale a gândirii. Un alt aspect aplicativ constă în adaptarea, elaborarea și validarea instrumentelor de diagnosticare a gândirii independente. Cercetarea realizată a demonstrat că toate componentele structurale ale MP DGÎÎT pot fi cu succes aplicate la ciclul I – licență, inclusiv în cadrul cursului universitar „*Psihopedagogia centrată pe formabil*”.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Rezultatele cercetării au fost discutate și aprobate în cadrul ședințelor și seminarelor metodologice ale Catedrei Psihopedagogie și Educație Preșcolară (UST, Chișinău, 2020-2022); workshop-ului „Developing independent thinking in transformative learning contexts” organized within the International Scientific Conference „Education From The Perspective of the Future Classroom Concept”. UPSC, 2023; conferințelor științifice naționale și internaționale: Conferința științifică națională cu participare internațională „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”. UST, 2021, 2023. UPSC, 2023; Conferința națională cu participare internațională: Conferința Republicană a cadrelor didactice. UST, 2020-2022; Conferința națională cu participare internațională „Educația din perspectiva conceptului Clasa Viitorului”, UPSC, 2020. Congresul Științific Internațional Moldo-Polono-Român. UST, 2021; Conferința științifică internațională: Cultura cercetării pedagogice: provocări și tendințe contemporane. UST, 2021; Conferința științifică națională cu participare internațională „Educația în fața noilor provocări”. UST, 2021; Conferința științifică internațională: Asistența psihologică la etapa contemporană: realități și perspective. USARB, 2021; The 2nd International Conference of Applied Psychology „Current Affairs and Perspectives in Psychological Research”. USM, 2022; Simpozionul cu participare internațională Kreatikon: Creativitate-Formare-Performanță” Creativitate și inovare – premise ale excelenței în educație”, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, 2023-2026; Conferința științifică internațională „Știință și educație: noi abordări și perspective”. UPSC, 2023; International conference on education in the digital era - second edition. Danubius University of Galati, 2023; Conferința științifică internațională „Știință, Educație, Cultură” dedicată aniversării a 33-a a USC. 2024; Conferința științifică națională cu participare internațională „Valorificarea neuroștiințelor în dezvoltarea personală”. UPSC, 2025.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin activitatea didactică în cadrul Universității de Stat din Tiraspol, actualmente UPS „Ion Creangă” din Chișinău prin intermediul publicațiilor și comunicărilor științifice la seminarele metodologice, congrese, simpozioane, conferințe naționale și internaționale, mese rotunde și workshop-uri. Cercetarea experimentală s-a desfășurat în cadrul UST și a continuat la UPS „Ion Creangă” din Chișinău, în anii de studii 2020-2024, eșantionul experimental a fost constituit din 132 de studenți de la facultățile de

Biologie și Chimie, FMTI, Științe ale Educației, Psihologie și Psihopedagogie Specială (care au format ulterior GE și GC) și 42 de cadre didactice universitare, implicate exclusiv în etapa de constatare.

Structura tezei. Teza este constituită din: adnotări în limbile română și engleză, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 165 de titluri, 33 de anexe, 136 de pagini de text de bază, 20 de tabele, 17 figuri.

Publicațiile la tema tezei: Rezultatele cercetării sunt publicate în 27 de lucrări științifice: dintre care 1 suport de curs; 6 publicații în reviste științifice internaționale și naționale; 7 publicații în materialele conferințelor internaționale; 13 publicații în materialele conferințelor naționale.

Cuvinte-cheie: gândire, gândire independentă, gânditor independent, învățare, învățare transformativă, fazele învățării transformative, paradigmă constructivistă, studenți.

Sumarul capitolelor tezei:

În **introducere** este evidențiată relevanța și actualitatea temei de cercetare, sunt definite problema științifică și direcțiile principale de abordare, sunt precizate scopul și obiectivele investigației, precum și valoarea teoretică și aplicativă a studiului realizat.

În **Capitolul 1. Bazele teoretice ale dezvoltării gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative**, este abordată problematica gândirii independente atât în plan general, cât și în raport cu dezvoltarea acesteia în contextul învățării transformative, evidențiind interdependența dintre dimensiunea cognitivă, reflexivă și formativă a procesului educațional. Analiza se fundamentează pe principalele teorii și concepții formulate de specialiști din domeniile psihologiei, pedagogiei și filosofiei.

Demersul teoretic pornește de la definirea gândirii independente ca tip de gândire specific ființei umane, care funcționează ca mecanism central al dezvoltării autonomiei intelectuale, al capacității critice și reflexive, dar și ca premisă pentru formarea competențelor necesare învățării transformative.

În această perspectivă, gândirea independentă este concepută drept nucleu structural al transformării personale și profesionale, contribuind la modelarea conștiinței autonome, la dezvoltarea autoeficacității cognitive și la consolidarea identității academice reflexive, în concordanță cu principiile educației constructiviste. Totodată, lucrarea include o abordare metodologică a dezvoltării gândirii independente în rândul studenților, structurată pe blocurile componente ale gândirii: operațional, al conținuturilor, al produselor și al relațiilor, și analizează efectele formative ale dezvoltării acesteia în procesul educațional.

Capitolul 2. Demersul experimental al dezvoltării gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative integrează fundamentele metodologice și rezultatele cercetării constatative privind nivelul inițial de manifestare a gândirii independente la studenți. Acest capitol include descrierea designului experimental, prezentarea instrumentarului de evaluare a nivelului de dezvoltare a gândirii independente și analiza gradului de implicare a studenților în contexte de învățare transformativă. Totodată, sunt examinate datele cu referire la achizițiile cognitive și reflexive inițiale ale participanților, precum și modalitățile de valorificare a experiențelor de învățare transformativă în mediul universitar.

Capitolul 3. Procesul dezvoltării gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative integrează abordarea experimentală formativă a problemei cercetate și are ca finalitate fundamentarea teoretică și elaborarea MP DGIÎT prin implementarea CM DGIÎT, care descrie structura, principiile și mecanismele operaționale ale dezvoltării acestui tip de gândire. Acest capitol include, de asemenea, dimensiunea investigativ-experimentală de valorificare și validare a modelului propus, evidențiind eficiența sa în optimizarea procesului de formare intelectuală și profesională a studenților.

În **concluzii generale și recomandări** sunt sintetizate aspectele teoretice și aplicative ale cercetării, fiind evidențiate rezultatele experimentale obținute în urma implementării MP DGIÎT. Totodată, sunt propuse direcții de continuare a investigațiilor pedagogice, iar la final sunt delimitate limitele și premisele de dezvoltare ulterioară ale studiului.

1. BAZELE TEORETICE ALE DEZVOLTĂRII GÂNDIRII INDEPENDENTE A STUDENȚILOR ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂRII TRANSFORMATIVE

1.1 Delimitări conceptuale cu referire la gândirea independentă

Sfârșitul secolului al XX-lea a conturat o nouă misiune pentru sistemul de învățământ, în contextul tranziției accelerate către o societate bazată pe cunoaștere. A devenit, astfel, imperativă promovarea unor modele educaționale alternative, orientate spre deplasarea accentului de la simpla asimilare și stocare a informațiilor către producerea și diseminarea personalizată a acestora. În acest context, se urmărește sporirea nivelului de implicare și a potențialului creativ al fiecărui subiect al educației, fiind valorificate tot mai mult exprimarea personală, dezvoltarea atitudinii reflexive, încurajarea autonomiei individuale sau de grup și, în mod special, exersarea gândirii independente.

În aceste circumstanțe, ne propunem să elucidăm fundamentele teoretice necesare pentru definirea exhaustivă a conceptelor de gândire și gândire independentă, prin realizarea unui demers analitic bazat pe abordările existente în literatura de specialitate. Gândirea a constituit un obiect major de investigație încă de la începuturile fundamentării psihologiei ca știință, acest termen fiind utilizat pentru a desemna ansamblul proceselor cognitive superioare. În structura cunoașterii, ea ocupă o poziție centrală și îndeplinește o funcție cardinală în activitatea umană, reprezentând coordonata distinctivă definitorie a psihicului uman [10, p. 220]. O asemenea poziționare conceptuală deschide calea către înțelegerea complexității procesului cognitiv, a cărui abordare a evoluat de la primele rigori științifice spre teorii ce reflectă adaptabilitatea și autonomia subiectului în procesul de învățare.

Din perspectivă operațională, cercetătorii M. Golu și A. Dicu definesc gândirea ca fiind un „sistem ordonat de operații de prelucrare, interpretare și valorificare a informației, bazat pe principiul abstractizării, generalizării și anticipării, care este subordonat sarcinii alegerii alternativei optime din multitudinea celor inițial posibile” [apud 39, p. 139]. O asemenea abordare tratează gândirea prin prisma procesării informaționale și a teoriei deciziei. Autorii scot în evidență caracterul structural și anticipativ al actului cognitiv, al cărui finalitate rezidă în reglarea comportamentului prin selectarea celei mai eficiente variante de acțiune.

O viziune similară configurează cercetătorul român A. Cosmovici [39, p. 178], în accepțiunea căruia gândirea reprezintă „o succesiune de operații care duc la dezvăluirea unor aspecte importante ale realității și la rezolvarea anumitor probleme”. Autorul precizează faptul că, atunci când se menționează termenul de problemă, se au în vedere dificultățile ivite în calea

atingerii unui obiectiv propus sau impus. Această interpretare scoate în evidență natura dinamică și pragmatică a procesului cognitiv, definindu-l ca pe un demers operațional orientat spre descifrarea esenței realității și depășirea constructivă a barierelor cognitive.

O abordare cuprinzătoare se regăsește în definiția formulată de M. Zlate și colab. [apud 10, p. 221], care îmbină ambele aspecte și care susține că „gândirea este procesul cognitiv superior, de procesare a însușirilor esențiale, necesare și legice, cu ajutorul unor operații abstract-formale, în vederea înțelegerii, explicării și predicției unor relații cauzale din realitate și a elaborării unor concepte, noțiuni, teorii sisteme cognitive, ca modele mintale ale realității”. Prin urmare, această conceptualizare evidențiază rolul integrativ al gândirii, care depășește simpla înregistrare a datelor factuale pentru a genera constructe teoretice superioare, capabile să organizeze și să anticipeze dinamica realității.

În viziunea lui John Dewey [apud 1, p. 163], gândirea este un proces declanșat atunci când apare o discrepanță între așteptările subiectului și realitatea obiectivă, fapt ce impune depășirea simplelor automatisme. Autorul subliniază că acest act cognitiv survine în momentul în care experiența este întreruptă de o dificultate sau de o situație incertă, stimulând subiectul să identifice soluții pentru restabilirea echilibrului.

În accepțiunea cercetătoarei U. Șchiopu, gândirea reprezintă un proces de reflectare mijlocită, complexă și abstractizată a realității, ce operează cu simboluri și legături logice, fiind specifică omului și materializându-se sub diverse forme de comunicare [92, p. 317]. Prin această definire, cercetătoarea reliefează natura abstractă și simbolică a actului cognitiv. Astfel, o asemenea conceptualizare depășește simpla descriere a procesului intelectual, poziționând gândirea ca un atribut exclusiv uman; valoarea acestei abordări rezidă în demonstrarea faptului că prelucrarea logică a realității nu se produce izolat, ci se află într-o relație de interdependență indisolubilă cu sistemul limbajului și al comunicării.

Într-o viziune mai largă, evolutivă, definirea conceptului de gândire a înregistrat de-a lungul timpului diverse conotații. Inițial abordată din perspectivă psihogenetică drept un simplu mecanism biologic de adaptare și de satisfacere a trebuințelor, aceasta a fost reconceptualizată treptat ca un proces cognitiv superior, declanșat de necesitatea soluționării discrepanțelor dintre așteptările subiectului și realitatea obiectivă, fapt ce impune depășirea simplelor automatisme.

Gândirea umană nu este uniformă, manifestându-se diferit de la un subiect la altul sau în momente și situații distincte pentru aceeași persoană. Înșiși oamenii se deosebesc între ei prin anumite particularități ale activității cognitive [29, p. 47]. Acest fapt se datorează unor circumstanțe diverse: tipului general de sistem nervos, mediului în care trăim și activăm, modului de instruire și educație, precum și exigențelor sociale și personale. Referitor la acest aspect, în

psihologie sunt analizate, de regulă, o serie de calități ale gândirii. Spre exemplu, cercetătorul rus V. V. Bogoslovski [9], într-un demers de elucidare a conceptului de gândire, atestă următoarele calități ale acesteia: profunzimea, vastitatea, flexibilitatea minții și capacitatea de a genera soluții originale.

În fond, o abordare similară a însușirilor gândirii se regăsește în lucrările cercetătorului autohton P. Jelescu [56], care delimitează flexibilitatea, profunzimea, spiritul critic, vastitatea, rapiditatea și independența acesteia (cea din urmă fiind definită ca desfășurarea procesului cognitiv în mod autonom, fără suport extern). În situația în care individul este incapabil de o reflecție independentă, aflându-se sub influența altor persoane, acesta manifestă sugestibilitate și dependență cognitivă. Pe baza abordărilor teoretice analizate, considerăm oportună delimitarea calităților fundamentale ale gândirii, propusă de T. Buzdugan [36] și ilustrate în Figura 1.1.

Figura 1.1. Calitățile gândirii după T. Buzdugan

Întrucât gândirea independentă se fundamentează pe decodificarea realității prin filtru experiențial propriu, abordarea componentelor sale structurale, reprezentate de calități esențiale precum independența, spiritul critic, rapiditatea și profunzimea, devine importantă pentru a le elucida valențele specifice.

Independența reprezintă una dintre calitățile gândirii ce semnifică desfășurarea procesului cognitiv în mod autonom, de sine stătător. În cazul în care individul nu poate gândi independent, ci se află sub influența altor persoane, acesta manifestă sugestibilitate și dependență.

Spiritul critic al gândirii semnifică capacitatea acesteia de a analiza conștient realitatea și de a aprecia obiectiv faptele la justa lor valoare. Dimpotrivă, dacă o persoană își pierde obiectivitatea și adecvarea, neconștientizând acest fapt, aceasta manifestă o gândire necritică.

Rapiditatea gândirii se caracterizează prin intervalul de timp cel mai scurt în care poate fi formulată, rezolvată sau verificată o anumită problemă.

Profunzimea gândirii constituie capacitatea acesteia de a pătrunde în esența lucrurilor, a

fenomenelor și a problemelor, de a înțelege și de a prevedea desfășurarea ulterioară a evenimentelor. Calitatea opusă profunzimii este superficialitatea gândirii, definită prin operarea exclusivă cu aspecte secundare [95, p. 121].

Calitățile minții sunt determinate de particularitățile interacțiunii și de nivelul de dezvoltare a diferitelor feluri de gândire, fiind necesar ca cadrul didactic să cunoască aceste calități și să le cultive în profilul discipolilor săi [56]. Este de menționat că, deși o personalitate poate manifesta multiple calități ale gândirii, inclusiv independența, acest fapt nu confirmă automat deținerea tipului de gândire independentă. Atitudinea critică profundă față de realitate reprezintă una dintre manifestările majore ale independenței gândirii umane. Aceasta determină specificul acțiunilor persoanei în situații problematice, reflectându-se în capacitatea de a depista probleme nerezolvate, de a le formula original, de a identifica noi metode de rezolvare și de a-și argumenta coerent poziția.

În literatura de specialitate identificăm o diversitate de clasificări ale tipologiei gândirii. Sistematizarea relevantă pentru demersul nostru investigativ este cea propusă de M. Zlate [100, p. 273], care, în funcție de criteriile adoptate, distinge următoarele categorii:

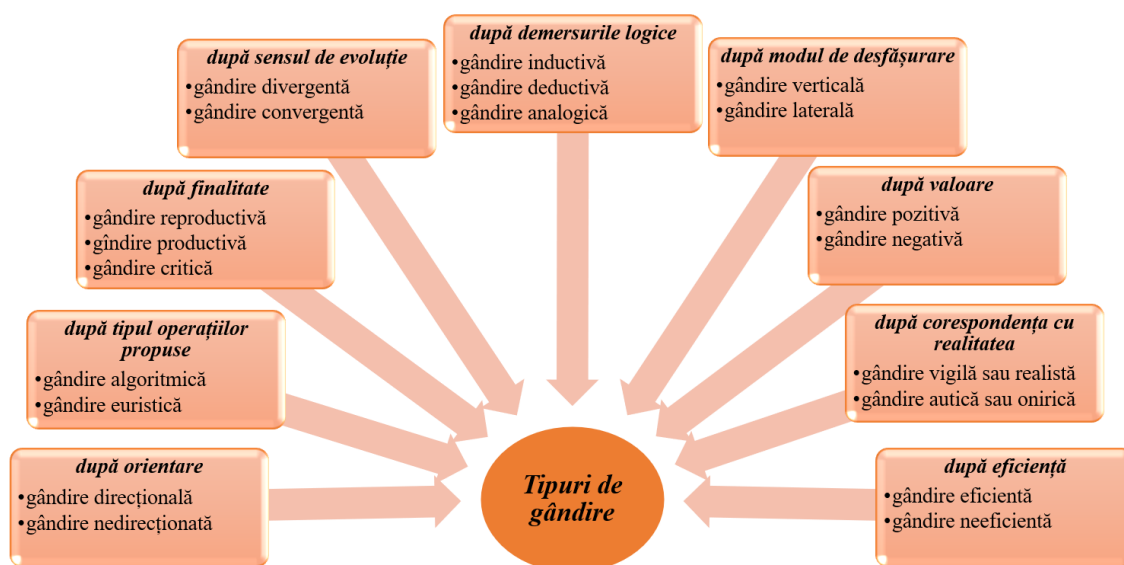

Figura 1.2. Tipologia gândirii după M. Zlate

Figura 1.2 ilustrează diverse tipuri de gândire în funcție de criteriile consacrate în literatura științifică. Pentru investigația de față sunt relevante cu precădere gândirea critică și cea creativă. Dat fiind faptul că procesul de gândire se fundamentează pe o serie de particularități ce determină calitatea activității mintale, se poate realiza o taxonomie a felurilor gândirii luând drept criteriu de referință însușirile acesteia.

Astfel, considerăm că actul de gândire în care predomină o anumită calitate (flexibilitatea, spiritul critic, vastitatea, rapiditatea sau independența) configurează constituirea tipului

corespunzător de gândire (gândirea flexibilă, gândirea critică, gândirea rapidă sau gândirea independentă). Deși în literatura de specialitate o asemenea clasificare simetrică este mai puțin abordată, se constată că în documentele de politică educațională autohtone, precum Codul Educației al Republicii Moldova [133] Cadrul de referință al Curriculumului Național [131, pp. 18-26], dar și în cercetările unor autori străini, se operează frecvent cu aceste concepte. Prin urmare, ne propunem în continuare să delimităm esența acestor tipuri de gândire prin prisma însușirii cognitive predominante.

Cercetătorii F. Sansone și F. Felice [153] definesc gândirea flexibilă drept un proces ce permite rezolvarea problemelor complexe, caracterizate printr-un ansamblu de fapte aparent deconectate și informații ce necesită aplicarea unor instrumente de analiză logică și critică, dar și a unor instrumente intuitive și emoționale, în scopul gestionării eficiente a complexității relaționale. În această ordine de idei, autorii nominalizați prezintă drept componente definitorii ale gândirii flexibile dimensiunea logică (ușurința realizării etapelor raționamentului, precum alegerea, ordonarea și planificarea, alături de argumentarea deductivă), dimensiunea etică (standardele de personalitate și competența atitudinală – componente de bază ale unui comportament flexibil și inovator) și dimensiunea estetică (intuiția, creativitatea și fluiditatea mentală, respectiv capacitatea de a genera idei).

În literatura de specialitate, D. Kahneman [60] specifică faptul că gândirea umană este controlată de două sisteme de procesare distincte. Primul sistem, numit „*thinking fast*” (gândire rapidă), este de natură inconștientă, operând intuitiv și fără a solicita efort voluntar sau control. Al doilea sistem este denumit „*thinking slow*” (gândire lentă); acesta se distinge printr-un caracter profund conștient, utilizează cu precădere raționamente deductive și necesită depunerea unui efort intelectual riguros. Întrucât deciziile raționale necesită timp pentru analiză și deducție, implicând un consum energetic semnificativ, gândirea lentă intervine predominant în situații de o complexitate ridicată, atunci când hotărârile luate au un impact major asupra personalității.

Spiritul critic reprezintă o altă însușire fundamentală a gândirii, iar manifestarea acestuia în procesul de soluționare a problemelor marchează, în esență, momentul configurării gândirii critice. Acest tip de gândire implică operațiile de analiză și sinteză orientate spre evaluarea informațiilor externe și interne, constituind un ghid valoric al comportamentului și al convingerilor ulterioare. Totuși, funcționarea autentică a spiritului critic este intrinsec legată de o altă particularitate esențială a intelectului, și anume independența.

Aceasta exprimă capacitatea unei persoane de a-și organiza și gestiona existența în mod autonom, pe baza inițiativelor, hotărârilor și scopurilor personale. Opusul ei este dependența, ce constă în absența unui orizont și a unor repere existențiale clare, manifestată prin dificultatea sau

imposibilitatea de a adopta o hotărâre ori de a trece la acțiune fără suport extern. Deși presupune și anumite predispoziții înnăscute, cum ar fi potențialul energetic și activismul, independența este, în cea mai mare parte, rezultatul mediului educațional din copilărie. Un mediu formativ echilibrat, bazat pe un raport optim între permisivitate și interdicție, între protecție și severitate, este de natură să asigure modelarea în limite funcționale a independenței.

Analiza detaliată a independenței, ca însușire a gândirii, este necesară în demersul nostru, deoarece această calitate reprezintă fundamentul pe care se dezvoltă tipul de gândire independentă. În psihopedagogie, nu putem defini o formă superioară de gândire fără a explica mai întâi trăsătura de personalitate care o generează. Din această perspectivă, cercetarea conceptului de independență este esențială pentru a înțelege cum trece un formabil de la ghidarea din exterior (de către formator sau grup) la o activitate cognitivă autonomă.

În acest context, considerăm oportună prezentarea unor varii definiții cu referire la esența conceptului de independență așa cum apare el în literatura de specialitate. Astfel, Dicționarul Explicativ al Limbii Române [42] oferă o viziune generală asupra acestui atribut, definindu-l drept acea „situație a unei persoane care judecă lucrurile și acționează în mod independent, neinfluențată de alții”. Din perspectivă psihopedagogică, cercetătoarea U. Șchiopu [92, pp. 360-361] susține că personalitatea supusă unui proces educațional continuu poate atinge un grad de independență extins, care îi conferă o deplină responsabilitate socială.

În aceeași arie conceptuală, P. Popescu-Neveanu [75, p. 346] raportează acest concept la capacitatea individului de a reduce la minimum dependența de factorii externi. Din această perspectivă, independența nu reprezintă o simplă izolare de mediu, ci formarea unui filtru intern prin care subiectul își transferă centrul de control din exterior spre interior. Prin urmare, luând ca reper gradul de independență al actului cognitiv, în literatura de specialitate se identifică două tipologii distincte: gândirea de grup și gândirea independentă.

Spre deosebire de tendința de conformare la opinia majoritară specifică gândirii de grup, gândirea independentă se caracterizează prin dorința persoanei de a se convinge cu efort propriu de veridicitatea informațiilor [159]. Mecanismul său se fundamentează pe analiza și evaluarea informației, fiind strâns legat de gândirea critică, dar deosebindu-se prin orientarea spre identificarea unor soluții inedite, exprimarea lor originală și apărarea argumentată a propriilor convingeri.

Cercetătorul Gr. Moisil [apud 136, p. 128] afirmă că originalitatea și independența gândirii cer existența unei structuri unitare, conștiente și puternice. În sens pozitiv, independența oferă măsura autodeterminării persoanei în relațiile sociale, devenind o sursă de inițiativă prin asumarea conștientă a riscurilor, coerență interioară și libertatea de a gândi diferit.

Din această perspectivă, a fi independent în gândire presupune capacitatea de a judeca și a acționa de sine stătător, nefiind influențat de factori coercitivi externi [129]. Este esențial ca formabilul să își dezvolte un astfel de profil cognitiv, deoarece, așa cum afirmă cercetătoarea N. Kline în lucrarea sa de referință „*Time to Think*” [160], „calitatea a tot ceea ce facem depinde în primul rând de calitatea gândirii pe care o avem înainte de a acționa”. Încercările de definire a GI sunt relativ restrânse în literatura de specialitate, dar prezintă o diversitate conceptuală semnificativă. În continuare, ne propunem să oferim o argumentare riguroasă a tipului de gândire independentă, un concept integrat recent în știință, a cărui cercetare deschide noi perspective.

Albert Einstein afirma că „arta supremă a profesorului este de a trezi bucuria exprimării creatoare și bucuria cunoașterii, căci scopul educației ar trebui să fie pregătirea unor oameni care să acționeze și să gândească independent și care, în același timp, să vadă în slujirea comunității realizarea supremă a vieții lor”. În această ordine de idei, devine imperativ să formăm specialiști competitivi, liberi în gândire, autonomi și creativi, realizarea acestui deziderat fiind condiționată de existența unor pedagogi competenți, capabili să promoveze și să creeze condiții optime pentru exersarea GI.

Psihologul Erich Fromm [115, p. 213] susține că „încă de la începutul educației, gândirea originală este descurajată” prin impunerea unor tipare deja identificate și pregătite. Autorul subliniază că gândirea independentă reprezintă nucleul de integritate al ființei, fiind singura barieră în fața depersonalizării. Prin urmare, ea constituie fundamentul unei prezențe sociale active și autentice.

Cercetătoarea Sharon Presley [125] definește gândirea independentă drept procesul caracterizat prin capacitatea de a gândi dincolo de normele stabilite și prescrise de alții, prin tendința spre nonconformism, corelată cu evaluarea informațiilor în raport cu propriile convingeri. O astfel de perspectivă reflectă capacitatea subiectului de a-și construi un traseu intelectual propriu, necondiționat de validarea constantă a celor din jur, dezvoltarea acestei încrederi fiind premisa esențială pentru a naviga critic printr-o diversitate de opinii fără a-și pierde reperele valorice fundamentale.

O abordare complementară celei formulate de Sh. Presley aparține cercetătoarei G. Goldberg [118], care subliniază că gândirea independentă se cultivă prin transferul treptat al responsabilității de la formator către cel ce învață, transformând procesul educațional într-un exercițiu de autonomie decizională. Prin exercitarea acestui tip de gândire, formabilul își fundamentează propriile teorii, ierarhizează informațiile și formulează concluzii logice pe baza bagajului cognitiv personal. Astfel, gânditorii independenți își configurează propriul sens în

context colectiv, rămânând curioși, reevaluând constant situațiile și adaptându-se eficient la un mediu în continuă evoluție.

În accepțiunea cercetătorului Andrew Loh [142], gândirea independentă reprezintă procesul de a gândi prin efort propriu, în absența unui suport exterior constant. Acesta pledează pentru cultivarea timpurie a tipului nominalizat de gândire, evidențiind rolul unor calități precum încrederea în sine, determinarea și conștiința de sine într-o lume modernă înalt competitivă. Sintetizând, manifestarea independenței cognitive implică un efort intelectual susținut și asumarea riscului de a adopta o poziție nonconformistă în raport cu majoritatea.

În articolul „*Why is independent and critical thinking important? How can we encourage it?*” [125], cercetătoarea Sharon Presley menționează că gândirea critică reprezintă un instrument pe care un gânditor independent îl utilizează în mod curent. Subiecții care posedă o gândire independentă au nevoie de abilități critice și creative pentru a evalua dacă vechile concepții sunt fundamentate. Astfel, gândirea independentă și cea critică se caracterizează prin libertatea reflecțiilor și prin autonomie, permițând identificarea conexiunilor logice între argumente, rezolvarea problemelor complexe, detectarea erorilor de raționament, precum și structurarea unor idei noi pe baza achizițiilor existente.

Întrucât gândirea independentă are o structură complexă, aceasta poate fi interpretată în mai multe moduri. Considerăm că esența unei GI este libertatea de opinie, cea care îi oferă subiectului siguranță de sine și încredere în propriile acțiuni, dar și în modul în care percepe lumea. Pe de altă parte, aceste caracteristici trebuie să fie fundamentate obiectiv, bazându-se pe puterea adevărului și a faptelor, și nu pe simple percepții eronate. Tendința naturală a gânditorului independent este să se întrebe de ce și cum sunt lucrurile adevărate, să își recunoască și să combată prejudecățile, manifestând deschidere în a-și revizui opiniile atunci când îi sunt prezentate informații cu argumente valide. Această categorie de subiecți prosperă și progresează, în special în cadrul unei societăți bazate pe libertate, competiție și dezbatere constructivă.

Analiza studiilor existente în domeniu reflectă faptul că gândirea independentă constituie premisa fundamentală pentru dezvoltarea gândirii critice, aceasta din urmă reprezentând o extensie firească a celei dintâi. Structura GI integrează componente intelectuale (cognitive), operaționale și personale, care creează similitudini și interferențe conceptuale nu doar cu gândirea critică, ci și cu cea divergentă, științifică sau flexibilă. Cu toate acestea, gândirea independentă își păstrează specificul și autonomia conceptuală. Deși se află în interdependență și împarte obiective comune cu celelalte tipologii, ea rămâne o variabilă distinctă, ce nu trebuie confundată sau considerată echivalentă cu acestea. În această ordine de idei, gândirea independentă reprezintă un tip de

gândire ce constă în analiza și evaluarea informației, în vederea descoperirii unor noi metode de rezolvare, de a le formula original și opta argumentativ pentru soluția proprie [17, p. 39].

1.1.1 Structura funcțională a gândirii independente și interdependențele blocurilor cognitive

Studiul structurii funcționale a gândirii independente constituie un demers esențial pentru înțelegerea mecanismelor cognitive și reflexive care susțin autonomia intelectuală a subiectului ce învață. Din perspectivă funcțională, gândirea independentă se configurează prin interacțiunea dintre principalele blocuri cognitive, respectiv cel operațional, al conținuturilor, al produselor și al relațiilor, care alcătuiesc împreună un sistem dinamic și interdependent. În această structură, blocul operațional reflectă procesele mentale implicate în raționament și în rezolvarea de probleme, blocul conținuturilor integrează baza de cunoștințe și concepte, blocul produselor exprimă rezultatele cognitive, concluziile și soluțiile formulate, în timp ce blocul relațiilor coordonează conexiunile logice și valorice dintre elementele întregului sistem de gândire. Prin reunirea funcțională a acestor patru dimensiuni structurale, se configurează o viziune sistemică asupra dinamicii cognitive a celui ce învață.

Fundamentarea teoretică a acestei structuri își găsește repere de referință în psihologia cognitivă. În acest sens, psihologul american J. P. Guilford [140] a elaborat un model extensiv și influent al structurii gândirii, fundamentat pe existența a trei dimensiuni interdependente: operații, conținuturi și produse, care descriu modul complex de organizare și manifestare a proceselor cognitive. În literatura de specialitate, modelul tridimensional al gândirii propus de J. P. Guilford a constituit un reper fundamental pentru varii dezvoltări teoretice ulterioare. În spațiul academic românesc, autorii precum M. Golu [50, p. 445], M. Zlate [99] și E. Verza [96] au extins acest model prin introducerea blocului relațiilor, considerat o dimensiune funcțională esențială a structurii gândirii. Acest bloc exprimă interdependențele dintre operații, conținuturi și produse, reflectând totodată mecanismele de autoreglare, coerență internă și integrare reflexivă a proceselor cognitive. Astfel, gândirea nu mai este considerată doar un ansamblu de procese operaționale, ci un sistem dinamic și autoreglabil, în care relațiile dintre componente asigură adaptarea, consistența logică și caracterul constructiv al activității intelectuale.

Din perspectivă structurală, M. Golu consideră că gândirea reprezintă o organizare cvadridimensională constituită din patru blocuri funcționale aflate într-o legătură indisociabilă: cel al operațiilor (componenta operatorie), al conținuturilor (componenta informațională), al produselor (componenta rezultativă) și cel al relațiilor (componenta relațională) [50, p. 445]. Autorul propune un „Model cvadridimensional al gândirii” ilustrat în Figura 1.3.

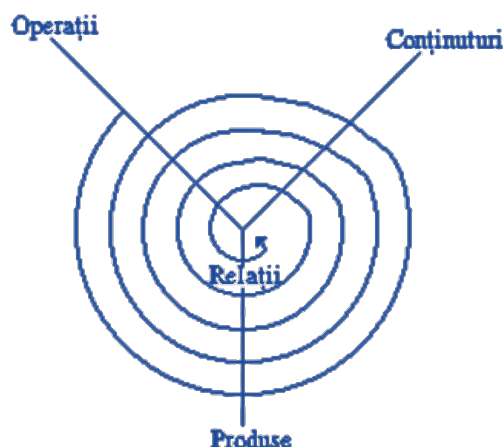

Figura 1.3. Modelul cvadridimensional al gândirii după M. Golu

Modelul cvadridimensional al gândirii evidențiază caracterul dinamic și spiralat al activității intelectuale, în cadrul căreia blocul relațiilor acționează ca un nucleu integrator. Acesta nu doar că unește axele operațiilor, conținuturilor și produselor, ci imprimă întregului sistem o mișcare de autoreglare și evoluție continuă, element esențial pentru funcționarea autonomă a gândirii independente. Pornind de la aceste repere generale propuse de M. Golu [50] (Anexa 1, Tabelul A1.1), am delimitat structura funcțională specifică a gândirii independente. Aceasta păstrează configurația celor patru blocuri fundamentale, respectiv operații, conținuturi, produse și relații, însă se individualizează calitativ prin reflectarea unui grad înalt de autonomie cognitivă, raționament critic, autenticitate și reflecție. Din această perspectivă, dimensiunile menționate nu reprezintă simple mecanisme de prelucrare a informației, ci constituie resursele interne prin care cel ce învață își exercită capacitatea de a gândi liber, responsabil și emancipator, elemente structural-analitice detaliate în Tabelul 1.1.

Tabelul 1.1. Structura funcțională specifică a gândirii independente (elaborat de autor în baza Modelului cvadridimensional propus de M. Golu)

Bloc structural al GI	Semnificație	Componente / Exemple	Descriere specifică
Blocul operațiilor	Reunește acte mentale autonome care reflectă capacitatea de a procesa informația	Analiza critică	Examinează informația din multiple perspective, punând sub semnul întrebării validitatea surselor.
		Sinteza creativă	Combină idei și informații pentru a genera soluții proprii.

	fără dependență excesivă de surse externe.	Abstractizarea esențială	Identifică principiile de bază, evitând detaliile irelevante.
		Generalizarea autonomă	Extinde concluziile într-un mod personal, bazat pe raționament propriu.
		Compararea reflexivă	Stabilește asemănări și diferențe, ghidată de criterii interne, nu de consens extern.
Blocul conținuturilor	Reprezintă materialul cognitiv interiorizat, structurat prin experiență personală, reflecție și judecată autonomă.	Noțiuni proprii	Concepte construite activ, nu doar reproduse.
		Judecăți independente	Opinii și evaluări bazate pe gândire critică.
		Raționamente logice personale	Lanțuri logice coerente, bazate pe criterii proprii, nu doar pe autoritate.
Blocul produselor	Include rezultatele originale ale proceselor cognitive autonome, care exprimă autenticitate, logică internă și spirit critic.	Idei originale	Propuneri proprii formulate independent.
		Concepte inovatoare	Redefinirea sau reinterpretarea noțiunilor existente.
		Soluții argumentate	Decizii și soluții elaborate pe baza reflecției proprii.
		Perspective alternative	Perspective alternative – viziuni diferite de abordările dominante.
Blocul relațiilor	Reflectă modul autonom de conectare între operații, conținuturi și produse, prin procese reflexive și auto-reglare.		Relațiile sunt guvernate de criterii interne, nu de presiunea normativă externă.
		Operații ↔ Conținuturi	Operațiile transformă conținuturile în produse originale.
		Operații ↔ Produse	Produsele devin ulterior conținuturi pentru noi cicluri de reflecție autonomă.
		Conținuturi ↔ Produse	Se dezvoltă coerență internă și gândire reflexivă.

Datele prezentate individualizează structura funcțională specifică a gândirii independente, ilustrând modul în care componentele de bază își modifică calitativ valențele sub acțiunea autoreglării. Această reconfigurare a blocurilor cognitive constituie fundamentul teoretic și praxiologic pe baza căruia se pot identifica, în etapele următoare ale cercetării, strategiile didactice concrete axate pe stimularea și exersarea gândirii independente a studenților.

1.2 Mecanisme psihice și perspective neuropsihologice ale gândirii independente în contextul învățării transformative

În analiza mecanismelor gândirii, Mielu Zlate [100, p. 21]. precizează că mecanismele psihice nu sunt concepute, descrise sau analizate în sine, ci apar, pe de o parte, ca premise și condiții ale activității, iar pe de altă parte, ca produse ale acesteia. Autorul distinge patru categorii de mecanisme psihice: informațional-operaționale (care includ gândirea), stimulator-energizante, de reglaj și integratoare. În dezvoltarea gândirii independente a studenților, aceste mecanisme intervin integrat, asigurând trecerea de la recepționarea pasivă a informației la prelucrarea ei critică și autonomă.

La rândul său, J. Flavell [apud 13] arată că procesarea cognitivă presupune activarea mecanismelor metacognitive de autoreglare intelectuală. Un rol primordial îi revine reflecției intelectuale, definită ca abilitatea de a opera în baza *produselor propriei gândiri (s.n.)*, element ce constituie fundamentul *gândirii independente*. Din acest considerent, se poate afirma că gândirea independentă antrenează profund resursele reflexive ale personalității, optimizând performanțele în soluționarea problemelor complexe.

În plus, J. Piaget susține că mecanisme gândirii reprezintă o condiție determinantă pentru geneza, dezvoltarea și funcționarea creativității și a imaginației, subliniind că evoluția structurilor operatorii ale inteligenței este indisolubil legată de geneza imaginației [apud 95, p. 151]. Această interdependență deplasează accentul de la simpla transmitere de cunoștințe spre modelarea structurilor cognitive, revenindu-i pedagogului misiunea de a institui contextele de învățare pertinente menite să asigure exersarea gândirii independente.

În consens cu aceste exigențe, G. Goldberg [159] delimitează trei strategii fundamentale pentru dezvoltarea gândirii independente: stimularea formulării și rezolvării propriilor întrebări; crearea unui spațiu educațional axat pe investigație, dezbateră și emiterea de aserțiuni independente; respectiv, facilitarea conexiunilor transdisciplinare între teorie și practică. Aplicarea acestor strategii se corelează cu modelul lui J. Guilford [140] privind proprietățile gândirii divergente: originalitatea, flexibilitatea, fluiditatea și inventivitatea. În profilul gânditorului independent, acestea asigură generarea de soluții inedite, adaptabilitate și productivitate ideatică. Astfel, gândirea divergentă configurează noutatea creației, iar cea convergentă (analitică) oferă cadrul riguros pentru validarea concluziilor.

Prin urmare, gândirea creativă presupune examinarea problemelor complexe, identificarea de soluții nonconformiste și depășirea tiparelor prestabilite. Acest proces se sprijină pe dinamica operațiilor mintale, în cadrul cărora negația joacă un rol structural esențial. În cercetările sale privind natura psihologică a negației, P. Jelescu constată dezvoltarea acesteia ca operație ce activează mecanismul nedeterminării, structurat succesiv pe niveluri [55, p. 14]. Pentru un gânditor independent este caracteristică negația variilor ipoteze și convingeri existente, în condițiile în care acestea nu sunt susținute de argumente, judecăți și concluzii certe.

În cadrul prezentei cercetări, analiza vizează prioritar manifestarea mecanismelor gândirii independente în rândul studenților, formabilii care dețin acest tip de gândire fiind liberi în luarea deciziilor și responsabili pentru efectele propriilor alegeri. Dincolo de dimensiunea comportamentală, dinamica gândirii independente se fundamentează pe organizarea rețelelor neuronale. În neuropsihologie, reperele esențiale privind mecanismul fiziologic al gândirii derivă din studiul asimetriei funcționale a cortexului cerebral.

Neurofiziologii R. Sperry și M. Gazzaniga [apud 165], în urma experimentelor privind divizarea creierului, au demonstrat că ambele emisfere sunt implicate în activitatea cognitivă, dar funcționează diferit. Astfel, în rezolvarea unei probleme, studentul apelează la strategii specifice de procesare informațională; dacă manifestă o gândire independentă, va tinde să își expună propriile argumente plauzibile și să înainteze o soluție originală, ce diferă de abordările convenționale. Emisfera stângă este responsabilă de procesarea locală, verbală și rațională (formularea ipotezelor), în timp ce emisfera dreaptă efectuează procesarea globală și evaluează probabilitatea acestora. În funcție de emisfera dominantă, o persoană va manifesta un tip de gândire bazată pe operațiuni formal-logice sau pe relații spațiale. Gânditorii independenți acționează prompt și decisiv, adoptând cea mai bună alternativă pe baza informațiilor disponibile, fără amânări sau căutări excesive ale unei opțiuni „perfecte”. Importanța construirii acestui profil este subliniată de N. Kline [130], care afirmă că „calitatea a tot ceea ce facem depinde de calitatea gândirii pe care o deținem în primul rând”. Spre deosebire de conformismul care generează decizii deficitare, gânditorul independent este o persoană creativă, riguroasă și curajoasă. Acesta își asumă riscuri, se concentrează pe elementele prioritare și rămâne conectat la nevoile și perspectivele celorlalți.

Mecanismele gândirii independente se realizează prioritar prin operații logice (analiză, sinteză, comparare, negație) și prin articularea sinergică a gândirii divergente, orientate spre generarea de soluții alternative, cu cea convergentă, responsabilă de structurarea și validarea acestora. Prin urmare, în procesul dezvoltării unui asemenea tip de gândire, devine imperativă centrarea pe mecanismele interne și pe dinamica proceselor psihice implicate.

În acest context, învățarea transformativă, cercetată de J. Mezirow [119; 120; 121; 122; 145], transpune formabilul într-o ipostază ce solicită manifestarea gândirii independente, fiind concepută ca o modalitate prin care subiecții își reevaluează paradigmele, valorile și percepțiile, solicitând o integrare complexă a proceselor cognitive și emoționale.

Din perspectivă neuropsihologică, gândirea independentă este rezultatul interacțiunii dintre funcțiile executive ale creierului, reglarea emoțională și structurile neuroanatomice implicate în procesarea informațiilor. Gândirea independentă se bazează pe activitatea cerebrală, în special pe funcționalitatea lobului frontal, responsabil de procese executive precum raționamentul, planificarea și rezolvarea problemelor. Lobul frontal integrează arii corticale implicate în reglarea gândirii, a emoțiilor, a personalității, a judecății și a autocontrolului [137].

În aceeași ordine de idei, cortexul prefrontal, responsabil de luarea deciziilor și de planificare, hipocampusul, implicat în memorie și învățare, precum și rețelele neuronale care susțin

gândirea critică, contribuie în mod semnificativ la structurarea dimensiunilor funcționale ale gândirii independente.

Baza neuropsihologică a gândirii independente constituie fundamentul biologic și neurofuncțional al proceselor mentale autonome, ce permit generarea și evaluarea reflexivă a ideilor proprii. Totodată, factorii contextuali și mediul educațional centrat pe dezbateri, explorare, învățare experiențială și strategii interactive stimulează circuitele neuronale asociate cu creativitatea, inovația, procesarea informațiilor complexe și luarea deciziilor strategice.

În acest cadru de idei, învățarea transformativă nu este doar un proces de acumulare a informațiilor, ci o formă de dezvoltare profundă a gândirii formabilului care implică reevaluarea schemelor mentale existente și formarea unor perspective noi. Aceasta necesită integrarea unor strategii educaționale care să țină cont de principiile neuroștiințelor, promovând astfel nu doar achiziția de cunoștințe, ci și formarea competenței de *self-management*, dezvoltarea gândirii independente și a unei comprehensiuni critice asupra lumii înconjurătoare.

În literatura psihologică, autonomia este definită ca modalitatea prin care persoana funcționează independent, pe baza propriilor norme și valori, manifestând libertatea de a acționa fără determinări externe [56; 92; 6; 70]. Manifestarea autonomiei depășește simpla independență operațională, constituind o necesitate fundamentală a formabilului în exercitarea controlului asupra propriilor procese cognitive și afective. În plan funcțional, această dimensiune determină capacitatea subiectului de a acționa în conformitate cu propriile valori, convingeri, interese și aspirații, asigurând autoguvernarea conduitei și rezistența la presiunile externe în procesul decizional.

Conform „Inventarului de personalitate DECAS” [141], autonomia este o dimensiune integrată în factorul „deschidere către experiență”, presupunând independență cognitivă, detașare de tiparele conformiste, precum și adoptarea unui stil decizional autonom, orientat după propriile repere valorice. Prin urmare, învățământului universitar îi revine responsabilitatea de a crea contexte care să valorifice potențialul neuropsihologic al studenților, favorizând dezvoltarea unei gândiri independente caracterizate prin autonomie față de influențele de grup și deschidere față de idei inovatoare. Această finalitate poate fi atinsă printr-o abordare interdisciplinară, care să îmbine comprehensiunea mecanismelor neurocognitive cu strategii didactice (cognitive, metacognitive, compensatorii, sociale și afective), orientate spre identificarea problemelor emergente, elaborarea de soluții eficiente și abordarea constructivă a provocărilor unei societăți în continuă transformare.

În acest caz, integrarea principiilor neuropsihologice în practicile educaționale actuale devine nu doar o oportunitate, ci o necesitate pentru a transforma sistemul educațional într-un mecanism capabil să răspundă cerințelor societății moderne. Studiile recente din domeniul

neuroștiinței evidențiază faptul că experiențele de învățare care implică activ participarea cognitivă și emoțională a celor ce învață stimulează formarea unor rețele neuronale reziliente, capabile să susțină procese complexe precum analiza critică, rezolvarea de probleme și luarea deciziilor pertinente. Perspectiva neuropsihologică confirmă că dezvoltarea gândirii independente nu constituie doar un simplu deziderat pedagogic, ci un proces de reconfigurare cognitivă profundă. În acest cadru, învățarea transformativă oferă contextul metodologic pertinent prin care substratul neurofuncțional al formabilului este stimulat și valorificat, favorizând trecerea de la receptarea pasivă a informației la controlul conștient asupra propriilor procese mentale și la adoptarea deciziilor autonome.

1.3 Fundamente teoretice și repere evolutive ale învățării transformative

Cercetările temeinice privind fenomenul învățării debutează la sfârșitul sec. al XIX-lea și posedă o arie largă de abordări, însă prioritate istorică și științifică îi aparține psihologiei, fiind marcată de lucrările de referință ale unor autori clasici precum: H. Ebbinghaus, E. Thorndike, J. B. Watson, I. P. Pavlov etc. [86, pp. 13-14]. Parcurgerea acestui traseu istoric conceptual atestă faptul că, spre deosebire de abordările strict empirice, educația de azi trebuie să răspundă nevoilor generațiilor viitoare dintr-o perspectivă profund transformativă. Prin urmare, se solicită noi abordări în contextul unor schimbări de paradigmă sociale și economice, al căror nucleu este centrat spre perceperea omului ca subiect al propriei deveniri.

În această perspectivă, P. Golu menționează că descifrarea și înțelegerea procesului de învățare depind în mare măsură de specificul teoriilor psihologice. La nivel uman, învățarea își dezvăluie valențele informative și formative, fiind înțeleasă atât ca o atitudine față de cunoaștere, cât și față de viață, plasând accentul pe inițiativa personală în vederea achiziționării de noi abilități pentru adaptarea la schimbare [51, p. 25]. Astfel, procesul de învățare se definește ca un demers conștient și intenționat, menit nu doar să asigure echilibrul funcțional între personalitate și mediu, ci să dezvolte capacitatea formabilului de a răspunde original provocărilor realității. Această capacitate presupune însă că transformările cognitive nu apar spontan, ci sunt stimulate de un cadru de învățare ce depășește stadiul actual al dezvoltării.

Potrivit cercetătorului L. S. Vîgotski, învățarea precedă dezvoltarea, iar zona proximei dezvoltări asigură legătura între ele [apud 86, p. 47]. Această viziune subliniază faptul că evoluția cognitivă nu este un proces linear, ci o dinamică generată direct de calitatea situațiilor de învățare. Deși cercetările din domeniul psihologiei învățării s-au orientat cu prioritate spre copilărie și tinerețe, la vârsta adultă nevoia de acumulare a cunoștințelor noi rămâne la fel de intensă. Adultul este deopotrivă subiect și obiect al educației, iar educația adulților reprezintă un proces de

emancipare și transformare rațională. De aceea, prin educația acestora se propun tehnici de stimulare a gândirii și comportamentului necesare atât în viața cotidiană, cât și în situații de criză [76, p. 421]. Drept urmare, asumarea de către student a rolului de subiect activ al propriei învățări determină instituirea unui învățământ al adulților axat pe eficiență formativă și performanță academică.

În viziunea lui H. Löwe [64, p. 87], învățarea la vârsta adultă prezintă un proces multidimensional determinat. Autorul nominalizat combate ipoteza maximului de randament al învățării în perioada tinereții, demonstrând „dependența” învățării la adulți nu de vârstă, ci de pregătirea școlară anterioară, profesie, rolul social și modul de viață. Astfel, procesul de învățare devine o etapă de transformare și modificare a achizițiilor, strategiilor și valorilor dobândite prin experiență.

Conform cercetătorului N. Vințanu [98, p. 91], premisa de pornire constă în ideea că studentul poartă în sine mijloacele propriei dezvoltări. Dezvoltarea gândirii și a sistemului valoric reprezintă punerea în funcțiune a propriilor mijloace de transformare, studentul constituind vectorul fundamental în realizarea progresului cognitiv. Prin urmare, o importanță deosebită revine modului în care se construiește situația de învățare și dinamicii relațiilor educaționale.

În continuare, considerăm relevant să prezentăm etimologia cuvântului „transformare”, care provine din limba latină și din franțuzescul „*transformer*”, iar prima utilizare a sa este atestată în secolul al XIV-lea.

În Dicționarul Explicativ al Limbii Române [42], termenul „transformare” semnifică acțiunea de a (se) transforma și rezultatul ei. În acest caz, este semnificativ să evidențiem și explicația verbului „a transforma”, care, potrivit aceleiași surse, prezintă mai multe sensuri, cel mai oportun pentru domeniul nostru de interes fiind de „a(-și) schimba înfățișarea, a da sau a căpăta alt aspect, altă formă; a (se) schimba, a (se) preface”. Deși dicționarul reflectă și accepțiuni din alte domenii, precum cel matematic (construirea unui echivalent al unei figuri prin schimbarea unor elemente) sau cel sportiv, semnificația de bază a termenului rămâne strâns legată de modificarea formei și a aspectului.

În contextul analizei noastre, considerăm relevantă viziunea lui S. Scott [126], care definește transformarea drept o schimbare completă atât în compoziție, cât și în structură, procesul fiind conceput ca o metamorfozare și nu doar ca o simplă modificare. În acest proces complex, toate schimbările înregistrează o etapă de inițiere, un parcurs intermediar și o finalitate.

În viziunea cercetătorilor români L. Șoitu și L. C. Pavel [94] transformarea implică punerea sub semnul întrebării și revizuirea unor percepții proprii asupra lumii înconjurătoare. Experiențele noi ale formabililor sunt construite în baza celor anterioare, cu precizarea că diferite perspective

sunt asimilate fără a se acționa critic asupra lor, fiind doar preluate sau asimilate din comunitate și cultură (cu referire la distorsiuni, stereotipuri sau idei preconcepute). Acestea le orientează activitatea până la apariția unei dileme dezorientante, care contrazice propriile așteptări. De obicei, persoana are două opțiuni la întâlnirea unui astfel de moment: fie respinge perspectiva discrepantă, fie intră într-un proces reflexiv profund, ce poate conduce la o perspectivă transformativă.

Indiscutabil, orice învățare reală produce schimbare, transformare; însă învățarea transformativă, care îi solicită formabilului parcurgerea etapizată a zece faze (fiecare dintre ele având intenții specifice), are ca rezultat achiziții comprehensive și, respectiv, sustenabile [28, p. 70]. Configurarea conceptuală a acestui tip de învățare derivă, în mod logic, din analiza etimologică a termenului de „transformare”, evidențiind însă necesitatea utilizării atributului de „transformativ” în detrimentul celui de „transformator” esența căroră o vom prezenta în continuare.

În Dicționarul Explicativ al Limbii Române [42], termenul „transformator, -oare” este definit ca fiind o entitate „care transformă, preface, preschimbă” sau, în sens tehnic, un „aparat, mașină, instalație care servește la modificarea fie a formei, fie a anumitor caracteristici ale energiei primite”. O eventuală optare pentru cuvântul „transformator” determină o perspectivă mecanicistă asupra învățării, poziție aflată în contradicție totală cu definițiile învățării și cu modalitatea producerii învățării studenților. Mai mult decât atât, într-o astfel de abordare, condițiile ca învățarea să apară sunt considerate a fi mai degrabă externe și instituite din exterior. Pentru a depăși această accepțiune tehnicistă și limitativă, devine necesară analizarea nuanțelor acestui concept în spațiul terminologic internațional.

Spre deosebire de caracterul rigid al cuvântului „transformator”, cel de „transformativ” deține o conotație eminemantă dinamică, orientată spre dezvoltare și autoreglare. Acest aspect este confirmat de numeroase dicționare din limba engleză, care oferă pentru termenul „transformativ” explicația de „a avea puterea sau tendința de a (se) transforma, de obicei în bine” [144].

Termenul de „transformativ” a fost introdus pentru prima dată de către Jack Mezirow în studiul de referință „*Perspective Transformation*”, publicat în anul 1978, pentru a descrie schimbările profunde de la nivelul conștiinței adulte. Ulterior, acest termen a fost consacrat sub forma sintagmei de „învățare transformativă”, definind un model educațional complex axat pe restructurarea schemelor de semnificație și a perspectivelor de sens ale formabilului. Aceste repere conceptuale fundamentează decizia metodologică de a utiliza în mod exclusiv termenii de „transformativ” și „învățare transformativă”. Prin urmare, această formulă terminologică este integrată consecvent atât în titlul cercetării, cât și pe parcursul întregului demers teoretico-aplicativ.

O provocare terminologică majoră în literatura pedagogică românească o constituie traducerea sau echivalarea fidelă a expresiei „*transformative learning*”. În literatura de specialitate, întâlnim atât noțiunea de învățare transformativă, cât și pe aceea de învățare transformatoare. Spre exemplu, în transpunerea lucrării de referință „Teorii contemporane ale învățării” [61, p. 164], traducătoarea Zinaida Mahu și L. Franțuzan [44] optează pentru termenul de „învățare transformatoare”, o opțiune similară fiind întâlnită și la S. Cristea [40, p. 96], care, în explicarea conceptului de „Educație pentru transformare”, operează cu noțiunea de „învățare transformatoare”. În același timp, cercetători precum J. Mezirow [119; 120; 122; 121; 145], P. Cranton [109; 110; 111; 157], E. W. Taylor [122; 157; 128], L. A. Daloz [112], R. Kegan [apud 61, p. 68], L. Șoitu [94], L. C. Pavel [72; 94], M. Voinea [163], V. Botnari [13; 15; 17; 18; 20; 21; 22; 23; 29; 30; 32; 35] și D. Stah [35] utilizează consecvent sintagma de „învățare transformativă”, opțiune care, în viziunea noastră, răspunde cel mai bine dinamicii interne a conceptului abordat.

Ținem să specificăm că, deși există cercetători [72, p. 91] care menționează că nu există diferențe de sens între cele două concepte, considerăm că apar totuși unele discrepanțe nuanțate. În timp ce învățarea transformatoare sugerează un impact mai degrabă extern, mecanic și directiv asupra formabilului, dedus însăși din redarea sensului direct al cuvântului „transformator”, sintagma de „învățare transformativă” plasează accentul pe caracterul dinamic, procesual și intrinsec al schimbării. În cel de-al doilea caz, transformarea este indusă din interior și se produce ca repercusiune directă a reflecției critice și a implicării conștiente a studentului în restructurarea propriei gândiri și a ierarhiei valorice.

Fundamentele teoriei învățării transformative, conceptualizată de J. Mezirow, își au geneza în cercetările demarate în anul 1975. Punctul de plecare l-a constituit însă începutul anilor 1970, când soția cercetătorului s-a înscris la „*Colegiul Sarah Lawrence*” pentru a-și finaliza studiile după o lungă pauză. Inspirat de această experiență personală, autorul teoriei a realizat un studiu amplu asupra femeilor care reveneau în sistemul educațional în cadrul colegiilor comunitare din SUA. [162]. Obiectivul său a fost identificarea factorilor care blochează sau, dimpotrivă, potențează învățarea adulților, oferind astfel un sprijin real studenților aflați în situații similare. Părintele teoriei nominalizate și-a concentrat eforturile asupra perfectării tipului de învățare transformativă, proces perceput ca un construct social al realității, diferențiind mai multe niveluri de reflecție menite să explice în mod cuprinzător modul în care cel ce învață procesează informația, pornind de la datele din experiența sa socioculturală. Treptat, acesta poate dezvolta o atitudine critică față de relațiile de putere socială și le poate face față mai eficient prin transformare individuală [112].

Deși J. Mezirow este recunoscut drept părintele acestei teorii, el nu a dezvoltat-o în mod izolat, ci a valorificat critic cercetările anterioare care exploraseră traiectorii epistemologice conexe. Astfel, o primă influență majoră aparține lui Paulo Freire, de la care preia critica „educației bancare” și convingerea că simpla stocare pasivă de date este insuficientă în cazul adulților, fiind imperios necesară o implicare conștientă a gândirii independente. De asemenea, J. Mezirow aplică la nivelul psihologiei individuale teoria lui Thomas Kuhn privind „schimbările de paradigmă”, demonstrând că învățarea autentică nu se reduce la o acumulare liniară de informații, ci reprezintă o ruptură radicală, declanșată atunci când vechile cadre mentale (ochelarii prin care interpretăm lumea) devin inoperante.

În cele din urmă, ideile lui Jürgen Habermas fundamentează rolul reflecției critice în acest proces. Pentru a evolua, studentul trebuie să își analizeze critic propriile convingeri și premisele din spatele lor, transformând această conștientizare de sine în autonomie personală și comportament inovator [162]. Evident, reperele privind reflecția asupra actului învățării și construirea sensului experienței au fost prefigurate istoric în abordările filosofice și pedagogice ale unor gânditori de referință precum Confucius, Socrate, Platon, J. Dewey și P. Bourdieu. Cu toate acestea, contribuția majoră a autorului acestui tip de învățare rezidă în fundamentarea unui model sistemic al transformării, viziune ce situează astăzi acest cadru conceptual în rândul principalelor teorii ale învățării centrate pe reconfigurarea personalității adultului.

Teoria învățării transformative, în accepțiunea lui J. Mezirow [apud 108], explică mecanismele prin care adulții își decodifică propriile experiențe, reflectând asupra modului în care structurile sociale și factorii contextuali își pun amprenta asupra individului. Modelul analizează felul în care subiecții interpretează realitatea trăită, dar și dinamica restructurării schemelor de semnificație atunci când formabilii le constată disfuncționalitatea. Deși această teorie se concentrează preponderent pe dimensiunea transformării individuale, ea mizează substanțial pe dialogul rațional și necoercitiv ca vehicul principal al schimbării optimizatoare. Astfel, scopul fundamental al învățării transformative este de a sprijini persoanele în contestarea reflexivă a propriilor ipoteze acționale pentru a opera, în mod conștient, reconfigurări de ordin mental și comportamental. Finalitatea asumată a învățării transformative rezidă în premisa că generarea unor subiecți reflexivi și independenți va contribui implicit la edificarea unei societăți mai bune.

Deși inițial această teorie a fost dezvoltată în America de Nord la începutul anilor '80 ai secolului trecut, rămânând pentru o perioadă în sfera intereselor științifice exclusive ale savanților din SUA și Canada, valențele ei metodologice au căpătat rapid un caracter universal. Principalii savanți internaționali care au fundamentat conceptu sunt J. Mezirow [119; 120; 121; 122; 145], E. W. Taylor [122; 157; 128], P. Cranton [109; 110; 111; 157], J. M. Dirkx [113; 114; 135] și V.

Marsick [145]. În spațiul științific românesc, repere importante sunt oferite de cercetători precum L. Șoitu [94], L. C. Pavel [72; 94] și M. Voinea [163], în timp ce în mediul academic autohton se evidențiază studii realizate de V. Botnari [13; 15; 17; 18; 20; 21; 22; 23; 29; 30; 32; 35] și D. Stah [35] și L. Franțuzan [44].

În continuare, vor fi prezentate diverse definiții ale învățării transformative, așa cum au fost acestea formulate în viziunea autorilor de referință. Potrivit cercetătorului Edmund O'Sullivan [123], învățarea transformativă implică experimentarea unor schimbări structural-profunde în premisele de bază ale gândurilor, sentimentelor și acțiunilor proprii. Din perspectivă psihopedagogică, acest tip de învățare produce transformări în organizarea Eu-lui, fiind caracterizat de reorganizarea simultană a unui întreg ansamblu de scheme și tipare cognitive. Un asemenea proces este profund și amplu, generând o reconfigurare structurală a viziunii asupra lumii și a propriilor abordări existențiale.

În acest cadru, învățarea transformativă este definită drept un proces pe parcursul căruia subiectul își percepe critic propriile interpretări și așteptări, comparându-le cu cele ale altor persoane în vederea evaluării relevanței punctului de vedere personal [35, p. 60]. Pentru a ghida acest demers, autorul nominalizat prevede trei etape magistrale: reflecția critică, dezvoltarea unui discurs reflexiv și, în final, acțiunea propriu-zisă.

Potrivit cercetătorilor români L. Șoitu și L. C. Pavel [72; 94], învățarea transformativă reprezintă un construct social al realității, care solicită mai multe niveluri de reflecție și oferă o explicație privind modul în care formabilul procesează informația, pornind de la datele din experiența sa personală și socioculturală.

Învățarea transformativă reprezintă una din cele mai adecvate noilor expectanțe, dat fiind faptul că ea oferă circumstanțe practice pentru a dezvolta noi forme de cunoaștere, compatibile cu cele tradiționale. Acest tip de învățare transpune subiectul în situații de învățare focusate pe achiziția anumitor mijloace de cunoaștere și cucerirea cunoașterii în sine, determinând, astfel, deschiderea pentru însușirea competențelor [20, p. 239].

În contextul acestor semnificații, învățarea transformativă vizează conștientizarea și asumarea schimbării majore, generată în momentul în care o convingere sau o percepție se dovedește a fi eronată și necesită o corectare profundă. Această orientare este una constructivistă, în care premisele transformării sunt interne subiectului, vizând procesele intenționate ce produc schimbări în structura cognitivă a acestuia.

Teoria constructivistă oferă repere metodologice esențiale privind dinamica cunoașterii și mecanismele de restructurare continuă a schemelor cognitive ale formabilului, evoluție ce se reflectă direct în proiectarea activității didactice. În acest sens, cadrele didactice care își propun să

susține învățarea transformativă a studenților pun accent pe un aspect important, ce vizează istoricul transformărilor anterioare din parcursul lor de formare.

O abordare conceptuală deosebit de sugestivă o regăsim în lucrarea P. Cranton [109, p. 23], care susține că învățarea transformativă include ideea că oamenii schimbă modul în care își interpretează experiențele și interacțiunea cu lumea: „individul devine conștient de faptul că are o viziune limitată sau distorsionată. Dacă individul poate examina critic această viziune, este deschis la alternative și își schimbă frecvent viziunea asupra lucrurilor, atunci și-a transformat unele elemente despre cum va acorda sens lumii”. Analiza acestei perspective reliefează faptul că concepția P. Cranton este strâns apropiată de cea a lui J. Mezirow, ambele modele plasând un accent deosebit pe rolul predominant al proceselor cognitive în configurarea experienței transformative. Ulterior însă, orientarea teoretică a cercetătoarei parcurge o extindere semnificativă; sub impactul direct al ideilor lui J. M. Dirkx [113; 114; 135], autoarea își reconfigurează definițiile, conferind o pondere aparte dimensiunii afective. Astfel, cercetătoarea abordează învățarea transformativă încorporând firesc dinamica emoțiilor și al spiritualității în declanșarea acestei schimbări de paradigmă personală.

O direcție profund nuanțată asupra acestui fenomen este oferită de R. D. Boyd și J. B. Myers [106, pp. 261-284], care abordează mecanismele învățării transformative prin prisma premiselor psihologiei analitice a lui C. G. Jung. Autorii argumentează necesitatea integrării dimensiunilor conștiente și subconștiente (simboluri, imagini, arhetipuri) pentru o dezvoltare holistică a subiectului în procesul transformativ. Perspectiva propusă de aceștia sugerează că scopul central al transformării rezidă în eliberarea persoanei de sub presiunea conținuturilor inconștiente, precum și în depășirea acelor norme culturale și tipare comportamentale restrictive care blochează potențialul de actualizare a sinelui.

Spre deosebire de abordarea clasică a lui J. Mezirow, care scoate în evidență centralitatea raționalului și a cogniției în declanșarea reflecției critice, R. D. Boyd și J. B. Myers [apud 114] își focusează atenția spre presiunea trăirilor afective și a dimensiunii spirituale a cunoașterii. În definitiv, ideea centrală a celor doi autori rezidă în premisa că transformarea profundă poate fi atinsă prin intermediul procesului de individuire (*individuation*), înțeles ca o extensie firească a conștientizării de sine, facilitată deopotrivă de dialogul interior reflexiv și de interacțiunea directă dintre ego și propriile umbre.

Definiția epistemologică mai explicită a acestui proces complex, formulată de K. Illeris [61, p. 88], este menită să delimiteze conceptual transformarea, astfel încât nu orice tip de schimbare, fie ea și semnificativă, să fie confundată cu o transformare structurală. Totodată, această abordare își propune să extindă explorarea fenomenului pe parcursul întregii vieți. ÎT se

caracterizează printr-un parcurs etapizat care stimulează în mod prioritar GI, alături de dimensiunea reflexivă și adaptabilitatea cognitivă a formabilului. Aceasta presupune reevaluarea ipotezelor anterioare în confruntarea cu dileme dezorientante, proces în care cadrul didactic intervine pentru a orienta formabilii spre identificarea unor noi perspective și soluții de rezolvare.

În literatura de specialitate se evidențiază influența directă a relației cadrul didactic – educabil și rolul diverselor metode în facilitarea transformărilor individuale [61, p. 53]. Astfel, pedagogul deține un rol esențial în monitorizarea și ghidarea parcurgerii fazelor învățării transformative, prin provocarea formabililor la activități complexe ce implică un grad sporit de responsabilitate. Din această perspectivă, devine imperativă orientarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice constructiviste, capabile să răspundă cerințelor societății actuale și să asimileze deschiderea către schimbare. Întreg procesul pe care un subiect îl parcurge și, eventual, ajunge să fie transformat, este reprezentat în Figura 1.4 și structurat de către J. Mezirow [apud 161, p. 5] în felul următor:

Figura 1.4. Fazele învățării transformative după J. Mezirow

Aceste faze formează un cadru structurat prin care studenții își pot construi competențele necesare pentru a gestiona eficient provocările academice. Parcurgerea lor succesivă facilitează

tranziția oferă o restructurare profundă a cadrului de referință: sistemul de valori, convingeri și interpretări care îi ghidează percepțiile și acțiunile subiectului. Ca rezultat, studentul dezvoltă o gândire independentă, reflexivă și responsabilă, capabilă să susțină decizii etice și argumentate. În plan educațional și profesional, aceasta se traduce printr-o capacitate sporită de adaptare, de integrare a perspectivelor multiple și de inițiere a acțiunilor orientate spre schimbare constructivă.

1.4 Procesul învățării transformative din perspectiva paradigmei constructiviste și valențele sale în dezvoltarea gândirii independente

Apariția constructivismului a generat o serie de transformări în procesul de predare-învățare-evaluare, acesta scoate în prim plan rolul activ al educabililor în varii contexte de învățare prin capacitatea lor de construcție, deconstrucție și reconstrucție a propriei cunoașteri, care devine validă în orice situație. Punctul culminant prin care s-a produs extinderea constructivismului în domeniul Științe ale Educației îl constituie învățarea, și, drept repercusiune, această paradigmă a generat contradicții și soluții aplicative în această sferă. O astfel de evoluție determină o regândire a perspectivelor, promovarea unor noi valori și afirmarea pedagogilor constructiviști ca formatori care știu cum să acționeze în fiecare moment, inspiră formabilii, stimulează activitatea de învățare a acestora și sunt preocupați de calitatea realizării finalităților. Pedagogii constructiviști încurajează exersarea gândirii independente, creative, critice a formabililor provocând analiza profundă a opțiunilor și pozițiilor prin examinarea unor exemple concrete sau a unor situații contradictorii [18, p. 37].

În explicarea învățării se observă o progresivă deplasare a accentului de la determinanții externi la cei endogeni. Focalizarea pe subiect și pe interioritatea acestuia, înțeleasă nu doar ca reacție la influențele externe, ci și ca structură activă, capabilă să modeleze și să autoregleze propriul proces de dezvoltare, oferă un fundament solid pentru explicarea nevoii de învățare continuă și independentă [66, p. 44]. Din punct de vedere constructivist, învățarea este privită ca un proces de autoorganizare și transformare continuă, prin care formabilul își redefinește constant raportul dintre experiență, cunoaștere și acțiune.

În acest cadru, optimizarea interacțiunii dintre factorii interni și cei externi nu generează doar o acumulare cantitativă de date, ci determină o restructurare calitativă a modului în care cel ce învață procesează și integrează experiențele. Tocmai aceste experiențe fundamentează constructul învățării transformative [121]. Fiind de natură profund socială, ele pot fi deconstruite și reorganizate structural prin intermediul reflecției critice.

În strânsă legătură cu aceste procese de restructurare, E. Joița [57] definește constructivismul în sine prin reflecție personală, gândire critică și analitică, metacogniție și căutare

a variantelor de soluționare a situațiilor. Totuși, autoarea evidențiază faptul că subiectul care învață are nevoie în continuare de susținere, îndrumare, orientare și stimulare prin relaționarea cu cadrul didactic și cu grupul din care face parte. Această monitorizare oferită din partea formatorului nu diminuează efortul propriu, ci vine să potențeze tocmai dinamica interioară a studentului. În sprijinul acestei perspective, I. Sîrbu și M. Șevciuc [91, p. 76] subliniază că munca în grup îi transformă pe studenți în participanți activi, capabili să își formuleze independent propriile obiective, să își selecteze metodele și să își evalueze critic rezultatele. Cadrul colaborativ favorizează dezvoltarea gândirii critice și receptivitatea față de opinii diferite, stimulând direct abilitățile de analiză și interpretare a datelor. Totodată, autorii arată că activitatea în echipă „reduce semnificativ nivelul de anxietate al studenților, atenuând teama de eșec” și oferind mediul psihologic securizant necesar implicării lor active în procesul de cercetare.

În viziunea cercetătoarei V. Botnari [12, p. 104], constructivismul prezintă o conceptualizare teoretică fundamentată a învățării, care presupune utilizarea strategiilor cognitive și metacognitive, precum și a celor mai importante instrumente ale învățării eficiente: gândirea critică și independentă, care definesc monitorizarea și controlul învățării, precum și dezvoltarea potențialului în învățare.

În completarea acestor aspecte, V. Andrișchi [3, p. 8] relevă faptul că procesul de formare constructivistă presupune centrarea pe subiect, pedagogul urmând să acorde o atenție specială motivării actanților, respectiv formării individualizate a competențelor. În esență, întreg procesul devine unul centrat pe persoană, ceea ce implică, pe de o parte, investigarea nivelului de formare a competențelor studentului și cunoașterea particularităților sale cognitive, iar pe de altă parte, adaptarea conținuturilor și individualizarea strategiilor didactice în raport cu necesitățile identificate.

Pornind de la aceste premise, profesorii sunt îndrumați să încurajeze și să faciliteze implicarea activă a subiecților în planificarea și administrarea propriului lor proces de cunoaștere, prin proiectarea structurată a oportunităților atât în sala de curs, cât și în afara ei, fiind recomandat ca învățarea realizată de educabili să fie activă și interactivă, să presupună implicarea deplină a tuturor actanților (intelectuală, motrică și afectiv-volitivă), să aibă la bază activități practice și experimente, realizându-se prin conexiuni intra- și interdisciplinare pe un fond euristic și problematizant, menit să stimuleze gândirea activă, critică și creatoare [3, p. 8]. Prin urmare, cunoașterea nu mai este privită ca o simplă receptare de informații, ci ca o construcție activă a sensurilor prin experiență directă, reflecție și interacțiune socială.

În mod similar, M. Bocoș [8] evidențiază faptul că paradigma constructivistă se axează pe construirea cunoașterii prin resursele interne ale subiectului și prin activism în procesul de

învățare. Astfel, cel ce învață este inițiatorul propriilor experiențe cognitive, reconfigurându-și încontinuu cunoștințele și structurându-și bagajul conceptual prin propriile eforturi.

În acest proces, rolul pedagogului este de a asigura contexte favorabile pentru exersarea gândirii independente și a activității exploratorii a formabilului. Eficiența activității formatorului este condiționată de respectarea anumitor teze normative, cele mai pertinente în acest sens fiind principiile derivate din paradigma constructivistă propuse de cercetătoarea E. Joița [57, pp. 93-94], și anume: principiul priorității construcției mentale; principiul autonomiei și individualizării; principiul învățării prin colaborare; principiul învățării contextuale; principiul priorității evaluării formative. Esența acestor principii constă în faptul că adevărul și sensul nu se dau de-a gata, ci sunt descoperite, dobândite și „reconstruite” de persoana în sine.

În viziunea autoarei nominalizate [59, p. 23], doar soluția constructivistă poate fi eficientă în cazul dat, deoarece, prin intermediul strategiilor didactice și prin implicarea în varii situații reale, formabilii își construiesc cunoașterea în mod propriu, prin înțelegere directă, ca urmare a intensificării elementelor antrenate. Aceștia le interpretează divers și propun supoziții de soluționare, formulând judecăți de valoare, precum și reflecții critice și inovative.

Preocuparea noastră pentru dezvoltarea gândirii independente ne-a permis să constatăm că un rol important în dezvoltarea tipului dat de gândire îi revine, atât principiilor anterior menționate, cât și învățării transformative, concept elaborat și promovat de către J. Mezirow. Acest tip de învățare reprezintă un concept educațional în evoluție care îl ajută pe subiect să-și transforme propria perspectivă, determinând schimbarea comportamentală. Învățarea transformativă are trei părți secvențiale: conștiința de sine, o provocare a credințelor sau presupunerilor și transformarea comportamentală prin reflecție critică. Învățarea este catalizată de o „dilemă dezorientantă” - o situație care constrânge studentul să vadă că preferința sa actuală sau cadrul său de referință nu funcționează eficient. Prin urmare, acest tip de gândire poate fi realizat doar prin adoptarea unei abordări individuale și inovatoare, menite să faciliteze autoconștientizarea [78 p. 262].

Valorificarea practică a principiilor constructiviste are un impact pozitiv asupra dezvoltării formabilului, atât din punct de vedere pedagogic, cât și din punct de vedere neurocognitiv. Literatura de specialitate susține că implicarea activă a studentului în construcția cunoașterii stimulează procesele de neuroplasticitate, consolidând circuitele neuronale responsabile de gândirea independentă și critică, de memorie și de capacitatea de autoreglare.

Prin urmare, integrarea acestor principii în practica educațională are rolul de a transforma procesul de învățare dintr-o activitate centrată pe transmiterea de informații într-un demers formativ, activ și reflexiv. Ne propunem valorificarea lor în vederea exersării gândirii independente a studenților în contexte de învățare transformativă, precum și pentru dezvoltarea

capacității de a genera perspective și soluții inovatoare. Această orientare este strâns legată de specificul societății contemporane, în care competitivitatea solicită formarea unor personalități activ-participative, implicate conștient în procesul transformărilor pozitive și capabile de auto-identificare sau auto-actualizare. Acest potențial se manifestă prin rigoare conceptuală, autonomie și o raportare flexibilă la schimbările din jur, confirmând astfel valoarea învățării transformative ca o teorie derivată din această paradigmă de referință.

Sub aspect epistemologic, teoria constructivistă atestă faptul că orice formă a cunoașterii implică o relație sau un echilibru temporar între subiect și obiect. Din această poziție, putem privi obiectul, putem prelua responsabilitatea pentru el, putem reflecta asupra lui, îl putem controla sau integra într-un fel sau altul în bagajul conceptual. În schimb, subiectul ne controlează, ne identificăm cu el, suntem efectul lui și contopiți cu acesta. Obiectul cunoașterii noastre descrie gândurile și sentimentele pe care persoana le posedă în mod conștient. Avem obiectul; suntem subiectul [29, p. 51]. Inerent acestor delimitări, dezvoltarea cognitivă reprezintă un traseu etapizat prin care ceea ce constituie subiect devine obiect de reflecție. Trecerea de la stadiul în care formabilul este dominat de un mod de înțelegere la cel în care îl stăpânește conștient generează o formă de cunoaștere mult mai complexă și cuprinzătoare.

Knud Illeris susține că această teorie explicit epistemologică a dezvoltării este cea mai apropiată de semnificația adevărată a transformării specifice învățării transformative [61, pp. 86-87]. O astfel de viziune oferă circumstanțe favorabile pentru dezvoltarea unor noi forme de înțelegere, transpuse în situații de învățare focalizate pe achiziția mijloacelor de cogniție și pe generarea schimbărilor fundamentale în gândirea și comportamentul studentului. Învățarea transformativă se produce la cel mai înalt nivel atunci când formabilii sunt încurajați să-și exploreze propria experiență, să-și reexamineze convingerile și să-și planifice activitatea în mod independent. Această orientare plasează formabilul în centrul actului epistemic, unde se confruntă direct cu conflictele cognitive dintre propriile idei și alte perspective. În acest cadru, studentul formulează întrebări, propune soluții și aduce argumente, devenind autorul propriilor experiențe cognitive, în timp ce formatorului îi revine rolul de a facilita și orienta asimilarea informațiilor.

Cercetătorii P. Cranton și Ch. Hoggan [111] susțin faptul că teoria învățării transformative se bazează pe principiile constructivismului, iar rădăcinile acesteia sunt în umanism și teoria criticii sociale. Aceasta presupune apelarea la o perspectivă anterioară cu scopul de a formula o interpretare nouă și revizuită a valorii unei experiențe proprii, care să stimuleze și să orienteze potențiale acțiuni în viitor [21, p. 168].

În accepțiunea autoarei V. Botnari [13, p. 221], referința paradigmatică a acestui tip de învățare este constructivismul, care pledează pentru crearea spațiilor deschise, a contextelor de

manifestare a liberei inițiative și a construcției proprii cunoașteri. Prin acest demers se obține o autonomie și o învățare non-directivă, cu o evidentă deținere a competenței de *self-management* a activității de învățare. O asemenea abordare stimulează conexiunea învățare-dezvoltare, pregătind formabilul pentru autoformarea profesională continuă pe parcursul întregii vieți. Această capacitate de gestionare autonomă a propriei formări rezonază direct cu observațiile lui H. Siebert [89, p. 28] privind centralitatea noțiunilor de autodeterminare, autoreglare și autodirijare, ce constituie premise ale înțelegerii metacogniției.

În acest sens, metacogniția permite controlul și reglarea proceselor cognitive și afective, precum și intervenția subiectului în vederea transformării condițiilor proprii cunoașteri [apud 90]. Odată însușite, mecanismele metacognitive reorganizează gândirea prin monitorizarea și direcționarea eficientă a căilor de învățare.

Trecerea de la simpla monitorizare la o transformare profundă a gândirii este propulsată de forța constructivă a reflecției. În esență, învățarea transformativă se constituie ca o epistemologie metacognitivă ce presupune restructurări la nivel cognitiv, atitudinal și emoțional, orientând subiectul spre [61, pp. 171-172]:

- *reflecția sau autorefecția critică asupra sursei, naturii și consecințelor propriilor angajamente sau ale celorlalți;*
- *obținerea unor convingeri mai bine întemeiate în procesul învățării prin asimilare, ca urmare a participării libere într-un discurs informat continuu;*
- *determinarea adevărului în procesul învățării prin acomodare, folosind metode de cercetare empirică;*
- *acțiunea consecventă din perspectiva noii ipostaze cognitive transformate, prin asumarea unei decizii autonome.*

La nivel fundamental, aceste elemente sunt mediate direct de capacitatea de autorefecție a subiectului. Din punct de vedere epistemologic, reflecția (*reflexio*) nu se ocupă de obiecte în sine, ci reprezintă starea de spirit în care formabilul identifică condițiile subiective în care se formează conceptele. Reflecția este conștientizarea relației dintre aceste reprezentări și facultățile intelectuale, cale prin care această relație poate fi corect determinată [103, p. 185].

Totodată, reflectată încă din filosofia lui G. W. F. Hegel [apud 104, p. 129] ca o categorie fundamentală a cunoașterii, această valorificare deschide calea către o problemă centrală: legătura indisolubilă dintre primul act reflexiv și cucerirea libertății interioare a subiectului.

Prin urmare, libertatea gândirii, privită sub aspectul finalității sale, a fost pusă în legătură directă cu activitatea proprie a unei persoane ce tinde spre obținerea ei, tendință ce sugerează că aceasta trebuie cucerită de către subiect [102]. Acest fapt atestă că transformarea cognitivă

autentică devine posibilă doar în măsura în care subiectul își asumă un rol proactiv în reconfigurarea propriilor scheme de gândire.

În această ordine de idei, cercetătorul român M. Golu [50, p. 698] susține că libertatea exprimă posibilitatea omului de a se „mișca” de sine stătător în spațiul existențial, potrivit dorințelor și vrierilor sale. Această posibilitate de autodeterminare reprezintă fundamentul pe care se construiește gândirea independentă. În mediul academic, ea stimulează capacitatea studentului de a-și asuma activ și critic propriul traseu de învățare. Astfel, procesul de învățare dobândește o dimensiune transformativă autentică, orientată spre restructurarea profundă a cunoașterii. Crearea situațiilor de învățare care stimulează reflecția, autocritica și critica reciprocă îi permite formabilului să devină subiectul propriei transformări. Deși această teorie este întâlnită mai des în contextul educației adulților, considerăm că integrarea ei este imperativă și la nivelul studenților de la ciclul I - licență. Pe măsură ce aceștia avansează în traseul academic prin parcurgerea celor zece faze specifice, ei obțin un grad mai înalt de independență în gândire și devin capabili să-și evalueze critic propriul progres.

În acest cadru, învățarea transformativă oferă resursele valorice necesare sporirii conștientizării și implicării active în propria formare. Astfel, paradigma constructivistă asigură cadrul de referință în care învățarea reprezintă un proces activ și personal, prin care formabilul își dezvoltă competențele și își construiește înțelegerea prin intermediul experiențelor sale. În aspect metodologic, paradigma constructivistă oferă o serie de sugestii pertinente care ne permit soluționarea problemei abordate, aceasta generând principii constructiviste și strategii didactice considerate drept nucleu al strategiilor metacognitive ce pot fi aplicate la diferite faze ale învățării transformative, având impact semnificativ asupra exersării gândirii independente [78, p. 267].

În urma analizei literaturii de specialitate, am identificat valențe semnificative ale învățării transformative asupra exersării gândirii independente. Acest tip de învățare transpune subiectul în situații focalizate pe achiziția mijloacelor de explorare și pe cucerirea cunoașterii în sine, facilitând dezvoltarea tipului respectiv de gândire [20, p. 240]. Totodată, ea creează contexte favorabile pentru formarea unor structuri cognitive noi, stimulând reflecția critică, reinterpretarea experienței și capacitatea subiectului de a se angaja activ în propriul proces de învățare.

Cercetătorul J. Mezirow abordează învățarea transformativă drept un proces pe parcursul căruia subiectul își percepe critic interpretările și așteptările, comparându-le cu ale altor persoane pentru a evalua relevanța propriului punct de vedere. Bazându-se pe „paradigma lui T. Kuhn”, „conștientizarea” lui P. Freire și „domeniile de învățare”, J. Mezirow definește învățarea transformativă drept „procesul prin care subiectul transformă cadrele de referință deja formate ... pentru a le face mai incluzive, discriminatorii, deschise și reflective, astfel încât acestea să poată

genera convingeri și opinii ce s-ar dovedi mai adevărate sau justificatoare în ghidarea acțiunilor. Învățarea transformativă implică participarea în discursul constructiv a experiențelor celorlalți pentru a evalua raționamentele ce justifică aceste opinii ipotetice și condiționează deciziile pentru acțiune în baza achizițiilor anticipate” [35, p. 60]. Ulterior, autorul a sistematizat acest proces în zece faze parcurse de subiect pentru transformarea propriilor convingeri și raționamente.

Un aspect important în determinarea premiselor pedagogice ale învățării transformative pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților se referă la parcurgerea completă a acestor faze. Întrucât în practica educațională se constată adesea omiterea anumitor etape, studenții au nevoie să fie ghidați de cadrul didactic pe parcursul întregului demers, spre deosebire de adulți, care pot parcurge procesul autonom, valorificând experiențele anterioare dobândite prin diverse roluri asumate. În aceste condiții, parcurgerea cu succes a fazelor învățării transformative este condiționată direct de manifestarea independenței în gândire, acțiuni și convingeri.

Învățarea transformativă se produce în momentul în care formabilii devin conștienți de propriul proces de învățare, stabilesc legături logice de tip cauză-efect între evenimente și informații, le analizează, le sintetizează și explorează noi posibilități de aplicare practică, formulând idei originale prin integrarea noilor achiziții cu experiențele anterioare. Un astfel de proces este condiționat de manifestarea independenței, a creativității și a spiritului critic în gândire, comportament și acțiune.

Pornind de la reperele teoretice prezentate, ne propunem în continuare să delimităm premisele diverselor tipologii de învățare care pot condiționa procesul de dezvoltare și consolidare a gândirii independente. Analiza teoretică a problemei de cercetare pune în evidență rolul central al învățării transformative în exersarea gândirii independente, în timp ce tipurile de învățare experiențială, autodirijată și academică independentă îndeplinesc o funcție de suport.

Un rol complementar în acest proces îl deține învățarea academică independentă, teoretizată în special de cercetătorul român I. Neacșu [68, p. 7]. Deși aceasta asigură premisele metodologice ale autonomiei studentului, ea constituie fundamentul pe care se edifică ulterior învățarea transformativă, singura capabilă să producă o restructurare profundă a perspectivelor de semnificație. Autorul promovează un tip specific, modern, de cultură a învățării academice independente, devenită standard al calității în școala superioară.

Învățarea autodirijată (*self-directed learning*), potrivit lui M. Knowles, constituie „procesul în care indivizii iau inițiativa, fără a fi ajutați de alții” în determinarea nevoilor, stabilirea scopurilor, identificarea resurselor, implementarea unui plan adecvat și evaluarea rezultatelor [83, pp. 88-89]. Dat fiind faptul că acest tip de învățare este, în esență, un proces informal, acesta se poate desfășura prioritar în afara contextului academic formal, solicitând un grad ridicat de

autonomie. Subliniem însă faptul că eficiența învățării autodirijate este condiționată de profilul cognitiv și atitudinal al formabilului. În absența unui nivel potrivit de gândire independentă și a unei motivații intrinsece consolidate, educabilii pot întâmpina dificultăți în structurarea propriului traseu de învățare. Această vulnerabilitate indică faptul că simpla gestionare autonomă a resurselor este insuficientă pentru atingerea independenței gândirii pe deplin, rolul determinant revenind învățării transformative, capabilă să genereze restructurarea profundă necesară depășirii acestor limite prin intermediul fazelor propuse.

Totodată, învățarea experiențială este privită ca un factor de suport în manifestarea gândirii independente, aceasta se bazează pe procesul de învățare independentă, adică poate avea loc fără prezența unui cadru didactic și are conexiuni doar cu procesul de dezvoltare a competențelor prin experiența directă a subiectului implicat. Reprezentanți ai acestui tip de învățare sunt J. Dewey și D. Kolb [apud 143], care au elaborat un ciclu al învățării experiențiale constituit din patru etape: 1) experimentarea; 2) reconsiderarea experienței; 3) formularea concluziilor; 4) planificarea pașilor viitori și testarea de noi concepte. Deși oferă suportul practic necesar exersării autonomiei cognitive, învățarea experiențială nu substituie rolul învățării transformative în restructurarea cadrelor de referință ale formabilului, proces ce solicită identificarea unor strategii didactice concrete în acest sens.

În cadrul cercetării noastre, am considerat esențială delimitarea a cinci categorii de strategii: *cognitive*, *metacognitive*, *compensatorii*, *sociale* și *afective*. Acestea au un rol decisiv în demersul nostru, fiind deosebit de pertinente în stimularea autonomiei cognitive și în deconstrucția vechilor scheme mentale. În baza celor expuse putem afirma că strategiile didactice reprezintă un set vital de instrumente care îmbunătățesc experiența educațională a celor care învață. Ele contribuie nu doar la eficiența învățării, ci și la dezvoltarea abilităților metacognitive și a gândirii critice, indispensabile formării unei gândiri independente și asigurării succesului pe termen lung în diverse domenii de activitate. Implementarea acestor strategii în procesul educațional trebuie să reprezinte o prioritate pentru cadrele didactice, în vederea pregătirii educabililor pentru provocările viitoare [24, p. 178]. Gândirea independentă se cucerește și se exercită prin intermediul contextelor de învățare transformativă, finalitatea deținerii unui nivel înalt de autonomie în gândire fiind condiționată de posedarea inițială a uneia dintre cele mai fundamentale modalități de anticipare, monitorizare, control și evaluare a cogniției, precum este metacogniția.

Pentru a asigura funcționalitatea lor eficientă, se solicită adaptarea la specificul comportamental al contextelor educaționale în care sunt propulsați studenții, urmând ca aplicarea și operaționalizarea acestora în cadrul modelului pedagogic să fie dezvoltate mai amplu în Capitolul 3.

1.5 Concluzii la capitolul 1

1. Gândirea independentă reprezintă un tip de gândire ce constă în analiza și evaluarea informației, în vederea descoperirii unor noi metode de rezolvare, de a le formula original și opta argumentativ pentru soluția proprie [17, p. 39].
2. Gândirea independentă este un proces complex, integrat și interdisciplinar care se dezvoltă prin interacțiunea dintre structurile cerebrale, rețelele neuronale, procesele cognitive și reglarea emoțională. Comprehensiunea acestor mecanisme neuropsihologice oferă un fundament solid pentru promovarea autonomiei cognitive în educație. Capacitatea creierului de a se remodela prin experiențe și învățare face posibilă dezvoltarea continuă a gândirii independente. Mediile de învățare care promovează explorarea creativă și rezolvarea problemelor complexe contribuie la întărirea conexiunilor neuronale implicate în autonomie și inovare [27, p. 30].
3. Învățarea transformativă poate fi estimată ca un context facil pentru dezvoltarea gândirii independente, ce prezintă o achiziție valorică cu funcționalitate evidentă în cadrul oricărei competențe. Acest tip de învățare oferă circumstanțe constructive pentru dezvoltarea noilor forme de cunoaștere, compatibile cu cele tradiționale [20, p. 239].
4. În plan metodologic, paradigma constructivistă oferă o serie de repere fundamentale care permit soluționarea problemei abordate, generând strategii cognitive, metacognitive, compensatorii, sociale și afective aplicabile în diferite etape ale FÎT, cu un impact semnificativ asupra dezvoltării gândirii independente.
5. Integrarea strategiilor metacognitive, precum planificarea, monitorizarea și autoreglarea, le oferă formabililor oportunitatea de a-și îmbunătăți activitatea de învățare și de a exersa pe deplin gândirea independentă, critică și reflexivă. Prin combinarea sinergică a rezultatelor științifice din neuroștiințe cu strategiile metacognitive și principiile educaționale, se pot concepe medii de învățare în cadrul cărora contextele de învățare transformativă devin prioritare pentru a susține atât progresul cognitiv, cât și cel emoțional, pregătind educabilii pentru provocările unei societăți globalizate și în continuă schimbare [27, p. 30].

2. DEMERSUL EXPERIMENTAL AL DEZVOLTĂRII GÂNDIRII INDEPENDENTE A STUDENȚILOR ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂRII TRANSFORMATIVE

2.1 Designul experimental al cercetării

Designul experimental al cercetării noastre are drept scop evaluarea nivelului de gândire independentă, alături de determinarea gradului de valorificare și implicare a studenților în contexte de învățare transformativă. În abordarea conceptual-teoretică a problemei de cercetare, au fost puși în evidență factorii de impact asupra dezvoltării gândirii independente. Un element primordial în exersarea acestui tip de gândire îl reprezintă implicarea studenților în varii situații de învățare transformativă, crearea contextelor de achiziționare a premiselor pentru comprehensiunea ideilor și însușirea conceptelor inovative. De asemenea, un rol important revine incitării formabililor către extinderea conștiinței proprii, proces generat prin transformarea viziunii de bază asupra lumii și a capacităților specifice ale sinelui, respectiv prin demersurile operaționale axate pe dezvoltarea gândirii independente. Aceste acțiuni presupun schimbarea perspectivei celui ce învață, antrenează independența cognitivă și, totodată, ghidează educabilii în explorarea unor varii posibilități de abordare, precum și în soluționarea creativă, unică și irepetabilă a sarcinilor.

În această ordine de idei, ne-am propus să determinăm nivelul inițial al dezvoltării gândirii independente a studenților, moment ce coincide cu inserția lor în activitatea de învățare (implicit autoreglată) sau de muncă. Această etapă aduce o maturizare biopsihică deplină, în cadrul căreia identitățile sociale, profesionale, maritale și parentale se echilibrează. Stabilitatea se consolidează prin câștigarea unui statut și a unui rol cu influențe pertinente pentru evoluția personalității, precum și a comportamentului formabilului.

Scopul experimentului de constatare vizează determinarea nivelului inițial de dezvoltare a gândirii independente a studenților, pe de o parte, și cercetarea experiențelor cadrelor didactice universitare de valorificare și creare a contextelor de învățare transformativă, pe de altă parte.

Această intenție a condus spre formularea următoarelor *obiective* consacrate acestui capitol:

1. Identificarea eșantionului și selectarea metodelor de cercetare.
2. Determinarea criteriilor de performanță și calitate pentru evaluarea nivelului gândirii independente.
3. Identificarea și determinarea inventarului experimental de evaluare a nivelului de manifestare a gândirii independente în rândul studenților.
4. Elaborarea și caracterizarea instrumentelor de evaluare a nivelului de valorificare și implicare

a studenților în contexte de învățare transformativă.

5. Constatarea nivelului inițial al dezvoltării gândirii independente de către formabili.
6. Analiza nivelului de valorificare și implicare a studenților în contexte de învățare transformativă.
7. Determinarea frecvenței implicării studenților în contexte de învățare transformativă de către cadrele didactice.
8. Stabilirea și analiza demersurilor operaționale specifice axate pe dezvoltarea gândirii independente în contextul învățării transformative a acestora.

Metodele de cercetare utilizate în etapa de constatare a experimentului au fost: analiza, sinteza, compararea, generalizarea, testarea, chestionarea, precum și prelucrarea și interpretarea statistică a datelor din punct de vedere cantitativ, calitativ și grafic (prin tabele, diagrame și figuri).

Organizarea cercetării. În cercetarea dată am utilizat rezultate obținute în urma chestionării online a 132 de studenți, ciclul I (studii superioare de licență) din cadrul facultăților: Științe ale Educației, Fizică, Matematică și Tehnologii Informaționale, Biologie și Chimie ale Universității de Stat din Tiraspol, actualmente Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Vârsta subiecților experimentali este cuprinsă între 17 și 56 de ani; aceștia au participat benevol, manifestând motivație și entuziasm pe tot parcursul experimentului psihopedagogic.

În cadrul experimentului de constatare formabilii au fost desemnați în două grupuri: grupul experimental (GE) – constituit din 66 de subiecți, și grupul de control (GC), care a cuprins 66 de subiecți, structura acestora fiind prezentată în Tabelul 2.1.

În scopul determinării frecvenței propulsării studenților în contexte de învățare transformativă, au fost chestionate la etapa de constatare 42 de cadre didactice din aceeași instituție de învățământ. Participarea subiecților la cercetare a fost realizată în baza consimțământului acestora, după ce au fost informați despre scopul cercetării, despre obligația de a le respecta confidențialitatea și dreptul lor de a se retrage oricând din proces. Cercetarea este realizată în perioada 2021-2024.

Tabelul 2.1. Structura eșantionului de studenți implicat în cercetare

Grupul de studenți	Nr. de subiecți	%	Etapa cercetării
Grupul experimental (GE)	66	50	constatare
Grupul de control (GC)	66	50	constatare
Total eșantion	132	100	—

În continuare vom ilustra în Figura 2.1 distribuția cadrelor didactice universitare chestionate în funcție de vârstă:

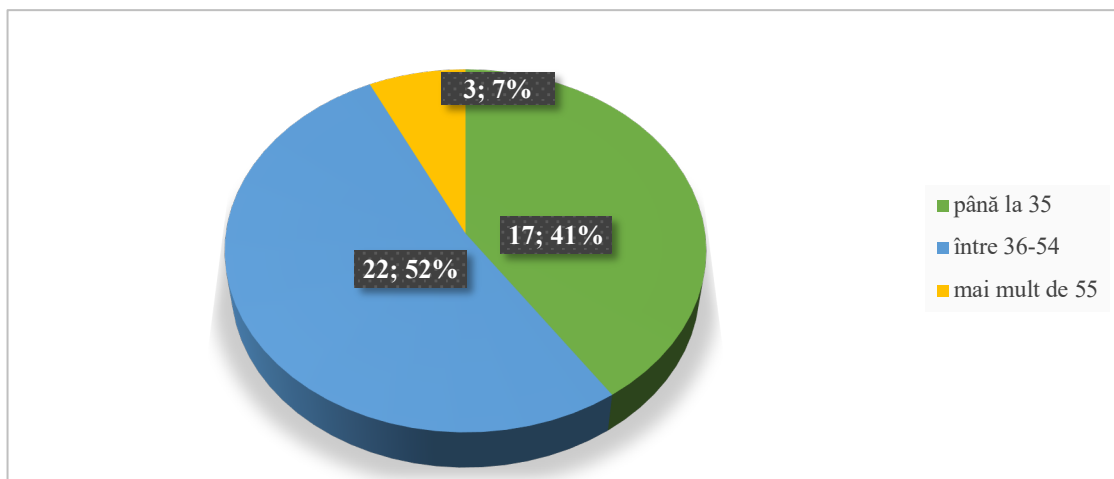

Figura 2.1. Distribuția cadrelor didactice universitare chestionate în funcție de vârstă

Pentru realizarea experimentului de constatare am utilizat o serie de metode și instrumente de evaluare cu caracter psihopedagogic, care ne-au facilitat cunoașterea subiecților incluși în cadrul cercetării; acestea ne-au permis să obținem tabloul real al nivelului de manifestare a gândirii independente și să determinăm nivelul de valorificare și implicare a studenților în contexte de învățare transformativă. Selectarea corectă a metodelor, accesibilitatea și simplitatea lor au permis investigarea funcțiilor intelectuale, afectiv-emoționale, afectiv-volitive, precum și a influențelor mediului social, familial și extrafamilial asupra modului și tipului predominant de gândire a studenților. Metodele și instrumentele de cercetare menționate mai sus au fost folosite în scopul evaluării variabilelor cercetate și urmează a fi descrise în subcapitolul 2.2.

Unul din obiectivele experimentului de constatare se referă la determinarea criteriilor de performanță și calitate pentru evaluarea nivelului gândirii independente. În elaborarea criteriilor am avut drept punct de reper conceptul de gândire și blocurile structurale ale acesteia, care înglobează sinergic componentele gândirii independente. Criteriile stabilite au stat la baza elaborării indicatorilor specifici ai gândirii independente, corespunzători celor trei niveluri de manifestare a acesteia, prezentate în Tabelul 2.2. Astfel, subiecții au fost plasați pe trei niveluri, definite prin comportamente reprezentative: nivel înalt – manifestare în foarte mare măsură; nivel mediu – manifestare moderată; nivel scăzut – manifestare redusă sau absentă.

Tabelul 2.2. Criterii referențiale pentru evaluarea progresului gândirii independente

Bloc structural	Criterii referențiale pentru evaluarea progresului	Indicatori specifici ai gândirii independente	Niveluri posibile de manifestare (în baza indicatorilor)

1. Blocul operațiilor	Manifestarea operațiilor gândirii în procesarea autonomă a informației	• Realizează analize critice complexe, depășind simpla descriere. • Aplică sinteze creative, integrând idei din surse variate. • Abstractizează și generalizează autonom. • Compară reflexiv concepte, fenomene sau perspective.	• Înalt: Realizează analize critice profunde; sinteze originale și creative; abstractizează și generalizează autonom; compară reflexiv concepte și perspective. Această categorie de subiecți procesează informația și operează cu noțiunile în mod complet independent. • Mediu: Realizează parțial analiza critică; sinteza este incompletă, bazată pe ghidaj extern; abstractizarea și generalizarea apar fragmentar; comparațiile sunt parțial reflexive. La acest nivel se plasează subiecții care operează cu noțiunile și procesează informația doar cu sprijin sau îndrumare din exterior. • Scăzut: Analiza este superficială sau absentă, sinteza redusă la reproducerea pasivă a informației; nu se manifestă abstractizarea și generalizarea; comparațiile sunt descriptive. Subiecții care dețin acest nivel procesează informația cu mare dificultate sau doar prin reproducere pasivă.
2. Blocul conținuturilor	Operarea cu forme logice specifice	• Utilizează noțiuni și concepte proprii, nu doar preluate. • Formulează judecăți independente, bazate pe criterii proprii. • Construiește raționamente logice, coerente și argumentate.	• Înalt: Utilizează concepte proprii și integrate; formulează judecăți autonome, bine fundamentate; construiește raționamente logice și bine structurate. Această categorie de subiecți execută sarcinile de învățare în mod independent. • Mediu: Reformulează noțiuni și concepte; judecățile proprii sunt parțiale și ezitante; raționamentele sunt incomplete sau parțial coerente. La acest nivel se plasează subiecții care execută sarcinile de învățare selectiv, uneori cu sprijinul experimentatorului. • Scăzut: Utilizează exclusiv noțiuni preluate; judecățile lipsesc sau sunt copiate; raționamentele sunt inconsistente sau absente. Subiecții care dețin acest nivel execută sarcinile de învățare cu dificultăți sau la modul insuficient.

3. Blocul produselor	Elaborarea originală și coerentă a produselor și soluțiilor proprii	• Propune idei originale, soluții alternative sau ipoteze proprii. • Elaborează concepte și perspective inovatoare. • Construește soluții coerente și bine argumentate.	• Înalt: Propune idei originale și inovatoare; elaborează ipoteze proprii; formulează soluții coerente, bine structurate și justificate logic. • Mediu: Propune idei proprii limitate sau insuficient dezvoltate; soluțiile sunt parțial coerente; ipotezele nu sunt complet argumentate. • Scăzut: Nu propune idei originale; soluțiile sunt șablon; conceptele și ipotezele lipsesc sau sunt preluate integral din exterior.
4. Blocul relațiilor	Integrarea reflexivă și autoreglată a elementelor procesului de gândire	• Conectează operațiile, conținuturile și produsele într-un sistem coerent. • Revine critic asupra propriului proces de gândire și manifestă metacogniție. • Integrează feedbackul în ajustarea gândirii proprii. • Menține consistența internă a raționamentelor.	• Înalt: Integrează coerent elementele structurale; reflectă critic asupra propriului proces; autoreglează gândirea și menține consistența logică. • Mediu: Stabilește conexiuni parțiale între operații, conținuturi și produse; reflectă limitat asupra propriei gândiri; autoreglarea este inconsistentă. • Scăzut: Nu stabilește conexiuni între elementele gândirii; nu se manifestă autoreglare sau reflexivitate; raționamentele sunt incoerente.

Criteriile și indicatorii menționați au servit drept cadru referențial pentru elaborarea și aplicarea instrumentelor de evaluare la etapa de constatare. În continuare, subcapitolul 2.2 prezintă detaliat instrumentele aplicate pentru diagnosticarea nivelului inițial de manifestare a gândirii independente la studenți.

2.2 Instrumente pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a gândirii independente

Problematica și scopul demersului nostru conturate mai sus ne-au determinat să optăm pentru metodologia de lucru descrisă în continuare. Astfel, în urma studiului literaturii de specialitate, am selectat trei instrumente de evaluare care urmează a fi utilizate în cadrul actualei cercetări axate pe dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative, și anume:

- *Chestionarul „Cât de independent în gândire sunteți?”* (după B. Potter, versiune adaptată) [151] (Anexa 2).
- *Test pentru determinarea gradului de independență* (după A. Karelin, versiune adaptată) [164, pp. 403-404] (Anexa 3).

- *Chestionar de evaluare a autonomiei personale* (în continuare *Chestionarul AP*, după M. Albu) [2, p. 4] (Anexa 6).

Chestionarul „Cât de independent în gândire sunteți?” (Anexa 2), adaptat după instrumentul elaborat și publicat de Beverly Potter [151], a fost aplicat cu scopul de a evalua nivelul deținerii gândirii independente a studenților și de a determina tipul de gânditor independent. Instrumentul conține în total 32 de întrebări, clasificate pe 8 dimensiuni: sinceritate, gândire critică, independență, valori, responsabilitate, asertivitate, toleranță religioasă și contestarea autorității, fiecare dimensiune cuprinzând câte 4 itemi.

Itemii dați oferă o imagine de ansamblu asupra aspectelor individuale antrenate în gândirea subiectului. Răspunsurile au fost acordate pe o scală Likert cu 5 trepte (de la 1 la 5, unde 1 înseamnă foarte rar, iar 5 – de obicei). Valoarea scalelor s-a obținut prin sumarea punctajului fiecărui item component al celor 8 dimensiuni. Astfel, valorile numerice obținute clasifică subiecții în 4 niveluri: *alții gândesc pentru dvs.; potențial gânditor independent; gânditor independent promițător* și *gânditor independent impresionant*. Primul nivel, *alții gândesc pentru dvs.* (32–64 p.), nu reflectă prezența unei gândiri independente și se referă la persoanele care gândesc mereu sub influența părerilor celor din jur. Următoarele două niveluri, *potențial gânditor independent* (65–96 p.) și *gânditor independent promițător* (97–128 p.), nu presupun atestarea unei gândiri independente, ci indică doar premise pentru manifestarea acesteia. În cazul ultimului nivel, obținerea punctajului maxim îi conferă subiectului statutul de *gânditor independent impresionant* (129–160 p.) și denotă prezența gândirii independente la subiecți.

Una dintre metodele utilizate în cadrul experimentului de constatare este testarea. Drept instrument de lucru destinat determinării gradului de independență a studenților a servit *Testul pentru determinarea gradului de independență* (după A. Karelin, versiune adaptată, Anexa 3). Instrumentul include 11 întrebări însoțite de câte 3 variante de răspuns. Astfel, studenții au avut sarcina de a selecta din opțiunile propuse de autor varianta potrivită nivelului propriu. În vederea interpretării rezultatelor, se acordă punctajul corespunzător în funcție de opțiunea aleasă: varianta „a” se notează cu 4 p., „b” cu 2 p., iar „c” cu 1 p., procedeu urmat de însumarea tuturor punctelor obținute.

Un alt instrument aplicat în cadrul experimentului de constatare a fost *Chestionarul de evaluare a autonomiei personale* (după M. Albu), în continuare *Chestionarul AP*. Acesta conține 36 de afirmații, iar subiecții au avut sarcina de a aprecia în ce măsură acestea se potrivesc felului în care se comportă de obicei și de a nota răspunsurile în foaia de răspuns conform următoarelor variante: FP – foarte puțin; P – puțin; N – nici prea mult, nici prea puțin; M – mult; FM – foarte mult. *Chestionarul AP* propune patru scale: *autonomie valorică, autonomie comportamentală,*

autonomie cognitivă și autonomie emoțională. În cadrul cercetării noastre, sunt semnificative datele obținute la scala *autonomie cognitivă*. Autorul instrumentului propune pentru interpretarea datelor obținute utilizarea grilei de cotare, unde identificăm clasificarea celor 36 de afirmații cu cotare directă și cotare inversă. În cazul itemilor cu cotare directă (2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33), punctajul se atribuie astfel: 1 = „foarte puțin”; 2 = „puțin”; 3 = „nici prea mult, nici prea puțin”; 4 = „mult”; 5 = „foarte mult”. În privința itemilor cu cotare inversă (1, 3, 4, 12, 13, 14, 15, 19, 29, 32, 35, 36), grila de evaluare este următoarea: 5 = „foarte puțin”; 4 = „puțin”; 3 = „nici prea mult, nici prea puțin”; 2 = „mult”; 1 = „foarte mult”. În vederea interpretării scorului obținut de un student la *Chestionarul AP* ori la o scală specifică, acesta se transformă în cotă T conform formulei: $T = 50 + 10 \frac{x-m}{\sigma}$ unde T reprezintă cota standardizată asociată scorului brut x , iar m și σ desemnează media și abaterea standard aferente segmentului demografic corespunzător, conform reperelor detaliate în Anexa 6.

Valorile cotei T sub 40 indică un nivel scăzut, intervalul 40–60 definește nivelul mediu, iar valorile care depășesc pragul de 60 marchează nivelul înalt. Aceste cote permit raportarea performanței individuale la eșantionul normativ de referință. În situațiile în care scorul global se situează la nivel scăzut sau la cel superior, este necesară analiza comparativă a scalelor componente pentru identificarea dimensiunilor determinante. De asemenea, examinarea scalelor se impune și în cazul unui scor global mediu, cu scopul de a semnală eventuale dezechilibre între dimensiunile autonomiei [2, p. 4].

Precizăm că instrumentele enumerate anterior nu acoperă integral dimensiunile specifice gândirii independente, aspect care a justificat elaborarea și validarea unui *Chestionar pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente* [26] (Anexa 4). Procesul de proiectare a itemilor a avut ca punct de plecare caracteristicile fundamentale ale gândirii independente a studenților, identificate și sistematizate în urma analizei literaturii de specialitate.

Procedura de validare a cuprins următoarele etape: selectarea unui lot neutru de subiecți, care nu a fost ulterior cooptat în experimentul propriu-zis; aplicarea instrumentului pe acest lot; identificarea răspunsurilor eronate condiționate de redactarea nereușită a anumitor itemi; revizuirea, completarea și redactarea științifică și lingvistică a unui număr minim de itemi.

În urma acestei proceduri au fost necesare anumite ajustări, însă acestea nu au fost substanțiale. În cadrul *Chestionarului pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente* au survenit modificări la anumiți itemi. De exemplu, itemul nr. 16, care în varianta inițială era: „Când aveți de rezolvat o problemă, încercați să abordați situația din perspective diferite?”, a fost modificat astfel: „Cum procedați de obicei în cazul situațiilor-problemă? Ieșiți din zona

dumneavoastră de confort și încercați să vedeți problemele ca pe o provocare, adoptând în rezolvarea lor perspective diferite și originale?”.

Un alt element care a suferit modificări este itemul nr. 19. Varianta inițială, „Cum încercați să vă dezvoltați modul de a gândi independent?”, cu opțiunile:

- a) participați la activități care vă solicită gândirea;
- b) căutați soluții originale;
- c) puneți întrebări atunci când nu sunteți siguri de o idee,

a fost reformulată astfel: „Ce acțiuni întreprindeți dvs. personal pentru autodezvoltarea gândirii independente?”, cu opțiunile:

- a) vă implicați în variate activități ce necesită exercitarea gândirii independente;
- b) apelați la cele mai originale căi în rezolvarea problemelor;
- c) puneți la îndoială pozițiile colegilor în lipsa argumentelor care certifică faptele respective.

Astfel, chestionarul elaborat are ca scop determinarea nivelului deținerii gândirii independente a studenților, oferind o evaluare rapidă a acesteia. Acest instrument conține 20 de întrebări cu variante de răspuns și conturează o imagine de ansamblu asupra procesului analizat.

Subiecții implicați în cadrul experimentului au sarcina de a reflecta asupra modului propriu de luare a deciziilor și de formulare a opiniilor, iar pentru fiecare afirmație vor selecta varianta ce descrie cel mai bine situația reală. Nu există răspunsuri corecte sau eronate. Este important ca opțiunile exprimate să fie caracterizate printr-un grad înalt de sinceritate și să reflecte direct modul în care se simt formabilii și cum se comportă de obicei în situațiile propuse. Răspunsurile înregistrate sunt confidențiale și utilizate exclusiv în scopul cercetării actuale. Întrebările chestionarului conțin variante de răspuns și solicită selectarea celei pentru care se optează. Itemii chestionarului reflectă conținutul a patru indicatori de bază: A. Formele și operațiile gândirii; B. Tipologia gândirii; C. Calitățile și particularitățile gândirii; D. Experiențe de valorificare a gândirii independente.

Pentru interpretarea rezultatelor este necesar să se determine punctajul acordat pentru fiecare variantă de răspuns selectată și să se însumeze aceste puncte. În funcție de punctajul total obținut, notat P_{tot} , se stabilește semnificația acestuia și nivelul deținerii gândirii independente: nivel înalt de gândire independentă – $P_{tot} \geq 106$ p.; nivel mediu de gândire independentă – P_{tot} cuprins între 80 p. și 105 p.; nivel scăzut de gândire independentă – $P_{tot} \leq 79$ p.

În continuare sunt expuse rezultatele privind evaluarea consistenței interne a instrumentului de cercetare, determinată prin intermediul coeficientului Alfa Cronbach (α). *Chestionarul pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente* a demonstrat o consistență internă foarte bună. Analiza fiabilității, realizată prin coeficientul Alfa Cronbach (α),

a evidențiat în cazul dat o valoare de $(\alpha) = .804$ pentru cei 22 de itemi ai instrumentului. Această valoare confirmă faptul că itemii sunt adecvat corelați între ei și măsoară coerent constructul teoretic vizat, respectiv nivelul deținerii gândirii independente.

Analiza statisticilor descriptive evidențiază o variabilitate ridicată a mediilor itemilor, acestea oscilând între valori relativ scăzute (de la 1,67 până la 2,20) și valori foarte ridicate (peste 8 sau chiar 14 pentru anumiți itemi). Această dispersie sugerează existența unor dimensiuni diferite ale gândirii independente, precum și posibile diferențe de formulare sau de scalare a itemilor, care conduc la niveluri distincte de autoevaluare din partea studenților. Abaterile standard, în special pentru itemii cu medii foarte mari, indică o heterogenitate pronunțată a răspunsurilor, reflectând diferențe semnificative între respondenți în ceea ce privește nivelul gândirii independente ($N = 45$). Coeficienții de corelație item-total corectată se situează, în majoritatea cazurilor, peste pragul minim acceptat de 0,30, ceea ce confirmă contribuția relevantă a acestora la constructul general. Unii itemi prezintă corelații foarte ridicate (peste 0,70), indicând o legătură puternică cu scorul total al scalei și o capacitate crescută de discriminare între niveluri diferite ale gândirii independente. De asemenea, analiza valorilor coeficientului Alfa Cronbach (α) dacă itemul este eliminat arată că extragerea niciunui item nu conduce la o creștere substanțială a coeficientului global de fidelitate, ceea ce susține menținerea structurii actuale a chestionarului.

Statisticile generale ale scalei (media totală = 88,62; deviația standard = 24,54) reflectă un nivel mediu spre ridicat al gândirii independente în rândul studenților, concomitent cu o dispersie considerabilă a scorurilor, ceea ce indică diferențe individuale relevante.

În esență, rezultatele obținute prin intermediul coeficientului Alfa Cronbach (α) indică faptul că *Chestionarul pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente* reprezintă un instrument fiabil, capabil să surprindă în mod coerent și diferențiat nivelul acestui tip de gândire în rândul studenților. În Anexa 5 este prezentată în mod detaliat analiza statistică realizată, menită să consolideze rigoarea metodologică și să susțină validitatea instrumentului utilizat.

2.3 Instrumente pentru evaluarea nivelului de valorificare și implicare a studenților în contexte de învățare transformativă

Evaluarea nivelului de implicare a studenților în contexte de învățare transformativă a evidențiat necesitatea unor instrumente specifice, fiind astfel identificate în literatura de specialitate două chestionare de psihodiagnostic relevante:

- *Chestionarul de învățare transformativă (Transformative Learning Survey)*, dezvoltat de E. W. Taylor, P. Cranton și H. L. Stuckey în anul 2012 [157].
- *Chestionarul privind învățarea transformativă a părinților – CITP*, elaborat în anul 2016 de

dr. Camelia-Liliana Pavel [72] (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), sub coordonarea prof. univ. dr. Laurențiu Șoitu.

În urma unei analize minuțioase a instrumentelor menționate anterior, s-a dovedit că primul chestionar nu acoperă în totalitate intențiile cercetării noastre. În ceea ce privește cel de-al doilea chestionar, acesta nu corespunde nici problemei noastre de cercetare, nici categoriei de vârstă a subiecților implicați în cadrul experimentului.

Având în vedere lipsa unor instrumente adecvate pentru atingerea obiectivelor cercetării, au fost elaborate două instrumente proprii:

- *Chestionar axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă* (Anexa 7).
- *Chestionar privind practicile cadrelor didactice universitare în organizarea contextelor de învățare transformativă* (Anexa 9) [79].

În studiul actual, am pornit de la premisa elaborării itemilor pentru chestionarele menționate, având ca reper documentele de politici educaționale și elementele-cheie identificate în literatura de specialitate privind dezvoltarea gândirii independente și crearea contextelor de învățare transformativă a studenților. Procedura de validare a instrumentelor enunțate a implicat: selectarea unui lot neutru de subiecți (neinclus ulterior în experimentul propriu-zis), aplicarea chestionarelor la nivelul acestuia, identificarea răspunsurilor eronate provocate de o redactare ambiguă a unor enunțuri, precum și revizuirea, completarea și optimizarea lingvistică a acestor instrumente. Pe parcursul acestei etape au fost necesare anumite ajustări minore.

Referitor la *Chestionarul axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de ÎT*, au fost efectuate modificări de conținut. De exemplu, la prima întrebare, varianta inițială „În ce măsură folosiți strategii diferite în funcție de tipul de învățare?” a fost reformulată în „Cât de mult variați strategiile aplicate în funcție de tipul și contextul învățării?”.

Au survenit anumite schimbări și în titlul instrumentului, acesta fiind redenumit din „Chestionar privind nivelul implicării studenților din mediu academic în tipul de învățare transformativă” în „Chestionar axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă”.

Primul instrument are ca scop determinarea gradului de implicare a acestora în contexte de învățare transformativă. Acesta conține 25 de afirmații însoțite de cinci opțiuni de răspuns, repartizate pe o scală în cinci trepte (1 – deloc; 2 – foarte puțin; 3 – puțin; 4 – mult; 5 – foarte mult). Astfel, subiecții au sarcina de a citi cu atenție enunțurile și de a bifa opțiunea potrivită. Itemii chestionarului reflectă conținutul a cinci indicatori de bază: A. Locul învățării transformative printre alte tipuri de învățare; B. Cunoașterea esenței învățării transformative; C.

Experiențe de valorificare a învățării transformative; D. Efecte ale învățării transformative; E. Deschiderea față de schimbare.

În vederea coterării și interpretării datelor colectate, se acordă puncte de la 1 la 5 în funcție de opțiunea bifată. Următorul pas constă în însumarea scorurilor, stabilirea semnificației punctajului obținut și încadrarea în tabelul propus de autor. Sunt definite trei trepte de încadrare în baza numărului de puncte acumulat: nivel înalt (125–80 p.), nivel mediu (79–50 p.) și nivel scăzut (49–25 p.). Pentru evaluarea consistenței interne a instrumentului de cercetare a fost utilizat coeficientul Alfa Cronbach (α), care a permis determinarea gradului de omogenitate a itemilor, apartenența lor la aceeași dimensiune, alături de stabilitatea și coerența acestuia. *Chestionarul axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă* a obținut o consistență internă foarte bună. Analiza fiabilității, realizată prin intermediul coeficientului Alfa Cronbach (α), a indicat o valoare de $\alpha = .906$ pentru ansamblul celor 25 de enunțuri. Această valoare depășește pragul de .90, sugerând că itemii sunt puternic corelați și măsoară coerent același construct teoretic, respectiv nivelul de implicare a studenților în procesul analizat. Examinarea datelor statistice descriptive indică faptul că mediile itemilor sunt relativ ridicate, situându-se, în majoritatea cazurilor, între aproximativ 3,3 și 4,3, ceea ce reflectă un nivel ridicat de implicare a subiecților. De asemenea, abaterile standard moderate (în general sub 1) sugerează o variabilitate controlată a răspunsurilor și o percepție relativ omogenă a acestora asupra experiențelor educaționale analizate ($N = 45$).

Coeficienții de corelație item-total corectată se încadrează preponderent peste pragul de 0,40, iar pentru mai mulți itemi depășesc valoarea de 0,70, ceea ce indică o contribuție substanțială a acestora la scorul total al scalei și o bună capacitate de diferențiere între niveluri diferite de implicare în contexte de învățare transformativă. Deși există un număr mic de itemi cu asocieri mai reduse, valorile obținute rămân acceptabile din punct de vedere psihometric. Analiza valorilor coeficientului Alfa Cronbach (α) în situația eliminării fiecărui item evidențiază că o astfel de operațiune nu determină o creștere semnificativă a coeficientului global de fidelitate. Acest rezultat susține menținerea structurii integrale a chestionarului și confirmă coerența internă a ansamblului de itemi. Statisticile generale ale scalei (media totală = 96,60; deviația standard = 11,97) indică un nivel relativ ridicat al implicării studenților în situații de învățare transformativă, concomitent cu o dispersie moderată a scorurilor, sugerând existența unor diferențe individuale relevante, dar nu extreme, în cadrul eșantionului analizat.

În esență, rezultatele obținute confirmă faptul că *Chestionarul axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă* este un instrument fiabil și coerent, adecvat pentru evaluarea problemei abordate. În Anexa 8 sunt prezentate tabelele

detaliată de analiză statistică, care contribuie la transparența metodologică și susține soliditatea demersului științific studiat.

În vederea determinării experiențelor cadrelor didactice privind valorificarea ÎT în învățământul superior modern, a fost elaborat și validat un chestionar destinat acestora. Instrumentul de evaluare conține 18 itemi și are ca scop determinarea frecvenței implicării educabililor în contexte de ÎT. În elaborarea itemilor pentru *Chestionarul privind practicile cadrelor didactice universitare în organizarea contextelor de învățare transformativă* s-a ținut cont de conținutul a patru indicatori de bază: 1. Organizarea și monitorizarea situațiilor de ÎT; 2. Învățarea transformativă - context facil de exercitare a gândirii independente; 3. Experiențe de valorificare a învățării transformative; 4. Efectele învățării transformative.

Procesul de validare a implicat realizarea unor ajustări terminologice minore, care nu au afectat structura conceptuală a instrumentului de cercetare. În acest sens, titlul a fost reformulat pentru a reflecta mai fidel obiectivul investigației, trecându-se de la forma generică *Chestionar pentru cadrele didactice universitare* la formula specifică *Chestionar privind practicile cadrelor didactice universitare în organizarea contextelor de ÎT*.

Pentru completarea chestionarului, cadrele didactice au sarcina de a selecta din următoarele variante de răspuns: 1 – dezacord total, 2 – dezacord ușor, 3 – acord parțial, 4 – acord total, în funcție de gradul de acord față de afirmația sau situația propusă. În scopul cotării și interpretării rezultatelor, se însumează scorurile obținute pentru fiecare răspuns, stabilindu-se nivelul și semnificația acestora pe baza tabelului din Anexa 9. Evaluarea fiecărui criteriu se realizează pe un interval de la 5 la 25 de puncte, corespunzător celor trei niveluri: nivel înalt (18–25 p.), nivel mediu (12–17 p.) și nivel scăzut (5–11 p.). Această grilă se aplică uniform pentru cele patru criterii analizate: 1. Organizarea și monitorizarea situațiilor de ÎT; 2. Învățarea transformativă – context facil de exercitare a gândirii independente; 3. Experiențe de valorificare a învățării transformative; 4. Efectele învățării transformative.

În urma verificării consistenței interne prin intermediul coeficientului Alpha Cronbach (α), s-a constatat că itemii 19 și 20 nu prezintă un nivel adecvat de omogenitate și nu se încadrează în aceeași dimensiune, motiv pentru care au fost eliminați din chestionar. Ulterior acestei ajustări, analiza fiabilității pentru cei 18 itemi rămași a indicat o valoare de $\alpha = 0,915$ ceea ce demonstrează o consistență internă excelentă. Această valoare atestă faptul că itemii sunt puternic corelați între ei și măsoară coerent constructul teoretic vizat, practicile cadrelor didactice universitare în organizarea contextelor de ÎT.

Analiza datelor statistice descriptive demonstrează că mediile itemilor variază între 3,19 și 3,83, ceea ce sugerează o tendință generală de apreciere moderat-pozitivă a situațiilor de ÎT din

partea cadrelor didactice chestionate. Abaterile standard sunt relativ reduse (aproximativ între 0,43 și 0,69), fapt ce indică o omogenitate acceptabilă a răspunsurilor, fără variații extreme, ceea ce confirmă stabilitatea percepțiilor în cadrul eșantionului analizat ($N = 42$).

Coeficienții de corelație item-total corectată sunt, în majoritatea cazurilor, peste pragul de 0,50, iar pentru mai mulți itemi depășesc valoarea de 0,70, ceea ce evidențiază o contribuție semnificativă a acestora la constructul general măsurat. Un număr restrâns de itemi înregistrează corelații mai modeste, însă valorile rămân acceptabile din punct de vedere psihometric, nefiind necesară eliminarea lor. Acest aspect este confirmat și de analiza coeficientului Alpha Cronbach la eliminarea itemului, care arată că excluderea niciunuia dintre aceștia nu ar conduce la o creștere semnificativă a fidelității scalei. Indicii statistici globali ai scalei (media totală = 64,14; abaterea standard = 6,77) reflectă un nivel relativ ridicat al practicilor de organizare a contextelor de ÎT raportate de cadrele didactice universitare, precum și o variabilitate moderată între respondenți.

În ansamblu, rezultatele prezentate confirmă faptul că instrumentul de cercetare este valid din punct de vedere al consistenței interne, fiind adecvat pentru analiza aprofundată a practicilor cadrelor didactice universitare în organizarea contextelor de învățare transformativă. În Anexa 10 sunt sistematizate analizele statistice realizate, care asigură transparența metodologică și susțin rigoarea demersului științific. Prin urmare, instrumentele de cercetare elaborate au fost supuse procesului de validare și ulterior aplicate subiecților din grupurile experimental și de control, confirmându-și relevanța și utilitatea pentru scopul și obiectivele actualei cercetări.

2.4 Nivelul inițial al deținerii gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative

Prima etapă a experimentului de constatare s-a axat pe evaluarea nivelului inițial al dezvoltării gândirii independente a studenților, variabilă independentă măsurată pe o scală de tip ordinal. Formabilii au recepționat online chestionarul *Cât de independent în gândire sunteți?* (adaptat după instrumentul elaborat de cercetătoarea americană Beverly Potter), însoțit de instrucțiunile necesare, fiind rugați să evalueze valabilitatea afirmațiilor care li se potrivesc, folosind un sistem de apreciere de la 1 la 5, unde „1” semnifică „foarte rar”, iar „5” – „de obicei”, în funcție de modul în care își luau deciziile și își formulau opiniile proprii. Răspunsurile obținute nu au fost divizate în corecte sau greșite, importantă fiind exprimarea valorii numerice celei mai apropiate de realitate.

Au fost chestionați 132 de studenți cu vârsta cuprinsă între 17 și 56 de ani, care au participat benevol, manifestând motivație și entuziasm pe tot parcursul experimentului. Analizând datele din Anexa 14, obținute în urma aplicării chestionarului *Cât de independent în gândire sunteți?*, cu scopul de a evalua nivelul dezvoltării gândirii independente a studenților și de a determina tipul

de gânditor independent, am obținut următoarele valori, ilustrate în Figura 2.2.

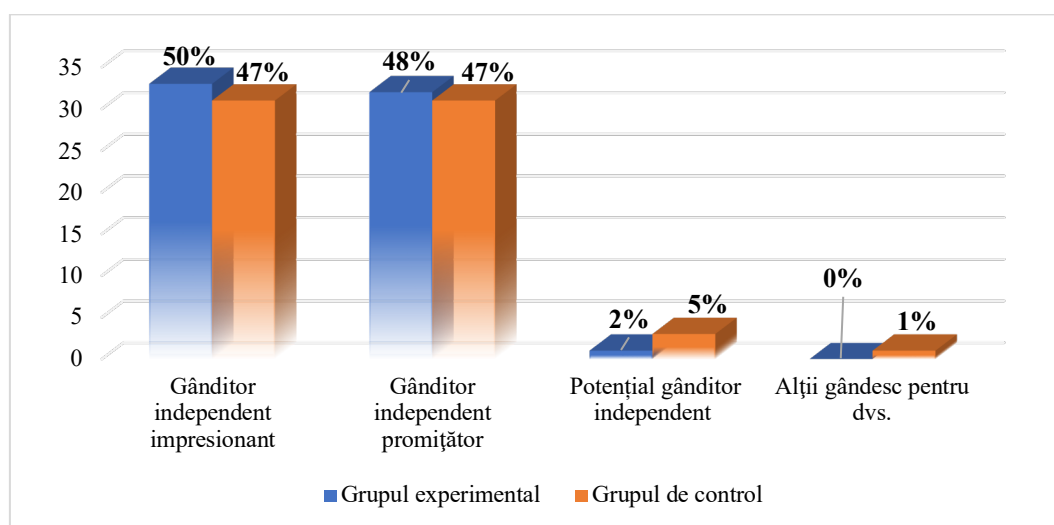

Figura 2.2. Distribuția subiecților din GE și GC după nivelul și tipul de gânditor independent la etapa de constatare

În Figura 2.2 sunt prezentate rezultatele acestei evaluări, obținute în urma prelucrării statistice a datelor colectate de la subiecții implicați în cercetare. Prima categorie cuprinde *gânditorii independenți impresionanți*, respectiv 33 de subiecți, ceea ce semnifică 50% din ansamblul respondenților chestionați din cadrul GE. În cazul GC au fost identificați 31 de subiecți care fac parte din această categorie, adică 47%. La această categorie de subiecți, abilitatea de a gândi independent este remarcabilă, aceștia fiind capabili să depisteze și să evite eventualele distorsiuni sau manipulări. În cazul *gânditorilor independenți promițători*, au fost înregistrați 32 de subiecți din GE, ceea ce constituie 48%, în timp ce în cadrul GC se observă 31 de subiecți, reprezentând 47%. Respondenții plasați în această categorie dețin abilități de gândire critică și tind spre evitarea stereotipurilor, reușind să conteste opiniile experților și ale autorităților. Pentru acești studenți, prioritară este aplicarea abilităților analitice, ei aflându-se mereu în căutarea oportunităților de exersare cotidiană.

Următorul calificativ atribuit în contextul metodologiei de prelucrare a datelor chestionarului este cel de *potențial gânditor independent*. Astfel, s-a identificat 1 respondent, ceea ce constituie 2% din grupul experimental supus cercetării, caracterizându-se prin prezența unui potențial semnificativ de a gândi independent. În cazul GC au fost identificați 3 subiecți cu acest calificativ, ceea ce semnifică 5%. Pentru subiecții din grupul dat este necesară exercitarea facultăților intelectuale în vederea exprimării argumentate a propriei opinii. Se recomandă inițierea acestui proces prin acumularea unei diversități de informații în scopul sporirii ponderii argumentelor pro sau contra. Totodată, remarcăm faptul că în categoria *alții gândesc pentru dvs.*, la nivelul GE nu s-a regăsit niciun subiect din totalul celor chestionați. Absența acestei categorii

de respondenți demonstrează că subiecții GE nu sunt supuși unei presiuni din partea celorlalți asupra propriei persoane, datorită faptului că știu ce își doresc cu adevărat. În cadrul GC a fost identificat un respondent la această categorie, rezultat ce semnifică 1% din grupul supus chestionării. Subiecții plasați în această categorie reflectă tendința de a prelua pasiv perspectivele externe și o rezistență scăzută la sugestibilitate.

Demersul experimental a continuat cu aplicarea și prelucrarea datelor obținute în baza *Chestionarului AP* (după Monica Albu). Formabilii au primit chestionarul, care conține o listă cu 36 de întrebări în scopul identificării autonomiei personale, fiind rugați să aprecieze în ce măsură afirmațiile se potrivesc felului în care se comportă de obicei și să bifeze varianta de răspuns corespunzătoare (foarte puțin, puțin, nici prea mult, nici prea puțin, mult sau foarte mult). Pentru interpretarea scorului obținut de un subiect (sau la o scală a acestuia), s-a efectuat transformarea în cotă T, după formula: $T = 50 + 10 \frac{x-m}{\sigma}$ unde: T reprezintă valoarea standardizată aferentă scorului x; m și σ sunt media și abaterea standard ale instrumentului sau ale scalei evaluate.

Tabelul 2.3. Rezultatele „Chestionarului AP” la etapa de constatare

Scala Grupul (nr. sub.)	Scoruri mari Cota T > 60		Scoruri medii Cota T cuprinsă între 40-60		Scoruri mici Cota T < 40	
	GE	GC	GE	GC	GE	GC
Autonomie cognitivă	12	13	46	44	8	9
Autonomie comportamentală	12	12	46	45	8	9
Autonomie emoțională	6	12	53	40	7	14
Autonomie valorică	12	8	43	48	11	10

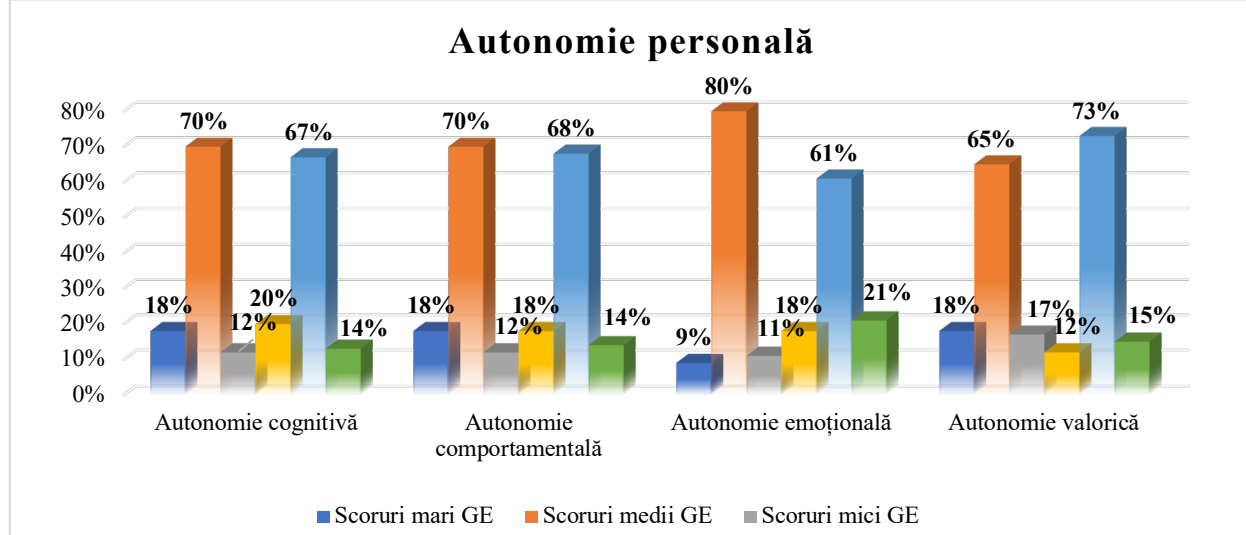

Figura 2.3. Interpretarea scorurilor privind autonomia personală la GE și GC în (%) la etapa de constatare conform „Chestionarului AP” după M. Albu

În baza rezultatelor ilustrate în Figura 2.2 și Tabelul 2.3, se constată că, în cadrul scalei *Autonomie cognitivă*, 18% (12 subiecți) din GE se încadrează la nivelul înalt, iar la nivelul GC se observă o pondere de 20% (13 subiecți). Subiecții din această categorie au capacitatea de a lua

decizii în mod independent, analizează critic informațiile primite, își formează propriile opinii fără a se lăsa influențați de cei din jur și prezintă o bună capacitate de autoevaluare. La nivel mediu, în GE s-au plasat 70% (46 de subiecți), iar în GC 67% (44 de subiecți). Un nivel scăzut este manifestat de 12% (8 subiecți) din GE, iar în GC de 14% (9 subiecți). Conform metodologiei instrumentului de evaluare, un scor mic la această scală indică faptul că respondenții se lasă influențați de familie și prieteni în conturarea propriilor principii, renunțând la convingerile personale atunci când cei din jur își exprimă dezacordul.

În cadrul scalei *Autonomie comportamentală*, 18% (12 subiecți) din GE s-au plasat la nivel înalt, o pondere identică de 18% fiind obținută și în cazul GC. Studenții din această categorie acționează conform propriilor decizii, fără a ține cont de opiniile altora, nu abandonează executarea unei sarcini dacă întâmpină dificultăți și se străduiesc să se descurce singuri. O pondere mult mai semnificativă se observă la nivel mediu, unde în GE s-au plasat 70% (46 de subiecți), iar în GC 68% (45 de subiecți). În cazul formabililor care manifestă un nivel scăzut de autonomie comportamentală, s-au regăsit 12% (8 subiecți) din GE și 14% (9 subiecți) din GC. Scorurile mici înregistrate la această scală indică faptul că respondenții acționează așa cum le dictează alții sau cum cred că ar dori ceilalți, au nevoie de încurajări pe parcursul acțiunilor lor și abandonează efectuarea sarcinilor dificile dacă nu sunt ghidați corespunzător.

O altă scală propusă de autor este *Autonomie emoțională*, unde se constată că 9% (6 subiecți) din GE și 18% (12 subiecți) din GC manifestă un nivel înalt. Rezultatele arată că acești studenți nu au rețineri în a-și exprima sentimentele, chiar dacă acestea nu sunt împărtășite de cei din jur. O pondere superioară s-a înregistrat la nivel mediu, unde se regăsesc 80% (53 de subiecți) din GE și 61% (40 de subiecți) din GC, aceștia gestionându-și cu ușurință emoțiile și sentimentele indiferent de situațiile critice sau dilemele dezorientante. Un scor scăzut la această scală a fost obținut de 11% (7 subiecți) din GE și 21% (14 subiecți) din GC, ceea ce indică faptul că acești studenți evită să își exprime sentimentele atunci când acestea sunt diferite de ale altora sau când nu cunosc trăirile celorlalți.

În cazul scalei *Autonomie valorică*, au fost înregistrate scoruri mari în proporție de 18% (12 subiecți) din GE și 12% (8 subiecți) din GC la etapa de constatare, ceea ce indică manifestarea unui nivel înalt la acest parametru. Astfel, această categorie de subiecți nu renunță la propriile convingeri și principii doar pentru că acestea sunt diferite de cele ale altora sau pentru că cei din jur nu sunt de acord cu ele. Un rezultat mult mai semnificativ de 65% (43 de subiecți) din GE și 73% (48 de subiecți) din GC înregistrează scoruri medii. Au fost înregistrate și scoruri mici, în proporție de 17% (11 subiecți) din GE și 15% (10 subiecți) din GC, ceea ce indică un nivel scăzut. Conform datelor propuse de autoarea instrumentului, rezultatele mici înregistrate la această scală

arată că acești subiecți se lasă influențați de familie și prieteni atunci când își constituie principiile, renunțând la propriile convingeri atunci când ceilalți își exprimă dezacordul.

Pentru problema de cercetare, a fost prioritară determinarea nivelului exercitării autonomiei cognitive a studenților implicați în cadrul experimentului psihopedagogic.

Un alt instrument elaborat de autor și aplicat este *Chestionarul pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente*, iar în Figura 2.4 sunt prezentate rezultatele obținute în urma prelucrării și interpretării datelor.

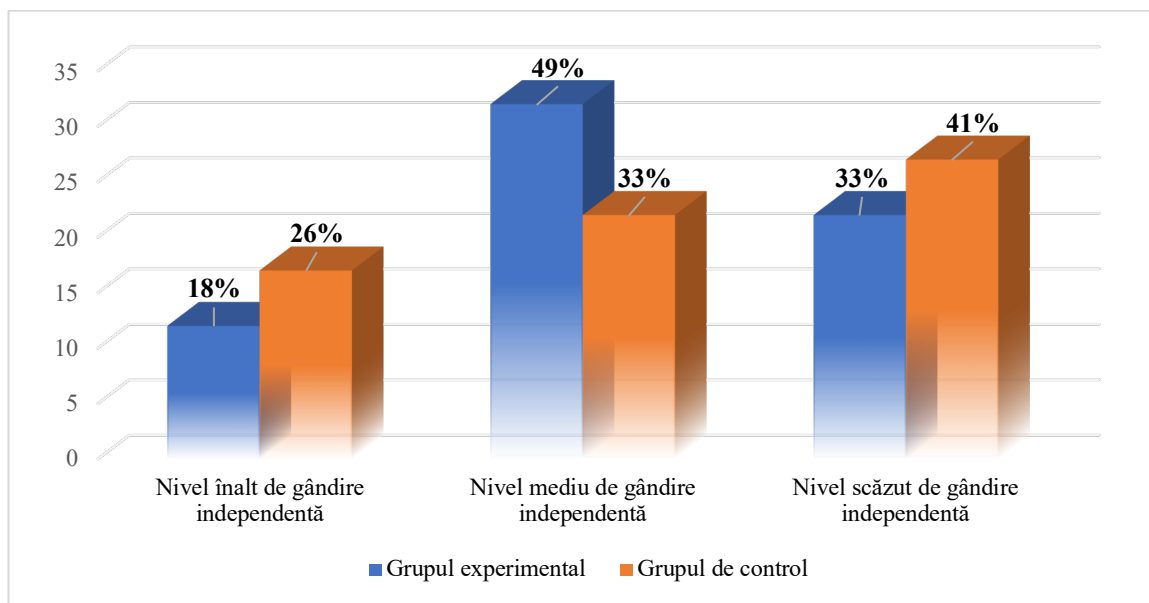

Figura 2.4. Distribuția rezultatelor privind nivelul deținerii gândirii independente a studenților din GE și GC la etapa de constatare

Conform datelor ilustrate se observă că în GE 18% din respondenți înregistrează un nivel înalt de gândire independentă, în timp ce în GC această pondere este de 26%. Persoanele din această categorie au adesea un succes deosebit în cunoaștere, deoarece sunt excelenți strategii; logica, funcționalitatea și considerațiile teoretice le definesc stilul de gândire. Acestea sunt dornice să obțină cunoștințe noi și se străduiesc întotdeauna să-și extindă și să-și dezvolte competențele în orice domeniu captivant pentru ele. Subiecții cu un nivel înalt de gândire independentă sunt persoane analitice, cu spirit critic și inițiativă, fiind încrezători în sine și rezistenți la conflicte sau critici. Aceștia sunt foarte conștienți de propriile forțe și nu au nicio îndoială cu privire la propriile competențe de cunoaștere.

Nivelul mediu de dezvoltare a GI se regăsește la 49% dintre subiecții din GE și la 33% dintre cei din GC. În această categorie se includ persoanele cu potențial și inițiativă, dar care, în cazul unor dileme dezorientante, au nevoie de mai mult timp și monitorizare pentru identificarea soluției corecte. Dezvoltarea ideilor și a viziunilor proprii reprezintă un aspect esențial pentru aceștia; respondenții preferă să fie cât mai flexibili și, în mod special, să poată activa în mod

independent. Totodată, în această categorie se includ persoanele care nu suportă rutina, iar din moment ce consideră că o idee este bună, renunțarea la aceasta devine dificilă; subiecții urmăresc punerea ei în aplicare cu obstinație și persistență, depășind deseori opozițiile externe.

La nivel scăzut, în GE s-au plasat 33% din respondenți, iar în cazul GC se regăsesc 41% din subiecți cu același nivel de manifestare a gândirii independente. Formabilii care dețin un nivel scăzut au nevoie de mai mult timp pentru soluționarea situațiilor dificile. Deseori, aceștia pot fi ușor influențați și manipulați de cei din jur, fapt ce conduce la lipsa unor poziții ferme față de problemele și situațiile cu care se confruntă. În urma calculării mediei punctajului pentru cei 132 de respondenți, rezultatul indică o medie de 90,54, cu abaterea standard de 19,16.

Pentru o analiză mai aprofundată, s-a recurs la *Testul de determinare a gradului de independență* (după A. Karelin). Rezultatele obținute în urma interpretării datelor colectate la etapa de constatare sunt ilustrate în Figura 2.5:

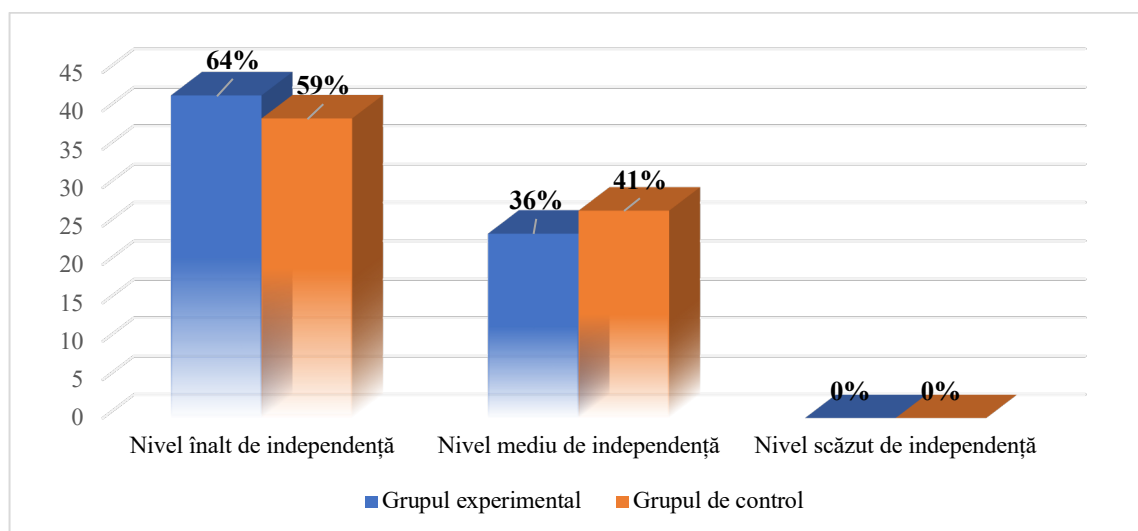

Figura 2.5. Distribuția rezultatelor privind nivelul deținerii independenței studenților în GE și GC la etapa de constatare (după A. Karelin, versiune adaptată)

Potrivit modalității de interpretare a testului propus de A. Karelin, au fost obținute următoarele rezultate la etapa de constatare: în cazul GE 64% din respondenții testați manifestă un grad înalt de independență, iar în GC se regăsesc 59% din respondenții plasați la același nivel. Aceste persoane se consideră a fi prea independente din toate punctele de vedere. Nu numai că nu tolerează nicio implicare în lucrurile personale, dar nici nu pot asculta părerea altora. Sunt siguri că vor putea întotdeauna să evalueze cu acuratețe avantajele și dezavantajele oricărei decizii, dau dovadă de încăpățănare excesivă în atingerea oricărui scop. Este de menționat că încrederea în sine este bună doar cu moderație și nu cu exces, altfel se transformă într-un dezavantaj.

La nivelul mediu s-au înregistrat 36% dintre subiecții din GE și 41% dintre cei din GC, fapt ce semnifică prezența persoanelor cu un caracter puternic, care tolerează bine stresul.

Formabilii cu un grad mediu de manifestare a independenței sunt considerați prieteni de încredere. Încrederea acestora în sine și în viitor este justificată. Studenții care ating acest nivel sunt independenți, dar ascultă și păreriile celorlalți, fapt pentru care sunt apreciați.

Potrivit datelor obținute în baza instrumentului aplicat, atât în GE, cât și în GC, nu s-au regăsit respondenți care să manifeste un grad scăzut de independență.

2.5 Constatări experiențiale de valorificare a contextelor de învățare transformativă în mediul academic

În urma determinării nivelului deținerii gândirii independente a studenților implicați în cadrul experimentului psihopedagogic, demersul experimental s-a concentrat pe constatarea nivelului implicării subiecților în contexte de învățare transformativă.

În acest scop au fost utilizate două instrumente de evaluare, printre care se enumeră: *Chestionarul axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă* (Anexa 7) și *Chestionarul privind practicile cadrelor didactice universitare în organizarea contextelor de învățare transformativă* (Anexa 9). Rezultatele obținute în baza primului instrument sunt sintetizate în Tabelul 2.4.

Tabelul 2.4. Datele obținute în baza „Chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă” la etapa de constatare

Scala Grupul (nr. sub.)	Scoruri mari Cota T > 60		Scoruri medii Cota T 40-60		Scoruri mici Cota T < 40	
	GE	GC	GE	GC	GE	GC
A. Locul învățării transformative printre alte tipuri de învățare	14	9	39	47	13	10
B. Cunoașterea esenței învățării transformative	12	12	45	40	9	14
C. Experiențe de valorificare a învățării transformative	16	13	42	44	8	9
D. Efecte ale învățării transformative	14	8	42	51	10	7
E. Deschiderea față de schimbare	10	10	45	48	11	8

Pentru interpretarea scorului obținut de un subiect (sau la o scală a acestuia), s-a efectuat transformarea în cotă T, după formula: $T = 50 + 10 \frac{x-m}{\sigma}$ unde: T reprezintă valoarea standardizată aferentă scorului x ; m și σ sunt media și abaterea standard ale instrumentului sau ale scalei evaluate. Au fost calculate media ($M = 97,26$) și abaterea standard ($SD = 10,41$) ale scorurilor pe criterii și ale întregului chestionar. Astfel, datele incluse în Tabelul 2.4 au fost convertite în cote T, iar distribuția procentuală a rezultatelor pe cele cinci scale este reprezentată grafic în Figura 2.6.

În acest sens, sunt considerate scoruri „mari” cele obținute de subiecții cu $T > 60$; scoruri „medii” pentru T cuprins între 40 și 60; respectiv scoruri „mici” pentru $T < 40$.

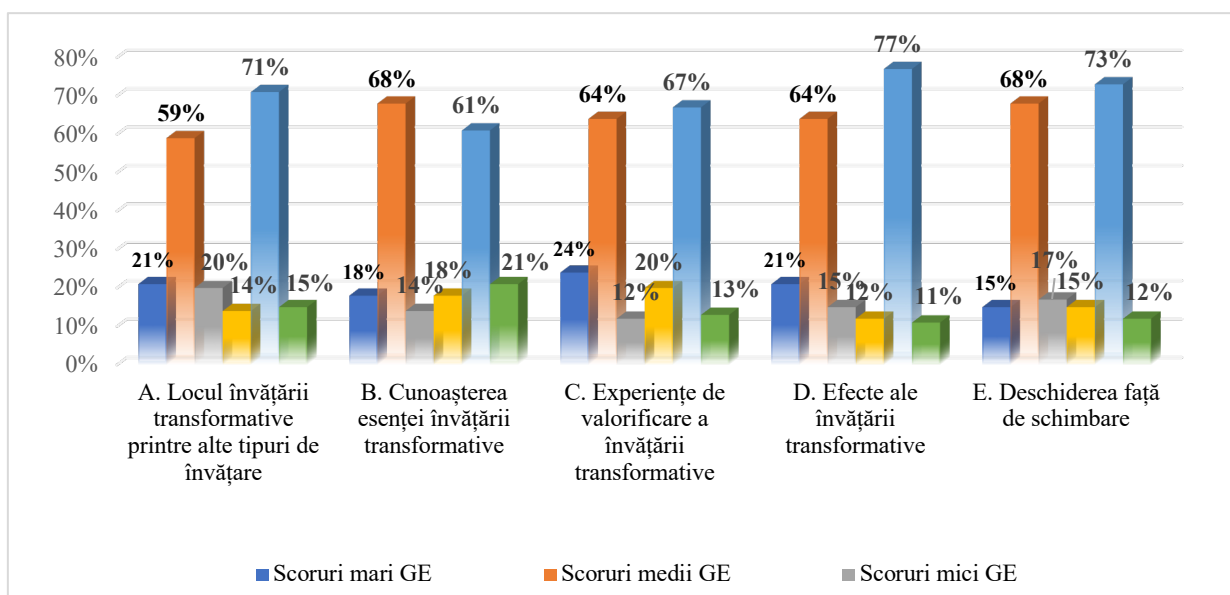

Figura 2.6. Interpretarea scorurilor privind identificarea gradului de implicare a studenților din GE și GC în situații de învățare transformativă la etapa de constatare (%)

În baza rezultatelor constatative prezentate se poate determina că în cadrul scalei *A. Locul învățării transformative printre alte tipuri de învățare*, la nivel înalt (scoruri mari), în GE s-au înregistrat 21% (14 subiecți), iar în GC se regăsesc 14% (9 subiecți). Respondenții situați în acest interval apreciază în mod deosebit valoarea și rolul acestui tip de învățare, plasând-o pe bună dreptate în topul preferințelor educaționale. Fiind pragmatici, studenții respectivi consideră că învățarea transformativă are efecte substanțiale în schimbarea cadrelor de referință individuale, a modului de gândire și a capacității de a percepe subtilitatea fenomenelor, coordonate ce determină acțiunile personale în luarea deciziilor pertinente. La nivelul mediu, în GE s-au plasat 59% (39 de subiecți), iar în GC se regăsesc 71% (47 de subiecți). Acești studenți recunosc valoarea învățării transformative și consideră oportună organizarea unor contexte variate, propice acestui proces. De asemenea, manifestă un interes sporit și față de alte demersuri educaționale conexe. La nivelul scăzut (scoruri mici), o apreciere redusă a valorii învățării transformative în comparație cu alte tipuri de învățare se înregistrează în cazul GE în proporție de 20% (13 subiecți), iar în GC de 15% (10 subiecți). Acest fapt indică prezența unor incertitudini atunci când se solicită părerea personală despre rolul învățării transformative. Subiecții din această categorie, de regulă, nu au o opinie clar conturată privind impactul acesteia în raport cu alte modalități de învățare sau nu sunt suficient de bine informați.

În cazul scalei *B. Cunoașterea esenței învățării transformative*, la nivel înalt s-au plasat 18% dintre formabilii din GE (12 subiecți) și o proporție egală în GC, respectiv 18% (12 subiecți). Studenții din această categorie sunt foarte bine informați despre esența și fazele ÎT, manifestând o înțelegere clară a fundamentelor teoretice ale acestui proces. La nivelul mediu, se constată un

rezultat mult mai semnificativ în GE, unde s-au înregistrat 68% (45 de subiecți), iar în GC se regăsesc 61% (40 de subiecți). În cazul acestei categorii de studenți, înțelegerea esenței ÎT reprezintă un deziderat important, motiv pentru care formabilii se află frecvent în proces de explorare și căutare a noilor informații privind importanța și aplicabilitatea fazelor aferente. La nivelul scăzut, se înregistrează o pondere de 14% (9 subiecți) în GE și de 21% (14 subiecți) în GC. Studenții cu scoruri mici la această scală adoptă deseori o poziție evazivă față de specificul ÎT. Lipsa de informații suficiente privind valoarea acestui proces necesită explorarea mai aprofundată a studiilor și a pozițiilor cercetătorilor din domeniu.

Următoarea scală evaluată este *C. Experiențe de valorificare a învățării transformative*, unde stabilim că la nivel înalt în GE s-au înregistrat 24% (16 subiecți), iar în GC 20% (13 subiecți). Acești respondenți dețin experiențe solide în acest sens și se pot implica plenar în situații de ÎT. Ei sunt preocupați de rezolvarea dilemelor dezorientante și a situațiilor-problemă, reușind să propună soluții inovative și manifestând independență, creativitate și spirit critic în gândire și acțiuni. La nivelul mediu, se înregistrează o pondere semnificativă: 64% în GE (42 de subiecți) și 67% în GC (44 de subiecți). Respondenții din această categorie afirmă că au beneficiat de experiențe de valorificare a învățării transformative în cadrul activităților didactice. Aceștia consideră necesară crearea unor situații de polemică constructivă și a unor mecanisme concrete pentru eficientizarea procesului educațional. De asemenea, chiar dacă apar divergențe în privința valorilor, convingerilor și atitudinilor proprii, subiecții dovedesc abilități de comunicare eficientă în situații tensionate. La nivelul scăzut, se înregistrează 12% dintre respondenții din GE (8 subiecți) și 13% din GC (9 subiecți). Acești studenți dețin puține experiențe de valorificare a ÎT și se implică insuficient în situații care necesită reconfigurarea propriilor viziuni și a traseului de învățare transformativă.

În cazul scalei *D. Efecte ale învățării transformative*, la nivel înalt (scoruri mari) s-au plasat 21% dintre formabili din GE (14 subiecți), iar în GC se înregistrează 12% (8 subiecți). Această categorie de studenți conștientizează valoarea ÎT în obținerea performanțelor profesionale și asigurarea progresului personal, implicându-se plenar în procesul de transformare și schimbare a propriului traseu de învățare. La nivelul mediu, se observă o pondere majoritară în ambele grupuri: 64% în GE (42 de subiecți) și 77% în GC (51 de subiecți). Respondenții din această categorie recunosc prezența efectelor învățării transformative, dar se află deseori într-o stare de căutare, fără a conștientiza în totalitate impactul învățării transformative asupra dezvoltării propriilor valori, convingeri și atitudini. La nivelul scăzut (scoruri mici), se înregistrează 15% dintre respondenții din GE (10 subiecți) și 11% din GC (7 subiecți). Această pondere reflectă o apreciere redusă a

resurselor ÎT, studenții considerând că acest tip de învățare nu are un impact semnificativ asupra reconfigurării perspectivelor personale de învățare.

În cazul ultimei scale, *E. Deschiderea față de schimbare*, la nivel înalt (scoruri mari) se înregistrează o pondere de 15% în GE (10 subiecți) și o proporție egală în GC, respectiv 15% (10 subiecți). Studenții din această categorie conștientizează că evoluția profesională și personală se obține prin intermediul învățării transformative. Aceștia sunt receptivi la experiențe noi și deschiși spre schimbare, ceea ce reprezintă un atu considerabil în parcurgerea cu succes a fazelor aferente și în obținerea rezultatelor scontate. La nivelul mediu, se constată o pondere majoritară: 68% în GE (45 de subiecți) și 73% în GC (48 de subiecți). Respondenții manifestă o deschidere moderată față de schimbare; deși apreciază în general procesele inovative, atunci când sunt puși în situația de a aborda contexte noi, ce implică reconfigurarea propriilor valori, convingeri sau atitudini, aceștia manifestă inițial reținere sau blocaj. La nivelul scăzut, se înregistrează 17% dintre studenți în GE (11 subiecți) și 12% în GC (8 subiecți). Acești formabili sunt preocupați de percepția celor din jur față de modul lor de gândire și de schimbările din viitorul apropiat. O astfel de atitudine le provoacă o stare de neliniște și le inhibă aspirațiile personale de transformare.

Următorul obiectiv a vizat determinarea frecvenței implicării studenților în contexte de învățare transformativă de către cadrele didactice. În vederea realizării acestuia, s-a conturat necesitatea extinderii demersului experimental prin analiza practicilor cadrelor didactice universitare de valorificare a învățării transformative în învățământul superior, abordările acestora constituind factorul determinant în crearea situațiilor de învățare vizate.

În acest context, a fost aplicat *Chestionarul privind practicile cadrelor didactice universitare în organizarea contextelor de învățare transformativă* (elaborat și validat de autori) [79] (Anexa 9), cu scopul de a determina frecvența implicării formabililor în contexte de ÎT în practica educațională universitară. Prin acest demers s-a urmărit conturarea unei perspective complementare asupra fenomenului, prin corelarea percepțiilor și strategiilor didactice cu nivelul de implicare și transformare constatat la studenți. Aceasta oferă o bază solidă pentru interpretări și concluzii privind eficiența procesului educațional în școala superioară modernă. Pentru o analiză structurată a datelor colectate, rezultatele au fost ilustrate în funcție de cei patru indicatori principali ai instrumentului:

- Organizarea și monitorizarea situațiilor de învățare transformativă;
- Învățarea transformativă – context facil de exercitare a gândirii independente;
- Experiențe de valorificare a învățării transformative;
- Efectele învățării transformative.

În această ordine de idei, în Figura 2.7 sunt prezentate rezultatele privind frecvența implicării studenților în contexte de învățare transformativă, repartizate pe indicatorii menționați:

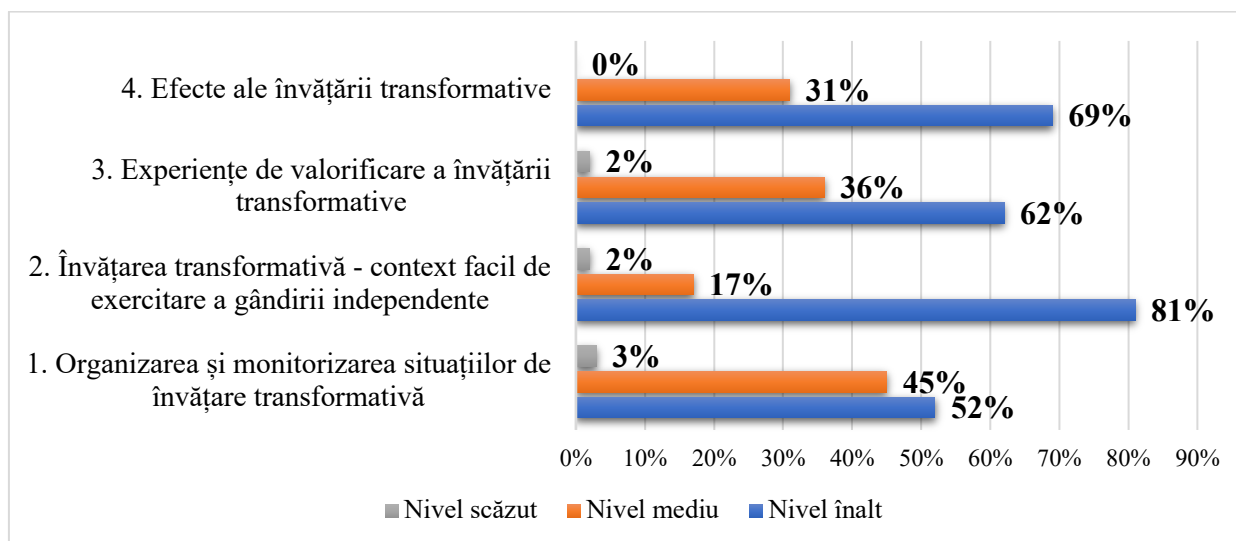

Figura 2.7. Rezultatele privind frecvența implicării studenților în contexte de învățare transformativă repartizate pe indicatori (%)

În cazul indicatorului 1. *Organizarea și monitorizarea situațiilor de învățare transformativă*, 52% dintre cadrele didactice chestionate s-au plasat la nivelul înalt. Pedagogii încadrați la acest nivel acordă o atenție sporită proiectării activităților specifice ÎT, apreciind pozitiv impactul demersului dat și implicând activ studenții în situații ce solicită reconfigurarea propriilor viziuni și perspective. În cadrul orelor, formatorii reușesc să valorifice atât strategii cognitive, cât și metacognitive, stimulând substanțial procesul transformativ și performanțele academice ale studenților. La nivelul mediu se plasează 45% dintre respondenți. Formatorii încadrați la acest nivel organizează și monitorizează ocazional situații de învățare transformativă. În cadrul orelor, aceștia își propun să valorifice strategii didactice pentru a stimula parțial procesul transformativ și performanțele studenților, deși întâmpină uneori anumite dificultăți în aplicarea lor în practică. Un nivel scăzut se înregistrează în cazul a 3% dintre cadrele didactice chestionate. Formatorii din această categorie ghidează activitățile mai mult formal, reușind într-o măsură redusă să creeze contexte autentice de învățare transformativă.

Analiza rezultatelor la cel de-al doilea indicator, *Învățarea transformativă – context facil de exercitare a GI*, arată că 81% din cadrele didactice se plasează la nivel înalt. Acestea apreciază tipul dat de învățare drept o resursă valoroasă ce oferă cadrul optim pentru exercitarea și stimularea gândirii independente a studenților. Nivelul mediu este reprezentat de 17% din cadrele didactice chestionate. Acestea consideră că ÎT asigură un cadru moderat pentru exercitarea gândirii independente, subliniind doar ocazional în cadrul orelor potențialul acestui tip de învățare. La nivel scăzut se înregistrează 2% din profesori, aceștia demonstrând o informare sumară privind valoarea

învățării transformative asupra dezvoltării gândirii independente.

În cadrul indicatorului nr. 3, *Experiințe de valorificare a învățării transformative*, la nivel înalt se plasează 62% dintre cadrele didactice chestionate, care creează contexte propice stimulării gândirii independente a studenților. În această categorie se încadrează pedagogii ce reușesc să ofere un cadru eficient pentru implicarea lor activă în parcurgerea fazelor învățării transformative. La nivel mediu se poziționează 36% dintre respondenți. În acest caz sunt incluși pedagogii care integrează doar sporadic experiențele de învățare transformativă, fiind axați în special pe formarea de noi achiziții și mai puțin pe parcurgerea etapizată a fazelor acestui tip de învățare. La nivel scăzut sunt identificate 2% dintre cadrele didactice. Acestea se concentrează cu precădere pe obținerea rezultatelor imediate, urmărind într-o măsură redusă efectele pe termen lung ale învățării transformative asupra dezvoltării gândirii independente a studenților.

În cadrul ultimului indicator, *Efectele învățării transformative*, la nivel înalt se poziționează 69% dintre cadrele didactice. În acest caz se regăsesc pedagogii care conștientizează valoarea indispensabilă a învățării transformative în obținerea performanțelor academice și asigurarea progresului personal al studenților. Aceștia pun accentul pe efectele tipului dat de învățare și pe obținerea unui nivel înalt de reușită, cultivând în rândul formabililor autonomia în decizii, gândirea independentă, spiritul critic, creativitatea și inovația. La nivel mediu se poziționează 31% dintre cadrele didactice chestionate. În acest context, sunt vizați pedagogii orientați pe rezultate, care apreciază atât produsul activității studenților, cât și parcursul realizării acestuia, urmărind cu precădere generarea efectelor pozitive în procesul instructiv-educativ. La nivel scăzut nu se înregistrează niciun respondent (0%).

Analiza rezultatelor științifice obținute la etapa de constatare relevă o implicare activă a cadrelor didactice universitare în dinamica schimbărilor educaționale, conștientizarea valorii și esenței învățării transformative, manifestarea flexibilității și asumarea responsabilității directe pentru procesul de predare-învățare-evaluare. De asemenea, pedagogii urmăresc atingerea descriptorilor de performanță stipulați în standardele de calitate și crearea contextelor de valorificare a învățării transformative, în vederea realizării finalităților proiectate.

În această ordine de idei, la punerea în practică a resurselor învățării transformative, formatorii sunt principalii promotori ai schimbării, facilitând înțelegerea noilor concepte prin crearea condițiilor optime de dezvoltare a GI. Prin urmare, profesorii au misiunea de a valorifica pe deplin potențialul acestui tip de învățare, oferind studenților posibilitatea să exploreze noi perspective, inclusiv prin intermediul dilemelor dezorientante, să își reevalueze asumptiile, să dezvolte un discurs critic, precum și să se implice în contexte autentice de transformare.

2.6 Concluzii la capitolul 2

1. Analiza practicilor educaționale universitare orientate spre dezvoltarea gândirii independente a evidențiat carențe în proiectarea și valorificarea contextelor autentice de ÎT. S-a constatat că procesul educațional actual oferă puține oportunități pentru exersarea tipului dat de gândire în situații reale de învățare. Constatările demersului investigational au confirmat necesitatea elaborării și validării unui Model pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative, centrat pe valorificarea principiilor educației constructiviste și pe rigurozitatea normelor și regulilor stabilite.
2. Studiul experimental la etapa de constatare a scos în evidență absența unor diferențe semnificative între GE și GC. Proporția studenților care au înregistrat un nivel înalt al gândirii independente s-a dovedit a fi redusă: 18% în GE și 26% în GC. La nivelul mediu s-a înregistrat o distribuție de 49% la GE și 33% la GC, în timp ce la nivelul scăzut valorile au constituit 33% la GE și 41% la GC. Majoritatea subiecților dețin doar parțial achiziții specifice acestui profil cognitiv, manifestând totuși interes pentru dezvoltarea lui, în timp ce un număr redus prezintă o manifestare consolidată pe plan personal și reflexiv. Constatările obținute confirmă necesitatea unor intervenții pedagogice deliberate, orientate spre cultivarea acestui tip de gândire și a capacității de autoreglare în contexte de învățare transformativă.
3. Un aspect important al cercetării l-a constituit analiza și constatarea experiențială de valorificare a contextelor de învățare transformativă de către cadrele didactice. Datele obținute în urma chestionării pedagogilor indică un nivel moderat de implicare a studenților în astfel de situații și o utilizare selectivă a acestor resurse în practica universitară.
4. Analiza comparativă a răspunsurilor studenților și cadrelor didactice a arătat că, deși există o conștientizare sporită a importanței învățării transformative ca mijloc pentru dezvoltarea gândirii independente, integrarea sa sistematică în procesul didactic rămâne insuficientă. Majoritatea formatorilor creează situații de ÎT la nivel mediu, punând accent pe strategii didactice, însă mai puțin pe experiențele reflexive. În consecință, se justifică consolidarea dimensiunii praxiologice a cercetării prin elaborarea și validarea experimentală a Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative prin implementarea constructului metodologic aferent, capabil să faciliteze implicarea activă, reevaluarea critică și transformarea personală a subiecților în circumstanțe universitare autentice.

3. PROCESUL DEZVOLTĂRII GÂNDIRII INDEPENDENTE A STUDENȚILOR ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂRII TRANSFORMATIVE

Scopul experimentului formativ a constat în fundamentarea metodologică și validarea experimentală a Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative (MP DGIÎT).

Datele experimentului de constatare au permis determinarea *obiectivelor experimentului formativ* și anume:

- Fundamentarea, elaborarea și implementarea Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative.
- Elaborarea și implementarea Constructului metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative.
- Evaluarea dinamicii nivelului de dezvoltare a gândirii independente a studenților în urma demersului formativ.
- Argumentarea și validarea experimentală a eficacității Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative.

Metodele de cercetare utilizate în cadrul experimentului de formare au fost următoarele: observația curentă, explicația, conversația, analiza produselor activității studenților, metode de prelucrare și interpretare a datelor din punct de vedere cantitativ, calitativ și prin reprezentări grafice (tabele, diagrame, figuri etc.).

Observația, ca metodă de cercetare, include precizarea scopurilor și obiectivelor, asigurarea condițiilor de desfășurare a fenomenului educațional studiat, înregistrarea și descrierea datelor obținute, consemnarea promptă atât a faptelor pedagogice, cât și a datelor observate, urmărirea aceluiași fenomen în ipostaze și condiții diferite, finalizarea observării cu explicarea fenomenelor educaționale și formularea concluziilor [7], cerințe urmărite și realizate pe parcursul experimentului. Principalul instrument utilizat în aplicarea acestei metode pentru determinarea gradului de manifestare a gândirii independente în contexte de învățare transformativă a fost fișa de observare curentă, elaborată de către autor. Aceasta include 21 de indicatori de performanță și o scală de apreciere cu patru calificative (niciodată, uneori, adeseori, foarte frecvent). Gama de indicatori include caracteristici variate, astfel încât, pe baza rezultatelor înregistrate de către experimentator, devine posibilă identificarea profilului calitativ al fiecărui subiect investigat.

Fișa de observare curentă completată de către experimentator este prezentată în Anexa 13, fiind structurată pe cele trei categorii de studenți: cu nivel înalt (Tabelul A13.1, studenți care execută sarcinile în mod autonom), cu nivel mediu (Tabelul A13.2, studenți care acționează cu

sprijinul experimentatorului) și cu nivel scăzut (Tabelul A13.3, studenți care întâmpină dificultăți în realizarea sarcinilor de învățare).

3.1 Fundamentarea Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative

În contextul schimbărilor profunde care afectează societatea actuală a cunoașterii și al cerințelor tot mai stringente ale pieței muncii, formarea gândirii independente a studenților devine un obiectiv primordial al procesului educațional universitar. Școala superioară modernă nu mai poate avea ca scop exclusiv transmiterea de cunoștințe, ci este chemată să formeze personalități autonome, cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, ci și independență de opinie și acțiune, deschise pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate [133, art. 6].

Totodată, rezultatele obținute în cadrul studiului constatativ indică un număr nesemnificativ de subiecți care dețin calități specifice unui gânditor independent sau manifestă gândire independentă la nivelul dorit și, implicit, un volum insuficient de achiziții valorice indispensabile pentru manifestarea unor „deschideri” spre dezvoltarea tipului de gândire nominalizat. Rezultatele solicită științei moderne să identifice cele mai pertinente contexte de învățare care ar putea facilita dezvoltarea gândirii independente în procesul formării profesionale.

Analiza literaturii de specialitate [61; 72; 94] conturează tot mai insistent valențele învățării transformative în dezvoltarea diferitelor achiziții ale subiectului implicat în procesul de învățare. Subliniem faptul că învățarea transformativă, prin exigențele specifice fiecăreia dintre cele zece faze ale sale, poate avea potențialități semnificative și în dezvoltarea gândirii independente. Reflecțiile de ansamblu asupra învățării transformative, ca tip de învățare orientat spre schimbarea profundă a cadrului de referință al formabilului, oferă premise teoretice și metodologice valoroase pentru dezvoltarea acestui tip de gândire în învățământul superior actual.

Situația atestată, pe de o parte, și argumentele teoretice, pe de altă parte, conturează necesitatea unor repere conceptuale certe și, implicit, a unui model pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative. Printr-o analiză conceptuală și argumentativă, se urmărește evidențierea conexiunii dintre frecvența transpunerii studenților în situații de învățare transformativă și nivelul dezvoltării gândirii independente a acestora, precum și identificarea determinantelor care condiționează acest proces complex din mediul academic.

Modelul pedagogic reprezintă un cadru complex, alcătuit dintr-o multitudine de

componente în care se stabilesc relații și interacțiuni în vederea atingerii unui obiectiv comun. În aceeași ordine de idei, cercetătorul german Dieter Geulen [apud 74, p. 164], raportându-se în mod expres la modelele educației, definește modelul drept o „construcție simplificată a unei realități, a unui fenomen științific ce are ca finalitate delimitarea celor mai importante variabile care permit dezvoltarea unei viziuni aproximative, a unei abordări intuitive, cu rol de orientare a strategiilor de investigație științifică în scopul verificării relațiilor dintre variabilele care contribuie semnificativ la elaborarea progresivă a teoriei”. Astfel, modelul contribuie la identificarea și delimitarea celor mai relevante variabile, oferind o viziune aproximativă și o abordare intuitivă a fenomenelor. Prin urmare, modelele reprezintă instrumente valorice în procesul de învățare și cercetare, facilitând comprehensiunea și explorarea aprofundată a lumii înconjurătoare.

Modelul este un important instrument pentru acțiune intelectuală (uneori fizică), reprezentând simplificări atent selectate. Pe temeiurile expuse, A. Ghicov [47, p. 13] afirmă că modelele didactice, educaționale, pedagogice sunt fenomene funcționale fundamentale, fiind bazate pe procesare cognitivă, experiența subiecților, implicarea lor personală. Modelele educaționale au un caracter multidimensional, presupunând o reconstrucție a problemelor, ideilor, reflecțiilor, iar modelele pedagogice derivă, în special, din teorii ale învățării și sunt percepute ca proceduri conceptuale.

Pentru realizarea scopului actualei cercetări științifice a fost indispensabilă elaborarea MP DGIÎT, prezentat în Figura 3.1. Acesta reprezintă un construct ideatic, care reflectă dinamica interconexiunii dintre procesul învățării transformative structurat pe cele zece faze formulate de Jack Mezirow și traseul evolutiv al formării gândirii independente, contextele facile de dezvoltare și exersare a acesteia.

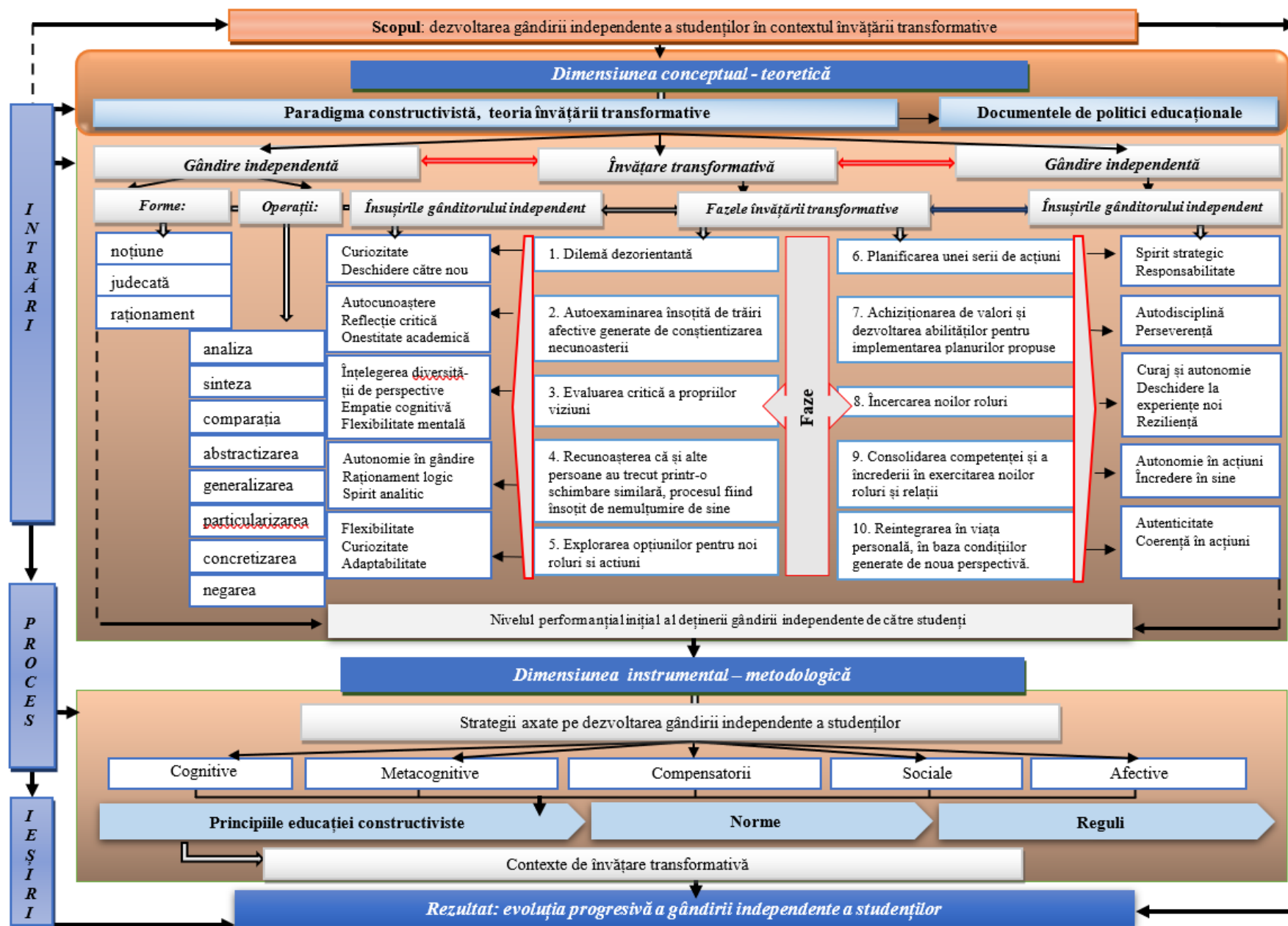

Figura 3.1. Modelul pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative [24]

Modelul pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative cuprinde: *dimensiunea conceptual-teoretică*, care integrează sinergic conceptele teoretice valorice, formele gândirii independente, operațiile gândirii independente, particularitățile gândirii independente, însușirile gânditorului independent, fazele învățării transformative, precum și elemente ale învățării transformative; *dimensiunea instrumental-metodologică*, ce cuprinde strategii didactice axate pe dezvoltarea gândirii independente a studenților, principiile educației constructiviste, norme, reguli, contexte de învățare transformativă, evoluția progresivă a GI ca finalitate preconizată.

Dimensiunea conceptual-teoretică constituie fundamentul științific al modelului, reunind paradigmele și teoriile care definesc modul de înțelegere a procesului de formare a gândirii independente în contexte de învățare transformativă. Această dimensiune oferă reperele explicative și direcțiile de orientare strategică. MP DGIÎT se sprijină pe următoarele concepte teoretice majore: paradigma constructivistă, teoria învățării transformative și prevederile documentelor de politici educaționale.

Paradigma constructivistă afirmă că învățarea reprezintă un proces activ de construire a cunoașterii de către formabil, în care studentul își asumă rolul de participant implicat, explorând și reconstruind realitatea prin acțiuni, interacțiuni și reflecții. Teoria învățării transformative pune accent pe schimbarea cadrelor de referință prin reflecție critică și independentă, prin confruntarea cu experiențe de tip dilemă, favorizând, astfel, evoluția către gândirea autonomă și responsabilă epistemic. Îmbinate sinergic, aceste perspective configurează fundamentul conceptual al modelului, orientându-l spre o formare complexă și progresivă a gândirii independente a formabililor din mediul academic. În contextul dat, MP DGIÎT integrează un ansamblu de elemente interconectate, care se focusează sinergic pe plasarea formabilului în situații incitante de învățare transformativă pentru automobilizarea resurselor interne în vederea realizării scopului acceptat.

Fundamentarea și elaborarea modelului se bazează, de asemenea, pe concepțiile teoretice privind gândirea independentă ale cercetătorilor B. Potter [124; 151], Sh. Presley [125], I. Gilbert [116]; S. Costreie [134]; V. Botnari [17; 26; 29; 31; 33; 34; 105]. Autorii nominalizați subliniază importanța gândirii independente, considerând că aceasta oferă perspective și oportunități relevante în evaluarea critică a situațiilor, anticiparea și soluționarea variilor probleme și depășirea anumitor crize. În opinia lor, dezvoltarea unei gândiri independente este crucială pentru persoanele care urmăresc performanțe remarcabile în orice domeniu de activitate. De exemplu, în contextele european și american, se constată o preocupare crescândă pentru formarea specialiștilor cu abilități ridicate de gândire autonomă, critică și creativă.

În această ordine de idei, se conturează necesitatea respectării anumitor norme și principii pedagogice care ar eficientiza dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative. Se promovează, astfel, un tip specific, modern, de gândire, calificat drept gândire independentă, devenită nu doar componentă, ci și un standard al calității proceselor, produselor, satisfacției, eficienței, eficacității și competitivității studenților.

În cercetarea noastră, un loc important îl ocupă însușirile gânditorului independent, întrucât, în timpul învățării, acestea își au rolul decisiv în obținerea unui rezultat nonconformist. Studiul literaturii de specialitate a permis identificarea și structurarea însușirilor date, care se dezvoltă treptat și continuu. În continuare, prezentăm esența însușirilor gânditorului independent, evidențiind modul în care acestea se manifestă și se consolidează progresiv pe parcursul activității de învățare [24, pp. 176-177].

- *curiozitate* – se manifestă prin dorința constantă de a formula întrebări, de a explora probleme și de a înțelege profund realitatea.
- *deschidere către nou* – reflectă disponibilitatea de a analiza obiectiv perspective diferite, fără respingere automată.
- *autenticitate* – presupune capacitatea de a-și păstra convingerile proprii, fără a fi influențat de așteptările sau presiunile exterioare.
- *coerență în gândire și acțiuni* – reprezintă concordanța dintre ideile susținute și comportamentele adoptate.
- *autonomie* – constă în tendința de a evalua critic informațiile și de a formula propriile judecăți de valoare.
- *încredere în sine* – se bazează pe convingerea în propriile capacități de analiză, argumentare și decizie.
- *curaj intelectual* – exprimă disponibilitatea de a susține idei nonconformiste și de a-și asuma riscuri cognitive.
- *reziliență* – desemnează perseverența de a continua procesul de gândire independentă chiar și în fața obstacolelor sau eșecurilor.
- *autodisciplină* – reflectă capacitatea de a-și organiza și menține consecvent eforturile de învățare și reflecție.
- *perseverență* – exprimă hotărârea de a duce la bun sfârșit lucrurile începute, oricât de dificile ar fi.
- *spirit strategic* – constă în abilitatea de a gândi în perspectivă, planificând pașii și consecințele acțiunilor ulterioare.

- *responsabilitate* – presupune asumarea consecințelor propriilor decizii și a impactului acestora.
- *luarea deciziilor* – reprezintă capacitatea de a evalua opțiuni și de a alege rațional cea mai potrivită cale de acțiune.
- *adaptabilitate* – indică flexibilitatea de a ajusta rapid gândirea și comportamentele proprii la situații noi sau neașteptate.
- *flexibilitate cognitivă* – desemnează abilitatea de a comuta între diferite perspective și modalități de rezolvare a problemelor.
- *spirit analitic* – constă în capacitatea de a descompune problemele complexe în elemente componente.
- *raționament logic* – se manifestă prin capacitatea de a construi argumente coerente și bine fundamentate.
- *flexibilitate mintală* – implică flexibilitatea cognitivă, dar cu accent pe capacitatea de a renunța la idei greșite atunci când apar dovezi noi.
- *empatie cognitivă* – presupune comprehensiunea și respectarea punctelor de vedere ale celorlalți.
- *înțelegerea diversității de perspective* – reflectă acceptarea pluralității de opinii ca resursă de învățare.
- *onestitate academică* – constă în respectarea normelor etice în procesul de cercetare și argumentare.
- *reflecție critică* – presupune examinarea constantă și obiectivă a propriilor idei și acțiuni.
- *autocunoaștere* – reprezintă conștientizarea propriilor limite, resurse și stiluri de gândire.

Înșușirile gânditorului independent se dezvoltă progresiv, în strânsă legătură cu contextele învățării, și nu se manifestă simultan și uniform. Analiza gândirii independente ca tip distinct solicită identificarea unor contexte educaționale adecvate, capabile să faciliteze exersarea și evidențierea progreselor acesteia.

În situația dată, se propune un tip de învățare relativ recent conturat, care facilitează dezvoltarea gândirii independente, și anume învățarea transformativă, promovată de J. Mezirow [119; 120; 121; 122; 145]. Acest tip de învățare nu se limitează la simpla acumulare de informații, ci transpune subiectul în situații de învățare menite să faciliteze dezvoltarea unor mijloace critice și autonome de cunoaștere și să stimuleze o înțelegere profundă a realității. Învățarea transformativă determină deschiderea către dezvoltarea competențelor, favorizând gândirea independentă, reflexivă și autonomia în procesul de învățare. Ea presupune parcurgerea a zece faze

distincte, fiecare contribuind la reconfigurarea modului de a percepe și înțelege informațiile, precum și la transformarea perspectivei asupra cunoașterii și aplicării acesteia în contexte variate. Aceste faze, pe care le vom detalia în cele ce urmează, formează un cadru structurat prin care studenții își pot construi competențele necesare pentru a naviga cu succes provocările academice.

Faza incipientă a ÎT este desemnată ca *dilemă dezorientantă*, etapă în care formabilul este pus în fața unei probleme nonstandard ce contrazice schemele sale cognitive anterioare. Dacă schema cognitivă inițială include cunoștințe însușite mecanic, implicarea în situații de învățare transformativă devine dificilă; dimpotrivă, atunci când experiența anterioară a formabilului include resurse conștientizate (cunoștințe, capacități, experiențe), confruntarea dintre „ce știu/ce pot” și cerințele problemei generează un conflict cognitiv generator de reflecție profundă.

În acest context, devine esențială asigurarea unui spațiu educațional dedicat analizei critice și reevaluării propriilor convingeri. Totodată, abordarea dilemelor dezorientante contribuie la luarea deciziilor responsabile în situații de incertitudine [21, p. 169]. Finalitățile acestei faze se atestă prin reflecția critică asupra propriilor perspective și prin expunerea de noi ipoteze. Astfel, dilema dezorientantă are o semnificație incontestabilă în declanșarea învățării automonitorizate și în mobilizarea eforturilor de gândire independentă ale formabilului [21, p. 171].

În faza a doua a învățării transformative, denumită *auto-examinarea însoțită de trăiri afective generate de conștientizarea necunoașterii*, formabilii trec printr-un proces profund de introspecție, care poate fi însoțit de disconfort emoțional cauzat de conștientizarea propriei necunoașteri sau limitări. Autoexaminarea reprezintă o modalitate semnificativă și eficientă de examinare a propriei cunoașteri și de autoactualizare a achizițiilor necesare pentru a atinge obiectivele acceptate. Astfel, intervențiile strategice de autoexaminare devin o componentă esențială a procesului de învățare transformativă. Faza respectivă reprezintă o etapă importantă a învățării transformative, care implică explorarea și conștientizarea propriilor prejudecăți și limite în gândire și comportament. Această secvență se concentrează pe dezvoltarea unui nivel mai profund de conștientizare și comprehensiune a propriei persoane, în special a modului în care propriile convingeri și experiențe personale pot influența potențialele acțiuni de perspectivă.

În acest context, persoana se angajează într-un proces de autorefecție profundă, analizând experiențele personale, gândurile și emoțiile pentru a identifica și a autoexamina prejudecățile și limitele care împiedică dezvoltarea lor și relațiile cu ceilalți. Această autoexaminare implică adesea sentimente de teamă, furie, vinovăție sau rușine, deoarece uneori este dificil să recunoaștem că avem anumite lacune sau limite și putem greși în anumite situații.

Persoana care este propulsată în faza respectivă a învățării transformative este adesea provocată să își schimbe perspectivele deținute și să exploreze perspective noi și diferite față de

cele precedente. Acest proces poate fi dificil, dar poate duce la o mai mare înțelegere și respect față de alții, inclusiv la dezvoltarea unei abordări mai deschise și mai flexibile a gândirii și comportamentului. În această ordine de idei, oferindu-le subiecților, ce învață, posibilitatea selectării strategiilor care le pot asigura performanță maximă, precum și a scopurilor demersului lor, sprijinindu-i în conștientizarea procesului în care sunt implicați, precum și în automonitorizarea progresului lor, se obțin performanțe înalte în procesul didactic [22, p. 29].

Prin intermediul *fazei a treia, evaluarea critică a propriilor viziuni*, subiecții implicați în procesul transformativ au oportunitatea de a analiza și revizui în mod critic ipotezele și credințele anterioare. Ea presupune o autoevaluare profundă, introspecție și deschidere la schimbare, iar rezultatul este dezvoltarea unei viziuni de viață mai autentice și mai coerente, care să reflecte evoluția personală a formabilului [18, pp. 41-42]. Această fază permite o reflectare profundă asupra experiențelor trecute și convingerilor deținute, recunoscând posibilitatea că unele dintre acestea pot fi eronate sau limitative. Prin acest context de autoevaluare critică, formabilii devin mai deschiși la idei și informații noi, fapt ce le oferă o mai mare flexibilitate în gândire. Reevaluarea, în cazul dat, se orientează spre o transformare semnificativă a perspectivei, deoarece educabilii sunt capabili să își privească trecutul cu o mai mare obiectivitate. De asemenea, această fază contribuie la dezvoltarea capacității de adaptare, permițându-le să se raporteze mai critic și reflexiv la propriile convingeri și să adopte o atitudine mai deschisă și echilibrată față de viitoarele experiențe și provocări.

Rezultativitatea dezvoltării capacității de evaluare critică a propriilor viziuni și achiziții depinde de pertinencea contextelor de învățare, în special de gradul de inițiativă, de implicare a gândirii independente solicitate de către formator și manifestate de către formabil în situațiile de învățare create [18, p. 48].

Faza a patra a învățării transformative, recunoașterea faptului că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, este adesea marcată de un sentiment de nemulțumire de sine. Acest sentiment este firesc, deoarece procesul de schimbare a obiceiurilor și convingerilor adânc înrădăcinate este anevoios și necesită efort considerabil, precum și susținere din partea celor din jur. Schimbarea este rareori un proces rapid; formarea noilor judecăți și convingeri are loc treptat, iar comportamentele obișnuite sunt extrem de rezistente la transformare.

Această fază presupune conștientizarea că și alți formabili ar putea traversa provocări similare și că procesul de învățare transformativ nu este singular, ci poate fi experimentat de mai multe persoane în cadrul procesului de învățare. În timpul acestei etape, formabilul poate ajunge la concluzia că experiența sa nu este specială și că există mai mulți subiecți cu un context similar care se confruntă cu descoperiri ce schimbă fundamental perspectivele lor de viață, adesea însoțite

de nemulțumire față de propria persoană. La acest nivel, formatorii pot constata că nemulțumirea exprimată de careva din subiecții implicați în procesul de transformare este un aspect comun și în cazul altor participanți, care, de asemenea, au trecut prin situații asemănătoare [80, p. 156]. Impulsionarea formabililor, în contextul fazei a patra a învățării transformative, poate reprezenta un început valoros în deschiderea oportunităților pentru dobândirea unor competențe profesionale semnificative și pentru dezvoltarea personală.

Cu toate acestea, pentru gânditorii independenți, eșecul și schimbarea nu reprezintă obstacole insurmontabile. Ei sunt curioși din fire, perseverează în fața dificultăților și își asumă riscuri în generarea de idei originale și creative, chiar dacă acestea pot fi respinse inițial. Gândirea independentă oferă o autonomie care le permite să depășească obstacolele și să continue să progreseze, chiar și în fața provocărilor sau a rezistenței la schimbare.

Faza a cincea, explorarea opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni, este un punct de cotitură în procesul de învățare transformativă, unde autorul J. Mezirow ne îndeamnă la acțiune și inițiativă. În această etapă, formabilii sunt încurajați să identifice și să exploreze alternative noi pentru a-și adapta comportamentele și rolurile în mod constructiv. Cheia succesului în acest proces nu constă doar în a învăța din punct de vedere teoretic despre schimbări, ci în mod special în a se implica activ în experimentarea și aplicarea noilor achiziții. Această etapă reprezintă un moment esențial în cadrul procesului de învățare transformativă, marcând deschiderea către alternative viabile și analiza critică a posibilităților de schimbare. În această perioadă se facilitează tranziția de la conștientizarea necesității unei transformări la pregătirea concretă pentru asumarea de noi direcții de acțiune și reconfigurarea identității proprii. Aceasta reprezintă o etapă de căutare activă și de reconstrucție a modului în care formabilul se percepe pe sine și interacționează cu lumea. După ce în fazele anterioare s-a confruntat cu o dilemă de perspectivă și a reflectat independent și critic asupra propriilor convingeri, în această etapă începe procesul concret de identificare a alternativelor și posibilităților de schimbare.

Explorarea opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni este esențială pentru consolidarea schimbării și pentru trecerea de la o simplă idee la acțiuni concrete, fapt ce este incontestabil fără participarea GI. Formabilul își reconfigurează identitatea, își asumă noi roluri și își redefinește acțiunile viitoare, ceea ce duce la o transformare autentică. În aceste circumstanțe, formabilul își asumă un rol care îi solicită acțiuni specifice raliat la normativitatea generată de executarea rolului social real. Identificarea cu rolul sporește responsabilitatea acestuia, precum și eforturile gândirii independente pentru a executa acțiuni la un nivel care îi aduce satisfacție personală și recunoaștere socială [19, p. 48]. La etapa nominalizată, formabilii sunt propulsați în situația de învățare care le solicită explorarea opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni. Independența, implicit a gândirii pe de o

parte este solicitată, pe de altă parte este exercitată. Fără explorarea de noi opțiuni, procesul de schimbare poate rămâne incomplet, iar persoana poate regresa la vechile tipare comportamentale. Prin urmare, acest pas este esențial pentru integrarea profundă a transformării ce solicită implicarea operațiilor și formelor complexe ale gândirii independente[19, p. 54].

Faza a șasea, planificarea unei serii de acțiuni, intervine după ce subiecții conștientizează că presupunerile și convingerile lor anterioare nu sunt întotdeauna corecte și experimentează o transformare a perspectivei. În această etapă, ei sunt pregătiți să elaboreze un plan de acțiune concret, luând în considerare de ce tipuri de învățare și de ce competențe vor avea nevoie pentru a înțelege mai profund o problemă sau o situație. Dacă faza anterioară a fost una exploratorie a opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni oferind orizontul posibilităților, faza a șasea solicită planificarea concretă a unor serii de acțiuni, marcând trecerea de la intenție la strategie. În acest punct, formabilul nu doar identifică ce dorește să schimbe, ci își exercită independența pentru a stabili cum va operaționaliza noua sa perspectivă de sens.

Această planificare a unei serii de acțiuni implică nu doar identificarea resurselor și a informațiilor necesare, ci și dezvoltarea unei strategii clare pentru a aborda noile provocări. Subiecții vor explora metode de a învăța lucruri noi, vor căuta să descopere perspective diferite și să inițieze dialoguri cu oameni care le pot oferi viziuni și idei noi. În esență, această fază este despre pregătirea pentru acțiune și pentru integrarea în mod activ a învățării transformative în viața cotidiană, susținând dezvoltarea continuă și adaptabilitatea în fața schimbărilor. În cadrul acestei planificări, formabilul identifică posibilele greșeli și descoperă noi perspective. Aceasta reprezintă un moment esențial în cadrul procesului de învățare transformativă pentru a realiza un plan de acțiune în concretizarea acestor descoperiri. La acest nivel, formabilii sunt propulsați în situația de învățare care le solicită stabilirea etapelor pentru autoevaluare și anticiparea potențialelor provocări ulterioare.

Faza a șasea este esențială pentru sustenabilitatea transformării, deoarece procesul de ordonare a pașilor viitori este de neconceput în absența unei gândiri independente și riguroase. Formabilul încetează să mai fie un observator al propriei dileme, devenind un agent-proiectant al propriei deveniri. El își asumă responsabilitatea proiectării unor direcții de acțiune care să reflecte noile sale convingeri, stabilind reperele pentru integrarea acestora în realitatea socială și profesională.

Faza a șaptea, dedicată achiziționării de valori și dezvoltării abilităților pentru implementarea planurilor propuse, reprezintă un moment esențial în procesul de ÎT. În acest stadiu, formabilii sunt pregătiți să își finalizeze planurile și să facă pași concreți spre atingerea obiectivelor stabilite. Este posibil să fie necesar să dobândească noi competențe sau să privească situațiile din

perspective diverse pentru a-și optimiza performanța. Această fază solicită o flexibilitate crescută și adaptabilitate, iar învățarea continuă devine esențială.

Formabilii sunt provocați să reflecte asupra propriilor convingeri și să le ajusteze în funcție de noile informații sau experiențe dobândite. Acesta este momentul în care gândirea independentă se armonizează cu analiza critică și fluxul creativ, permițându-le să exploreze soluții inovative pentru provocările apărute și să își rafineze strategiile necesare pentru obținerea succesului în implementarea planurilor stabilite.

În cadrul *fazei a opta* a procesului de învățare transformativă, *încercarea și asumarea noilor roluri* devine o componentă esențială. Formabilii nu doar că dobândesc achiziții despre cum funcționează noile concepte, dar își și exersează competențele prin implicare activă, experimentând diverse roluri pentru a înțelege mai bine schimbările și adaptările necesare. Această etapă presupune o testare practică a noilor perspective și convingeri, în care studenții își validează transformările prin acțiuni concrete.

Prin încercarea și asumarea acestor noi roluri, formabilii își dezvoltă competențe de adaptabilitate, gândire flexibilă și creativă, fiind capabili să își ajusteze abordările în funcție de context. Astfel, ei devin mai încrezători în abilitatea lor de a gestiona situații complexe și de a lua decizii bine fundamentate. Acest proces consolidează independența și capacitatea de a aplica eficient achizițiile dobândite în contexte reale, pregătindu-i pentru provocările viitoare.

Faza a noua este dedicată *consolidării competenței și a încrederii în exercitarea noilor roluri și relații*; aceasta marchează trecerea formabilului de la simpla teoretizare și conștientizare a noilor achiziții la integrarea efectivă a acestora în acțiunile și comportamentele sale. În etapa dată, procesul de transformare devine nu doar perceptibil, ci și sustenabil pe termen lung, subiectul internalizând noile achiziții și aptitudini ca parte esențială a identității sale profesionale și personale. Prin exersarea acestor noi roluri, formabilii dobândesc o încredere sporită în capacitatea lor de a naviga situații complexe și de a răspunde cu succes provocărilor. Această fază le permite să-și valideze progresul prin acțiuni concrete și să își consolideze autonomia, dezvoltând în același timp o dorință de progres și o atitudine proactivă. Astfel, aceștia sunt mai bine echipați să își asume cu încredere noi responsabilități, având o bază solidă de varii competențe pe care să le valorifice în mod eficient în viitor.

Faza a zecea, reintegrarea în viața personală, în baza condițiilor generate de noua perspectivă, presupune ca formabilul să își reia activitățile zilnice, aplicând noile competențe, valori și achiziții dobândite în urma procesului de învățare transformativă. Această etapă este crucială, deoarece implică integrarea activă a noilor raționamente și moduri de a privi lumea în rutina personală și profesională.

Formabilul nu doar își reia viața cu un set nou de instrumente cognitive și emoționale, ci începe să aplice aceste achiziții în mod practic, transformându-și comportamentele și deciziile. În această fază, succesul în reintegrare depinde de capacitatea de a face față provocărilor cu un nou mod de gândire și noi viziuni, iar abilitatea de a gestiona situațiile complexe dintr-o perspectivă mai largă devine vizibilă. Reintegrarea înseamnă, de asemenea, capacitatea de a continua procesul de auto-îmbunătățire și învățare continuă, consolidând astfel schimbările produse în identitate și în modul de a acționa. Pentru a asigura un parcurs eficient și productiv în traversarea fazelor învățării transformative, un rol determinant îl au cadrele didactice. Ele trebuie să monitorizeze studenții implicați în acest proces profund și complex de schimbare a perspectivelor, convingerilor și modului de gândire. Procesul nu solicită doar efort intelectual, ci și ambiție, motivație și perseverență din partea formabililor, astfel încât aceștia să obțină progresul dorit și să experimenteze o satisfacție personală în urma rezultatelor obținute. În acest context, formatorii aplică strategii didactice cu intenții strict definite și cu valențe semnificative în dezvoltarea gândirii independente în cadrul învățării transformative.

Cercetătorii G. Masari și E. Seghedin [67] afirmă că strategia didactică este parte componentă a tehnologiei didactice, vizând demersul autentic de abordare a unei activități educaționale. Aceasta implică respectarea principiilor didactice și de proiectare, articularea conținutului prin utilizarea metodelor, tehnicilor și procedeele didactice, a resurselor și mijloacelor de învățământ și a modurilor/formelor de organizare raportate la stilurile de învățare și predare, precum și la nivelul de performanță al actorilor (copii, pedagogi) implicați. Strategia didactică presupune, totodată, flexibilitate, creativitate și relevanță în soluțiile propuse, în vederea realizării unui scop educațional specific.

În cadrul prezentei cercetări, am delimitat cinci categorii de strategii didactice, menite să propulseze formabilul în situații de învățare transformativă și să exerseze gândirea independentă: cognitive, metacognitive, compensatorii, sociale și afective. Acestea nu acționează izolat, ci ca un sistem articulat de mediere ce permite subiectului să deconstruiască vechile scheme mentale și să planifice noi căi de acțiune independentă.

Prima categorie vizează *strategiile cognitive*, direcționate spre organizarea logică a conținuturilor, monitorizarea sistematică a progresului și optimizarea mecanismelor de elaborare și înțelegere conceptuală. Strategiile cognitive cuprind: strategiile de repetare, strategiile de elaborare și strategiile de organizare. Rolul acestor strategii este de a oferi suportul metodologic necesar pentru elaborarea conceptelor și sintetizarea experiențelor, constituind mecanisme de bază necesare pentru reconfigurarea modului de gândire al studenților, susținând astfel parcurgerea etapelor de învățare transformativă prin trecerea de la memorarea pasivă la analiza critică și

independentă. Acțiunile formatorului, în aplicarea strategiilor cognitive, vizează: organizarea și transformarea informațiilor de către formabil, monitorizarea progresului, repetarea și memorarea conținuturilor, elaborarea și înțelegerea conceptelor, sumarizarea informațiilor în timpul procesului de învățare, precum și organizarea conținutului după finalizarea activității instructive.

În calitate de nucleu valoric al acestor strategii se regăsesc tehnicile didactice, dintre care menționăm: Clustering, SINELG, Brainstorming, Știu-Vreau să știu-Am învățat, Interviuul în trei trepte, Diagrama elaborării unei pălării reflexive, Axa istorică a valorilor, Diagrama Venn, Tehnica GPP, Rebusul didactic, Graficul T, Explozia stelară, Tehnica Arbore, Analiza SWOT, Pălăriile gânditoare, Tehnica Cubul, Tehnica Fishbone/Os de pește etc.

A doua categorie prezintă *strategiile metacognitive* și include acțiunile întreprinse de formator pentru a asigura reglarea și transparența procesului de învățare transformativă. Strategiile metacognitive constituie un set complex de abilități cognitive care permit subiecților să își regleze prin metacunoaștere propriul proces de învățare. Printre acestea se evidențiază: strategiile de planificare, monitorizare a progresului și reglare sau autoreglare a procesului de învățare, esențiale pentru optimizarea autonomiei în învățare. Cadrele didactice implică în acest sens, intervenții orientate spre asistarea formabililor în stabilirea obiectivelor de autoperfecționare și în planificarea riguroasă a etapelor ulterioare. Din punct de vedere pedagogic, strategiile metacognitive implică monitorizarea calității sarcinilor realizate, ghidarea studenților în analiza profundă a pașilor necesari rezolvării situațiilor-problemă și stimularea capacității de predicție a performanței proprii. Prin ajustarea nivelului de dificultate și încurajarea dimensionării corecte a strategiilor în funcție de feedback, pedagogul facilitează dezvoltarea unui mecanism de automotivare și de organizare eficientă a contextului educațional, elemente definitorii pentru dezvoltarea gândirii independente.

A treia categorie include *strategiile compensatorii*, care sunt esențiale pentru dezvoltarea abilităților de adaptare și reziliență ale formabililor. Din această perspectivă, cadrele didactice au un rol major în proiectarea unor contexte care să permită formabilului depășirea lacunelor sau a blocajelor prin mobilizarea resurselor alternative. Prin valorizarea acestor strategii, formatorul stimulează proactivitatea și încrederea în sine a studenților, oferindu-le instrumentele necesare pentru a naviga prin incertitudinea specifică ÎT. Această susținere metodologică este esențială pentru consolidarea independenței, transformând dificultatea dintr-o barieră într-o oportunitate de exersare a gândirii independente și de atingere a succesului academic pe termen îndelungat.

A patra categorie implică *strategiile sociale*, acestea sunt utilizate de formator pentru a edifica un mediu educațional prietenos, capabil să susțină tensiunea specifică procesului transformativ. Din perspectiva managementului clasei, pedagogul configurează interacțiunile din grup astfel încât să stimuleze flexibilitatea și adaptabilitatea studenților în fața opiniilor divergente.

Prin promovarea unui dialog autentic și a responsabilității partajate, formatorul creează premisele pentru configurarea gândirii independente. În acest cadru, însușirile gânditorului independent precum empatie cognitivă, flexibilitate, adaptabilitate, spirit critic, înțelegerea diversității de perspective, deschidere la experiențe noi și responsabilitate sunt cultivate nu ca simple trăsături, ci ca instrumente necesare formabilului pentru a naviga responsabil prin fazele succesive ale învățării transformative. Implementarea acestor strategii depășește sfera optimizării performanțelor academice, vizând pregătirea formabililor ca subiecți sociali activi și responsabili. Prin consolidarea capacității de colaborare și comunicare eficientă în contexte diverse, formatorul facilitează tranziția de la învățarea autonomă la o participare socială fundamentată pe o gândire independentă și asumată.

Cea de-a cincea categorie vizează *strategiile afective*, care, în conformitate cu perspectivele oferite de A. Woolfolk [apud 156], sunt orientate spre managementul stărilor emoționale ce condiționează activitatea de învățare. Rolul formatorului în acest caz este de a cultiva curajul intelectual și perseverența, atribute esențiale pentru fortificarea unei gândiri independente, capabile să depășească tendințele egocentrice. Urmărind crearea unui climat sigur, pedagogul implementează tehnici de reglare a anxietății și de control al impulsivității, substituind competiția individuală cu spiritul de cooperare și dialog constructiv. Aceste intervenții afective sunt fundamentale în procesul de învățare transformativă, deoarece asigură spațiul psihologic necesar pentru ca formabilul să își poată restructura perspectivele de sens fără teama de eșec, atingând astfel o autonomie cognitivă autentică. Strategiile didactice au fost selectate și corelate astfel încât să asigure crearea unor contexte favorabile formării, dezvoltării și exersării gândirii independente a studenților [30, pp. 179-180], aceasta fiind considerată un factor determinant al performanței academice. Rezultatele obținute ne-au permis să concluzionăm că anume acțiunile paralele, sinergice cu formabilii, precum și îmbinarea optimă a diverselor strategii didactice, asigură obținerea performanțelor.

Un element structural prioritar al MP DGIÎT îl constituie setul de principii valorice pentru eficientizarea realizării scopului modelului, și anume dezvoltarea gândirii independente a studenților în contexte de învățare transformativă. Principiile asigură coerența internă a modelului, orientează structura și conținutul activităților educaționale și garantează atingerea finalităților propuse. În elaborarea MP DGIÎT, ne-am fundamentat pe principiile paradigmei constructiviste formulate de E. Joița [57, pp. 93-94], respectiv:

- *Principiul priorității construcției mentale* – acesta derivă din însăși esența afirmată de paradigma cognitiv-constructivistă, astfel încât obiectivele, conținuturile, metodologia și evaluarea să conducă spre realizarea înțelegerii de către cei care învață. Pornind de la această

definire, putem afirma că prioritatea construcției mentale garantează nu doar asimilarea informațiilor, ci și dezvoltarea unor abilități cognitive superioare, precum gândirea independentă, gândirea critică, reflecția și capacitatea de aplicare creativă a achizițiilor în situații noi.

- *Principiul autonomiei și individualizării* – se bazează pe stimularea responsabilității în activitatea de învățare, fiecare persoană afirmându-și propriul mod de înțelegere asupra materialului de studiat. Din această perspectivă, putem constata că stimularea autonomiei încurajează formabilii să-și dezvolte capacitatea de a lua decizii în ceea ce privește metodele și ritmul propriu de învățare, ceea ce direcționează procesul spre o implicare mai profundă și o asumare personală în actul cunoașterii. Această responsabilitate individuală susține dezvoltarea unei gândiri independente, contribuind astfel la formarea unor studenți autonomi, capabili să gestioneze complexitatea informațiilor și să genereze soluții originale.
- *Principiul învățării prin colaborare* – arată că, pentru a construi cunoașterea, înțelegerea proprie trebuie raportată la cea realizată de colegi prin cooperare și colaborare, prin comparație și negociere, ajungându-se la un consens. Acest proces de schimb de idei și dezbateri conduce la construirea unei înțelegeri comune, consolidând atât învățarea individuală, cât și cea colectivă. Colaborarea permite nu doar verificarea și ajustarea înțelegerii proprii, ci și îmbogățirea cunoașterii prin integrarea punctelor de vedere diverse.
- *Principiul învățării contextuale* – se referă la crearea unor situații autentice pe care cei ce sunt instruiți să le rezolve. În acest mod, învățarea devine mai semnificativă și eficientă, deoarece formabilii sunt provocați să transfere și să integreze achizițiile deținute în rezolvarea problemelor concrete. Această abordare stimulează gândirea critică, independentă și creativă, precum și aplicarea practică a informațiilor, facilitând dezvoltarea abilităților necesare pentru a face față provocărilor din lumea reală.
- *Principiul priorității evaluării formative* – utilizarea acestui tip de evaluare presupune aprecierea și autoaprecierea capacităților, atitudinilor și competențelor celor instruiți, elemente ce implică utilizarea activă a cunoștințelor și nu simpla reproducere a acestora. Reactualizarea experiențelor anterioare, prin utilizarea metacogniției și prin sprijinul procedural, facilitează învățarea și înlătură acumularea lacunelor care însoțește, de obicei, evaluarea de tip cumulativ-sumativ. Acest principiu se concentrează pe monitorizarea continuă a progresului formabililor, oferind feedback în timp real și facilitând ajustarea procesului de învățare. Evaluarea dată nu se limitează la testarea cunoștințelor acumulate, ci sprijină dezvoltarea competențelor, a gândirii critice și a autonomiei, promovând o învățare profundă și autoreglată.

Aplicarea acestui set de principii joacă un rol esențial în dezvoltarea gândirii independente

a studenților. Prin prioritizarea construcției mentale, promovarea autonomiei și a individualizării, învățarea colaborativă și contextuală, precum și plasarea accentului pe evaluarea formativă, se stimulează reflecția critică, autoreglarea cognitivă și implicarea emoțională în procesul de învățare.

Principiile menționate contribuie la formarea unor structuri neuronale care nu doar facilitează asimilarea noilor achiziții, ci și susțin dezvoltarea capacității de a genera perspective alternative și soluții inovatoare, necesare pentru autonomia intelectuală. Realizarea practică a acestor principii are loc prin intermediul anumitor norme și reguli concrete.

În continuare, propunem, pentru fiecare principiu al educației constructiviste, un set de norme și reguli ce derivă din acestea și care necesită a fi respectate pentru a facilita dezvoltarea progresivă a gândirii independente a studenților [24, pp. 178-179].

1. Principiul priorității construcției mentale

- *Norma 1.1:* Asigurarea comprehensiunii de către formabil a schemei mentale inițiale proprii
  - *Regula 1.1.1:* Inducerea activă a formabililor în situații de dilemă dezorientantă
  - *Regula 1.1.2:* Stimularea formabilului în reflecții autocritice
- *Norma 1.2:* Implicarea activă a formabilului în asigurarea extinderii conținutale a schemei mentale inițiale proprii
  - *Regula 1.2.1:* Promovarea explorării și integrării activităților și informațiilor noi în schema mentală a formabilului prin intermediul sarcinilor practice și a discuțiilor constructiv structurate.
  - *Regula 1.2.2:* Furnizarea de feedback constructiv și orientare personalizată pentru încurajarea formabilului în procesul de asimilare și adaptare a noilor achiziții în schema mentală inițială proprie.

2. Principiul autonomiei și individualizării

- *Norma 2.1:* Dezvoltarea capacității formabilului de a lua decizii independente și de a-și asuma responsabilitatea pentru propriul proces de învățare.
  - *Regula 2.1.1:* Oferirea oportunităților pentru ca formabilul să ia decizii cu privire la propriile obiective de învățare și modalități de atingere a acestora, prin oferirea unor sarcini individualizate de studiu.
  - *Regula 2.1.2:* Încurajarea autoevaluării și autorefecției asupra progresului și rezultatelor obținute, pentru dezvoltarea spiritului critic, a responsabilității și controlului asupra propriei activități de învățare.
- *Norma 2.2:* Adaptarea intervențiilor instructive la nevoile și stilurile individuale de

învățare ale formabilului.

- *Regula 2.2.1:* Realizarea unei evaluări inițiale a stilului preferențial de învățare al formabilului și adaptarea sarcinilor didactice în funcție de propriile nevoi și preferințe.
- *Regula 2.2.2:* Asigurarea unui mediu flexibil de învățare, care să permită formabilului explorarea și aplicarea achizițiilor în ritm și stil propriu, cu suportul și ghidarea necesară din partea formatorului.

Aceste norme și reguli urmăresc să susțină dezvoltarea autonomiei și să asigure un proces de învățare individualizat, care respectă ritmul și nevoile individuale ale fiecărui formabil.

3. *Principiul învățării prin colaborare*

- *Norma 3.1:* Facilitarea interacțiunilor și cooperării dintre formabili, în scopul stimulării relațiilor centripete și învățării prin colaborare, precum și a schimbului de idei.
  - *Regula 3.1.1:* Organizarea activităților de grup care să încurajeze formabilii să colaboreze, să își coîmpărtășească ideile și experiențele, să rezolve probleme împreună (de exemplu, realizarea unor proiecte de grup).
  - *Regula 3.1.2:* Promovarea stării de bine bazată pe încredere și respect reciproc, care să încurajeze formabilii să își exprime opiniile și să participe activ la discuții, facilitând, astfel, învățarea prin schimbul de experiențe și perspective diverse.
- *Norma 3.2:* Dezvoltarea acțiunilor sinergice în contexte de învățare pentru asigurarea eficienței învățării prin colaborare.
  - *Regula 3.2.1:* Integrarea activităților de evaluare reciprocă, prin care formabilii oferă feedback colegilor, contribuind, astfel, la performarea învățării și la dezvoltarea unei comprehensiuni mai profunde a subiectului abordat.
  - *Regula 3.2.2:* Încurajarea formabililor să-și asume roluri și responsabilități diverse în cadrul echipelor, în vederea dezvoltării abilităților de leadership, comunicare și colaborare, necesare în diverse contexte profesionale și sociale.

Normele și regulile aferente acestui principiu evidențiază valoarea colaborării ca parte integrantă a procesului de învățare, oferind formabililor oportunitatea dezvoltării abilităților sociale și profesionale proprii într-un cadru colectiv.

4. *Principiul învățării contextuale*

- *Norma 4.1:* Crearea unui cadru de învățare care să conecteze noile achiziții și abilități la cele existente, creând noi legături neuronale la formabil.
  - *Regula 4.1.1:* Utilizarea scenariilor și studiilor de caz inspirate din situații concrete, pentru a ajuta formabilul să înțeleagă aplicabilitatea practică a valorilor acumulate.

- *Regula 4.1.2:* Încurajarea formabililor să rezolve probleme din viața cotidiană sau să abordeze proiecte practice care să reflecte provocările contextuale din domeniul de studiu, în vederea consolidării învățării.
- *Norma 4.2:* Crearea contextelor simulate și autentice pentru aplicarea constructelor integrate și facilitarea transferului permanent în practică.
  - *Regula 4.2.1:* Crearea situațiilor de învățare simulate pentru aplicarea noilor constructe formate (achiziții vechi + achiziții noi).
  - *Regula 4.2.2:* Facilitarea învățării prin activități de învățare în context autentic/activități de învățare autonomă, care să expună formabilul la contexte și situații autentice, consolidând, astfel, transferul achizițiilor însușite în practică.

Acest principiu și regulile aferente subliniază importanța conectării procesului de învățare la situații relevante și concrete, pentru a facilita transferul eficient al achizițiilor în varii competențe aplicate la solicitare în soluționarea diferitelor probleme.

5. *Principiul priorității evaluării formative*

- *Norma 5.1:* Asigurarea unui feedback continuu și constructiv în procesul de învățare, pentru a susține dezvoltarea progresivă a formabilului.
  - *Regula 5.1.1:* Realizarea evaluărilor curente permanente în vederea monitorizării progresului formabilului și identificării nevoilor de ajustare a acțiunilor de predare.
  - *Regula 5.1.2:* Utilizarea rezultatelor evaluărilor curente pentru asigurarea unei flexibilități a strategiilor didactice și personalizarea suportului acordat formabilului, asigurând astfel progresul constant al acestuia.
- *Norma 5.2:* Încurajarea reflecției asupra progresului individual și ajustarea abordărilor de învățare în funcție de feedback-ul primit.
  - *Regula 5.2.1:* Implicarea formabililor în autoevaluare și evaluare reciprocă, pentru dezvoltarea unei înțelegeri profunde a criteriilor referențiale și pentru promovarea autoreglării învățării.
  - *Regula 5.2.2:* Adaptarea strategiilor de învățare și a materialelor în funcție de feedback-ul oferit prin evaluările formative, în vederea îmbunătățirii constante a procesului de învățare și a rezultatelor.

Acest principiu pune accent pe utilizarea evaluării formative pentru a susține și ghida formabilul în direcția progresului, prin oferirea unui feedback constant și prin posibilitatea ajustării continue a procesului de predare-învățare.

Respectarea sistemică a principiilor educației constructiviste constituie o condiție

imperioasă pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților, reprezentând unul dintre reperele fundamentale ale acestui proces complex.

Realizarea practică a principiilor educației constructiviste prin sistemul de norme și reguli determinate pentru contexte de învățare transformativă va asigura, progresul studenților în formarea produselor valorice ale gândirii independente.

Modelul pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative oferă un cadru sistematic de orientare și susținere pentru formatori în procesul de învățare, astfel încât studenții să devină independenți și critici în gândire, capabili să valorifice achizițiile dobândite în plan personal și profesional [24, pp. 179-180].

3.2 Aprobarea experimentală a Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative

Rezultatele etapei de constatare au evidențiat o serie de aspecte esențiale care trebuie luate în considerare pentru ca mecanismele de formare și evaluare ale gândirii independente în contextul învățării transformative să fie orientate eficient spre atingerea rezultatelor preconizate. Aceste date subliniază necesitatea unei abordări integrate, capabile să stimuleze reflecția critică, independența de opinie și acțiune, precum și capacitatea studenților de a-și reconstrui propriile scheme de cunoaștere în raport cu experiențele parcurse.

În acest context, demersul experimentului formativ s-a orientat spre valorificarea eficacității Modelului pedagogic (MP DGIÎT), fapt realizat prin elaborarea și implementarea Constructului metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative (CM DGIÎT). Constructul metodologic vizat se fundamentează pe principiile paradigmei constructiviste ce implică respectarea unor norme și reguli derivate din acestea, asigurând cadrul operațional pentru eficientizarea dezvoltării gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative. Conceput ca un instrument conceptual și operațional, acesta vizează creșterea performanței academice și a capacității de autoevaluare, în concordanță cu exigențele actuale de apreciere a progresului formabililor.

În cadrul etapei de formare, eșantionul experimental (EE) a fost constituit din 66 de studenți de la două facultăți: Facultatea de Științe ale Educației, respectiv cea de Psihologie și Psihopedagogie Specială (ciclul I – studii superioare de licență, forma de învățământ: cu frecvență și frecvență redusă) din cadrul UST, actualmente UPS „Ion Creangă” din Chișinău.

Subiecții implicați au fost încurajați să valorifice resursele cognitive și experiențiale deținute (deși posibil insuficient procesate anterior), fapt ce le-a amplificat motivația și interesul pe parcursul fazelor învățării transformative. Această participare la activitățile din cadrul sesiunilor

de formare a constituit o oportunitate esențială pentru dezvoltarea personală și profesională, favorizând independența gândirii, responsabilitatea și inițiativa. Totodată, procesul de transformare a solicitat nu doar integrarea dimensiunilor cognitive și valorice ale personalității, ci și consolidarea competențelor care asigură premisele calității și autenticitatea actului de învățare.

În scopul eficientizării formării gândirii independente a studenților, în cadrul CM DGIÎT au fost integrate o serie de sarcini de învățare elaborate în baza celor zece faze ale învățării transformative. Sarcinile structurate constituie elementele de bază ale conținutului cursului „Psihopedagogia centrată pe subiect”, iar ca mediu de organizare și gestionare a activităților au fost utilizate platformele TeachEdu HUB Future Classroom [149; 150] din cadrul UPS „Ion Creangă” din Chișinău și Google Classroom [139].

Cursul electronic elaborat conține 8 unități de învățare:

1. Repere teoretice și delimitări conceptuale ale educației centrate pe formabil.
2. Perspective constructiviste asupra procesului de învățământ centrat pe formabil.
3. Cadrul relațional în educația centrată pe cel ce învață.
4. Proiectarea curriculară centrată pe formabil.
5. Strategii de predare – învățare centrate pe subiectul care învață.
6. Strategii de evaluare din perspectiva conceptului „Educație centrată pe formabil”.
7. Organizarea procesului educațional centrat pe educabil în instituția de învățământ.
8. Managementul grupului de copii din perspectiva ECF.

Fiecare unitate de învățare conține sarcini de învățare care îi propulsează pe formabili în contexte de învățare transformativă. Cele 8 unități au fost completate cu resurse și suporturi teoretice expuse prin fișiere PDF, JPG, Word, prezentări PPT etc. [139].

Această diversitate în abordarea sarcinilor a subliniat importanța implicării unor strategii didactice diferențiate, adaptate fiecărui tip de formabil, pentru a stimula progresul cognitiv și dezvoltarea gândirii independente.

Experimentul formativ a fost realizat în cadrul orelor de curs și al seminarelor în parteneriat cu titularul cursului, iar asistentul universitar/experimentatorul a pus accentul prioritar pe formarea gândirii independente a studenților în cadrul orelor practice. Procesul de învățare a cuprins trei tipuri de activități, sistematizate prin implementarea CM DGIÎT, printre care menționăm:

- *Activități de învățare în cadrul orelor de curs*, unde studenții au fost implicați în discuții și reflecții teoretice constructive.
- *Activități de învățare în cadrul orelor practice/seminare*, care au permis aplicarea conceptelor teoretice prin metode interactive și colaborative.
- *Activități de învățare în contexte autentice și activități de învățare autonomă*, care au avut loc

în afara mediului monitorizat, încurajând învățarea autonomă, dezvoltarea abilităților de rezolvare a problemelor și exersarea GI.

Obiectivele stabilite în cadrul acestor tipuri de activități au fost formulate în vederea creșterii performanței academice a studenților la disciplina PPCS. Acestea au vizat stimularea originalității, creativității, spiritului critic și a gândirii independente în abordarea și rezolvarea sarcinilor de învățare structurate în conformitate cu fazele învățării transformative.

Evaluarea și monitorizarea progresului s-au realizat prin analiza produselor activității studenților și prin aplicarea metodei observației, al cărei principal instrument a fost fișa de observare curentă. Pe baza acesteia a fost identificat profilul calitativ al fiecărui subiect investigat, evidențiindu-se trei categorii de formabili:

- *Subiecți care execută sarcinile de învățare în mod independent* – această categorie de formabili demonstrează un nivel ridicat de independență, reușind să analizeze și să argumenteze răspunsurile corect, fără a necesita sprijin suplimentar din partea formatorului. Aceștia dispun de o gândire independentă și logică bine dezvoltată, pot face rapid conexiuni între concepte.
- *Subiecți care execută sarcinile de învățare cu sprijinul experimentatorului* – aceștia necesită monitorizare constantă pentru a înțelege cerințele și a structura corect răspunsurile. Intervenția ghidată a formatorului le facilitează clarificarea conceptelor și formularea unor răspunsuri mai coerente și valide.
- *Subiecți care execută sarcinile de învățare cu dificultăți* – în această categorie se includ studenții care întâmpină varii dificultăți în formularea răspunsurilor, fie din cauza unei înțelegeri superficiale a conceptelor, fie din cauza dificultăților în formularea ideilor. Nivelul deținerii gândirii independente este fluctuant și influențat de gradul de complexitate a sarcinii înaintate.

În aceste circumstanțe, subiecții din grupul experimental au avut misiunea de a participa activ la ore pentru a acumula achizițiile necesare realizării sarcinilor propuse și pentru a se implica maximal în contexte de învățare transformativă create în scopul exersării pe deplin a GI.

Pe parcursul activităților propuse, orice formabil a avut posibilitatea să se autoafirme, să își expună propriile idei, sugestii și viziuni cu privire la problemele abordate. Răspunsurile oferite au fost înregistrate de experimentator, iar în cazul întâmpinării unor dificultăți în identificarea soluțiilor la situațiile-problemă sau dilemele dezorientante, s-a intervenit cu explicații și comentarii suplimentare. Totodată, materialele educaționale din cadrul fiecărei unități de învățare au fost concepute într-un mod care facilitează organizarea unei varietăți de activități practice, implicând subiecții în situații de învățare constructive și oferindu-le oportunitatea de a se implica complet în parcurgerea fazelor învățării transformative. Astfel, sarcinile preconizate și adaptate corespunzător

acestor faze în vederea exersării GI au fost elaborate, validate de autor și incluse în cadrul suportului de curs „*Psihopedagogia centrată pe formabil*” [30].

La nivel metodologic, s-a acordat o atenție deosebită integrării unui ansamblu variat de strategii (cognitive, metacognitive, compensatorii, sociale și afective), menite să asigure un cadru propice implicării plenare a formabililor și să favorizeze manifestarea activă a gândirii lor independente. Utilizarea acestora a facilitat identificarea, selectarea și restructurarea informațiilor cu un grad sporit de complexitate sau neclaritate, ghidând totodată procesul de planificare a activității de învățare și de realizare a sarcinilor incluse în fazele ulterioare.

Prin urmare, strategiile didactice au fost îmbinate astfel încât să creeze condiții și deschideri optime pentru dezvoltarea și exersarea gândirii independente a studenților, ca factor decisiv în asigurarea performanței lor academice. Acestea s-au aplicat cu scopul de a susține și dezvolta competențele esențiale necesare manifestării GI, precum și de a facilita progresul și succesul formabililor în cadrul disciplinei PPCS. Demersul experimental a evidențiat faptul că acțiunile paralele și sinergice realizate cu studenții, în tandem cu sincronizarea adecvată a diverselor metode și forme de activitate, favorizează obținerea rezultatelor scontate. Astfel, toate aceste intervenții, structurate și raliat la FÎT atât în cadrul orelor de curs, cât și al celor practice, sunt integrate în cadrul CM DGIÎT.

Performanțele studenților și eficiența MP DGIÎT au fost evaluate parcurgând o succesiune logică de etape. Procesul a debutat cu evaluarea inițială, aplicată la începutul cursului PPCS pentru stabilirea nivelului incipient. Pe parcurs au urmat două evaluări curente: prima s-a desfășurat după finalizarea unității de învățare nr. 4, acoperind jumătate din conținutul curricular și vizând achizițiile acumulate până la mijlocul perioadei de studiu, iar cea ulterioară s-a realizat după încheierea unității nr. 8, vizând conținuturile din a doua parte a disciplinei. În cele din urmă, acest demers s-a încheiat cu evaluarea sumativă.

O parte din resursele și produsele activității studenților, obținute în urma rezolvării sarcinilor raliat celor zece faze ale învățării transformative, au fost încărcate de către aceștia în spațiul virtual. Actualmente, materialele sunt stocate și pot fi accesate pe platformele *TeachEdu HUB Future Classroom* și *Google Classroom* [117], unde cursurile figurează ca arhivate. Utilizarea acestor platforme educaționale a permis studenților accesul la o gamă largă de oportunități care au facilitat procesul de învățare. Printre cele mai relevante se evidențiază:

- accesul constant la materialele didactice, disponibile 24/7 de pe orice dispozitiv cu conexiune la internet, asigurând flexibilitate în pregătirea individuală;
- menținerea unei comunicări active și continue cu titularul cursului și asistentul universitar (experimentatorul), contribuind astfel la o experiență de învățare interactivă și adaptată

nevoilor fiecărui student;

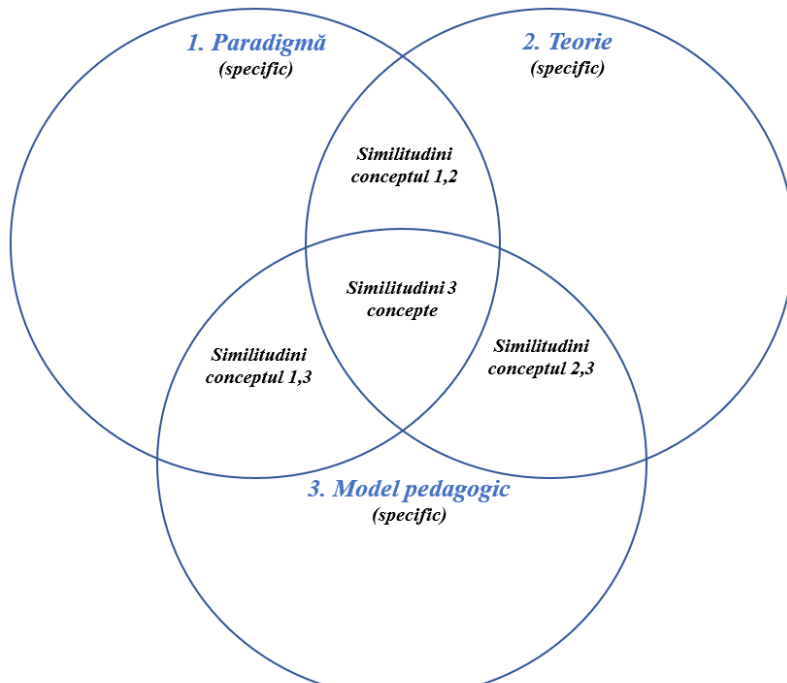
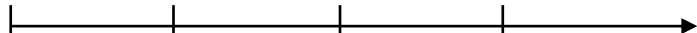
- posibilitatea de a adresa rapid întrebări și de a rezolva problemele și neclaritățile apărute în procesul de studiu;
- aplicarea practică a conceptelor teoretice, fapt ce a sporit înțelegerea conținuturilor;
- colaborarea eficientă în grupuri pentru rezolvarea problemelor complexe, vizând dezvoltarea abilităților academice și sociale;
- precum și crearea unui mediu de învățare interactiv, modern, inclusiv, care să răspundă cerințelor actuale ale educației.

Integrarea acestor platforme în mediul educațional a contribuit la creșterea gradului de autonomie a studenților și la dezvoltarea unei abordări centrate pe formabil. Etapele ulterioare reflectă o abordare sistematică de prezentare a Constructului metodologic propus. Acesta a fost conceput pe baza ideilor sintetizate în procesul documentării și a datelor experimentale colectate în etapa de constatare, având ca reper fundamentat Modelul pedagogic.

În continuare, considerăm oportun să prezentăm conținutul extins al CM DGIÎT aferent primei unități de învățare în Tabelul 3.1; din considerente de optimizare a textului de bază al tezei, conținutul pentru unitățile de învățare 2–8 este integrat în Anexa 11.

Tabelul 3.1. Constructul metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative

Timp	Obiective pentru dezvoltarea gândirii independente	Fazele învățării transformative	Strategii didactice implicate	Activitatea de învățare pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților: - în cadrul orelor de curs - în cadrul orelor practice/seminare - în context autentic/activități de învățare autonomă	Indicatori de evaluare a progresului gândirii independente						
Unitatea de învățare 1. Repere teoretice și delimitări conceptuale ale educației centrate pe formabil (continuare în Anexa 11)											
2 h	- să reflecte independent asupra subiectelor propuse, oferind raționamente proprii; - să mediteze independent asupra limitelor conceptuale ale educației centrate pe formabil și să ofere propuneri de îmbunătățire; - să interpreteze independent diferite teorii legate de ECS, evidențiind	FÎT 1. Dilemă dezorientantă	– cognitive – metacognitive – compensatorii – sociale – afective	- Activități de învățare în cadrul orelor de curs: 1. <i>Tehnica Brainstorming (variantea scrisă)</i> Scrieți cât mai mulți termeni pedagogici care vă vin în minte, pornind de la conceptul – nucleu „PPCS”, scris în mijlocul paginii. Pe măsură ce scrieți acești termeni (cuvinte-cheie, concepte, sintagme), începeți să trasați linii și săgeți între ideile care ilustrează anumite condiționări. Rezultatul obținut va fi o figură reprezentativă. Respectați următoarele reguli de bază: • Scrieți tot ce vă trece prin minte. • Nu elaborați judecăți de valoare în legătură cu ideile dvs. • Nu vă opriți din scris în timpul acordat. • Lăsați să apară cât mai multe idei și conexiuni. 2. <i>Tehnica Știu – Vreau să știu – Am învățat</i> Completați tabelul răspunzând la întrebările: Ce știți despre PPCS? Ce vreți să știți despre PPCS? Ce ați învățat despre PPCS? Utilizați tehnica Știu – Vreau să știu – Am învățat. <table><tr><th>Ce știți despre PPCS?</th><th>Ce vreți să știți despre PPCS?</th><th>Ce ați învățat nou despre PPCS?</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table> <i>Sarcini pentru reflecție!</i> • Unul dintre principiile prioritare ale învățământului actual din Republica Moldova constă în centrarea educației pe educabil [133]. Argumentați de ce se oferă statut de principiu conceptului: Educație centrată pe formabil. Corelați prevederile principiului <i>Educație centrată pe subiect</i> cu intenția politicilor educaționale actuale privind eficientizarea economică a învățământului. • Psihopedagogia centrată pe subiect este o știință teologică, nomotetică (în greacă <i>nomothetikos</i> înseamnă „promovarea legilor!”)	Ce știți despre PPCS?	Ce vreți să știți despre PPCS?	Ce ați învățat nou despre PPCS?				– execută cu sprijinul experimentatorului – execută independent – execută cu dificultăți
Ce știți despre PPCS?	Ce vreți să știți despre PPCS?	Ce ați învățat nou despre PPCS?									

	propriile perspective asupra validității acestora; - să-și formeze opinii independente și să le accepte doar în urma supunerii unei evaluări critice opiniilor celorlalți; - să-și supună ideile proprii și a celorlalți scepticismului constructiv; - să construiască argumentări solide care explică opiniile și pozițiunile proprii; - să manifeste flexibilitate, toleranță și respect față de		... sau? Argumentați răspunsul. • Propuneți argumente științifice care confirmă faptul că PPCS este în aceeași măsură știință teoretică dar și practic-aplicativă. • Prezentați 3-5 tangențe și discrepanțe dintre următoarele concepte „Paradigmă”, „Teorie” și „Model pedagogic”, utilizați în acest caz diagrama Venn.	
4 h	solide care explică opiniile și pozițiunile proprii; - să manifeste flexibilitate, toleranță și respect față de	FÎT 2. Autoexaminarea (cu trăirea afectivă jenantă p/u necunoaștere)	- Activități de învățare în cadrul orelor practice: <i>Tehnica Axa istorică a valorilor</i> De elaborat axa istorică a valorilor, elucidând contribuțiile diferitor savanți (suplimentar la cei prezentați în suportul informativ) în conturarea conceptului: Educație centrată pe subiect. În acest context plasați pe axa istorică a valorilor principalele valori științifice privind evoluția conceptului: Educație centrată pe subiect în conformitate cu legenda de mai jos.	– execută cu sprijinul experimentatorului – execută independent – execută cu dificultăți

	ideile celorlalți prin acceptarea sau respingerea lor pe bază de argumente;			Legendă: - secolul, autorul, contribuția (concept, paradigmă, teorie, model etc.), denumire lucrării, anul apariției. Notă: Plasați informații pentru fiecare perioadă istorică. Model: Secolul XVII - J.A. Comenius principiul didactic: Individualizarea instruirii. Lucrarea „Didactica Magna”, 1640, fiind tradusă și publicată în limba latină în 1657.	
	- să participe activ la colaborări, cooperării constructive în elaborarea de soluții pertinente pentru rezolvarea de probleme.	FÎT 3. Evaluarea critică a propriilor viziuni		<i>Sarcini didactice:</i> • Apelați la suportul informativ și la axa istorică a valorilor la subiectul: Contribuții la constituirea Psihopedagogiei centrate pe formabil. - <i>Tehnica GPP (Gândește-Perechi-Prezintă)</i> • De ierarhizat și argumentat 3 contribuții valorice expuse în materialul examinat: Contribuții la constituirea Psihopedagogiei centrate pe subiect/formabil în conturarea conceptului Educația centrată pe subiect/formabil a anumitor savanți care le apreciezi cel mai mult. • Coîmpărtășește rezultatul propriei reflecții colegului din preajmă. • Expuneți grupului rezultatele reflecțiilor comune însoțite de argumente. • Ai convins colegul, grupul prin argumentele expuse? Te-ai dezis de anumite convingeri și idei? Ești satisfăcut de raționamentele produse și deciziile luate?	
		FÎT 4. Recunoașterea că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, procesul fiind însoțit de nemulțumire de sine		- <i>Sarcini pentru reflecție!</i> • Ai depus efort în producerea raționamentelor solicitate de tehnica GPP pentru realizarea sarcinii din FÎT 3? • Care/ale cui rezultate științifice valorice pentru conturarea conceptului ECS au fost în top? • Te atești și tu printre acei care au apreciat la justa valoare rezultatele date? • Experiențele de învățare în care ai fost implicat ți-au produs mulțumire/nemulțumire de sine? • Estimează dacă și alți colegi au avut trăiri afective identice. • Ce schimbări ți-au produs contextele de învățare în care ai fost propulsat anterior?	
		FÎT 5. Explorarea opțiunilor pentru noi roluri		- <i>Joc de rol/constructiv: Școala modernă - promotoare a conceptului ECF</i> Distribuirea preventivă (până la ora de seminar) a următoarelor roluri: Director, director adj., cadrul didactic - titular al disciplinei, diriginte, psiholog.	

		și acțiuni	Studentii își distribuie din timp rolurile, expunându-și argumentat misiunea, funcțiile, acțiunile, achizițiile necesare din perspectiva rolului. De exemplu: Ședința seminarului practic din IPÎ cu genericul: Școala modernă - promotoare a conceptului ECF. Tabelul A11.1. Tabloul operațional al rolurilor, achizițiilor și funcțiilor echipei educaționale în promovarea conceptului ECF <table><tr><th>Rolul</th><th>Achiziții necesare</th><th>Misiune</th><th>Funcții</th><th>Acțiuni concrete</th></tr><tr><td>Director de instituție</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Director adjunct</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Cadrul didactic - titular al disciplinei</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Diriginte</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Psiholog</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Rolul	Achiziții necesare	Misiune	Funcții	Acțiuni concrete	Director de instituție					Director adjunct					Cadrul didactic - titular al disciplinei					Diriginte					Psiholog					
Rolul	Achiziții necesare	Misiune	Funcții	Acțiuni concrete																														
Director de instituție																																		
Director adjunct																																		
Cadrul didactic - titular al disciplinei																																		
Diriginte																																		
Psiholog																																		
		FÎT 6. Planificarea unei serii de acțiuni	- <i>Metoda Proiectelor</i> Elaborați un plan de acțiuni ierarhice pentru dezvoltarea profesională proprie axată pe implementarea eficientă în practica educațională a prevederilor conceptului ECF.																															
		FÎT 7. Achiziționarea de valori și dezvoltarea abilităților pentru implementarea planurilor propuse	- Sarcină didactică Autoevaluați-vă în ce măsură sunteți pregătiți pentru executarea planului de acțiuni propus anterior, completând tabelul de mai jos: Tabelul A11.2. Valori solicitate pentru implementarea prevederilor conceptului ECF <table><tr><th rowspan="3">Acțiuni în vederea pregătirii profesionale pentru implementarea prevederilor conceptului ECF</th><th colspan="6">Achiziții deținute/solicitate</th></tr><tr><th colspan="2">Cunoștințe</th><th colspan="2">Capacități</th><th colspan="2">Atitudini</th></tr><tr><th>Ce știu?</th><th>Ce trebuie să știu?</th><th>Ce pot?</th><th>Ce trebuie să pot?</th><th>Ce trăire afectivă am în raport cu acțiunea dată?</th><th>Ce atitudine se solicită, de fapt, pentru a înregistra succes în realizarea acțiunii</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Acțiuni în vederea pregătirii profesionale pentru implementarea prevederilor conceptului ECF	Achiziții deținute/solicitate						Cunoștințe		Capacități		Atitudini		Ce știu?	Ce trebuie să știu?	Ce pot?	Ce trebuie să pot?	Ce trăire afectivă am în raport cu acțiunea dată?	Ce atitudine se solicită, de fapt, pentru a înregistra succes în realizarea acțiunii												
Acțiuni în vederea pregătirii profesionale pentru implementarea prevederilor conceptului ECF	Achiziții deținute/solicitate																																	
	Cunoștințe		Capacități		Atitudini																													
	Ce știu?	Ce trebuie să știu?	Ce pot?	Ce trebuie să pot?	Ce trăire afectivă am în raport cu acțiunea dată?	Ce atitudine se solicită, de fapt, pentru a înregistra succes în realizarea acțiunii																												

									date	
		FÎT 8. Încercarea noilor roluri								
4 h		FÎT 9. Exersarea competenței și a autoîncrederii în performarea noilor roluri								
		FÎT 10. Reintegrarea în viața proprie, în baza condițiilor dictate de noua perspectivă								

Rezultatele obținute au fost analizate în detaliu de către experimentator în parteneriat cu titularul de curs, având ca scop evaluarea impactului implementării modelului pedagogic încorporat în CM DGIÎT.

Constructul metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative include 8 unități de învățare, componente ale cursului universitar „Psihopedagogia centrată pe formabil”. În etapa introductivă, au fost anunțate scopul și obiectivele experimentului de formare, metodele utilizate, perioada de desfășurare, cele trei categorii de activități de învățare în care urma să fie implicați studenții, precum și alte aspecte organizaționale. La debutul implementării CM DGIÎT, formabilii au demonstrat entuziasm și motivație, implicându-se activ în realizarea sarcinilor propuse și abordând cu interes esența fazelor învățării transformative.

Activitățile de învățare în cadrul orelor de curs realizate cu subiecții din grupul experimental la unitatea de învățare nr. 1: Repere teoretice și delimitări conceptuale ale educației centrate pe formabil au debutat cu două sarcini introductive care puteau fi realizate prin tehnica Brainstorming (variantea scrisă) sau Tehnica „Știu – Vreau să știu – Am învățat”, la discreția studenților. Ambele variante au fost destinate pentru debutul cursului deoarece solicită autonomia cognitivă din partea studenților: să gândească independent, fără constrângeri externe, să formuleze idei proprii și să-și orienteze gândirea în jurul unui concept central: „Psihopedagogie centrată pe formabil”. Astfel, în cazul subiecților care au optat pentru realizarea sarcinii prin intermediul tehnicii Brainstorming, activitatea a fost orientată spre stimularea divergenței și flexibilității gândirii, elemente esențiale pentru dezvoltarea autonomiei cognitive. Acest demers a fost rezervat generării și explorării ideilor inițiale ale studenților cu privire la conceptul de educație centrată pe formabil și la conexiunile dintre idei și noțiuni. Prin utilizarea acesteia, formabilii au avut posibilitatea să își exprime liber gândurile, să identifice eventuale concepții preconcepute și să contureze primele repere conceptuale. După finalizarea sarcinii, a fost inclus un moment de reflecție și autoevaluare în care formabilii au analizat propriile idei, concentrându-și atenția asupra următoarelor aspecte esențiale: calitatea și diversitatea ideilor generate, relevanța lor pentru tema discutată, depășirea blocajelor inițiale și identificarea posibilităților de îmbunătățire pentru activitățile viitoare.

Pe de altă parte, în cazul subiecților care au optat pentru aplicarea tehnicii „Știu – Vreau să știu – Am învățat”, accentul a căzut pe antrenarea reflecției metacognitive, astfel încât fiecare student s-a autoevaluat, și-a stabilit intențiile de învățare și și-a monitorizat progresul cognitiv. În scopul determinării achizițiilor inițiale deținute cu privire la conceptul PPCS, această tehnică a facilitat atât acumularea de noi informații cu privire la disciplina „Psihopedagogia centrată pe

formabil”, cât și obișnuirea studenților cu un mod independent de a adresa întrebări și de a-și structura raționamentele. Fiecare subiect a primit un tabel structurat în trei coloane: „*Ce știu despre PPCS?*”, „*Ce vreau să știu despre PPCS?*” și „*Ce am învățat despre PPCS?*”. În continuare, studenții au completat primele două coloane (alocând câte 5-7 minute pentru fiecare), după care a urmat activitatea de învățare propriu-zisă, în cadrul căreia formatorul a prezentat conținutul teoretic și practic legat de PPCS (definiții, principii, aplicații) și a răspuns la întrebările formulate de către studenți. Următorul pas a fost completarea celei de-a treia coloane, moment în care formabilii au reflectat asupra informațiilor prezentate și au scris ceea ce au învățat nou despre PPCS. Aceștia s-au concentrat pe elementele esențiale, pe conexiunile realizate și pe eventualele răspunsuri la întrebările din coloana anterioară. Spre final, a fost generată o discuție în grup, în cadrul căreia studenții au diseminat ideile notate în coloana „*Ce am învățat?*” și au determinat împreună dacă au identificat răspunsuri pentru toate neclaritățile lor. Un exemplu de răspuns oferit la această sarcină de către studenți este prezentat în Anexa 12.

Observațiile realizate pe parcursul activităților evidențiază specificul diferențiat al manifestării gândirii independente a studenților, în funcție de nivelul lor de dezvoltare. Răspunsurile formulate de subiecții care au manifestat un nivel înalt de gândire independentă s-au distins prin corectitudine conceptuală, relevanță și o structură logică complexă. Pe parcursul realizării activităților, această categorie de formabili a realizat sarcinile de învățare în mod autonom, evidențiind însușiri specifice gânditorului independent, precum curiozitatea, autodisciplina, perseverența și încrederea în sine. Aceștia au dat dovadă de o gândire flexibilă, critică și profundă, dovedind capacități avansate de analiză, sinteză, abstractizare și generalizare. Totodată, produsele realizate au fost coerente, originale și bine argumentate, reflectând interacțiunea integrată a formelor gândirii materializate prin noțiuni proprii, judecăți independente și o autoreglare reflexivă constantă, ceea ce a sugerat o înaltă independență conceptuală și creativă.

Studenții încadrați la *nivelul mediu* au manifestat o implicare parțial autonomă, rezolvând sarcinile de învățare cu sprijinul ocazional al experimentatorului. Gândirea acestora a fost logică, dar limitată de nevoia de confirmare externă. S-a constatat o capacitate de analiză și sinteză fragmentară, precum și o flexibilitate cognitivă moderată. Deși au reușit să formuleze concepții proprii și să stabilească anumite conexiuni între idei, acestea au fost parțial coerente, iar reflecția critică și autoreglarea au avut un caracter sporadic. Printre însușirile gânditorului independent manifestate parțial în cadrul activităților s-au numărat curiozitatea, perseverența și o autonomie moderată. Pe parcursul rezolvării sarcinilor, această categorie de subiecți a utilizat predominant formele simple ale gândirii (noțiuni generale, judecăți parțiale), fapt reflectat prin raționamente ce au rămas uneori incomplete sau influențate din exterior.

În cazul subiecților care au manifestat un *nivel scăzut al gândirii independente*, aceștia au realizat sarcinile de învățare cu dificultăți evidente în generarea ideilor, formarea noțiunilor și structurarea raționamentelor, care au fost superficiale, necoerente sau dependente de repere externe. Activitatea lor s-a limitat la reproducerea mecanică a informațiilor și la formulări descriptive, fără aplicarea reală a operațiilor gândirii superioare. Referitor la însușirile gânditorului independent implicate în îndeplinirea sarcinilor, acestea s-au manifestat insuficient, fiind evidențiată o lipsă a reflecției critice și a raționamentului logic. Absența sintezei și a generalizării în cadrul acestei categorii de formabili a condus la generarea unor produse cognitive necoerente, dominate de dependență cognitivă și rigiditate în gândire.

După realizarea sarcinilor de învățare introductive, formabililor li s-a oferit o scurtă prezentare privind importanța gândirii independente, modalitățile de dezvoltare a acesteia și oportunitățile pe care le oferă deținerea acestui tip de gândire pentru viitorul specialist. Unul dintre mijloacele esențiale în acest proces este învățarea transformativă, care a contribuit intens la formarea unei perspective critice și reflexive asupra cunoașterii. În acest context, prin intermediul unor sarcini specifice, a fost realizată o incursiune clară și motivantă în cele două concepte, fiind explicate beneficiile și aplicabilitatea lor atât în procesul educațional, cât și în cel profesional.

Totodată, au fost prezentate esența celor zece faze ale învățării transformative, împreună cu etapele ce urma să fie parcurse în cadrul experimentului de formare, fiind oferit astfel un cadru sistematic pentru înțelegerea și aplicarea acestora în practică.

Astfel, pentru realizarea FÎT 1, au fost înaintate o serie de sarcini pentru reflecție, menite să provoace formabilii la o analiză critică și să stimuleze gândirea independentă. Aceste sarcini au inclus dileme dezorientante, concepute pentru a determina formabilii să reevalueze perspectivele existente și să argumenteze rațional propriile poziții.

Prima sarcină a solicitat studenților să reflecte asupra principiilor prioritare ale învățământului actual din Republica Moldova, conform Codului Educației al R.M., în special asupra celui privind centrarea educației pe subiect. Ulterior, acestora li s-a solicitat să argumenteze de ce se oferă statut de principiu conceptului de „Educație centrată pe formabil” și să coreleze prevederile acestuia cu intenția politicilor educaționale actuale privind eficientizarea economică a învățământului.

O altă sarcină a fost determinarea statutului PPCS și stabilirea dacă aceasta este o știință teologică, nomotetică (în greacă „nomothetikos” înseamnă „promovarea legilor”) sau psihopedagogică. După determinarea acestui aspect, studenții și-au argumentat răspunsul pe baza unor criterii științifice. De asemenea, aceștia au formulat argumente care au demonstrat că PPCS este atât o știință teoretică, cât și una practic-aplicativă. În plus, au fost identificate și comparate

3-5 tangențe și discrepanțe dintre conceptele de „Paradigmă”, „Teorie” și „Model pedagogic”, utilizându-se diagrama Venn pentru a ilustra relațiile dintre acestea.

În acest context, pe cursul creat în TeachEdu HUB Future Classroom a UPS „Ion Creangă” din Chișinău și Google Classroom, au fost identificate răspunsurile oferite de către respondenți la această primă fază, în funcție de nivelul de manifestare a gândirii independente. Subiecții care au manifestat un *nivel înalt de GI* au oferit răspunsuri precum:

- Educația centrată pe educabil este principiu fundamental deoarece repoziționează elevul din obiect în subiect al procesului educațional, oferindu-i autonomie în învățare. Statutul de principiu derivă din funcția sa de cadru orientativ pentru toate politicile educaționale. În contextul actual, acest principiu susține eficientizarea economică a educației, întrucât investește în dezvoltarea personalității și formarea competențelor solicitate de piața muncii.
- PPCS este o știință psihopedagogică, întrucât are ca obiect de studiu procesul instructiv-educativ, fenomenele psihologice ale învățării și dezvoltării. În același timp, prin abordarea legilor și regularităților educației, are caracter nomotetic. Este și teoretică, prin fundamentarea conceptuală și epistemologică, și aplicativă, prin intervențiile pedagogice bazate pe cercetare. Această dualitate o diferențiază net de o știință teologică.
- Paradigma reprezintă cadrul epistemologic general care orientează cercetarea și practica educațională. Teoria este un sistem coerent de concepte și relații cauzale derivat din paradigma respectivă, iar modelul pedagogic este transpunerea aplicativă a teoriei într-un context concret de instruire. De exemplu, paradigma constructivistă susține teoria învățării sociale, care se aplică prin modelul instruirii colaborative. O tangență ar fi că toate trei concepte împărtășesc o bază comună conceptuală, dar diferă prin nivelul de generalitate și aplicabilitate.

Răspunsurile oferite de această categorie de subiecți a demonstrat originalitate, profunzime conceptuală și gândire critică reflexivă, implicând operații complexe ale gândirii, precum: analiza, sinteza, abstractizarea, generalizarea, comparația și concretizarea. Subiecții care au manifestat un *nivel mediu de GI* au oferit răspunsuri precum:

- Educația centrată pe elev este importantă pentru că elevul trebuie să învețe activ. A devenit principiu, deoarece sistemul educațional încearcă să se adapteze mai bine la nevoile societății moderne. Legătura cu economia este că educația pregătește elevii pentru meserii și piața muncii.
- PPCS este mai mult o știință psihopedagogică. Se bazează pe legi ale educației, dar nu este teologică. Este și teorie și practică, pentru că are concepte și poate fi aplicată în școli.
- Paradigma e ceva mai general, teoria explică conceptele din ea, iar modelul arată cum se aplică

teoria. Sunt legate între ele, dar nu sunt același lucru.

Răspunsul oferit de subiecții cu nivel mediu a sugerat înțelegere conceptuală parțială, dar capacitate de formulare proprie, implicând operații ale gândirii precum: analiza, generalizarea, clasificarea și comparația simplificată.

Subiecții care au manifestat un *nivel scăzut de GI* au oferit răspunsuri precum:

- Educația e centrată pe elev, deoarece elevul e cel mai important. De aceea e considerat principiu.
- PPCS e o știință despre educație. Are la bază teorie și practică.
- Paradigma e mult mai generală, teoria explică calea și modelul se aplică.

Răspunsul subiecților cu nivel scăzut a evidențiat reproducerea mecanică și lipsa conexiunilor logice. Aceștia au utilizat exclusiv noțiuni preluate; judecățile au lipsit sau au fost copiate, iar raționamentele au fost inconsistente sau absente.

Evaluarea răspunsurilor oferite de către studenți la activitățile de învățare realizate în cadrul orelor de curs permite să se constate că acestea au variat în funcție de nivelul deținerii gândirii independente și creative, al spiritului critic, al reflexivității și metacogniției, precum și în funcție de gradul de înțelegere conceptuală, de capacitatea de argumentare și de realizare a conexiunilor între concepte.

În cazul *activităților de învățare desfășurate în cadrul orelor practice*, studenții au luat cunoștință cu esența *FÎT 2*. În această ordine de idei, aceștia au elaborat o axă istorică a valorilor prin intermediul tehnicii „Axa istorică a valorilor” și au elucidat contribuțiile diferiților savanți la conturarea conceptului de „Educație centrată pe subiect”, apoi au plasat pe axa istorică a valorilor principalele contribuții științifice privind evoluția conceptului respectiv, respectând legenda propusă: secolul, autorul, contribuția (concept, paradigmă, teorie, model etc.), denumirea lucrării, anul apariției etc. Spre exemplu: secolul XVII – J.A. Comenius, principiul didactic: Individualizarea instruirii. Lucrarea „Didactica Magna”, 1640, fiind tradusă și publicată în limba latină în 1657. Astfel, studenții au evidențiat transformările și continuitatea conceptului de Educație centrată pe subiect de-a lungul diferitelor perioade istorice.

Studenții care au manifestat un *nivel înalt al GI* au abordat sarcinile de învățare înaintate într-un mod complex și creativ, demonstrând o înțelegere profundă a conceptului de „Educație centrată pe formabil”. Ei au construit axa istorică într-o manieră structurată, clară și logică, integrând repere reprezentative din diverse perioade istorice, respectând și extinzând legenda propusă. Informațiile au fost selectate în mod autonom, prelucrate critic și integrate într-un sistem coerent de relații cauzale și conceptuale. Acești formabili au reușit să stabilească legături între perioade și contribuții, să evidențieze continuitatea și transformarea paradigmei educaționale, să

formuleze raționamente logice și să susțină ideile prin argumente pertinente. În realizarea sarcinii, ei au implicat operații complexe ale gândirii, precum analiza critică, sinteza, generalizarea, abstractizarea și relaționarea logică, susținute de forme avansate de judecată reflexivă și raționament deductiv și inductiv. Răspunsurile oferite au demonstrat autonomie intelectuală ridicată, gândire sistemică și originalitate, ceea ce a reflectat o stăpânire solidă a competențelor cognitive superioare.

Studentii care s-au încadrat la *nivelul mediu* al gândirii independente au tratat sarcinile într-un mod mai simplificat, focalizându-se în special pe redarea cronologică a informației fără o analiză aprofundată a legăturilor dintre repere. Axa realizată de acești formabili a avut un număr limitat de contribuții istorice, plasate în ordine corectă, dar fără o structurare complexă sau integrarea unor relații conceptuale explicite. Deși au demonstrat capacitatea de a selecta și ordona informația, prelucrarea acesteia a fost mai mult reproductivă decât reflexivă. Operațiile gândirii implicate s-au limitat în special la ordonare cronologică, comparare elementară și clasificare simplă, cu o participare moderată a proceselor de analiză. Formele predominante au fost judecata simplă și raționamentul inductiv elementar, manifestate prin formulări corecte, dar succinte. Acești subiecți au necesitat un sprijin minim din partea experimentatorului pentru clarificarea și structurarea unor legături cauzale mai complexe.

Studentii încadrați la *nivelul scăzut* au realizat axa istorică într-o manieră fragmentară și preponderent reproductivă. Aceștia au preluat informațiile fără a le structura într-un sistem logic, au omis elemente esențiale din legenda propusă și au întâmpinat dificultăți în identificarea contribuțiilor științifice reprezentative. Relaționarea dintre perioadele istorice și conceptele de bază s-a redus la o simplă preluare de date, fără formularea unor judecăți profunde sau concluzii proprii, fiind necesară intervenția directă și monitorizare permanentă al formatorului.

Rezultatele prezentate de această categorie de subiecți au evidențiat o autonomie cognitivă limitată, o abordare reproductivă și o reflexivitate insuficient dezvoltată, subliniind necesitatea aplicării unor strategii didactice orientate spre stimularea gândirii independente.

În continuare, formabilii au determinat importanța *FÎT 3*, în cadrul căreia au fost implicați în activități de analiză și reflecție. În acest caz, au fost propuse o serie de sarcini didactice care au facilitat acest proces de evaluare critică a propriilor viziuni și au implicat mai multe aspecte, precum: analiza și corelarea informațiilor, ierarhizarea și argumentarea contribuțiilor, coîmpărtășirea reflecțiilor, prezentarea concluziilor, autoevaluarea impactului argumentativ. Astfel, studenții au apelat la suportul informativ și la axa istorică a valorilor realizată la faza precedentă pentru a examina tema înaintată: „Contribuții la constituirea Psihopedagogiei centrate pe formabil”. Activitatea s-a desfășurat utilizând tehnica Gândește-Perechi-Prezintă, permițând

schimbul de idei și consolidarea înțelegerii. Fiecare student a selectat și a justificat trei contribuții valorice expuse în materialul analizat, evidențiind impactul anumitor savanți asupra conturării conceptului de „Educație centrată pe subiect/formabil”. Rezultatele reflecțiilor individuale au fost discutate în diade, fiecare student având posibilitatea de a-și compara perspectivele și de a le ajusta în funcție de argumentele convingătoare ale colegului. În cadrul etapei finale, aceștia au expus grupului rezultatele reflecțiilor comune, susținându-le prin argumente convingătoare, bine structurate și exemplificări relevante. Apoi, s-a realizat o introspecție critică asupra procesului desfășurat, fiecare student reflectând asupra următoarelor întrebări: „Am reușit să conving colegul sau grupul prin argumentele mele? Mi-am reconsiderat anumite convingeri și idei? Sunt mulțumit de raționamentele produse și de deciziile luate?”

Această fază a facilitat nu doar autoevaluarea propriilor viziuni prin aprofundarea conceptului de „Educație centrată pe formabil”, ci și dezvoltarea gândirii independente, a spiritului critic, a capacității argumentative și a reflecției în rândul studenților.

Subiecții care au dat dovadă de *nivel înalt al GI* au executat sarcina de învățare în mod independent, manifestând autonomie în gândire și profunzime. Ei au selectat trei contribuții fundamentale la constituirea „Psihopedagogiei centrate pe formabil”, le-au analizat critic și le-au integrat coerent în reflecțiile proprii. În dialogul cu colegii, de obicei s-au confruntat cu argumente, au acceptat sugestii pertinente și și-au revizuit opiniile, demonstrând flexibilitate și capacitate de autoreglare. La prezentarea grupului, răspunsurile lor au fost articulate, structurate logic și susținute prin argumente clare, reușind să convingă colegii. Printre operațiile gândirii manifestate pe parcursul realizării sarcinii s-au evidențiat: analiza, sinteza, abstractizarea, compararea, negarea selectivă a ideilor nefondate. În ceea ce privește formele gândirii implicate în realizarea sarcinii, s-au identificat: judecata reflexivă, raționamentul deductiv și inductiv, aplicarea noțiunilor fiind însoțită de argumentare logică.

Studenții care au prezentat un *nivel mediu* al GI au realizat sarcina de învățare cu un grad moderat de independență, necesitând sprijin parțial sau ghidare din partea formatorului. Aceștia au identificat contribuțiile valorice solicitate, însă analiza prezentată a fost preponderent descriptivă, fără o aprofundare critică a impactului lor asupra domeniului. În cadrul activității în diade, au manifestat deschidere spre dialog, dar și-au susținut opiniile prin argumente mai puțin structurate, preluând adesea ideile colegului de lucru. Printre operațiile gândirii mobilizate s-au remarcat: analiza parțială, compararea elementară și ordonarea ideilor, iar ca forme ale gândirii au predominat judecățile simple și raționamentele inductive succinte, fiind necesară o stimulare suplimentară pentru exercitarea gândirii independente.

În cazul subiecților încadrați la *nivelul scăzut* al GI, sarcina a fost executată cu dificultăți

semnificative, fiind dependentă de intervenția directă a cadrului didactic. Studenții din această categorie au preluat informațiile într-o manieră reproductivă, fără a reuși să argumenteze alegerea celor trei contribuții sau să formuleze reflecții personale coerente. În cadrul schimbului de idei în perechi, aceștia au adoptat o poziție pasivă, întâmpinând impedimente în autoevaluarea propriului proces cognitiv și în formularea răspunsurilor la întrebările de introspecție. Rezultatele prezentate au evidențiat o autonomie cognitivă limitată, o abordare reproductivă și o reflexivitate insuficient dezvoltată, reconfirmând necesitatea unor strategii didactice diferențiate pentru stimularea GI.

Următoarea fază în care au fost implicați subiecții a fost *FÎT 4*, concepută cu scopul de a stimula reflecția individuală și colectivă asupra contribuțiilor teoretice esențiale pentru definirea conceptului de ECS. Acest moment a vizat mobilizarea gândirii reflexive, evaluative și critice, oferindu-le posibilitatea să analizeze efortul depus, să aprecieze rezultatele științifice valoroase și să estimeze impactul experiențelor acumulate asupra propriei dezvoltări.

În cazul formabililor plasați la *nivel înalt*, s-a observat prezența autonomiei cognitive și capacitatea de analiză complexă. Ei au formulat raționamente originale, au argumentat coerent importanța contribuțiilor lui Jan Amos Comenius, John Dewey și Carl Rogers și au reușit să integreze ideile teoretice într-o viziune personală asupra „Educației centrate pe subiect”. Reflecția asupra experienței de învățare i-a condus la conștientizarea propriului progres cognitiv și afectiv, iar autoreglarea gândirii a fost evidentă în modul în care și-au ajustat pozițiile în urma dialogului cu colegii.

Studenții plasați la *nivel mediu*, au prezentat o înțelegere parțial structurată a conținuturilor teoretice și au manifestat o implicare reflexivă moderată. Aceștia au recunoscut valoarea contribuțiilor majore, însă argumentarea lor a fost mai generală, sprijinindu-se adesea pe opiniile celorlalți. Reflecția personală a fost prezentă, dar nu a condus mereu la repoziționări conceptuale consistente.

Studenții care au manifestat un *nivel scăzut* de GI au adoptat o poziție predominant reproductivă, redând informațiile prezentate fără o prelucrare personală profundă. Raționamentele lor au fost limitate, iar coerența ideatică redusă. De obicei, au întâmpinat dificultăți în a integra contribuțiile teoretice în propria înțelegere a ECS și au manifestat incertitudine sau frustrare față de complexitatea sarcinilor. Reflecția a fost superficială, iar autoreglarea cognitivă redusă. Această fază a permis evidențierea diferențelor clare în modul de manifestare a gândirii independente, activând simultan procese cognitive, reflexive și afective.

Următoarea fază în care s-au implicat studenții a fost *FÎT 5*, cadru în care s-a derulat un joc de rol constructiv cu tema „Școala modernă – promotoare a conceptului *Educației centrate pe formabil*”. Acest moment a urmărit transferul și aplicarea achizițiilor teoretice într-un context

simulat de practică educațională, stimulând totodată gândirea independentă, strategică, reflexivă și colaborativă. Formabililor li s-au distribuit din timp roluri distincte (director, director adjunct, cadru didactic titular, diriginte și psiholog), iar pe parcursul orei practice aceștia au avut sarcina să și le asume activ, expunând argumentat misiunea, funcțiile, acțiunile și achizițiile necesare din perspectiva rolului atribuit. În continuare, se prezintă câteva observații curente înregistrate în fișa de observare și se specifică modul în care s-au manifestat subiecții în sarcina de învățare propusă, în funcție de nivelul deținere a gândirii independente.

În cazul studenților care au demonstrat un *nivel înalt* de GI, s-a remarcat o înțelegere complexă și integrată a conceptului „Educație centrată pe subiect”, aceștia reușind să transpună principiile teoretice în acțiuni educaționale realiste și coerente. Ei și-au asumat rolurile cu responsabilitate, au formulat raționamente logice, au corelat funcțiile și misiunea rolului cu principiile educației centrate pe formabil și au propus strategii inovative de implementare. Ca operații dominante s-au detașat analiza, sinteza, abstractizarea și generalizarea, iar formele de gândire s-au structurat prin judecăți complexe și raționamente deductive și inductive. Printre calitățile gândirii manifestate constant s-au evidențiat independența, flexibilitatea, profunzimea și originalitatea. Colaborarea cu colegii și dialogul argumentativ au condus la poziționări clare și la soluții bine conturate.

În ceea ce îi privește pe studenții care au înregistrat un *nivel mediu* de GI, s-a constatat că aceștia au oferit răspunsuri corecte, dar mai puțin elaborate conceptual. Ei au înțeles esența rolurilor și au propus acțiuni aplicabile, însă conexiunile teoretice s-au prezentat uneori fragmentar. Argumentarea s-a menținut la un nivel moderat, sprijinindu-se mai mult pe informații reținute decât pe construcții proprii. Ca operații dominante s-au manifestat analiza și comparația, alături de prezența parțială a sintezei și a abstractizării, iar ca forme ale gândirii s-au identificat în special judecata și raționamentul simplu. Calitățile gândirii s-au exprimat parțial (flexibilitatea, spiritul critic sau profunzimea), însă într-o manieră intermitentă și dependentă de sprijin extern.

O altă situație s-a atestat la studenții cu un *nivel scăzut* de GI, care au abordat sarcina într-o manieră superficială și reproductivă, limitându-se la descrieri generale ale rolurilor fără a le racorda la principiile ECF. Lipsa conexiunilor logice și a argumentării a scos în evidență dificultăți în aplicarea achizițiilor teoretice în contexte practice. Operațiile dominante s-au redus la recunoaștere și reproducere, cu rare momente de analiză superficială; iar formele de gândire s-au limitat la noțiuni și judecăți simple. Calitățile gândirii s-au caracterizat prin absența majorității atributelor specifice, remarcându-se o profunzime redusă și o lipsă de originalitate. Acești subiecți au dat dovadă de o gândire rigidă, superficială și puternic influențată de factori externi.

Această fază a evidențiat clar capacitatea diferențiată a studenților de a transpune teoria în

acțiune, de a construi scenarii educaționale și de a manifesta gândire independentă în condiții de simulare constructivă.

În cadrul *FÎT 6*, subiecții implicați în experiment au avut drept sarcină planificarea unei serii de acțiuni prin Metoda Proiectelor, studenții elaborând un plan ierarhic pentru dezvoltarea profesională axat pe implementarea eficientă a conceptului ECF. Scopul acestuia a fost dezvoltarea gândirii independente, prin stimularea autonomiei, a capacității de decizie și a reflecției critice asupra propriei evoluții profesionale.

Studenții care au manifestat un *nivel înalt* al gândirii independente au creat planuri bine structurate, coerente și originale, demonstrând capacitatea de a analiza, sintetiza și evalua critic informațiile. Au anticipat etapele, resursele și posibilele obstacole, corelând obiectivele personale cu principiile ECF și politicile educaționale actuale. Printre formele gândirii manifestate s-au remarcat: judecata reflexivă, raționamentele logice și conceptualizarea. În ceea ce privește calitățile gândirii, s-au evidențiat: independența, rapiditatea, originalitatea, flexibilitatea, profunzimea și spiritul critic.

În cazul studenților care au înregistrat un *nivel mediu* al gândirii independente, planurile s-au prezentat coerente, dar mai puțin elaborate, cu obiective și acțiuni clare, dar cu integrare limitată a conceptelor. Operațiile dominante identificate au fost: analiza, clasificarea, organizarea și sinteza parțială. Printre formele gândirii s-au evidențiat: judecata, raționamentul simplu și noțiuni structurate sumar. Referitor la calitățile manifestate, s-au atestat: profunzime moderată, independență parțială și flexibilitate limitată.

În rândul formabililor care au prezentat un *nivel scăzut* al gândirii independente, s-a depistat prezența unor planuri superficiale și reproductivă, fără structură logică sau argumentare proprie. Această categorie de subiecți nu a reușit să aplice majoritatea operațiilor gândirii, analiza și sinteza fiind fragmentare și nefundamentate. Printre formele gândirii s-au identificat: noțiuni izolate, judecată minimă și o capacitate redusă de raționament. În cazul calităților gândirii, s-a remarcat absența originalității, alături de o profunzime și o independență redusă.

În baza *FÎT 7*, studenții și-au autoevaluat pregătirea pentru realizarea planului de acțiuni elaborat anterior prin completarea tabelului referitor la cunoștințe, capacități și atitudini necesare implementării conceptului ECF. Această etapă a avut drept scop consolidarea gândirii independente, prin stimularea autoreflexiei, evaluării propriei competențe și corelarea resurselor personale cu cerințele practice ale implementării ECF.

În funcție de nivelul de deținere a tipului de gândire independentă, s-au evidențiat următoarele aspecte în timpul realizării sarcinilor înaintate. Studenții caracterizați printr-un nivel înalt al gândirii independente au efectuat o autoevaluare detaliată și critică, identificând cu

acuratețe achizițiile și competențele deținute, dar și lacunele de pregătire. Formabilii au precizat clar ce trebuie să învețe și să dezvolte pentru a-și implementa planul cu succes, exprimând trăiri afective conștiente (motivație, responsabilitate, entuziasm) și adoptând atitudini proactive și flexibile. Printre operațiile dominante ale gândirii s-au remarcat: analiza, sinteza, comparația, concretizarea. În cazul formelor gândirii, s-au identificat: judecata reflexivă, raționamentul logic, conceptualizarea. Referitor la calitățile gândirii implicate, s-au atestat: independența, profunzimea, flexibilitatea, spiritul critic.

În cazul subiecților care au înregistrat un *nivel mediu* al gândirii independente, aceștia au completat tabelul cu autoevaluări corecte, dar generale, recunoscând parțial ce știu și ce mai au de învățat. Capacitățile și atitudinile propuse au fost funcționale, dar mai puțin detaliate, iar trăirile afective moderate. Printre operațiile gândirii s-au observat: analiza simplă, clasificarea. În cazul formelor gândirii, s-au evidențiat: judecata simplă, noțiunile, raționamentul elementar. În ceea ce privește calitățile gândirii implicate, acestea s-au caracterizat prin profunzime moderată, flexibilitate limitată și o autonomie parțială, fiind prezentă o anumită dependență de repere externe.

O altă categorie de subiecți a fost reprezentată de cei cu un *nivel scăzut* al gândirii independente, în cazul cărora s-a constatat că completarea tabelului a fost superficială și descriptivă, cu identificarea incompletă a cunoștințelor, capacităților și atitudinilor necesare. Trăirile afective au inclus nesiguranță, anxietate sau lipsă de motivație, iar atitudinea a fost vagă sau pasivă. În cazul operațiilor gândirii, subiecții din această categorie nu au reușit să aplice procesele analitice de bază, analiza și sinteza fiind fragmentare și nefundamentate. Printre formele gândirii s-au identificat noțiunile izolate, lipsa raționamentului critic. În privința calităților gândirii, s-a remarcat absența parțială a originalității, însoțită de o profunzime limitată și o flexibilitate scăzută.

Demersul a continuat cu *FÎT 8*, unde subiecții implicați au studiat factorii blocați în implementarea conceptului PPCF, așa cum au fost ilustrați în organigrama realizată anterior la *FÎT 2*, și au selectat un factor care îi preocupa cel mai mult. Ulterior, și-au asumat un rol descendent în staff-ul instituției moderne de învățământ și au determinat acțiunile specifice pe care le pot întreprinde pentru a susține implementarea conceptului respectiv. În cadrul fazei date, ei au corelat acțiunile proprii cu cele ale altor colegi, anticipând interdependențele și posibilele efecte asupra funcționării organizației. În funcție de nivelul dezvoltării gândirii independente, au putut fi observate unele comportamente și manifestări ale formabililor în timpul realizării sarcinilor.

Studenții cu *nivel înalt* de gândire independentă au conceput scenarii bine structurate și coerente, anticipând efectele propriilor acțiuni și modul în care acestea se corelează cu activitățile colegilor. Această categorie a implicat integral operațiile gândirii (analiza, sinteza, generalizarea,

particularizarea, abstractizarea, concretizarea, clasificarea, compararea, analogia și negația), demonstrând logică și originalitate pe tot parcursul demersului. Formabilii au codificat produsul gândirii în toate formele sale (noțiuni, judecată, raționament), manifestate coerent și logic în argumentare. Totodată, aceștia au evidențiat constant flexibilitate, profunzime, spirit critic, divergență, vastitate, rapiditate și independență în gândire.

În cazul formabililor care au înregistrat un *nivel mediu* de GI, s-au atestat acțiuni corect definite, dar mai generale, cu interacțiuni parțiale între roluri. Aceștia au aplicat selectiv unele operații, precum analiza, sinteza și compararea, dar cu suport și puțină profunzime conceptuală. Subiecții au manifestat parțial unele calități ale gândirii (flexibilitatea, spiritul critic sau profunzimea), dar într-o manieră intermitentă și dependentă de suport extern.

Cu referire la subiecții ce au prezentat un *nivel scăzut* al GI, s-a constatat că acțiunile au avut un caracter reproductiv și fragmentar, fără integrare sau anticipare. În ceea ce privește operațiile dominante ale gândirii, subiecții din această categorie nu au reușit să aplice majoritatea proceselor analitice, analiza și sinteza fiind fragmentare și nefundamentate. Printre formele gândirii s-au identificat noțiunile izolate, judecata minimă și lipsa parțială a raționamentului propriu.

Activitățile de învățare desfășurate în context autentic și de învățare autonomă s-au realizat prin implicarea directă a studenților în situații reale sau simulate, care au reprodus condiții specifice activității profesionale, fără intervenția permanentă a formatorului.

În cadrul activităților de învățare desfășurate în context autentic și de învățare autonomă, studenții au luat cunoștință cu esența *FÎT 9*. Aceștia au delimitat și au definit contexte didactice adecvate pentru aplicarea prevederilor conceptului ECS, ținând cont de specificul elevilor și al situațiilor de învățare întâlnite în cadrul practicii pedagogice și al vizitelor în instituțiile de învățământ. Ulterior, ei au implementat efectiv aceste prevederi în contexte autentice, adaptându-și acțiunile la cerințele reale ale activității educaționale și demonstrând capacitatea de a aplica principiile teoretice în situații practice.

În cadrul ultimei faze a învățării transformative – *FÎT 10*, studenții au valorificat și au creat contexte adecvate pentru transpunerea didactică a valorilor paradigmelor moderne, relevante pentru eficientizarea „Educației centrate pe formabil”. De asemenea, ei și-au manifestat pregătirea profesională și au aplicat valorile determinate în mod optim în situații autentice, adaptându-și acțiunile la circumstanțele propriei activități pedagogice și demonstrând autonomie, responsabilitate și capacitate de integrare a principiilor în practică.

Rezultatele obținute pentru următoarele șapte unități de învățare s-au evaluat și s-au monitorizat, de asemenea, conform acelorași pași, criterii referențiale, asigurând consistența

analizei progresului gândirii independente pe întreg parcursul cursului universitar.

Implementarea Modelului pedagogic încorporat în Constructul metodologic aferent a determinat strategiile cu pondere prioritară pentru dezvoltarea GI în contextul fazelor învățării transformative, printre care: cognitive, metacognitive, compensatorii, sociale și afective. Acestea, îmbinate optim, au creat condiții și deschideri pentru formarea, dezvoltarea și exersarea gândirii independente a studenților, ca factori esențiali în asigurarea performanței în procesul de învățare. Observațiile curente din cadrul experimentului formativ au evidențiat faptul că acțiunile paralele, sinergice cu formabilii, îmbinarea eficientă a variilor strategii didactice, metode și forme de activitate, precum și implicarea acestora în fazele învățării transformative creează premise favorabile pentru obținerea performanțelor academice.

Datele colectate în urma observărilor curente și evaluării realizate pe parcursul derulării experimentului indică tendințe pozitive în implementarea Modelului pedagogic încorporat în Constructul metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative, urmând ca eficacitatea acestora să fie validată prin prelucrarea datelor finale din post-test. Finalizarea experimentului formativ creează premisele pentru validarea experimentală a MP DGIÎT încorporat în CM DGIÎT, proces ce presupune analiza comparativă a rezultatelor colectate pe parcursul etapelor de constatare, formare și validare.

3.3 Validarea eficienței Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative

Scopul experimentului de validare constă în evaluarea eficienței Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative încorporat în constructul metodologic aferent.

Obiectivele etapei de validare a experimentului pedagogic vizează:

- evaluarea nivelului final al gândirii independente a studenților;
- analiza comparativă și interpretativă a rezultatelor obținute la etapa de constatare și de validare, în vederea argumentării validității și eficienței modelului pedagogic elaborat.

În cadrul etapei de validare a experimentului pedagogic, au fost aplicate metode de cercetare și referențiale de evaluare identice cu cele utilizate în etapa de constatare. Această abordare a asigurat un demers comparativ riguros, asigurând totodată continuitatea și comparabilitatea procesului de cercetare, necesare pentru evaluarea complexă a eficienței intervenției pedagogice și a progresului înregistrat în dezvoltarea gândirii independente.

Printre *metodele de cercetare* aplicate s-au numărat chestionarea, testarea, observația și analiza produselor activității studenților, alături de metode statistico-matematice de prelucrare

cantitativă și calitativă a datelor: testul t pentru eșantioane independente și perechi, coeficientul de corelație Pearson, testul Mann–Whitney *U*, testul Wilcoxon și testul de normalitate Kolmogorov-Smirnov, testul Shapiro–Wilk. Datele obținute au fost ilustrate sugestiv prin reprezentări grafice (tabele, diagrame, figuri).

În cadrul etapei de validare a experimentului, s-a realizat o evaluare repetată pe același eșantion constituit din 132 de studenți, repartizați în mod egal în grupul experimental (GE, 66 de subiecți) și grupul de control (GC, 66 de subiecți), cu vârste cuprinse între 17 și 56 de ani. Majoritatea acestora a manifestat un nivel ridicat de implicare și interes pe parcursul întregului demers. Un obiectiv central al acestei etape l-a constituit evaluarea nivelului final al gândirii independente a studenților, în vederea evaluării eficienței modelului pedagogic propus și a impactului acestuia asupra dezvoltării capacităților reflexive, critice și autonome. Datele experimentale s-au analizat în baza indicatorilor specifici, raportați la criterii referențiale ce au permis evaluarea progresului gândirii independente a studenților.

Primul instrument utilizat la etapa dată a fost *Chestionarul „Cât de independent în gândire sunteți?”* (adaptat după B. Potter), esența căruia a fost prezentată anterior în Capitolul 2. Acesta a fost reaplicat pentru evaluarea nivelului de formare a gândirii independente și determinarea tipului de gânditor independent în rândul studenților, oferind date esențiale pentru analiza comparativă a diferențelor de progres în cadrul grupului experimental și al celui de control.

Rezultatele obținute în urma reaplicării chestionarului sunt sintetizate în Figura 3.2 (iar datele brute sunt prezentate în Anexa 14).

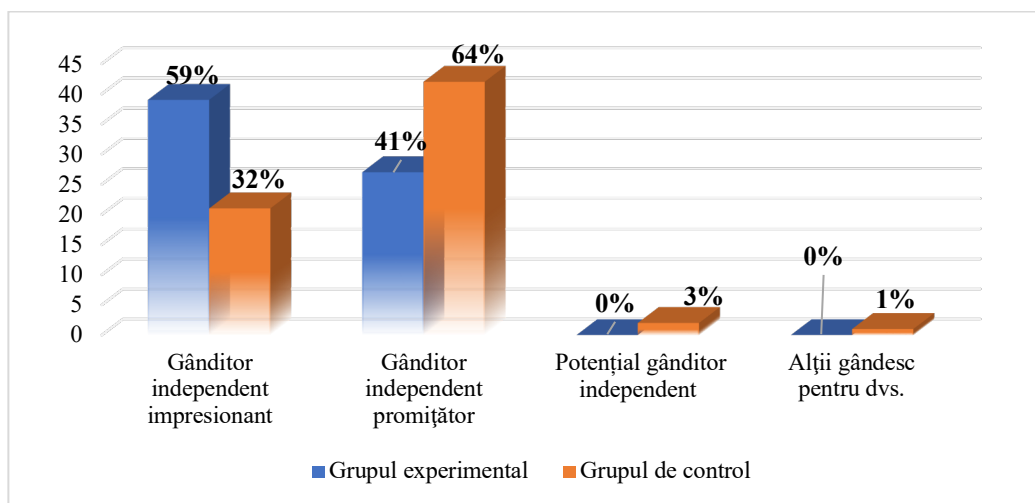

Figura 3.2. Distribuția subiecților din GE și GC după nivelul și tipul de gânditor independent la etapa de validare

Datele evidențiază diferențe semnificative între nivelurile de manifestare a GI la studenții din grupul experimental (GE) comparativ cu cei din grupul de control (GC).

În cadrul grupului experimental (GE), categoria *gânditorilor independenți impresionanți* este dominantă, înregistrând o pondere de 59%. Această valoare indică o dezvoltare pronunțată a gândirii independente în rândul studenților implicați plenar în demersul formativ. Prin comparație, în grupul de control (GC), această categorie atinge doar 32%, evidențiind un impact mai modest al mediului educațional firesc.

Categoria *gânditor independent promițător* este reprezentată în proporție de 41% în GE și deține ponderea majoritară în GC, cu 64%. Această diferență relevă faptul că, în timp ce majoritatea studenților din GC se află la un nivel intermediar de dezvoltare a gândirii independente, în GE s-a produs o trecere vizibilă spre nivelul superior.

Categoria *potențial gânditor independent* nu este prezentă în GE (0%), în timp ce în GC se regăsește într-un număr redus, de 3%. Această absență în GE poate fi interpretată ca rezultat al eficienței modelului pedagogic implementat, care a contribuit la creșterea nivelului general de gândire independentă a studenților.

În categoria *alții gândesc pentru dvs.* nu s-au înregistrat subiecți în GE (0%), iar în GC s-a înregistrat o pondere fără semnificație majoră, de doar 1%. Deși minoritar, acest procent confirmă persistența unui nivel scăzut al gândirii independente în cadrul grupului de control, evidențiind decalajul dintre cele două grupuri.

Pentru a verifica semnificația statistică a diferențelor dintre GE și GC în etapa de validare, a fost aplicat testul *t* pentru eșantioane independente pe scorul total și pe cele opt dimensiuni ale chestionarului: V1 (sinceritate), V2 (gândire critică), V3 (independență), V4 (valori), V5 (responsabilitate), V6 (asertivitate), V7 (toleranță religioasă), și V8 (contestarea autorității). Distribuția a respectat ipoteza normalității (verificată prin graficul Q-Q, Anexa 15), permițând utilizarea testelor parametrice, iar rezultatele obținute sunt prezentate în Tabelul 3.2.

Rezultatele evidențiază o diferență semnificativă statistic între cele două grupuri, $t(130) = 2,606$, $p = 0,010$, cu o mărime a efectului medie (Cohen's $d = 0,45$), GE obținând scoruri superioare. Diferențele semnificative se regăsesc la dimensiunile V2 (independență), V3 (valori) și V8 (contestarea autorității), indicând o orientare mai reflexivă, analitică și autonomă a studenților din GE. Pentru celelalte dimensiuni V1 (sinceritate), V4 (valori), V5 (responsabilitate), V6 (asertivitate), V7 (toleranță religioasă), diferențele nu ating pragul de semnificație statistică, ceea ce sugerează o stabilitate relativă în plan valoric și afectiv.

Tabelul 3.2. Testul *t* pentru eșantioane independente la chestionarul „Cât de independent în gândire sunteți” după B. Potter

Variabilă	Media GE	Media GC	<i>t</i> (df)	<i>p</i> (bilateral)	Cohen's <i>d</i>
Scor total	128,38	122,27	2,606(130)	0,010	0,45

V1. Sinceritate	15,92	15,09	1,908(130)	0,059	0,33
V2. Gândire critică	16,52	15,17	2,955(130)	0,004	0,51
V3. Independență	17,48	16,21	2,556(130)	0,012	0,45
V4. Valori	17,80	17,33	1,257(130)	0,211	0,22
V5. Responsabilitate	15,14	14,76	0,834(130)	0,406	0,14
V6. Asertivitate	15,39	15,61	-0,434(130)	0,665	-0,08
V7. Toleranță religioasă	14,88	14,41	0,795(130)	0,428	0,14
V8. Contestarea autorității	15,24	13,70	2,891(130)	0,005	0,50

Legendă: $p < 0,05$ – diferență semnificativă statistic. Cohen's d : 0,2 = mic; 0,5 = mediu; 0,8 = mare.
Valorile semnificative statistic sunt evidențiate în tabel.

Datele obținute atestă că GE se distinge printr-un nivel mai ridicat de gândire critică, independență și disponibilitate spre contestarea autorității, manifestând o atitudine reflexivă și autonomă, cu relevanță atât statistică, cât și practică. Pentru a evalua efectul experimentului de formare asupra variabilelor nominalizate, s-au comparat mediile scorurilor inițiale (pretest) și finale (posttest) prin intermediul testului t pentru eșantioane dependente (perechi). Analiza a fost efectuată separat pentru fiecare variabilă (V1–V8) și pentru scorul total, iar rezultatele sunt prezentate în Tabelul 3.3.

Tabelul 3.3. Testul t pentru eșantioane dependente la chestionarul „Cât de independent în gândire sunteți” după B. Potter

Dimensiune	Diferență medie (final-inițial)	Semnificație (p)	Mărime efect (Cohen's d)
Total	-4,89	0,008	0,34
V1. Sinceritate	+0,33	0,303	0,13
V2. Gândire critică	-1,39	0,002	0,39
V3. Independență	-1,06	0,008	0,34
V4. Valori	-0,14	0,543	0,07
V5. Responsabilitate	-0,21	0,543	0,08
V6. Asertivitate	-0,24	0,377	0,11
V7. Toleranță religioasă	-0,82	0,043	0,25
V8. Contestarea autorității	-1,36	0,001	0,42

Rezultatele testului t pentru eșantioane dependente au arătat o creștere semnificativă a scorului total în urma experimentului de formare, $t(65) = -2,742$; $p = 0,008$; $d = 0,34$, confirmând un efect global pozitiv. Diferențe semnificative s-au înregistrat la dimensiunile V2 (gândire critică), V3 (independență), V7 (toleranță religioasă) și V8 (contestarea autorității), la care mediile posttest au fost superioare celor din pretest.

Aceste rezultate indică progresul reflecției critice, autonomiei intelectuale și deschiderii culturale. Celelalte dimensiuni (V1, V4, V5, V6) nu au prezentat variații semnificative, ceea ce sugerează o stabilitate. Corelațiile moderate ($r = 0,26$ – $0,60$) confirmă consistența datelor. În ansamblu, modelul pedagogic implementat și încorporat în Constructul metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative a avut un efect

pozitiv, de la mic spre moderat, asupra dimensiunilor cognitive și atitudinale.

Rezultatele corelațiilor Pearson (Anexa 17) evidențiază relații pozitive și semnificative între toate variabilele analizate (V1–V8) și scorul total ($r = 0,58\text{--}0,69$, $p < 0,001$), confirmând coerența internă a instrumentului și relevanța fiecărei variabile în constructul general. Cele mai puternice corelații se observă între V3 (independență) și V8 (contestarea autorității) – $r = 0,52$; $p < 0,001$, respectiv între V4 (valori) și V6 (asertivitate) – $r = 0,49$; $p < 0,001$. Aceste rezultate indică interdependența dimensiunilor cognitive și atitudinale și sugerează că ele descriu aspecte complementare ale aceluiași profil psihologic.

Dinamica numerică pe tipologii a confirmat tranziția spre nivelul înalt, datele comparative fiind sintetizate în Tabelul 3.4.

Tabelul 3.4. Evoluția comparativă a studenților după tipul de gânditor independent la etapele pretest și posttest

Tipologie	GE (pretest)	GE (posttest)	GC (pretest)	GC (posttest)
Alții gândesc pentru dvs.	0	0	1	1
Potențial gânditor independent	1	0	3	2
Gânditor independent promițător	32	27	31	42
Gânditor independent impresionant	33	39	31	21

Rezultatele obținute evidențiază impactul pozitiv al MP DGIÎT asupra dezvoltării gândirii independente prin dinamica ascendentă înregistrată în cadrul GE, unde numărul *gânditorilor independenți impresionanți* a sporit de la 33 la 39 de studenți, concomitent cu scăderea numărului de *gânditori independenți promițători* de la 32 la 27 și reducerea categoriei *potențial gânditor independent* de la 1 la 0. Spre deosebire de acesta, în GC nu se înregistrează progrese calitative, numărul *gânditorilor independenți impresionanți* diminuându-se de la 31 la 21 de studenți, în timp ce categoriile inferioare au evoluat de la 3 la 2 pentru *potențial gânditor independent* și au rămas constant la 1 student pentru *alții gândesc pentru dvs.* Acest decalaj confirmă că progresul cognitiv s-a produs preponderent în cadrul grupului experimental, demonstrând eficiența intervenției formative în dezvoltarea gândirii independente.

În continuare, demersul experimental a vizat analiza dinamicii autonomiei personale a studenților. În acest scop, s-a realizat prelucrarea și interpretarea datelor obținute în etapa de validare prin reaplicarea *Chestionarului de evaluare a autonomiei personale* (după M. Albu), iar rezultatele sintetizate sunt prezentate în Tabelul 3.5 și ilustrate în Figura 3.3.

Tabelul 3.5. Datele obținute în baza prelucrării rezultatelor Chestionarului de evaluare a autonomiei personale la etapa de validare

Scala Grupul (nr. sub.)	Scoruri mari Cota T > 60		Scoruri medii Cota T cuprins între 40 – 60		Scoruri mici Cota T < 40	
	GE	GC	GE	GC	GE	GC

Autonomie cognitivă	11	13	45	44	10	9
Autonomie comportamentală	12	11	46	42	8	13
Autonomie emoțională	9	8	50	48	7	10
Autonomie valorică	13	8	42	46	11	12

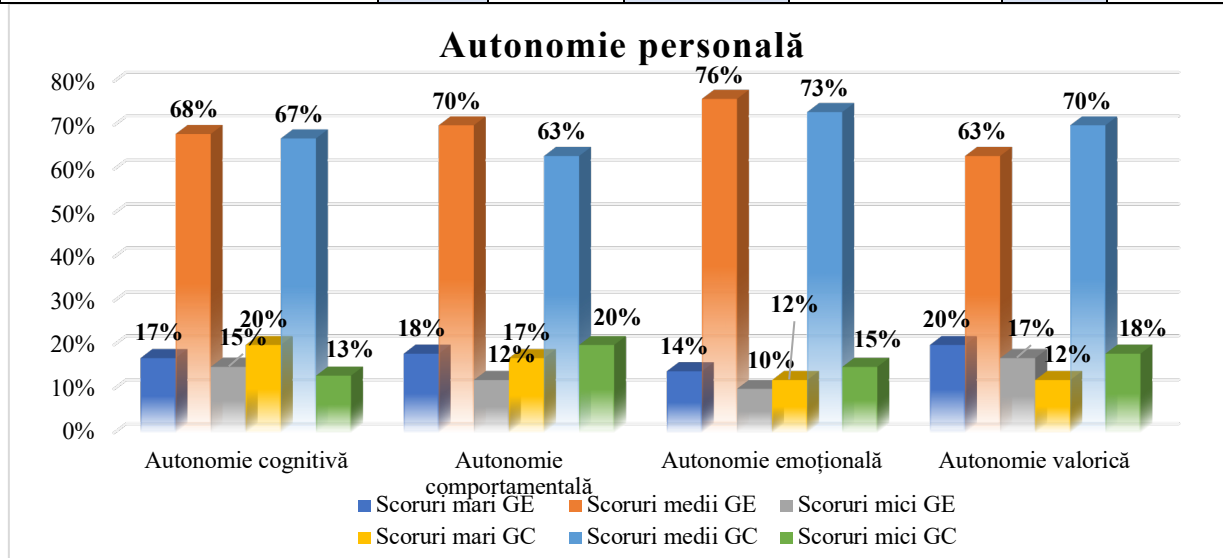

Figura 3.3. Interpretarea scorurilor privind autonomia personală în GE și GC în (%) la etapa de validare conform Chestionarului de evaluare a autonomiei personale

Analiza datelor obținute la etapa de validare evidențiază diferențe semnificative între grupul experimental și cel de control, oferind o imagine clară asupra dinamicii autonomiei personale a studenților. Rezultatele reflectă progrese constante la nivelul fiecăreia dintre cele patru dimensiuni evaluate: *cognitivă*, *comportamentală*, *emoțională* și *valorică*.

În cazul *autonomiei cognitive*, nivelul înalt a fost atins de 17% dintre subiecții din GE, comparativ cu 20% în GC. Nivelul mediu s-a menținut predominant în ambele eșantioane (68% în GE și 67% în GC), în timp ce nivelul scăzut a înregistrat ponderi de 15% la grupul experimental și 13% la cel de control, fapt ce atestă că dezvoltarea independenței cognitive solicită un efort reflexiv constant și o reconfigurare treptată a schemelor de gândire.

În privința *autonomiei comportamentale*, 18% dintre subiecții din GE s-au situat la nivelul înalt, față de 17% în GC. Nivelul mediu a întrunit cea mai mare pondere (70% în GE și 63% în GC), indicând o orientare predominantă spre un comportament autonom moderat. Nivelul scăzut s-a înregistrat la 12% dintre studenții din GE comparativ cu 20% în GC, fapt ce reflectă un profil mai favorabil în cazul grupului experimental.

Referitor la *autonomia emoțională*, 14% dintre subiecții din GE și 12% din GC au obținut scoruri înalte, în timp ce nivelul mediu a fost predominant în ambele eșantioane (76% în GE și 73% în GC). Nivelul scăzut s-a înregistrat la 10% din GE față de 15% în GC, indicând o gestionare mai eficientă a resurselor emoționale în rândul studenților din grupul experimental.

Sub aspectul *autonomiei valorice*, s-au remarcat scoruri ridicate la 20% dintre studenții din

GE, comparativ cu 12% în GC. Nivelul mediu a rămas dominant (63% în GE și 70% în GC), iar cel scăzut a constituit 17% în GE și 18% în GC. Aceste date confirmă că subiecții din grupul experimental au manifestat o raportare mai autonomă la propriul sistem de valori.

Pentru a verifica dacă diferențele observate între grupul experimental și cel de control sunt semnificative din punct de vedere statistic, s-a aplicat testul *t*-Student pentru eșantioane independente. Rezultatele analizei comparative pentru cele patru dimensiuni ale autonomiei personale sunt sintetizate în Tabelul 3.6.

Tabelul 3.6. Testul *t* pentru eșantioane independente la chestionarul de evaluare a autonomiei personale după M. Albu

Variabilă	Media GE	Media GC	<i>t</i> (df)	<i>p</i> (bilateral)	Cohen's <i>d</i>
Autonomie valorică	35,42	33,71	2,048(130)	0,043	0,36
Autonomie comportamentală	39,41	38,83	0,664(130)	0,508	0,12
Autonomie cognitivă	25,36	26,35	-1,544(130)	0,125	-0,27
Autonomie emoțională	29,21	27,65	1,986(130)	0,049	0,35

Analiza comparativă a celor patru dimensiuni ale AP (valorică (V1), comportamentală (V2), cognitivă (V3) și emoțională (V4)) a evidențiat diferențe semnificative între grupuri și o evoluție pozitivă între etapele de pretest și posttest. La nivelul GE s-au înregistrat scoruri mai mari în majoritatea dimensiunilor în comparație cu GC, diferențele fiind semnificative pentru autonomia valorică ($t(130) = 2,048$; $p = 0,043$; $d = 0,36$) și emoțională ($t(130) = 1,986$; $p = 0,049$; $d = 0,35$). Aceste rezultate au indicat o claritate mai ridicată a valorilor personale și un control emoțional superior. Autonomia comportamentală a evidențiat o creștere moderată, devenind semnificativă statistic doar la nivelul analizei perechilor (*intra-grup*), ceea ce sugerează o îmbunătățire treptată a capacității de acțiune independentă. În schimb, autonomia cognitivă s-a menținut stabilă, fără diferențe semnificative, fapt ce confirmă caracterul complex și gradual al dezvoltării gândirii independente.

În ansamblu, s-a observat o tendință generală de creștere a autonomiei personale, cu efecte de mărime mică spre moderată (Cohen's $d = 0,3-0,4$), ceea ce a indicat o evoluție reală, dar graduală. Toate dimensiunile autonomiei au corelat pozitiv (Anexa 21), cele mai puternice relații fiind înregistrate între autonomia valorică și cea emoțională ($r = 0,632$), precum și între autonomia valorică și cea comportamentală ($r = 0,625$). Rezultatele analizei dinamicii *intra-grup* obținute prin testul *t* pentru eșantioane dependente sunt prezentate în Tabelul 3.7.

Tabelul 3.7. Testul *t* pentru eșantioane dependente la Chestionarul de evaluare a autonomiei personale după M. Albu

Dimensiune	Diferență între grupuri (<i>p</i>)	Diferență inițial-final (<i>p</i>)	Cohen's <i>d</i>
Autonomie valorică (V1)	0,043	0,004	0,36
Autonomie comportamentală (V2)	0,508	0,005	0,36

Autonomie cognitivă (V3)	0,125	0,956	0,01
Autonomie emoțională (V4)	0,049	0,018	0,35

Analiza efectuată a confirmat caracterul integrat al autonomiei personale, în care valorile deținute și stabilitatea afectivă reprezintă nucleul său formativ. Dezvoltarea unei autonomii personale presupune echilibrul dintre gândirea independentă, acțiunea responsabilă, claritatea valorilor și autoreglarea emoțională.

Un alt instrument aplicat în cadrul experimentului de validare a fost *Chestionarul pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente*. Distribuția datelor obținute pentru cele două grupuri implicate este ilustrată în Figura 3.4.

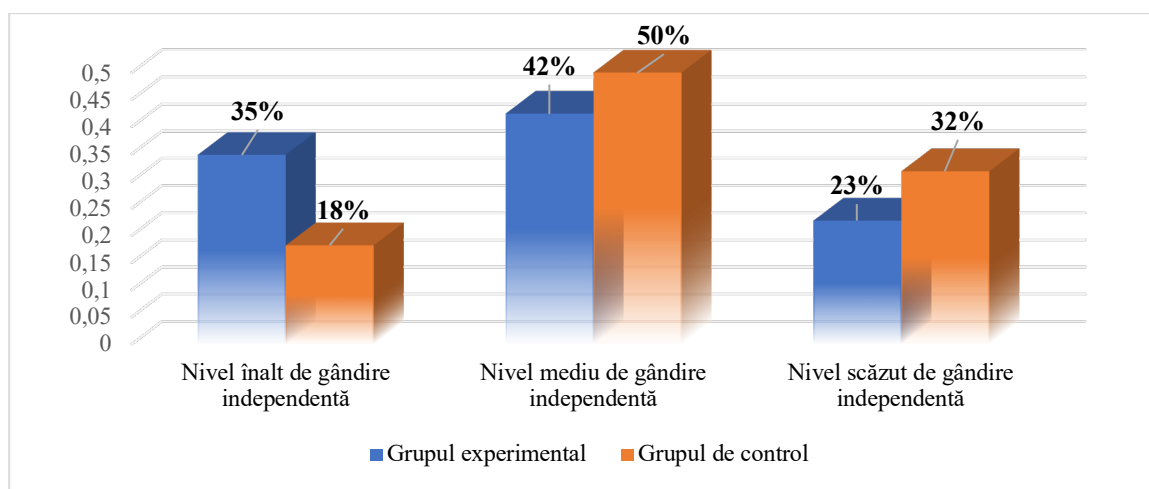

Figura 3.4. Distribuția rezultatelor privind nivelul deținerii gândirii independente a studenților din GE și GC la etapa de validare

În cadrul grupului experimental (GE), 35% dintre respondenți s-au situat la un nivel înalt de gândire independentă, în timp ce în GC procentul corespunzător a fost de 18%. La nivelul mediu s-au încadrat 42% dintre studenții din GE, comparativ cu 50% în GC. În ceea ce privește nivelul scăzut, acesta a fost reprezentat de 23% în GE și 32% în GC. Distribuția procentuală a indicat o structură mai favorabilă în cadrul grupului experimental, printr-o pondere mai ridicată a nivelurilor înalt și mediu, ceea ce a confirmat efectul pozitiv al intervenției formative asupra dezvoltării gândirii independente a studenților. Testul t-Student pentru eșantioane independente (N = 66 per grup) a comparat patru dimensiuni ale gândirii, respectiv formele și operațiile (V1), tipologia (V2), calitățile (V3) și experiențele de valorificare (V4), alături de scorul total al gândirii independente. Rezultatele obținute în baza testului *t* pentru eșantioane independente la *Chestionarul pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente a studenților* sunt prezentate în Tabelul 3.8.

Tabelul 3.8. Testul t pentru eșantioane independente la chestionarul pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente a studenților

Dimensiunea	<i>t</i> (df)	<i>p</i> (bilateral)	Diferență medii	Cohen's <i>d</i>	95% CI (diferență)

V1 – Formele și operațiile gândirii	-0,208(130)	0,836	-0,18	0,04	[-1,91; 1,55]
V2 – Tipologia gândirii	0,866(130)	0,388	1,21	0,15	[-1,56; 3,98]
V3 – Calitățile și particularitățile gândirii	4,400(130)	<0,001	7,33	0,77	[4,04; 10,63]
V4 – Experiențele de valorificare	-0,768(130)	0,444	-0,35	-0,13	[-1,25; 0,55]
Total – Gândirea independentă	2,591(130)	0,011	8,02	0,45	[1,90; 14,14]

Analiza datelor a indicat diferențe statistic semnificative între grupuri doar pentru dimensiunea V3 – Calitățile și particularitățile gândirii ($t(130)=4,400$; $p<0,001$; $d=0,77$) și pentru scorul total ($t(130)=2,591$; $p=0,011$; $d=0,45$), confirmând o superioritate clară a GE în privința flexibilității, coerenței și spiritului critic. În schimb, dimensiunile V1 ($t(130)=-0,208$; $p=0,836$), V2 ($t(130)=0,866$; $p=0,388$) și V4 ($t(130)=-0,768$; $p=0,444$) nu au prezentat diferențe semnificative, fapt ce sugerează o omogenitate a proceselor operaționale și aplicative între cele două grupuri.

Corelațiile Pearson (Anexa 25) au evidențiat o structură internă coerentă a gândirii, manifestată prin relații moderate între V1–V2 și V1–V3 ($r = 0,31-0,39$) și corelații puternice între V2–Total ($r = 0,784$) și V3–Total ($r = 0,800$). Dimensiunea V4 a prezentat legături mai slabe cu celelalte dimensiuni, reflectând un caracter predominant aplicativ. Rezultatele analizei dinamicii intra-grup obținute în urma aplicării testului t pentru eșantioane dependente la *Chestionarul pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente a studenților* sunt sintetizate în Tabelul 3.9.

Tabelul 3.9. Testul t pentru eșantioane dependente la chestionarul pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente a studenților

Dimensiune	M inițial	M final	Δ (Diferență)	r (Corelație)	$t(df) / p$	Cohen's d
V1 – Formele și operațiile gândirii	22,02	23,39	+1,38	0,51	-2,353(65) / 0,022	-0,29
V2 – Tipologia gândirii	18,20	19,42	+1,22	0,31	-1,055(65) / 0,296	-0,13
V3 – Calitățile și particularitățile gândirii	29,98	35,17	+5,19	0,28	-3,774(65) / <0,001	-0,47
V4 – Experiențele de valorificare	18,94	18,64	-0,30	0,13	0,677(65) / 0,501	0,08
Total – Gândirea independentă	89,14	96,62	+7,48	0,41	-3,198(65) / 0,002	-0,39

Analiza longitudinală a indicat creșteri semnificative între etapele de pretest și posttest pentru formele și operațiile gândirii – V1 ($p=0,022$; $d=-0,29$), calitățile și particularitățile gândirii – V3 ($p<0,001$; $d=-0,47$) și scorul total ($p=0,002$; $d=-0,39$), fapt ce a confirmat o îmbunătățire reală a gândirii independente, în timp ce dimensiunile tipologică – V2 ($p=0,296$) și experiențială – V4 ($p=0,501$) s-au menținut stabile.

Astfel, studenții din GE au manifestat un nivel de gândire independentă mai dezvoltat în comparație cu cei din GC, proces bazat pe consolidarea operațiilor logice și a calităților, pe când dimensiunile tipologică și experiențială s-au păstrat constante.

Un alt instrument utilizat în cadrul experimentului de validare a fost *Testul pentru determinarea gradului de independență* (versiune adaptată după A. Karelin). Repartizarea datelor obținute la această etapă pentru cele două grupuri implicate este ilustrată în Figura 3.5.

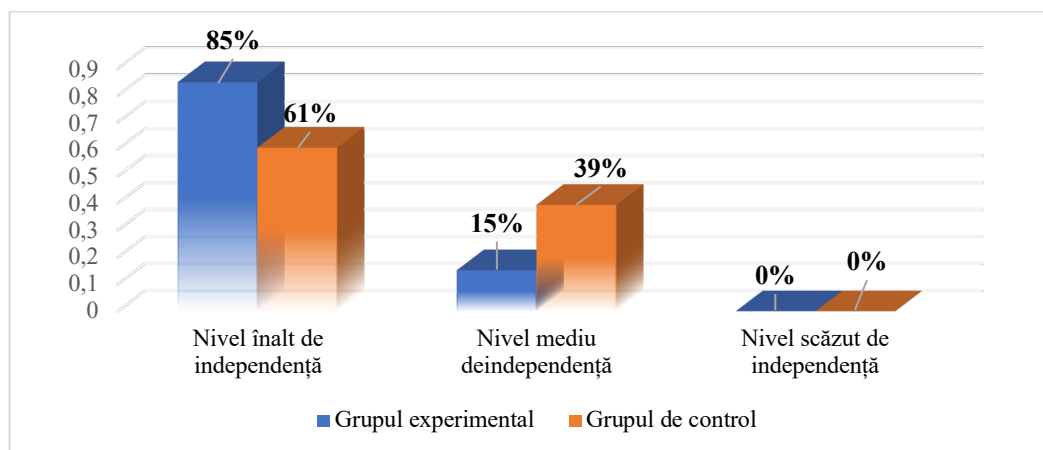

Figura 3.5. Distribuția rezultatelor privind nivelul deținerii independenței studenților în GE și GC la etapa de validare

Conform modalității de interpretare a testului elaborat de A. Karelin, rezultatele obținute la etapa de validare au evidențiat o diferență semnificativă între cele două grupuri. Astfel, în cadrul GE, o pondere majoritară de 85% dintre subiecți a înregistrat un grad înalt de independență, comparativ cu 61% din GC. În schimb, la nivelul mediu s-au încadrat doar 15% dintre subiecții din GE, față de 39% în GC. De asemenea, analiza datelor a confirmat că niciun subiect din cele două grupuri nu a prezentat un grad scăzut de independență (0%).

Analiza statistică, realizată prin intermediul testului t pentru eșantioane independente, a indicat diferențe semnificative între grupuri atât pentru scorul total ($t(129,72) = 2,02$; $p = 0,045$; $d = 0,35$), cât și pentru variabila „nivel” ($t(119,27) = -3,23$; $p = 0,002$; $d = 0,56$), ceea ce a evidențiat un grad mai înalt de independență personală la GE. Întrucât testele aplicate au indicat abateri de la o distribuție simetrică, s-au utilizat suplimentar metode neparametrice pentru a confirma stabilitatea datelor, respectiv *Testul Mann–Whitney U* pentru compararea grupurilor independente și *Testul Wilcoxon* pentru analiza diferențelor între etapele inițială și finală. Rezultatele analizei efectuate prin intermediul *Testul Mann–Whitney U* sunt sintetizate în Tabelul 3.10.

Tabelul 3.10. Testul Mann–Whitney U pentru eșantioane independente realizat în baza testului pentru determinarea gradului de independență după A. Karelin

Grup	N	Rang mediu	U	Z	p (bilateral)	r

GE	66	73,74	1700	-2,185	0,029	0,19
GC	66	59,26				

Testul Mann–Whitney U a atestat existența unei diferențe semnificative din punct de vedere statistic ($U = 1700$; $Z = -2,185$; $p = 0,029$), mărimea efectului fiind una redusă $r = 0,19$), dar relevantă în cadrul cercetării.

Pentru analiza evoluției în cadrul aceluiași grup, s-a aplicat *Testul Wilcoxon*, care a relevat o creștere semnificativă a scorurilor între pretest și posttest ($Z = 3,060$; $p = 0,002$). Majoritatea subiecților (38 din 66) a înregistrat valori mai mari la posttest, iar media a crescut de la 31,0 la 32,7 puncte. Valoarea parametrilor statistici obținuți în urma acestei testări este sintetizată în Tabelul 3.11.

Tabelul 3.11. Rezultatele testului Wilcoxon pentru eșantioane perechi realizat în baza testului pentru determinarea gradului de independență (adaptat după A. Karelin)

Variabilă	<i>N</i>	Statistica testului	Eroare standard	<i>Z</i>	<i>p</i> (bilateral)
Scor total (pretest - posttest)	66	1096,50	115,70	3,06	0,002

În ansamblu, datele au evidențiat o îmbunătățire semnificativă a nivelului de independență în gândire, reflectând o evoluție pozitivă a capacității de decizie autonomă și responsabilă în urma intervenției educaționale. Dinamica atestată a reconfirmat eficacitatea fazelor învățării transformative, reflectate în Modelul pedagogic propus, dovedind sustenabilitatea constructului metodologic implementat.

Demersul experimental s-a orientat ulterior către determinarea nivelului de implicare a studenților în contexte de ÎT. În acest scop, s-a utilizat același instrument de evaluare ca la etapa de constatare, respectiv *Chestionarul axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă* (Anexa 7), a cărui structură a fost detaliată în Capitolul 2. Datele obținute în urma aplicării acestui instrument sunt sintetizate în Tabelul 3.12.

Tabelul 3.12. Datele obținute în baza chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă la etapa de validare

Scala Grupul (nr. sub.)	Scoruri mari Cota T > 60		Scoruri medii Cota T cuprinsă între 40 – 60		Scoruri mici Cota T < 40	
	GE	GC	GE	GC	GE	GC
A. Locul învățării transformative printre alte tipuri de învățare	13	7	39	49	14	10
B. Cunoașterea esenței învățării transformative	12	11	40	45	14	10
C. Experiențe de valorificare a învățării transformative	10	8	45	51	11	7
D. Efecte ale învățării transformative	10	10	43	46	13	10
E. Deschiderea față de	14	10	43	47	9	9

schimbare						

Pentru interpretarea rezultatelor obținute la etapa de validare în baza *Chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă*, scorurile brute au fost convertite în cote standardizate *T*, respectând grila stabilită anterior: scoruri „mari” ($T > 60$), scoruri „medii” ($T = 40 - 60$) și scoruri „mici” ($T < 40$).

Distribuția procentuală a subiecților pe cele trei niveluri de implicare, stabilite pe baza scorurilor obținute, este ilustrată în Figura 3.6.

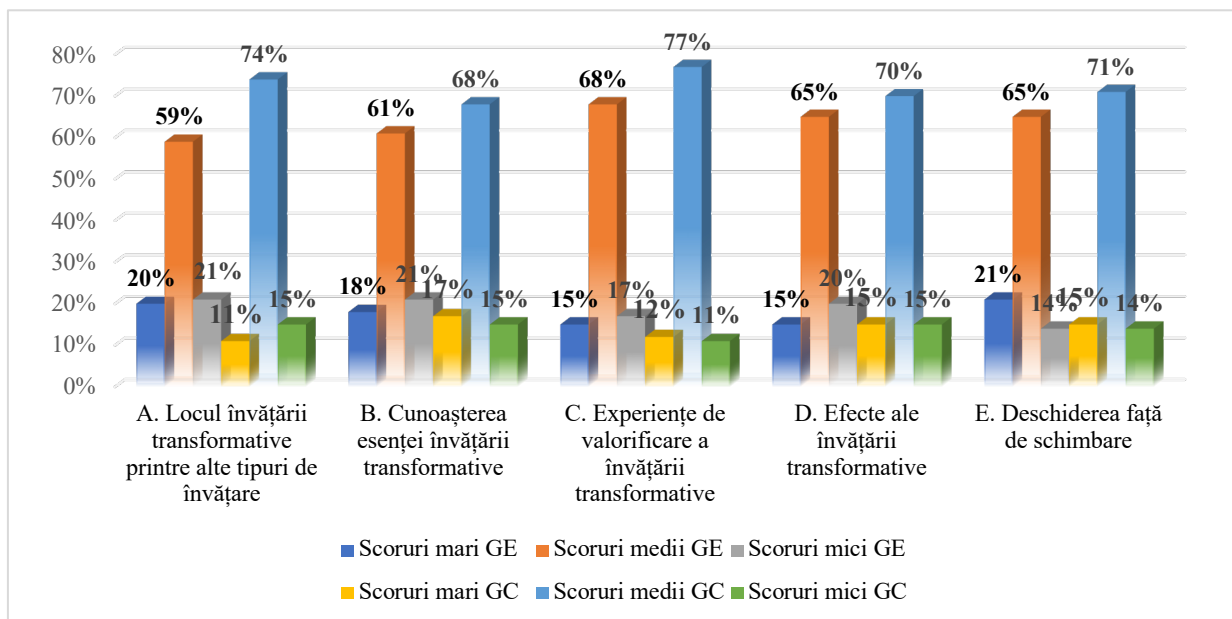

Figura 3.6. Distribuția procentuală a scorurilor privind gradul de implicare a studenților din GE și GC în situații de învățare transformativă la etapa de validare

Conform datelor prezentate, analiza scalei A. *Locul învățării transformative printre alte tipuri de învățare* evidențiază o pondere de 20% a studenților din GE la nivel înalt, spre deosebire de doar 11% în cazul GC. Acești subiecți au apreciat la un nivel ridicat valoarea și locul învățării transformative în raport cu alte abordări educaționale, recunoscând potențialul acestora de a genera schimbări semnificative în cadrele de referință individuale, în modul de gândire și în percepția asupra realității. La nivelul mediu s-au situat 59% dintre studenții din GE și 74% din GC, rezultat ce a indicat o apreciere moderată a valorii ÎT și interes față de alte tipuri de învățare conexe. La nivel scăzut, 21% dintre subiecții din GE și 15% din GC au manifestat incertitudini sau lipsă de claritate privind valoarea învățării transformative, fapt ce a sugerat un grad redus de familiarizare cu relevanța potențialității acesteia.

În ceea ce privește scala B. *Cunoașterea esenței învățării transformative*, 18% dintre studenții din GE și 17% din GC s-au încadrat la nivel înalt, demonstrând o bună înțelegere a esenței

și relevanței învățării transformative. La nivel mediu, 61% dintre studenții din GE și 68% din GC s-au aflat într-un proces activ de explorare și însușire a conceptelor-cheie ale acestui tip de învățare. La nivel scăzut, 21% dintre subiecții din GE și 15% din GC au prezentat o cunoaștere limitată, fapt ce a indicat nevoia de informare suplimentară în mod independent.

În baza rezultatelor înregistrate la scala C. *Experiențe de valorificare a învățării transformative*, la nivel înalt s-au situat 15% dintre studenții din GE și 12% din GC, fapt ce a indicat disponibilitatea acestora pentru o participare activă în situații de ÎT. La nivelul mediu s-au situat 68% dintre subiecții din GE și 77% din GC, această categorie fiind dominantă și reflectând preocuparea pentru organizarea unor situații de învățare întemeiate pe dialog constructiv și exersarea gândirii independente. La nivel scăzut, 17% dintre subiecții din GE și 11% din GC au înregistrat o implicare preponderent activă a grupului experimental în contexte de învățare transformativă.

Analiza datelor la scala D. *Efecte ale învățării transformative*, relevă o egalitate la nivel înalt, unde atât GE, cât și GC au obținut o pondere de 15%, rezultat ce semnifică o conștientizare treptată a valențelor formative asupra propriei dezvoltări profesionale. La nivel mediu s-au poziționat 65% dintre studenții din GE și 70% din GC, aceștia reprezentând categoria care a recunoscut parțial efectele ÎT. La nivel scăzut, 20% dintre studenții din GE și 15% din GC au evidențiat prezența unei rezerve sau scepticism în raport cu procesul analizat.

În cazul scalei E. *Deschiderea față de schimbare*, 21% dintre studenții din GE și 15% din GC au manifestat un nivel înalt de deschidere, dovedind receptivitate la nou și orientare spre transformare personală și profesională. Nivelul mediu a fost predominant, unde s-au înregistrat 65% dintre studenții din GE și 71% din GC, rezultat ce a indicat o disponibilitate moderată de a accepta schimbarea, însoțită de unele rețineri. La nivel scăzut, atât în GE, cât și în GC, s-a înregistrat o pondere egală de 14%, ceea ce a reflectat prezența unor atitudini prudente sau reticente față de procesul de transformare.

În ansamblu, distribuțiile procentuale au arătat că grupul experimental a manifestat tendințe mai accentuate spre nivelurile înalte de implicare în contexte de învățare transformativă, în timp ce în grupul de control au predominat nivelurile medii, cu o prezență moderată a celor scăzute la unele dimensiuni.

Rezultatele testelor Kolmogorov–Smirnov și Shapiro–Wilk au indicat că variabilele individuale (V1–V5) nu au respectat distribuția normală ($p < 0,05$), în timp ce variabila Total a prezentat o distribuție aproximativ normală ($p = 0,156$), fapt ce a permis aplicarea testelor parametrice.

Testul t pentru eșantioane independente aplicat variabilei *Total* ($N_1 = N_2 = 66$), a evidențiat

o diferență semnificativă între grupuri ($t(130) = 2,674$; $p = 0,008$), cu o medie mai ridicată în GE ($M = 98,73$) față de GC ($M = 93,64$). Mărimea efectului (Cohen's $d = 0,465$) a indicat o diferență moderată, sugerând o implicare mai pronunțată a GE în contexte de învățare transformativă, așa cum este sintetizat în Tabelul 3.13.

Tabelul 3.13. Testul t pentru eșantioane independente la chestionarul axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă

Grup	N	Medie (M)	Abatere standard (SD)	p (bilateral)
GE	66	98,73	10,518	0,008
GC	66	93,64	11,340	

Pentru variabilele cu distribuție non-normală (V1–V5), s-a recurs la testul non-parametric Mann–Whitney U , iar datele obținute sunt prezentate în Tabelul 3.14. Diferențele au fost semnificative din punct de vedere statistic pentru V2 ($p = 0,035$), V3 ($p = 0,019$) și V5 ($p = 0,040$), rămânând nesemnificative în cazul V1 și V4. Aceste rezultate au reliefat nivelul superior al GE în cunoașterea esenței învățării transformative, în valorificarea experiențelor și în deschiderea față de schimbare.

Tabelul 3.14. Testul Mann–Whitney U pentru eșantioane independente realizat în baza chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de ÎT

Variabilă	U	Z	p (bilateral)	Decizie
V1	1815,000	-1,662	0,096	Nu este semnificativ
V2	1719,000	-2,103	0,035	Semnificativ
V3	1668,000	-2,339	0,019	Semnificativ
V4	1776,500	-1,841	0,066	Nu este semnificativ
V5	1731,500	-2,049	0,040	Semnificativ

Analiza coeficienților de corelație Pearson (Anexa 32) a confirmat legături pozitive și semnificative între toate dimensiunile chestionarului și scorul total ($p < 0,001$). Cele mai puternice corelații s-au înregistrat între V2 și *Total*, respectiv V4 și *Total*, fapt ce a scos în evidență rolul esențial al cunoașterii și al percepției efectelor în determinarea nivelului general de implicare.

În general, rezultatele obținute au validat structura multidimensională a implicării în contexte de învățare transformativă și au atestat interdependența dintre componentele cognitivă, experiențială și atitudinală ale procesului. Analiza comparativă între etapa de constatare (pretest) și cea de validare (posttest) a urmărit identificarea schimbărilor în cele cinci dimensiuni ale instrumentului (V1–V5) și în scorul total al implicării. În funcție de distribuția datelor, a fost utilizat testul t pentru eșantioane perechi și *testul Wilcoxon*, iar datele obținute au fost sintetizate în Tabelul 3.15. Rezultatele au evidențiat o creștere semnificativă a scorului total ($t = -2,061$; $p = 0,043$) și o optimizare semnificativă a dimensiunii cognitive (V2; $Z = 2,471$; $p = 0,013$). Celelalte dimensiuni (V1, V3, V4, V5) au manifestat tendințe pozitive, dar fără semnificație statistică.

Tabelul 3.15. Teste statistice aplicate eșantioanelor perechi pretest și posttest în cadrul chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de ÎT

Variabilă	Test statistic aplicat	N	Statistică	<i>p</i> (bilateral)
Total	t-test perechi	66	$t = -2,061$	0,043
V1	Wilcoxon	66	$Z = 0,907$	0,364
V2	Wilcoxon	66	$Z = 2,471$	0,013
V3	Wilcoxon	66	$Z = 0,952$	0,341
V4	Wilcoxon	66	$Z = 0,688$	0,492
V5	Wilcoxon	66	$Z = -1,655$	0,098

Convergența cu analiza corelațională a confirmat coerența Constructului metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative, scorul total corelând semnificativ cu toate dimensiunile. În ansamblu, rezultatele au indicat o evoluție pozitivă generală, cu un progres semnificativ în înțelegeri teoretice a procesului transformativ și o consolidare treptată a componentelor atitudinale.

3.4 Concluzii la capitolul 3

1. Rezultatele sintetizate din aceste analize statistice complexe, care au inclus testul *t* pentru eșantioane independente și perechi, testele neparametrice Mann–Whitney *U* și Wilcoxon, precum și coeficientul de corelație Pearson, au evidențiat diferențe semnificative și relații pozitive între variabilele investigate. Constatările derivate au confirmat eficiența Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contexte de învățare transformativă, evidențiind progresul semnificativ al grupului experimental în raport cu grupul de control.
2. Validarea experimentală s-a realizat prin implementarea modelului pedagogic încorporat în Constructul metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative. Aplicarea acestuia în cadrul orelor de curs și ale celor practice, precum și în contexte autentice de învățare autonomă, prin utilizarea unor strategii didactice adecvate, a favorizat dezvoltarea gândirii independente și implicarea activă a studenților în situații de învățare transformativă.
3. Datele colectate prin intermediul observării curente (înregistrate în fișa de observare), al chestionarelor și al testelor aplicate în etapele de pretest și posttest au confirmat impactul pozitiv al demersului asupra progresului gândirii independente a studenților. Această dinamică ascendentă se explică prin implicarea consecventă a formabililor în cele zece faze ale învățării transformative (după J. Mezirow), precum și prin respectarea principiilor educației constructiviste și aplicarea strategiilor didactice cognitive, metacognitive, compensatorii, sociale, afective, care au favorizat dezvoltarea coerentă a gândirii independente.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Demersul investigațional a vizat fundamentarea științifică și valorificarea praxiologică a procesului dezvoltării gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative. Analiza critică a literaturii de specialitate și a datelor empirice a evidențiat existența unor incoerențe în conceptualizarea și aplicarea acestui tip de gândire în mediul universitar, fapt ce afectează calitatea formării personalității autonome și reflexive a viitorului profesionist. În pofida recunoașterii importanței gândirii independente, lipsește un cadru coerent care să integreze operațiile, conținuturile, relațiile și produsele. Cercetarea de față și-a propus să contribuie la depășirea acestor lacune, oferind o viziune unitară asupra dezvoltării gândirii independente ca proces de autoreglare cognitivă și transformare personală.

1. Rezultatele cercetării teoretice au condus la conturarea unei definiții complexe a gândirii independente, înțeleasă ca un sistem dinamic de operații, forme și însușiri care permit subiectului să analizeze critic realitatea, să-și formuleze judecăți de valoare și să acționeze autonom. Aprofundarea fundamentelor teoretice ale conceptului cercetat a evidențiat că aceasta reprezintă o condiție definitorie a formării conștiinței reflexive și a libertății interioare a subiectului. În acest context, tipul dat de gândire se manifestă prin capacitatea de a selecta informații relevante, de a evalua critic opinii și de a construi cunoașterea proprie, ceea ce confirmă rolul ei formator în procesul educațional universitar.
2. Analiza literaturii de specialitate și a modelelor propuse de J. Mezirow, P. Cranton, M. Christie și de alți teoreticieni din domeniu a permis identificarea învățării transformative ca resursă valorică, capabilă să susțină dezvoltarea gândirii independente. Acest tip de învățare implică procese cognitive și metacognitive prin care subiectul reinterpretează experiențele sale anterioare, le corelează cu noile achiziții și își reconstruiește cadrul de semnificații. Această abordare depășește simpla transmitere de informații, orientând procesul educațional universitar spre transformarea atitudinilor, valorilor și convingerilor personale. În acest sens, s-a demonstrat că demersul analizat oferă un mediu autentic pentru dezvoltarea reflexiei critice și a gândirii independente.
3. Studiul experimental al circumstanțelor și nivelului inițial de deținere a achizițiilor valorice pentru dezvoltarea gândirii independente ne-a permis să constatăm un număr semnificativ de studenți ce au demonstrat prevalența scorurilor medii și scăzute la dimensiunile investigate. Experiențele pedagogice privind dezvoltarea acestora denotă anumite carențe, în special în ceea ce privește crearea contextelor relevante pentru exersarea tipului de gândire menționat în situații autentice, fapt ce constituie un argument în favoarea necesității elaborării și

implementării unui Model pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative.

4. Fundamentarea Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative încorporat în constructul metodologic a stabilit o interconexiune sistemică între scop, dimensiunea conceptual-teoretică și cea instrumental-metodologică. Acest cadru integrează strategiile didactice axate pe dezvoltarea tipului dat de gândire cu contextele facile de exersare a acestuia, fiind orientat sinergic spre atingerea finalităților valorice asumate.
5. Validarea experimentală a Modelului pedagogic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative s-a realizat prin implementarea Constructului metodologic aferent. Această etapă a reunit, într-o manieră integratoare, principiile educației constructiviste și normele sau regulile derivate cu ansamblul contextelor facile de învățare, înglobând a priori situații de integrare simulate și autentice care au favorizat progresul evident al subiecților în manifestarea gândirii independente.

În ansamblu, cercetarea a confirmat ipoteza de bază potrivit căreia învățarea transformativă reprezintă o resursă valorică pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților. Prin implicarea activă a acestora în parcurgerea tuturor fazelor procesului transformativ și prin stimularea operațiilor, formelor, însușirilor gândirii și produselor, acest demers devine o configurație intelectuală solicitantă, generând progrese evidente și un rezultat sustenabil, capabil să răspundă provocărilor unei societăți moderne în continuă schimbare.

A fost demonstrată valoarea pedagogică a cercetării, a cărei *problemă științifică importantă soluționată* constă în fundamentarea teoretică și praxiologică a funcționalității modelului pedagogic prin implementarea constructului metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative. Transpunerea în practică a acestui construct metodologic a contribuit direct la optimizarea procesului instructiv-educativ, consolidând dimensiunea reflexivă și autonomă a pregătirii academice a studenților.

Rezultatele atestate în actuala lucrare ne permit să propunem următoarele **recomandări**:

- *Pentru cadrele didactice universitare:*
  1. Integrarea prevederilor paradigmei constructiviste, în special a teoriei învățării transformative, prin aplicarea strategiilor cognitive, compensatorii, afective, metacognitive și sociale în procesul didactic din mediul academic, în vederea stimulării și dezvoltării progresive a gândirii independente.
  2. Promovarea consecventă a strategiilor centrate pe student, destinate să stimuleze gândirea independentă, spiritul critic și luarea deciziilor autonome.

3. Monitorizarea studentului pe parcursul tuturor fazelor învățării transformative, atât în cadrul orelor de curs și orelor practice, cât și în activitățile de învățare autonomă.
4. Acordarea statutului de repere normative fundamentale principiilor educației constructiviste, în scopul asigurării progresului gândirii independente a studenților.
5. Adaptarea și implementarea modelului pedagogic încorporat în Constructul metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative în cadrul altor cursuri/discipline universitare.

• *Pentru studenți:*

1. Cultivarea unei atitudini independente, reflexive și critice față de procesul de învățare, prin asumarea responsabilității pentru propriul progres cognitiv și atitudinal.
2. Valorificarea experiențelor anterioare ca resursă de învățare și implicarea activă în procese de autoevaluare și cooperare reflexivă.
3. Implicarea activă în parcurgerea etapizată a fazelor specifice învățării transformative, în vederea acumulării treptate a achizițiilor relevante pentru exersarea continuă a gândirii independente în activitatea de învățare.
4. Dezvoltarea capacității de autoformare și autotransformare prin valorificarea strategiilor cognitive, metacognitive, compensatorii, afective și sociale.

Limite ale cercetării și perspective ulterioare. Deși cercetarea actuală demonstrează eficacitatea modelului pedagogic încorporat în constructul metodologic, implementarea acestuia a vizat preponderent formabilii din ciclul I – licență, în contextul disciplinelor psihopedagogice. În acest sens, se conturează ca direcții prospective de dezvoltare: transpunerea constructului metodologic la nivelul altor domenii de formare profesională și la ciclul II – masterat; elaborarea unor module de formare profesională continuă pentru cadrele didactice universitare privind monitorizarea activității de învățare a studenților pe parcursul tuturor fazelor învățării transformative, în cadrul diferitelor discipline; realizarea unor cercetări longitudinale pentru evaluarea sustenabilității gândirii independente dezvoltate în contextul învățării transformative; investigarea impactului ÎT asupra GI în contextul digitalizării educației; analiza relației dintre gradul, precum și intențiile valorificării instrumentelor de inteligență artificială, pe de o parte, și nivelul dezvoltării gândirii independente a elevilor, respectiv a studenților.

BIBLIOGRAFIE

În limba română:

1. ALBU, G. *Concepte fundamentale ale psihologiei*. București: Economică, 2003. 448 p.
2. ALBU, M. Un nou instrument pentru evaluarea autonomiei personale la adolescenți. În: *Analele Institutului de Istorie „G. Bariț” din Cluj-Napoca. Tom. V. Cluj Napoca: Series Humanistica*, 2007, pp. 99-114.
3. ANDRIȚCHI, V. Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general din perspectivă constructivistă. În: *Materialele conferinței științifico-practice cu participare internațională „Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă”*. Chișinău: UST, 2020, pp. 7-11. ISBN 978-9975-76-299-1.
4. ANTOCI, D. *Metodologia dezvoltării gândirii critice*. Ghid metodologic. Chișinău: S.n. Tipogr. Pulsul Pieței, 2018. 168 p. ISBN 978-9975-3223-4-8.
5. ANTOCI, D., **REPEȘCO (ARSENOV), G.** Valori, convingeri și gândirea independentă în evoluție la tineri moderni. În: *Învățământ superior: tradiții, valori, perspective*. Chișinău: UST, 2019, pp. 11-15. ISBN 978-9975-76-285-4.
6. BOCOȘ, M. *Dicționar praxiologic de pedagogie*. Volumul IV. Pitești: Paralela 45, 2016. 400 p. ISBN 978-606-94524-9-3.
7. BOCOȘ, M. *Didactica disciplinelor pedagogice*. București: Ed. Paralela 45, 2009. 432 p. ISBN: 978-973-47-0534-4.
8. BOCOȘ, M. *Didactica disciplinelor pedagogice. Un cadru constructivist*. Pitești: Paralela 45, 2017. 432 p. ISBN 978-973-47-2482-6.
9. BOGOSLOVSKI, V. V., KOVALIOV, A. G. *Psihologia generală: Manual pentru studenții universităților pedagogice*. Chișinău: Lumina, 1992. 343 p.
10. BONCHIȘ, E. (coord.) *Psihologie generală*. Oradea: Editura Universității din Oradea, 2006. 458 p. ISBN 973-759-125-9.
11. BONCHIȘ, E. *Psihologia copilului*. Oradea: Editura Universității din Oradea, 2004. 651 p. ISBN 973- 613-625-6.
12. BOTNARI, V. GRĂDINARU, N., GRUȘCA, A. *Reflecția pedagogică*. Ghid metodologic. Chișinău: UST, 2020. 198 p. ISBN 978-9975-3342-6-6.
13. BOTNARI, V. Învățarea studenților ca proces: configurații actuale. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe ale Educației)*. 2018, nr. 9 (119), pp. 221-224. ISSN 1857-2103.
14. BOTNARI, V. Mediul constructivist de învățare. În: *Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă: Conferință științifico-practică cu participare*

- internațională*. Chișinău: UST, 2020, pp. 260-264. ISBN 978-9975-76-299-1.
15. BOTNARI, V. Tranzițiile paradigmatiche moderne în interpretarea relației învățare - dezvoltare la studenți. În: *Revista de studii interdisciplinare „C. Stere”*. Chișinău, 2018, pp. 53-63. ISSN 2457-5550.
  16. BOTNARI, V., ADAMENCO, E. Gândirea independentă versus stilul de gândire și învățare la tineri din mediul academic. În: *Acta et commentationes (Științe ale Educației)*. Chișinău: UST, 2015, nr. 1(6), pp. 11-19. ISSN 1857-0623.
  17. BOTNARI, V., **REPEȘCO (ARSENOV), G.** Valențele învățării transformative în dezvoltarea gândirii independente la studenți. În: *Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice: Educație preșcolară și primară*. Chișinău: UST, 2019, pp. 33-39. ISBN 978-9975-76-269-4.
  18. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Evaluarea critică a propriilor viziuni: abordări teoretice și aplicații practice. În: *Învățământul superior: tradiții, valori, perspective*. Chișinău: UPSC, 2023, pp. 36-48. ISBN 978-9975-46-816-9.
  19. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Explorarea noilor roluri și acțiuni în procesul învățării transformative: abordare teoretico-praxiologică. În: *Kreatikon: Creativitate-Formare-Performanță „Creativitate și inovare – premise ale excelenței în educație”*. Iași: Universitatea „Petre Andrei”, 2025, pp. 47-54. ISSN 2068-1372.
  20. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Impactul competenței digitale a cadrului didactic asupra eficienței creării contextelor de învățare transformativă. În: *Educația din perspectiva conceptului Clasa Viitorului*. UPSC: SC „Garomont Studio” SRL, 2020, pp. 239-249. ISBN 978-9975-3461-1-5.
  21. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Incitațiile dilemei dezorientative. În: *Știință și educație: noi abordări și perspective*. Chișinău: CEP UPSC, 2023, pp. 167-172. ISBN 978-9975-46-773-5.
  22. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Intervenții strategice de autoexaminare a propriei cunoașteri. În: *Kreatikon. Creativitate. Formare. Performanță*. Iași: Profesioniștii imprimărilor din Moldova, 2023, pp. 28-34. ISSN 2068-1372.
  23. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Învățarea pertinentă în contextul pandemic. În: *Dialog intercultural polono-moldovenesc*. Chișinău: Tipografia UST, 2021, pp. 162-172. ISBN 978-9975-76-341-7.
  24. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Modelul pedagogic de dezvoltare a gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative. În: *Revista de știință, inovare, cultură și artă: Akademos*, nr. 1 (80). Chișinău: Academia de Științe a Moldovei, 2026, pp. 173-180. ISSN 1857-0461. <https://doi.org/10.52673/18570461.26.1-80.21>.
  25. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Motivația studenților pentru activitatea de învățare independentă. În: *Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice: Managementul*

- educațional. Pedagogia școlii superioare*. Chișinău: Tipografia UST, 2022, pp. 175-182. ISBN 978-9975-76-387-5.
26. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Perspective metodologice ale evaluării gândirii independente a studenților. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe ale Educației)*. Chișinău: USM, 2022, nr. 9 (159), pp. 148-156. ISSN 1857-2103. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7408497>.
  27. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Perspective neuropsihologice ale manifestării gândirii independente în contextul învățării transformative. În: *Valorificarea neuroștiințelor în dezvoltarea personală*. Chișinău: CEP UPSC, 2025, pp. 24-31. ISBN 978-9975-48-333-9.
  28. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Planificarea unei serii de acțiuni în procesul învățării transformative cu impact asupra evoluției gândirii independente. În: *Kreatikon. Creativitate. Formare. Performanță*. Iași: Profesioniștii imprimărilor din Moldova, 2026, pp. 65-70. ISSN 2068-1372.
  29. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Potențialul învățării transformative în dezvoltarea gândirii independente la adolescenți. În: *Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice: Educație preșcolară și primară*. Chișinău: UST, 2020, pp. 47-54. ISBN 978-9975-76-301-1.
  30. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** *Psihopedagogia centrată pe formabil*. Suport de curs. CEP: UPS „Ion Creangă” din Chișinău, 2024. 371 p. ISBN 978-9975-46-892-3.
  31. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Relația dintre valori și gândirea independentă la tinerii moderni. În: *Lucrările conferinței științifice internaționale: Orientări creative în învățământul și cercetarea românească la 30 de ani de la Revoluție*. Bacău, 2019, pp. 12-21. ISBN 978-973-0-30978-2.
  32. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Reziliența în fața provocărilor noilor roluri: perspective asupra învățării transformative și dezvoltării personale. În: *Kreatikon. Creativitate. Formare. Performanță*. Iași: Profesioniștii imprimărilor din Moldova, 2024, pp. 32-38. ISSN 2068-1372.
  33. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Tangențe și discrepanțe dintre gândirea independentă și alte tipuri de gândire. În: *Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice: Psihopedagogie și management educațional*. Chișinău: Tipografia UST, 2021, pp. 214-219. ISBN 978-9975-76-322-6.
  34. BOTNARI, V., **REPEȘCO, G.** Valorile și gândirea independentă la tineri. În: *Materialele conferinței științifice a studenților*. Chișinău: Tipografia UST, 2020, pp. 31-40. ISBN 978-9975-76-309-7.
  35. BOTNARI, V., STAHL, D. Valențele învățării transformative în implementarea politicilor educaționale actuale ale Republicii Moldova. În: *Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă „Akademos”*. Chișinău: AȘM, 2015, nr 1(36), pp. 58-62. ISSN 1857-0461.
  36. BUZDUGAN, T. *Psihologia pe înțelesul tuturor*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2007. 232 p. ISBN 978-973-30186-5.

37. CERGHIT, I. *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*. Editura: Aramis, 2004. 320 p. ISBN 978-738-59-394-8.
38. COSMA, L. *Enciclopedie de filosofie și științe umane*. București: ALL Educațional, 2007. 1208 p. ISBN 978-973-684-561-1.
39. COSMOVICI, A. *Psihologie generală*. Iași: Polirom, 2005. 253 p. ISBN 973-9248-27-6.
40. CRISTEA, S. Educația pentru transformare. În: *Didactica Pro...*, Chișinău, 2025, nr. 5-6 (151-152), pp. 94-96. ISSN 1810-6455.
41. DANDARA, O. Învățarea academică independentă – modalitate de formare a competențelor profesionale. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe ale Educației)*. Chișinău: USM, 2009, vol. 25, nr.5, pp. 30-33. ISSN 1857-2103.
42. *Dicționarul explicativ al limbii române*. Ed. a II-a. București: Univers Enciclopedic, 1996. 485 p.
43. DUMITRU, I. A. *Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă*. Timișoara: Editura de vest, 2000. 284 p. ISBN 973-36-0332-5.
44. FRANȚUZAN, L. Învățarea transformatoare – dimensiune a calității și eficienței procesului educațional la educația științifică (Biologie, Fizică, Chimie). În: *Revista Didactica Pro...*, revistă de teorie și practică educațională. Chișinău: IȘE, 2018, nr. 3 (109), pp. 44-47. ISSN 1810-6455.
45. FRĂSINEANU, S.-E. *Învățarea și self-managementul învățării eficiente în mediul universitar*. Craiova: Editura Universitaria, 2012. 304 p. ISBN: 978-606-14-0427-8.
46. GHICOV, A. Învățarea constructivistă, siguranța cunoașterii și textualitatea. În: *Eficientizarea învățământului – vector al politicilor educaționale moderne: conferință științifică internațională*. Chișinău: Tipografia „Cavaioli”, 2014, pp. 23-31. ISBN 978-9975-48-066-6.
47. GHICOV, A. Modelul educațional în postmodernitate: de la neuroplasticitate la metaformare conceptuală. În: *Didactica Pro...: revistă de teorie și practică educațională*. 2026, nr. 3 (157), pp. 8–13. ISSN 1810-6455. DOI: <https://doi.org/10.67684/dp.2026.157.02>
48. GLAVAN, A., **REPEȘCO (ARSENOV), G.** Reflecții psihologice asupra învățării eficiente la studenți. În: *Cultura cercetării pedagogice: provocări și tendințe contemporane*. Chișinău: Tipografia UST, 2021, pp. 175-191. ISBN 978-9975-76-347-9.
49. GLAVAN, A., **REPEȘCO (ARSENOV), G.** Stiluri de învățare și dimensiuni ale psihoigienei mintale. În: *Asistența psihologică la etapa contemporană: realități și perspective*. Chișinău: Editura „Lexon-Prim”, 2021, pp. 259-263. ISBN 978-9975-50-269-6.
50. GOLU, M. *Fundamentele psihologiei*. București: Editura Fundației România de Măine, 2007. 831 p. ISBN 978-973-725-857-1.

51. GOLU, P. *Psihologia învățării și a dezvoltării*. București: Editura Fundației Humanitas, 2001, 372 p. ISBN 973-85164-9-8.
52. GONDIU, E. *Didactica în prezentare grafică: scheme de reper*. Chișinău: Editura ARC, 1997. 96 p. ISBN 9975-61-019-6.
53. HENTER, R. *Metacogniția: O abordare psihopedagogică*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2016. 166 p. ISBN 978-973-595-986-9.
54. ILLI, Ș. *Psihologie generală*. București: Fabrica de timbre, 1999. 296 p. ISBN 973-0-00902-3.
55. JELESCU, P. Negația: abordare, geneză, dezvoltare, mecanisme, formare. În: *Prolegomene din istoria psihologiei în Republica Moldova*. Iași: Pan Europe, 2018, pp. 7-18. ISBN 978-973-8483-84-2.
56. JELESCU, P., RACU, I., BOLBOCEANU, A. *Psihologia generală*. Chișinău: Univers Pedagogic, 2007. 160 p. ISBN 978-9975-48-040-6.
57. JOIȚA, E. (coord.) *Profesorul și alternativa constructivistă a instruirii. Material-suport pedagogic pentru studenții – viitori profesori*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2007. 220 p.
58. JOIȚA, E. *Educația cognitivă. Fundamente. Metodologie*. Iași: Polirom, 2002. 248 p. ISBN 973-681-100-X.
59. JOIȚA, E. *Strategii constructiviste în formarea inițială a profesorului*. Vol. 1. Craiova: Editura Universitaria, 2005. 439 p.
60. KAHNEMAN, D. *Gândirea rapidă, gândirea lentă*. București: Publica, 2012. 752 p. ISBN 978-606-8360-15-7.
61. KNUD, I. (coord.) *Teorii contemporane ale învățării. Autori de referință*. București: Editura Trei, 2014. 429 p. ISBN 978-606-719-059-5.
62. *Larousse: Marele dicționar al psihologiei*. Traducere de A. Ardeleanu, S. Dorneanu ș.a. București: Editura Trei, 2006. 1358 p. ISBN 978-973-707-099-9.
63. LAȘCU, L. Studentul modern versus activitatea de învățare. În: *Acta et Commentationes (Științe ale Educației)*. Chișinău: 2017, nr. 2 (11), pp. 190-198. ISSN 1857-0623.
64. LÖWE, H. *Introducere în psihologia învățării la adulți*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1978. 300 p.
65. LUCAS, B., SPENCER, E. *Predarea gândirii creative: dezvoltarea elevilor și studenților care generează idei și gândesc critic*. București: Didactica Publishing House, 2020. 204 p. ISBN 978-606-048-217-8.
66. MACARIE, S. *Pedagogie: Note de curs*. Alba Iulia: Universitatea „1 Decembrie 1918”, 2011.

277 p.

67. MASARI, G. A., SEGHEDEIN, E. *Teoria și practica instruirii și a evaluării*. Iași: Performantica, 2012. 214 p.
68. NEACȘU, I. *Învățarea academică independentă. Ghid metodologic*. București: Ed. Universitară, 2006. 76 p. ISBN 973-737-192-5.
69. NEACȘU, I. *Metode și tehnici de învățare eficientă: Fundamente și practici de succes*. Iași: Polirom, 2015. 320 p. ISBN 978-973-46-5146-7.
70. NEGOVAN, V. *Autonomia în învățarea academică – fundamente și resurse*. București: Curtea Veche, 2004. 263 p. ISBN 973-9467-46-6.
71. PALOȘ, R., SAVA, S., UNGUREANU, D. *Educația adulților. Baze teoretice și repere practice*. Iași: Polirom, 2007. 466 p. ISBN 978-973-46-0673-3.
72. PAVEL, L. C. *Educația părinților ca învățare transformativă*. Teză de doctorat în științe ale educației. Iași: Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, 2016. 327 p.
73. PĂNIȘOARĂ, G. *Psihologia învățării*. Iași: Polirom, 2019. 296 p. ISBN 978-973-46-7700-9.
74. PĂUN, E., POTOLEA, D. *Pedagogie. Fundamentări teoretice și demersuri aplicative*. Iași: Polirom, 2002. 248 p. ISBN 973-681-106-9.
75. POPESCU - NEVEANU, P. *Dicționar de psihologie*. București: Ed. Albatros, 1978. 784 p.
76. POTÂNG, A. Particularitățile psihologice ale învățării la vârsta adultă. În: *Materialele conferinței internaționale „Optimizarea învățământului în contextul societății bazate pe cunoaștere”*. Chișinău: Tipogr. „Print-Caro”, 2012, pp. 421-423. ISBN 978-9975-56-072-6.
77. RACU, I., RACU, Iu. *Psihologia dezvoltării*. Chișinău: UPSC, 2007. 257 p. ISBN 978-9975-821-26-8.
78. **REPEȘCO, G.** Aspecte metodologice ale dezvoltării gândirii independente în contextul învățării transformative. În: *Învățământ superior: tradiții, valori, perspective: Științe Exacte și ale Naturii și Didactica Științelor Exacte și ale Naturii*. Chișinău: UST, 2021, pp. 260-268. ISBN 978-9975-76-361-5.
79. **REPEȘCO, G.** Experiențe de valorificare a învățării transformative în școala superioară modernă. În: *Current Affairs and Perspectives in Psychological Research: International conference of applied psychology*. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2022, pp. 403-408. ISBN 978-9975-159-99-9.
80. **REPEȘCO, G.** Firescul insatisfacției de sine în procesul învățării transformative. În: *Știință, educație, cultură*. Comrat: A&V Poligraf, 2024, pp. 155-159. ISBN 978-9975-83-296-0.
81. **REPEȘCO, G.** Învățarea transformativă - resursă valorică pentru exersarea gândirii independente a formabililor. În: *Acta et commentationes (Științe ale Educației)*. Chișinău:

- Tipografia UST, 2022, nr. 2 (28), pp. 98-106. ISSN 1857-0623.
82. **REPEȘCO, G.** Mecanismele psihice ale gândirii independente. În: *Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice: Psihopedagogie și management educațional*. Chișinău: Tipografia UST, 2021, pp. 259-265. ISBN 978-9975-76-322-6.
83. **REPEȘCO, G.** Pertinența strategiilor de monitorizare a diferitor tipuri de învățare în dezvoltarea gândirii independente la adolescenții din mediul academic. În: *Educația în fața noilor provocări*. Chișinău: UST, 2021, pp. 85-92. ISBN 978-9975-76-373-8.
84. **REPEȘCO, G., GLAVAN, A.** Dimensiuni psihologice ale învățării în etapa tinereții. În: *Univers Pedagogic*. Chișinău: IȘE, 2022, nr. 1(73), pp. 56-60. ISSN 1811-5470.
85. **SAVA, S., PALOȘ, R.** *Educația adulților. Baze teoretice și repere practice*. Ed. a II-a. Iași: Polirom, 2019. 472 p. ISBN 978-973-46-3330-2.
86. **SĂLĂVĂSTRU, D.** *Psihologia educației*. Iași: Polirom, 2004. 288 p. ISBN 973-681-553-6.
87. **SĂLĂVĂSTRU, D.** *Psihologia învățării*. Iași: Polirom, 2009. 232 p. ISBN 978-973-1525-4.
88. **SĂLCEANU, C.** *Psihologia dezvoltării umane*. Craiova: Editura SITECH, 2016. 530 p. ISBN 978-606-11-4604-8.
89. **SIEBERT, H.** *Pedagogie constructivistă*. Iași: Institutul European, 2001. 228 p. ISBN 973-611-197-0.
90. **SINGER, F. M.** *Cogniție și învățare. Note de curs*. Ploiești: Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești, 2014. 114 p.
91. **SÎRBU, I., ȘEVCIUC, M.** Developing students' research skills. Group work perspective: future opportunities for implementation in professional environments. In: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe ale Educației)*. 2024, nr. 9 (179), pp. 75-79. ISSN 1857-2103. DOI: [https://doi.org/10.59295/sum9\(176\)2024_11](https://doi.org/10.59295/sum9(176)2024_11)
92. **ȘCHIOPU, U.** *Dicționar enciclopedic de psihologie*. București: Ed. Babel, 1997. 740 p. ISBN 973-48-1027-8.
93. **ȘCHIOPU, U., VERZA, E.** *Psihologia vârstelor. Ciclurile vieții*. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1997. 508 p. ISBN 973-30-5798-3.
94. **ȘOITU, L., PAVEL, L.C.** Factori care susțin învățarea transformativă intergenerațională la părinți. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe ale Educației)*. 2016, nr. 9 (99), pp. 22-27. ISSN 1857-2103.
95. **TARNOVSCHI, A., RACU, J.** *Psihologia proceselor cognitive*. Note de curs. Chișinău: USM, 2018. 217 p. ISBN 978-9975-71-948-3.
96. **VERZA, E.** *Psihologia generală*. București: Editura Universității din București, 2007. 338 p.

97. VERZA, E., VERZA, F. E. *Psihologia vârstelor*. București: Prohumanitate, 2000. 307 p. ISBN 973-99734-4-2.
98. VINȚANU, N. *Educația universitară*. București: Aramis-Print, 2001. 272 p. ISBN 973-8066-82-4.
99. ZLATE, M. *Fundamentele psihologiei*. Iași: Polirom, 2009. 336 p. ISBN 978-973-46-1520-9.
100. ZLATE, M. *Psihologia mecanismelor cognitive*. Iași: Polirom, 2004. 521 p. ISBN 973-683-278-3.

În limba rusă:

101. АЛЕКСЕЕВ, Н. Проектирование и рефлексивное мышление. В: *Развитие личности*. Москва: Издательство Института психологии РАН, 2002, №2, с. 85-103. ISSN 2308-7443.
102. ВУЛЬФОВ, Б. Учитель: профессиональная духовность. В: *Педагогика*. Москва, 1995, № 2, с. 48-52. ISSN 0869-561X.
103. ДЖЕЙМС, У. *Психология*. Москва: Педагогика, 1991. 368 с. ISBN: 5-7155-0402-3.
104. КУЛЮТКИН, Ю. Н., СУХОБСКАЯ, Г. С. *Личность: внутренний мир и самореализация*. Идеи, концепции, взгляды, сост. Ю.Н. Кулюткин, Г.С. Сухобская. СПб.: Изд-во Тускарора, 1996. 175 с. ISBN 5-89977-015-5.

În limba engleză:

105. **BOTNARI, V., REPEȘCO, G.** Theoretical-praxiological considerations regarding the development of independent thinking in students. In: *New research directions in pedagogy*. Poland: „National Education Commission” University Publishing House in Krakow, 2023, pp. 47-55. ISBN 978-83-80-84-985-3.
106. BOYD, R. D., MYERS, J. B. Transformative education. In: *International Journal of Lifelong Education*, 1988, vol. 7, nr. 4, pp. 261-284.
107. BRON, A., SCHEMMANN, M. *Social Science Theories in Adult Education Research*. Münster: LIT Verlag, 2002. 344 p. ISBN 978-3-8258-5787-5.
108. CHRISTIE, M., CAREY, M., ROBERTSON, A., GRAINGER, P. Putting Transformative Learning Theory into Practice. In: *Australian Journal of Adult Learning*, 2015, vol. 55, nr. 1, pp. 9-30. ISSN 1443-1394.
109. CRANTON, P. Individual differences and transformative learning. In: MEZIROW, J. (eds). *Learning as transformation: Critical perspectives on a theory in progress*. San Francisco: Jossey-Bass, 2000, pp. 181-204. ISBN 0-7879-4845-4.

110. CRANTON, P. *Understanding and promoting transformative learning: a guide for educators of adults*. 2nd ed. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2006. 240 p. ISBN 978-0-7879-7668-2.
111. CRANTON, P., HOGGAN, C. Evaluating Transformative Learning. In: TAYLOR, E. W., CRANTON, P. (eds). *The Handbook of Transformative Learning: Theory, Research, and Practice*. San Francisco: Jossey-Bass, 2012, pp. 520-535. ISBN 978-0470590720.
112. DALOZ, L. A. Transformative learning for the common good. In: MEZIROW, J. (Ed.). *Learning as transformation: Critical perspectives on a theory in progress*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2000, pp. 103-123.
113. DIRKX, J. Engaging emotions in adult learning: A Jungian perspective on emotion and transformative learning. In: TAYLOR, E. W. *Teaching for change: Fostering transformative learning in the classroom*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2006, pp. 15-26.
114. DIRKX, J. M. *Transformative learning and the journey of individuation*. Columbus, OH: ERIC Clearinghouse on Adult, Career, and Vocational Education, 2000. 4 p.
115. FROMM, E. *The Fear of Freedom*. 2nd ed. London: Routledge, 2001. 272 p. ISBN 978-041-5253-888.
116. GILBERT, I. *Independent thinking*. Crown House Publishing, 2013. 224 p. ISBN 9781781350799.
117. GLAVAN, A., REPEȘCO, V., **REPEȘCO, G.** Integrated educational platforms in modern higher education. In: *Didactica Danubiensis*. Galati: Danubius University of Galati, 2023, vol. 3, No. 1, pp. 93-101. ISSN: 2821-4374.
118. GOLDBERG, G. *Mindsets and Moves: Strategies that help readers take charge*. Thousand Oaks, CA: Corwin Literacy, 2015. 240 p. ISBN 978-1506314938.
119. MEZIROW, J. *Learning as transformation: Critical perspectives on a theory in progress*. San Francisco: Jossey-Bass, 2000. 371 p. ISBN 0-7879-4845-4.
120. MEZIROW, J. Learning to think like an adult. In: *Learning as transformation: Critical perspectives on a theory in progress*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2000, pp. 3-33. ISBN 0-7879-4845-4.
121. MEZIROW, J. Understanding transformation theory. In: *Adult Education Quarterly*, 1994, vol. 44, nr. 4, pp. 222-232.
122. MEZIROW, J., TAYLOR, E.W. *Transformative Learning in Practice: Insights from Community, Workplace, and Higher Education*. San Francisco: Jossey-Bass, 2009. 291 p. ISBN 978-0470-25790-6.
123. O'SULLIVAN, Edmund. Bringing a perspective of transformative learning to globalized consumption. In: *International Journal of Consumer Studies*. 2003, vol. 27, nr. 4, pp. 326-330.

ISSN 1470-6423.

124. POTTER, B.A, ESTERN, M.J. *One step ahead: think for yourself, question authority*. Berkeley: Ronin Publishing, 2012. 200 p. ISBN 978-1579511623.
125. PRESLEY, S. Why is independent and critical thinking important? How can we encourage it? In: *Independent Thinking Review*. Oakland: Resources for independent thinking, 1998, vol. 1, nr. 1.
126. SCOTT, Sue. A way of seeing: transformation for a new century. In: FENWICK, T.J., NESBIT, T., SPENCER, B. *Contexts of Adult Education: Canadian Perspectives*. Toronto: Thompson Educational Publishing, Inc., 2006, pp. 153-161. ISBN 978-1-55077-160-2.
127. TARABEIH, M., BOLBOCEANU, A., GONȚA, V. *The Psychology of practical thinking among physicians and nurses*. Monograph. Mauritius: LAP Lambert Academic Publishing, 2020. 228 p. ISBN 978-620-0-50637-5.
128. TAYLOR, E. W. *The theory and practice of transformative learning: A critical review*. Ohio, OH: State University: ERIC Clearinghouse on Adult, Career and Vocational Education. Retrieved from ERIC database, 1998, Nr. 374, 90 p.

Resurse electronice:

129. *Academic dictionaries and Encyclopedias* [online]. 2026 [citat 22.02.2026]. Disponibil: <https://romanian.en-academic.com/>
130. *Are you an independent thinker?* [citat 14.01.2021]. Disponibil: <https://www.aspey.com/blog-posts/2018/8/15/are-you-an-independent-thinker>.
131. *Cadrul de referință al Curriculumului Național*. Chișinău: Ministerul Educației și Cercetării, 2025. 56 p. [citat 29.05.2026]. Disponibil: https://mec.gov.md/sites/default/files/crcn_aprobat.pdf
132. *Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova* [online]. Chișinău: Ministerul Educației și Cercetării [citat 20.10.2025]. Disponibil: <https://mecc.gov.md/ro/content/cadrul-national-al-calificarilor-2>
133. Codul educației al Republicii Moldova: nr. 152 din 17.07.2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr. 319-324, art. 634, pp. 23-45. [citat 04.10.2025]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110112&lang=ro
134. COSTREIE, S. Despre gândirea independentă. In: *Dilema Veche* [online]. 2015 [citat 04.10.2025]. Disponibil: <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/despre-gindirea-independenta-630251.html>
135. DIRKX, J. M. Images, transformative learning and the work of soul. In: *Adult Learning*,

- 2001, vol. 12, nr. 3, pp. 15-16. [citat 07.07.2026]. Disponibil: <https://doi.org/10.1177/104515950101200306>
136. EȚCO, C., FORNEA, Iu. *Psihologie generală*. Suport de curs [online]. Chișinău: USMF „Nicolae Testemițanu”, 2018 [citat 14.09.2020]. Disponibil: <https://library.usmf.md/sites/default/files/2018-10/54.pdf>
137. *Frontal Lobe* [online]. Cleveland Clinic, 2023 [citat 24.09.2025]. Disponibil: <https://my.clevelandclinic.org/health/body/24501-frontal-lobe>
138. Gândirea critică și creativă în contextul sistemului de învățământ din R. Moldova. In: *Monitorul Social* [online]. IDIS „Viitorul” [citat 27.09.2021]. Disponibil: http://www.viitorul.org/files/MONITOR_SOCIAL7%20Gindire%20critica_0.pdf
139. *Google Classroom. Cursul PPCS (2023)* [online]. [citat 05.10.2023]. Disponibil: <https://classroom.google.com/c/NjI2MjU4NTc2MTY3?cjc=5vxx7xt>
140. GUILFORD, J. P. *The Nature of Human Intelligence*. New York: McGraw-Hill, 1967. 538 p. [citat 04.10.2025]. Disponibil: <https://ro.scribd.com/doc/294522173/Gandirea>
141. *Inventarul de personalitate DECAS* [online]. Monitorul Psihologiei, 2024 [citat 25.01.2025]. Disponibil: <https://monitorulpsihologiei.com/decas-inventar-de-personalitate/>
142. LOH, A. Raising independent thinking children. In: *Brainy-Child* [online]. 2012 [citat 20.08.2024]. Disponibil: <http://www.brainy-child.com/articles/independent-thinking-children.shtml>
143. MCLEOD, S. Kolb's Learning Styles and Experiential Learning Cycle. In: *Simply Psychology* [online]. 2017 [citat 28.09.2021]. Disponibil: <https://www.simplypsychology.org/learning-kolb.html>
144. *Merriam-Webster Dictionary* [online]. Merriam-Webster Incorporated, 2026 [citat 31.03.2026]. Disponibil: <https://www.merriam-webster.com/>
145. MEZIROW, J., MARSICK, V. *Education for perspective transformation: Women's reentry programs in community colleges* [online] New York: Columbia University, Center for Adult Education, 1978. 63 p. [citat 08.04.2023]. Disponibil: <https://eric.ed.gov/?id=ED166367>
146. NEGURĂ, I. *Psihologia gândirii*. Note de curs [online]. PsyExcelsior, 2016 [citat 27.03.2026]. Disponibil: <https://psyexcelsior.wordpress.com/wp-content/uploads/2017/02/psihologia-personalitate483c89bii-note-curs.pdf>
147. *OECD Learning Compass 2030. A series of concept notes*. [online]. Paris: OECD Publishing, 2019 [citat 17.10.2025]. Disponibil: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/about/projects/edu/education-2040/1-1-learning-compass/OECD_Learning_Compass_2030_Concept_Note_Series.pdf

148. OLEARY, T. 5 Ways to Develop Independent Thought. În: *PickTheBrain* [online]. 2011 [citat 30.10.2020]. Disponibil: <https://www.pickthebrain.com/blog/5-ways-to-develop-independent-thought/>.
149. *Platforma TeachEdu HUB: Cursul PPCS (2022)* [online]. Chișinău: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. [citat 18.01.2022]. Disponibil: <https://teachedu.md/course/view.php?id=20>
150. *Platforma TeachEdu HUB: Cursul PPCS (2023)* [online]. Chișinău: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. [citat 05.09.2023]. Disponibil: <https://teachedu.md/course/view.php?id=26>.
151. POTTER, B. *How independent thinking are you?* [online]. [citat 30.09.2022]. Disponibil: <http://www.docpotter.com/thifor-test.html>
152. Regulamentul nr. 4/2023 privind cerințe prudențiale pentru băncile de dezvoltare: Art. 51-54. În: *Monitorul Oficial al României* [online]. 2023 [citat 20.09.2025]. Disponibil: <https://www.bidromania.eu/sites/default/files/2025-03/regulamentul-nr-4-2023-privind-cerinte-prudentiale-pentru-bancile-de-dezvoltare.pdf>
153. SANSONE, F., FELICE, F. Flexible Thinking: A New Model for Growth and Innovation Through People. In: *Focus Paper. Centro Studi e Ricerche Tocqueville-Acton* [online]. 2013, nr. 33 [citat 20.05.2026]. Disponibil: <https://tocqueville-acton.com/>
154. *Strategia de dezvoltare „Educația 2030” (pentru anii 2021-2030). Conceptul programului de implementare* [online]. Chișinău: MECC, 2020 [citat 31.01.2024]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/concept_strategie_program_de_implementare_educati_a_2030.pdf
155. *Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”: Notă de concept* [online]. Chișinău: Guvernul Republicii Moldova, 2018 [citat 11.10.2019]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/nota_de_concept_viziunea_snd_2030.pdf.
156. *Strategii de învățare autodirijată* [online]. [citat 13.04.2026]. Disponibil: <https://www.scribub.com/>
157. TAYLOR, E.W., CRANTON, P., STUCKEY, H.L. Transformative Learning Survey. In: *Pennsylvania State University* [online]. 2014 [citat 20.09.2022]. Disponibil: <https://sites.psu.edu/transformativlearning/>
158. TEMPLE, C., STEELE, J. L., MEREDITH, K. S. *Aplicarea tehnicilor de dezvoltare a gândirii critice*. [online]. [citat 21.08.2021]. Disponibil: <http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2016/09/4.pdf>
159. *Three ways to stoke students’ independent thinking* [online]. Learning Without Tears, 2021

- [citat 03.10.2025]. Disponibil: https://www.lwtears.com/blog/three-ways-stoke-students-independent-thinking?srsId=AfmBOorrs8wbObAr2UCz602xiiKKRBnZQ5uzW_PhOI46SqE6uHAIoLNJ.
160. *Time to think* [online]. Thinking Environment Platform, 2026 [citat 22.01.2026]. Disponibil: <https://www.timetothink.com/>.
161. *Transformative learning* [online]. Valamis Hub, 2020 [citat 15.12.2020]. Disponibil: <https://www.valamis.com/hub/transformative-learning>.
162. *Transformative learning theory: importance, examples, and benefits* [online]. [citat 02.07.2026]. Disponibil: <https://agelessgrace.com/transformative-learning-theory-importance-examples-and-benefits/>
163. VOINEA, M. *Rolul învățării transformative în pregătirea specialiștilor din domeniul psihopedagogiei speciale* [online]. [citat 23.09.2025]. Disponibil: https://arced.ro/cered/2015/volum-conferinta/03_W3_M.Voinea_Rolul%20invatarii%20transformative.pdf
164. КАРЕЛИН, А. А. *Большая энциклопедия психологических тестов* [online]. Москва: Эксмо, 2007, с. 51 [citat 08.02.2022]. Disponibil: <https://studfile.net/preview/2261284/page:51/>
165. Мышление. Виды и механизмы. In: *Психология* [online]. 2015 [citat 15.01.2021]. Disponibil: <http://bibliotekar.ru/psihologia-3/47.htm>

ANEXE

Anexa 1. Elementele structurale ale gândirii și relațiile existente (adaptat de autor în baza Modelului propus de M. Golu)

Tabelul A1.1. Elementele structurale ale gândirii și relațiile existente (adaptat de autor în baza Modelului cvadridimensional propus de M. Golu) [50, p. 445]

Bloc structural al gândirii	Semnificație	Componente / Exemple	Descriere detaliată
Blocul operațiilor	Reunește actele mentale automatizate, care stau la baza prelucrării informațiilor și formării structurilor cognitive.	Analiza	Descompunerea unui obiect, fenomen sau concept în părțile sale componente, pentru înțelegerea structurii interne.
		Sinteza	Reconstituirea unui întreg din elementele sale componente.
		Abstractizarea	Identificarea trăsăturilor esențiale și ignorarea celor neesențiale.
		Generalizarea	Extinderea unei trăsături de la un caz particular la o clasă întreagă.
		Compararea	Stabilirea asemănărilor și deosebirilor între obiecte, fenomene sau concepte.
Blocul conținuturilor	Reprezintă materialul informațional asupra căruia se exercită operațiile gândirii.	Noțiuni	Concepte generale care reflectă clase de obiecte și fenomene prin trăsăturile lor esențiale.
		Judecăți	Propoziții prin care se afirmă sau se neagă ceva despre un obiect, fenomen sau relație.
		Raționamente	Structuri logice prin care se ajunge la concluzii noi, pornind de la judecăți anterioare.
Blocul produselor	Reunește rezultatele finale ale activității de gândire, reflectând nivelul de complexitate cognitivă atins.	Concepte	Structuri mentale stabile, rezultate ale prelucrării informației.
		Teorii	Sisteme organizate de concepte și raționamente care explică și anticipează fenomene.
		Soluții la probleme	Produse cognitive aplicabile în contexte concrete.
Blocul relațiilor	Descrie modul de conectare și interacțiune dintre operații, conținuturi și produse, asigurând coerența gândirii.	Operații ↔ Conținuturi	Relațiile dintre aceste elemente asigură dinamica procesului gândirii.
			Operațiile transformă conținuturile, generând produse cognitive.
		Conținuturi ↔ Produse	Conținuturile orientează selecția operațiilor adecvate.
		Produse ↔ Conținuturi	Produsele devin ulterior conținuturi pentru noi acte de gândire.

Anexa 2. Chestionarul „Cât de independent în gândire sunteți?”

(adaptare după chestionarul elaborat de Potter B.) [151]

Acest chestionar permite realizarea unei evaluări rapide al nivelului de gândire independentă. Itemii oferă o imagine de ansamblu asupra aspectelor individuale antrenate în gândirea subiectului.

Instrucțiune: Gândiți-vă la modul în care luați decizii și vă formați opiniile. Ulterior, marcați valabilitatea afirmației folosind o scală de la 1 la 5, unde „1” va fi „foarte rar” și „5” va fi „de obicei”. Răspunsurile nu sunt divizate în corecte sau greșite, importantă fiind exprimarea valorii numerice celei mai apropiate de realitate.

❖ Sinceritate

- ☐ 1. Ascult.
- ☐ 2. Iau în considerație mai multe puncte de vedere.
- ☐ 3. Accept răspunsuri parțiale.
- ☐ 4. Caut explicații alternative.

❖ Gândire critică

- ☐ 5. Definesc problemele de bază.
- ☐ 6. Evit prejudecățile.
- ☐ 7. Opon rezistență apelurilor la emoții.
- ☐ 8. Examinez probele.

❖ Independență

- ☐ 9. Explic punctul meu de vedere.
- ☐ 10. Mă bazez pe propriul discernământ.
- ☐ 11. Am încredere în intuiția mea.
- ☐ 12. Analizez sfaturile experților înainte de a le accepta.

❖ Valori

- ☐ 13. Mă conduc de un cod moral personal.
- ☐ 14. Iau în considerație ceea ce contează cu adevărat pentru mine.
- ☐ 15. Spun adevărul.
- ☐ 16. Fac ceea ce spun că voi face.

❖ Responsabilitate

- ☐ 17. Mă autoîmbunătățesc continuu.
- ☐ 18. Nu-mi cer scuze atunci când acționez prost.
- ☐ 19. Examinez motivația mea.

___ 20. Cântăresc consecințele

❖ *Asertivitate*

___ 21. Spun ceea ce gândesc.

___ 22. Examinez ceea ce văd și aud.

___ 23. Iau poziții divergente.

___ 24. Îmi expun părerea dacă cineva este neadecvat.

❖ *Toleranță religioasă*

___ 25. Respect convingerile religioase ale altora.

___ 26. Fac o interpretare proprie a decretelor religioase.

___ 27. Examinez opiniile religioase diferite de cele proprii.

___ 28. Îmi pun întrebări despre ideile înaintate de propria mea religie.

❖ *Contestarea autorității*

___ 29. Îmi urmez conștiința proprie.

___ 30. Mă expun atunci când autoritățile nu au dreptate.

___ 31. Fac ceea ce este rațional, nu mă supun orbește legii.

___ 32. Sunt sceptic față de ceea ce spun autoritățile.

Interpretarea rezultatelor:

32-64: Alții gândesc pentru dvs.

Sunteți sub presiunile celorlalți pentru că nu cunoașteți ce doriți cu adevărat. Când veți alege ceea ce contează cel mai mult pentru dvs., veți deveni mai puternic. Rezervați-vă timp pentru a analiza ceea ce contează cu adevărat pentru dvs. și pentru modul în care percepeți lucrurile.

65-96: Potențial gânditor independent

Aveți un potențial considerabil de a gândi independent. Exercitați-vă mușchii mentali pentru a vă exprima propria opinie vis-a-vis de diverse situații/probleme. Începeți prin acumularea unei diversități de informații pentru a spori ponderea propriilor argumente pro sau contra.

97-128: Gânditor independent promițător

Abilitățile Dvs. de gândire critică sunt bune. Tindeți să evitați stereotipurile și reușiți să contestați părerea experților și a autorităților. Este important să rețineți importanța aplicării abilităților analitice. Căutați oportunități de a practica zilnic.

129-160: Gânditor independent impresionant

Abilitatea Dvs. de a gândi independent este remarcabilă. Sunteți bun la depistarea înșelăciunilor și eventuala evitare a acestora. Totuși, există riscul să vă complăceți. Fiți mai atent la ipotezele pe care nu le-ați supus unor dubii rezonabile.

Anexa 3. Test pentru determinarea gradului de independență

(traducere și adaptare după testul elaborat de A. Karelin) [164, pp. 403-404]

Scopul testului: determinarea gradului de independență la formabili.

Acest test vă va ajuta să vă determinați capacitatea de a lua decizii responsabile. Sunt oameni atât de indeciși încât încearcă să-și pună problemele pe seama altora. Sperăm că nu faceți parte din această categorie. *Instrucțiuni:* Testul conține 11 întrebări însoțite de 3 variante de răspuns, citiți cu atenție itemii propuși și selectați varianta potrivită pentru Dvs. Acordați punctajul necesar în funcție de varianta selectată: „a” – notați cu 4 p., pentru „b” – 2 p. și pentru „c” – 1 p.

1. După ce ați absolvit școala, cum v-ați hotărât asupra muncii în continuare, a viitoarei profesii?
  - a. ați decis pe cont propriu, urmând pasiunea proprie;
  - b. ați ascultat de părerea părinților, rudelor;
  - c. ați ascultat doar sfaturile prietenilor apropiați.
2. Ce așteptări ați avut când ați debutat în instituția de învățământ la alegerea Dvs.?
  - a. ați fost admis doar cu forțele proprii;
  - b. ați obținut un rezultat favorabil la examenele de admitere;
  - c. ați reușit numai prin cunoștințe/ prieteni.
3. Cum v-ați pregătit pentru examene și cursuri în timpul studiilor?
  - a. ați contat pe suportul dirigintelui;
  - b. ați întrebat uneori profesorii și colegii de clasă;
  - c. ați contat doar pe ajutorul altcuiva.
4. Cum v-ați angajat în câmpul muncii?
  - a. prin repartizare;
  - b. ați folosit în primul rând informațiile/părerile cunoștințelor, persoanelor informate;
  - c. v-ați stabilit datorită conexiunilor/legăturilor.
5. În situații dificile la locul de muncă, cum luați decizii?
  - a. vă bazați doar pe experiența și cunoștințele Dvs.;
  - b. vă consultați uneori cu colegii;
  - c. vă consultați întotdeauna cu colegii și persoanele apropiate.
6. Care a fost alegerea Dvs. înainte de căsătorie/ logodnă?
  - a. Dvs. însuși ați luat decizia finală;
  - b. ați ascultat opinia celor dragi;
  - c. în primul rând, l-ați prezentat rudelor pe potențialul soț, v-ați consultat cu ele.
7. Dacă soțul/soția dumneavoastră se află într-o călătorie de afaceri, sunteți capabil(ă), de

- exemplu, să alegeți locuința, mobilierul și să luați alte decizii importante?
- a. desigur;
  - b. bineînțeles că sunt capabil(ă), dar ar fi bine să amân decizia;
  - c. nu.
8. Cu câtă încăpățănare și dârjenie v-ați susținut părerile în adolescență?
- a. mereu v-ați susținut ferm părerile, din acest motiv chiar ați avut conflicte cu părinții;
  - b. v-ați apărat, dar ați păstrat respectul pentru opinia părinților;
  - c. nu v-ați putea decide singur asupra la nimic.
9. În prezent, cu câtă fermitate vă apărați părerea la serviciu, acasă, cu prietenii?
- a. bineînțeles, vă apărați poziția, indiferent de împrejurări;
  - b. în majoritatea cazurilor - da;
  - c. rareori.
10. Cum vă dezvoltăți în sfera oficială, publică, intelectuală ca personalitate?
- a. vă dedicați întru totul profesiei;
  - b. opinia soțului/soției și a rudelor este foarte importantă pentru Dvs.;
  - c. vă bazați complet pe opinia lor.
11. Dacă observați că soțul (soția) sau cei dragi fac ceva în detrimentul sănătății lor:
- a. îi forțați să se stăpânească;
  - b. îi sugerați cu tact cum trebuie să procedeze;
  - c. încercați să le sugerați cum să procedeze, dar rar vă reușește.

Interpretarea rezultatelor:

30 - 40 de puncte. Sunteți prea independent din toate punctele de vedere. Nu numai că nu tolerați nici o implicare în lucrurile personale, dar nici nu puteți asculta părerea altora. Sunteți sigur că veți putea întotdeauna să evaluați cu acuratețe avantajele și dezavantajele oricărei decizii, dați dovadă de încăpățănare excesivă în atingerea oricărui scop. Amintiți-vă că încrederea în sine este bună doar cu moderație, altfel se transformă într-un dezavantaj.

15 - 29 de puncte. Aveți un caracter puternic, tolerați bine stresul. Sunteți un prieten de încredere. Încrederea în sine și în viitor este justificată. Sunteți independent, dar ascultați mereu părerile celorlalți care vă apreciază pentru asta.

0 - 14 puncte. Sunteți foarte indecis. Atât de mult încât, scuze, dar se limitează la lașitate. Poate de aceea sunteți uneori tratat cu dispreț? De ce nu încercați să fiți mai independent? Desigur, în rațiune. Poate ar fi oportun să o faceți pentru ca nehotărârea pe care o manifestați să nu fie atât de vizibilă pe chipul și în acțiunile Dvs.? Deveniți mai independent și veți dobândi încrederea în sine care vă lipsește atât de mult.

Anexa 4. Chestionar pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente [26]

Scopul chestionarului: determinarea nivelului deținerii gândirii independente a studenților.

Stimați studenți, în vederea cercetării problemei ce vizează dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative, sunteți rugați să răspundeți la întrebările ce urmează.

Instrucțiuni cu privire la completarea chestionarului: Chestionarul dat oferă o evaluare rapidă al nivelului deținerii gândirii independente. Elementele oferă o imagine de ansamblu asupra a ceea ce este implicat în a gândi pentru tine. Gândiți-vă la modul în care luați decizii și vă formați opinii, apoi pentru fiecare afirmație, selectați răspunsul caracteristic pentru dvs. Nu există răspunsuri corecte sau greșite. Răspundeți pur și simplu în modul care descrie cel mai bine cum vă simțiți și vă comportați de obicei. Vă asigurăm că răspunsurile Dvs. sunt confidențiale, de aceea vă rugăm să fiți cât mai sinceri în realizarea experimentului.

Citiți cu atenție fiecare întrebare pentru a putea completa corect și cu exactitate chestionarul. Întrebările chestionarului sunt cu variante de răspuns, unde se solicită încercuirea/selectarea răspunsului pentru care optați Dvs.

Nr. d/o	Itemi	Punctaj acumulat
A. FORMELE ȘI OPERAȚIILE GÂNDIRII		
1.	De obicei, în cazul confruntării cu situații noi se apelează la analiză și sinteză. În atare situații întâlniți dificultăți? Indicați în ce măsură: la operarea cu noțiuni: a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
	la elaborarea judecăților de valoare: a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
	la emiterea raționamentelor inductive și deductive valorificând judecata de valoare: Notă: Raționamentul deductiv - pe baza unor relații stabilite se urmărește obținerea de noi cunoștințe. a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
2.	În ce măsură vă reușește să aplicați varii operații și varii forme a gândirii în	

	același moment? a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
3.	În cazul operării cu noțiuni, judecăți de valoare, raționamente în ce măsură solicitați suportul colegilor sau a cadrului didactic? a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
4.	Indicați în ce moment solicitați ajutor în cazul activizării operațiilor gândirii? a) deloc b) în cazul comparației c) în cazul generalizării și particularizării d) în cazul analizei și sintezei e) în cazul abstractizării și concretizării	5 p. 2 p. 2 p. 1 p. 1 p.
5.	Ce operații ale gândirii vă ajută să detectați erori de noțiuni, judecăți, raționament în argumente și sugestii? Notă: 1. Înlănțuire logică de judecăți, care duce la o concluzie. 2. Operație mintală cu ajutorul căreia din două sau mai multe judecăți se obține o judecată nouă, care decurge logic din primele [34]. a) negarea b) concretizarea logică c) particularizarea d) generalizarea e) abstractizarea f) comparația g) analiza h) sinteza	3 p. 3 p. 3 p. 2 p. 2 p. 2 p. 1 p. 1 p.
6.	Indicați ce tip de raționament utilizați în achiziționarea/ construirea argumentelor și ideilor inovative a) raționamente deductive b) raționamente inductive	3 p. 1 p.
7.	În ce măsură vă reușește să realizați cu ușurință deducții valorice? a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
B. TIPOLOGIA GÂNDIRII		
8.	Care dintre tipurile de gândire indicate mai jos sunt promovate în instituția dvs. de învățământ? a) gândire independentă b) gândire creativă c) gândire inductivă, gândire deductivă și gândire analogică d) gândire reproductivă, gândire productivă și gândire critică e) gândire algoritmică și gândire euristică f) gândire pozitivă și gândire negativă	5 p. 5 p. 5 p. 5 p. 5 p. 3 p.

	g) gândire eficientă și neeficientă h) gândire vigilență sau realistă i) gândire direcțională și gândire nedirecțională j) gândire divergentă și gândire convergentă k) gândire verticală și laterală	3 p. 2 p. 1 p. 1 p. 1 p.
9.	În ce măsură considerați indispensabil pentru educabilii din societatea modernă deținerea tipului de gândire independentă, creativă și critică? a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
C. CALITĂȚILE ȘI PARTICULARITĂȚILE GÂNDIRII		
10.	Atunci când vă confrunțați cu o dilemă dezorientantă ce calități ale gândirii vă ajută să depășiți situația și să identificați soluția pertinentă? a) independența gândirii b) originalitatea gândirii c) spiritul critic d) flexibilitatea gândirii e) rapiditatea gândirii f) profunzimea gândirii g) vastitatea gândirii	5 p. 5 p. 3 p. 2 p. 2 p. 2 p. 1 p.
11.	Stipulați în ce măsură libertatea și independența gândirii este valorică pentru personalitatea dvs.? a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
12.	Cu orice ocazie vă exprimați poziția originală, vă planificați personal orarul în realizarea activităților de autoexprimare? a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
13.	În executarea unor sarcini conform instrucțiunilor vă permiteți să fiți liber în acțiuni și să manifestați independență. a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
14.	În contexte de învățare transformativă care particularități/calități individuale ale gândirii sunt mai semnificative pentru realizarea la nivel înalt a sarcinilor în cazul dvs.? a) independența gândirii b) originalitatea gândirii c) spiritul critic d) profunzimea gândirii	5 p. 5 p. 3 p. 3 p.

	e) flexibilitatea gândirii f) rapiditatea gândirii g) vastitatea gândirii	2 p. 2 p. 1 p.
15.	Cât de mult vă reușește să acționați independent conform propriilor idei, judecați, valori fără a fi influențat de convingerile și experiențele celor din jur? a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
D. EXPERIENȚE DE VALORIFICARE A GÂNDIRII INDEPENDENTE		
16.	Cum procedați de obicei în cazul situațiilor problemă? Ieșiți din zona dumneavoastră de confort și încercați să vedeți problemele ca pe o provocare, adoptând în rezolvarea lor perspective diferite și originale? a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
17.	Atunci când vi se oferă o problemă euristică - creativă cum procedați în rezolvarea acesteia: Notă: Problemă euristică - creativă - se caracterizează printr-un grad mare de ambiguitate. a) încercați să realizați o concretizare logică b) apelați la sinteză c) apelați la comparație d) realizați mai întâi analiza problemei e) amânați rezolvarea pentru mai târziu	5 p. 3 p. 2 p. 2 p. 0 p.
18.	Indicați în ce măsură cadrele didactice încurajează și creează contexte pertinente de manifestare a gândirii independente la formabilii din mediul academic? a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.
19.	Ce acțiuni întreprindeți dvs. personal pentru autodezvoltarea gândirii independente? a) vă implicați în variate activități ce necesită exercitarea gândirii independente. b) apelați la cele mai originale căi în rezolvare a problemelor. c) puneți la îndoială pozițiile colegilor în lipsa argumentelor care certifică faptele respective.	5 p. 2 p. 3 p.
20.	În ce măsură diversitatea contextelor de învățare transformativă vă oferă oportunități de reflecție asupra convingerilor personale și modului de gândire? a) în foarte mare măsură b) în mare măsură c) într-o măsură medie d) în mică măsură e) în foarte mică măsură f) deloc	5 p. 4 p. 3 p. 2 p. 1 p. 0 p.

Numele și prenumele (cod): _____

Facultatea: _____
 Grupa: _____
 Anul de studii: _____

Mulțumim pentru colaborare!

Interpretarea rezultatelor:

Pentru interpretarea rezultatelor este necesar să determinați punctajul acordat pentru fiecare variantă de răspuns selectată și să însumați aceste puncte. În funcție de punctajul total obținut găsiți mai jos semnificația acestuia și nivelul deținerii gândirii independente.

<i>A. Formele și operațiile gândirii</i>											
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k
1.1.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
1.2.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
1.3.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
2.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
3.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
4.	5p.	2p.	2p.	1p.	1p.						
5.	3p.	3p.	3p.	2p.	2p.	2p.	1p.	1p.			
<i>B. Tipologia gândirii</i>											
6.	3p.	1p.									
7.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
8.	5p.	5p.	5p.	5p.	5p.	3p.	3p.	2p.	1p.	1p.	1p.
9.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
10.	5p.	5p.	3p.	2p.	2p.	2p.	1p.				
<i>C. Calitățile și particularitățile gândirii</i>											
11.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
12.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
13.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
14.	5p.	5p.	3p.	3p.	2p.	2p.	1p.				
15.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
<i>D. Experiințe de valorificare a gândirii independente</i>											
16.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
17.	5p.	3p.	2p.	2p.	0p.						
18.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					
19.	5p.	3p.	2p.								
20.	5p.	4p.	3p.	2p.	1p.	0p.					

Niveluri	Punctaj acumulat	Caracteristici
Nivel înalt de gândire independentă	250-339p.>	Persoanele care manifestă un nivel înalt de gândire independentă au adesea foarte mult succes în cunoaștere, deoarece sunt excelenți strategii; logica, funcționalitatea și considerațiile teoretice sunt lumea lor. Sunt dornici de a obține cunoștințe noi și se străduiesc întotdeauna să-și extindă și să-și dezvolte competențele în orice domeniu care este captivant pentru ei. Subiecții care dețin un nivel înalt de gândire independentă sunt persoane analitice cu spirit critic și inițiativă. În mod normal, sunt încrezători în sine și nu se lasă tentați de conflicte și critici. Ei sunt foarte conștienți de propriile forțe și nu au nici o îndoială cu privire la propriile competențe de cunoaștere.
Nivel mediu	150-249p.	Persoanele care dețin un nivel mediu de gândire independentă

de gândire independentă		sunt formabili cu potențial și inițiativă, însă în cazul unor dileme dezorientante au nevoie de mai mult timp și monitorizare pentru identificarea soluției corecte. Dezvoltarea ideilor și viziunilor proprii sunt lucruri importante pentru ei; preferă să fie cât mai flexibili posibil și, în mod special, să poată activa independent. În categoria gânditor independent la nivel mediu se includ persoanele care nu suportă rutina, iar din moment ce consideră că o idee este bună, este mai dificil să-i faci să renunțe la ea; ei urmăresc punerea în aplicare a ideii respective cu obstinație și persistență, depășind deseori opozițiile externe.
Nivel scăzut de gândire independentă	149-50p.<	Persoanele care dețin un nivel scăzut de gândire independentă au nevoie de mai mult timp pentru soluționarea situațiilor dificile. Deseori pot fi ușor influențați și manipulați de cei din jur, acest fapt duce la lipsa unor poziții ferme vis-a-vis de problemele și situațiile cu care se confruntă.

Anexa 5. Datele privind validarea psihometrică a chestionarului pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente prin coeficientul Alfa Cronbach (α)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	45	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	45	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,804	22

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
i1	2,20	,919	45
i2	2,16	1,043	45
i3	1,93	,837	45
i4	3,09	,925	45
i5	1,71	1,079	45
i6	1,67	1,261	45
i7	4,42	2,398	45
i8	2,60	,809	45
i9	3,31	,668	45
i10	14,91	8,599	45
i11	3,82	1,029	45
i12	6,64	4,538	45
i13	4,09	,874	45
i14	3,29	,968	45
i15	3,22	1,085	45
i16	8,64	4,593	45
i17	3,31	,996	45
i18	3,22	1,126	45
i19	2,78	1,396	45
i20	3,71	,944	45
i21	4,38	,936	45
i22	3,51	1,079	45

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
i1	86,42	582,431	,422	,799
i2	86,47	580,664	,403	,799
i3	86,69	584,856	,407	,800
i4	85,53	580,573	,462	,799
i5	86,91	579,628	,408	,799
i6	86,96	580,362	,330	,800
i7	84,20	552,664	,387	,795
i8	86,02	583,340	,461	,800
i9	85,31	588,037	,417	,801
i10	73,71	293,619	,796	,814
i11	84,80	574,073	,545	,796
i12	81,98	458,113	,635	,777
i13	84,53	580,573	,491	,799
i14	85,33	579,591	,461	,798
i15	85,40	575,200	,493	,797
i16	79,98	438,704	,739	,766
i17	85,31	582,128	,393	,800
i18	85,40	575,882	,460	,797
i19	85,84	575,271	,370	,798
i20	84,91	580,446	,454	,799
i21	84,24	577,825	,518	,798
i22	85,11	576,101	,478	,797

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
88,62	602,013	24,536	22

Anexa 6. Chestionar de evaluare a autonomiei personale

(după Monica Albu) [2]

Vi se vor prezenta 36 de afirmații (itemi). Va trebui să apreciați în ce măsură acestea se potrivesc felului în care Dvs. vă comportați de obicei și să notați răspunsurile în foaia de răspuns.

Pentru fiecare afirmație apreciați dacă vi se potrivește foarte puțin, puțin, nici prea mult, nici prea puțin, mult sau foarte mult și notați cu un X în dreptul numărului de ordine al itemului, în coloana corespunzătoare răspunsului ales.

Exemplu:

Afirmațiile din chestionar sunt de următoarea formă:

40. Renunț să port o haină care îmi place, dacă prietenii îmi spun că este demodat.

Apreciați cât de mult vi se potrivește această afirmație. Dacă vi se pare că ea vi se potrivește mult, notați un X în dreptul numărului de ordine al itemului (40) și în coloana corespunzătoare răspunsului mult.

Dacă, din greșeală, ați scris răspunsul în altă linie sau în altă coloană decât ați dorit, încercuiți semnul X greșit și notați răspunsul corect.

Răspunsurile dumneavoastră sunt confidențiale!

Timpul de răspuns nu este limitat.

Materiale necesare pentru chestionare:

Se acordă chestionarul împreună cu foaia de răspuns care conține instrucțiuni pe care le primește subiectul pentru a răspunde la chestionar și itemii chestionarului AP.

Pe foaia de răspuns sunt notate informațiile pe care subiectul trebuie să le completeze pentru a putea fi identificat (numele, data nașterii și data evaluării) și pentru a se putea interpreta răspunsurile sale (sexul). Vârsta se calculează în ani, luni și zile, făcând diferența între data evaluării și data nașterii, apoi se reține doar numărul de ani (care reprezintă vârsta în ani împliniți la data evaluării).

Foaia de răspuns conține un tabel în care subiectul notează răspunsurile sale la itemi.

Chestionarul AP poate fi administrat individual sau colectiv. Subiectul primește chestionarul împreună cu o foaie de răspuns și cu un instrument de scris.

1. Prima etapă a administrării chestionarului constă în completarea corectă a datelor biografice cuprinse în Foaia de răspuns (numele, prenumele, data nașterii, data evaluării și sexul). Persoanele cu dificultăți vor fi ajutate la completarea acestor informații.
2. Cea de-a doua etapă constă în parcurgerea chestionarului. Persoana care administrează chestionarul îl invită pe subiect să citească instrucțiunile de completare a răspunsurilor prezente în chestionar. Dacă subiectul nu a înțeles sau are întrebări, i se citesc acele părți din

instrucțiunile de completare a răspunsurilor care îi aduc explicațiile necesare.

În cazul administrării colective a chestionarului sau al persoanelor care au dificultăți la citire, instrucțiunile de completare a răspunsurilor se citesc de către persoana care administrează chestionarul.

Răspundeți la fiecare item propus!

1. Familia și prietenii apropiați sunt cei care au o mare influență asupra felului în care aleg între bine și rău.
2. Procedez cum cred eu că este mai bine, fără a ține cont de părerea celorlalți.
3. Îmi exprim sentimentele, chiar dacă cei din jurul meu nu îndrăznesc sau nu vor să și le exprime.
4. Dacă punctul meu de vedere este diferit de cel al majorității, înclin să cred că ceilalți au dreptate.
5. Îmi place să iau decizii singur, fără a depinde de ceilalți.
6. Îmi exprim fără ezitare sentimentele, chiar dacă ceilalți nu sunt de acord cu acestea.
7. Îmi susțin principiile în orice situație.
8. Nu îmi schimb convingerile personale doar pentru că marea majoritate a celor din jur cred altceva decât ceea ce cred eu.
9. Atunci când trebuie să iau o hotărâre, mă consult cu cei apropiați, dar în final eu iau decizia.
10. Fac ce vreau, fără a ține cont de părerile celor din jur.
11. Țin la convingerile mele, chiar dacă prietenii mei le consideră demodate.
12. Când nu sunt sigur de ceea ce simt, exprim și eu sentimentele pe care le manifestă cei din jur.
13. Am nevoie de cineva care să mă ghideze în alegerile pe care trebuie să le fac.
14. Îmi este greu să continui să fac un anumit lucru dacă nu mi se spune pe parcurs că îl fac bine.
15. Îmi exprim emoțiile doar după ce am văzut care au fost reacțiile celor din jur.
16. Lupt pentru drepturile mele dacă acestea au fost încălcate.
17. În acțiunile mele nu mă las influențat de deciziile și părerile celorlalți.
18. Analizez critic informațiile noi.
19. Când ceilalți au alte trăiri decât mine, prefer să nu-mi exprim sentimentele.
20. Am încredere că pot realiza ce îmi propun.
21. Nu-mi schimb principiile de viață decât dacă eu cred că nu sunt bune.
22. Nu întâmpin dificultăți în exprimarea sentimentelor și emoțiilor față de persoane și situații.
23. Îmi formez opiniile fără a mă lăsa influențat de părerile celorlalți.
24. Îmi mobilizez toate forțele pentru a duce la îndeplinire deciziile pe care le-am luat, fără a conta pe ceilalți.
25. Nu renunț la obiceiurile mele, chiar dacă îi supăr pe ceilalți.

26. Cred în capacitatea mea de a lua decizii cu privire la propria persoană.
27. Nu mă deranjează să am alte principii de viață decât prietenii mei.
28. Nu renunț la ideile mele, chiar dacă ceilalți nu sunt de acord cu ele.
29. Chiar dacă sunt conștient de sentimentele mele îmi este foarte greu să le exprim în fața altora.
30. Acționez conform planurilor și deciziilor personale.
31. Când îmi propun să fac ceva, duc treaba până la capăt, indiferent de consecințe.
32. Renunț să fac un lucru dificil dacă nu mă ajută nimeni.
33. Îmi cunosc calitățile și defectele.
34. Dacă cineva reușește să mă convingă, sunt gata să renunț la principiile mele.
35. În situații conflictuale, prefer să nu-mi exprim sentimentele.
36. Nu acționez cum îmi doresc, de teamă că-i supăr pe ceilalți.

Foaie de răspuns

Nume, prenume _____, sexul _____

Data, luna, anul nașterii _____ data, luna, anul evaluării _____

FP – foarte puțin;

P – puțin;

N – nici prea mult, nici prea puțin;

M – mult;

FM – foarte mult.

Nr. item	FP (1p)	P (2p)	N (3p)	M (4p)	FM (5p)	Nr. item	FP (1p)	P (2p)	N (3p)	M (4p)	FM (5p)
1.						19.					
2.						20.					
3.						21.					
4.						22.					
5.						23.					
6.						24.					
7.						25.					
8.						26.					
9.						27.					
10.						28.					
11.						29.					
12.						30.					
13.						31.					
14.						32.					
15.						33.					
16.						34.					
17.						35.					
18.						36.					

Scoruri: Scala Autonomie valorică: ____

Scala Autonomie comportamentală: ____

Scala Autonomie cognitivă: ____

Scala Autonomie emoțională: ____

Chestionarul AP: ____

Grila de cotare a chestionarului de evaluare a AP

Modul de cotare:

D = cotare directă:

1= „foarte puțin”; (1,3,2,5,4)

2= „puțin”;

3= „nici prea mult, nici prea puțin”;

4= „mult”;

5= „foarte mult”.

I = cotare inversă:

5= „foarte puțin”;

4= „puțin”;

3= „nici prea mult, nici prea puțin”;

2= „mult”;

1= „foarte mult”

Nr. item	Cotare	Scala			
		Autonomie cognitivă	Autonomie comportamentală	Autonomie emoțională	Autonomie valorică
1.	I				X
2.	D		X		
3.	D			X	
4.	I	X			
5.	D	X			
6.	D			X	
7.	D				X
8.	D				X
9.	D	X			
10.	D		X		
11.	D				X
12.	I			X	
13.	I	X			
14.	I		X		
15.	I			X	
16.	D		X		
17.	D		X		
18.	D	X			
19.	I			X	
20.	D	X			
21.	D				X
22.	D			X	
23.	D	X			
24.	D		X		
25.	D		X		
26.	D	X			
27.	D				X
28.	D				X
29.	I			X	
30.	D		X		
31.	D		X		
32.	I		X		
33.	D	X			
34.	I				X
35.	I			X	
36.	I		X		

Interpretarea scorurilor la Chestionarul de evaluare a autonomiei personale oferit de autorul instrumentului. Semnificația rezultatelor brute obținute per ansamblu ori pe scale specifice se stabilește prin convertirea acestora în cote T, utilizând formula: $T = 50 + 10 \frac{x-m}{\sigma}$ unde T reprezintă cota standardizată asociată scorului brut x , iar m și σ indică media și abaterea standard de referință pentru categoria demografică respectivă, determinată de gen și vârstă. Valorile cotei T sub pragul de 40 corespund nivelului scăzut, intervalul 40-60 delimitează nivelul mediu, iar scorurile ce depășesc 60 indică nivelul înalt. Mediile și abaterile standard aferente fiecărei scale și instrumentului integral sunt sistematizate în tabelele următoare:

Tabelul A6.1. Compararea mediilor scorurilor scalei autonomie valorică între femei și bărbați pe categorii de vârstă

Grupa de vârstă (în ani)	Bărbați			Femei			t	g. l.	p
	N	m	σ	N	m	σ			
15	62	26,13	3,45	57	26,65	4,54	0,707	117	0,481
16-17	329	27,00	4,38	337	27,72	4,76	2,026	662	0,043
18-20	222	27,75	4,52	329	28,72	4,18	2,582	549	0,010
21-25	144	27,82	3,90	290	29,00	4,22	2,820	432	0,005
26-35	185	28,66	4,32	385	29,57	4,35	2,337	568	0,020
36-45	158	27,30	4,39	253	28,61	4,14	3,059	409	0,002
46-55	136	26,85	4,46	134	27,99	4,25	3,136	268	0,034
56-65	40	26,85	3,72	112	27,38	4,55	0,666	150	0,506

Tabelul A6.2. Compararea mediilor scorurilor scalei autonomie comportamentală între femei și bărbați pe categorii de vârstă

Grupa de vârstă (în ani)	Bărbați			Femei			t	g. l.	p
	N	m	σ	N	m	σ			
15	62	35,66	4,61	57	35,11	4,94	0,635	117	0,526
16-17	329	37,58	5,75	337	37,09	5,61	1,116	664	0,265
18-20	222	37,74	5,89	329	37,69	5,64	0,092	549	0,927
21-25	144	37,53	4,82	290	38,27	5,01	1,462	432	0,144
26-35	185	39,34	5,04	385	38,91	5,25	0,936	568	0,350
36-45	158	38,13	5,16	253	38,61	5,22	0,922	409	0,357
46-55	136	38,08	4,78	134	39,11	4,92	1,746	268	0,082
56-65	40	38,3	5,16	112	37,76	5,11	0,282	150	0,778

Tabelul A6.3. Compararea mediilor scorurilor scalei autonomie cognitivă între femei și bărbați pe categorii de vârstă

Grupa de vârstă (în ani)	Bărbați			Femei			t	g. l.	p
	N	m	σ	N	m	σ			
15	62	31,29	4,07	57	31,81	4,55	0,654	117	0,514
16-17	329	32,81	4,84	337	33,07	5,04	0,702	664	0,483
18-20	222	33,02	4,63	329	33,82	4,91	1,931	549	0,054
21-25	144	32,88	4,48	290	34,72	4,10	4,285	432	0,000
26-35	185	34,51	4,29	385	34,62	4,04	0,306	568	0,760
36-45	158	33,58	4,34	253	34,59	4,15	2,358	409	0,019
46-55	136	34,00	4,10	134	34,92	3,94	1,876	268	0,062
56-65	40	33,25	4,25	112	33,16	3,90	0,121	150	0,904

Tabelul A6.4. Compararea mediilor scorurilor scalei autonomie emoțională între femei și bărbați pe categorii de vârstă

	Bărbați			Femei			t	g. l.	p

Grupa de vârstă (în ani)	N	m	σ	N	m	σ			
15	62	24,23	3,51	57	25,37	4,14	1,628	117	0,106
16-17	329	25,36	4,30	337	26,32	5,23	2,581	646	0,010
18-20	222	25,70	4,23	329	26,46	5,37	1,855	536	0,064
21-25	144	26,10	3,70	290	27,79	4,66	4,090	350	0,000
26-35	185	27,29	4,45	385	26,85	4,89	1,023	568	0,307
36-45	158	26,34	3,61	253	26,32	3,87	0,050	409	0,960
46-55	136	25,46	3,32	134	26,28	4,35	1,740	249	0,083
56-65	40	25,85	3,30	112	26,70	3,96	1,208	150	0,229

Tabelul A6.5. Compararea mediilor scorurilor la Chestionarul AP între femei și bărbați pe intervale de vârstă

Grupa de vârstă (în ani)	Bărbați			Femei			t	g. l.	p
	N	m	σ	N	m	σ			
15	62	117,31	10,45	57	118,93	12,09	0,785	117	0,434
16-17	329	122,75	13,82	337	124,20	15,77	1,264	656	0,207
18-20	222	124,20	15,19	329	126,69	15,59	1,859	549	0,064
21-25	144	124,33	12,56	290	129,79	13,70	4,012	432	0,000
26-35	185	129,79	14,36	385	129,95	14,41	0,117	568	0,907
36-45	158	125,34	13,45	253	128,13	13,41	2,051	409	0,041
46-55	136	124,40	12,26	134	128,30	12,74	2,564	268	0,011
56-65	40	123,98	12,11	112	125,00	13,12	0,432	150	0,666

Tabelul A6.6. Limitele scorurilor scalei autonomie valorică între femei și bărbați pe categorii de vârstă

Scala autonomie valorică						
Grupa de vârstă (în ani)			Bărbați		Femei	
			Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T
15	Limita superioară a scorurilor	„mici”	22	38,03	22	39,76
		„mari”	30	61,22	32	61,78
16-17	Limita superioară a scorurilor	„mici”	22	38,58	22	37,98
		„mari”	32	61,42	33	61,09
18-20	Limita superioară a scorurilor	„mici”	23	39,49	24	38,71
		„mari”	33	61,62	33	60,24
21-25	Limita superioară a scorurilor	„mici”	23	37,64	24	38,15
		„mari”	32	60,72	34	61,85
26-35	Limita superioară a scorurilor	„mici”	24	39,21	25	39,49
		„mari”	33	60,05	34	60,18
36-45	Limita superioară a scorurilor	„mici”	22	37,93	24	38,86
		„mari”	32	60,71	33	60,60
46-55	Limita superioară a scorurilor	„mici”	22	39,12	23	38,26
		„mari”	32	61,55	33	61,79
56-65	Limita superioară a scorurilor	„mici”	13	39,65	22	38,18
		„mari”	31	61,16	32	60,15

Tabelul A6.7. Limitele scorurilor scalei autonomie comportamentală între femei și bărbați pe categorii de vârstă

Scala autonomie comportamentală						
Grupa de vârstă (în ani)			Bărbați		Femei	
			Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T
15	Limita superioară a scorurilor	„mici”	31	39,89	30	39,66
		„mari”	41	61,58	41	61,92
16-17	Limita superioară a scorurilor	„mici”	31	38,56	31	39,14
		„mari”	44	61,17	43	60,53
18-20	Limita superioară a scorurilor	„mici”	31	38,56	32	39,91
		„mari”	44	60,63	44	61,19
21-25	Limita superioară a scorurilor	„mici”	32	38,53	33	39,48
		„mari”	43	61,35	44	61,44
26-35	Limita superioară a scorurilor	„mici”	34	39,40	33	38,74
		„mari”	45	61,23	45	61,60
36-45	Limita superioară a scorurilor	„mici”	32	38,12	33	39,25
		„mari”	44	61,38	44	60,33
46-55	Limita superioară a scorurilor	„mici”	33	39,37	34	39,61
		„mari”	43	60,29	45	61,97
56-65	Limita superioară a scorurilor	„mici”	32	38,31	32	38,73
		„mari”	44	61,57	43	60,25

Tabelul A6.8. Limitele scorurilor scalei autonomie cognitivă între femei și bărbați pe categorii de vârstă

Scala autonomie cognitivă						
Grupa de vârstă (în ani)			Bărbați		Femei	
			Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T
15	Limita superioară a scorurilor	„mici”	27	39,46	27	39,43
		„mari”	36	61,57	37	61,41
16-17	Limita superioară a scorurilor	„mici”	27	38,00	28	39,94
		„mari”	38	60,72	39	61,77
18-20	Limita superioară a scorurilor	„mici”	28	39,16	28	38,15
		„mari”	38	60,76	39	60,55
21-25	Limita superioară a scorurilor	„mici”	28	39,11	30	38,49
		„mari”	38	61,43	39	60,44
26-35	Limita superioară a scorurilor	„mici”	30	39,49	30	38,56
		„mari”	39	60,47	39	60,84
36-45	Limita superioară a scorurilor	„mici”	29	39,45	30	38,94
		„mari”	38	60,18	39	60,63
46-55	Limita superioară a scorurilor	„mici”	29	37,80	30	37,51
		„mari”	39	62,20	39	60,36
56-65	Limita superioară a scorurilor	„mici”	28	37,65	29	39,33
		„mari”	38	61,18	38	62,41

Tabelul A6.9. Limitele scorurilor scalei autonomie emoțională între femei și bărbați pe categorii de vârstă

Scala autonomie emoțională						
Grupa de vârstă (în ani)			Bărbați		Femei	
			Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T
15	Limita superioară a scorurilor	„mici”	20	37,95	21	39,44
		„mari”	28	60,74	30	61,18
16-17	Limita superioară a scorurilor	„mici”	21	39,86	21	39,83
		„mari”	30	60,74	32	60,86
18-20	Limita superioară a scorurilor	„mici”	21	38,89	21	39,83
		„mari”	30	60,17	32	60,32
21-25	Limita superioară a scorurilor	„mici”	22	38,92	23	39,72
		„mari”	30	60,54	33	61,18
26-35	Limita superioară a scorurilor	„mici”	22	38,11	21	38,04
		„mari”	32	60,54	32	60,53
36-45	Limita superioară a scorurilor	„mici”	22	37,98	22	38,84
		„mari”	30	60,14	31	62,09
46-55	Limita superioară a scorurilor	„mici”	22	39,58	21	37,86
		„mari”	29	60,66	31	60,85
56-65	Limita superioară a scorurilor	„mici”	22	38,33	22	38,13
		„mari”	30	62,58	31	60,86

Tabelul A6.10. Limitele scorurilor Chestionarului AP între femei și bărbați pe categorii de vârstă

Chestionarul AP						
Grupa de vârstă (în ani)			Bărbați		Femei	
			Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T
15	Limita superioară a scorurilor	„mici”	106	39,18	106	39,31
		„mari”	128	60,23	132	60,81
16-17	Limita superioară a scorurilor	„mici”	108	39,33	108	39,73
		„mari”	137	60,31	140	60,02
18-20	Limita superioară a scorurilor	„mici”	109	39,99	111	39,94
		„mari”	140	60,40	143	60,46
21-25	Limita superioară a scorurilor	„mici”	111	39,39	116	39,93
		„mari”	137	60,09	144	60,37
26-35	Limita superioară a scorurilor	„mici”	115	39,70	115	39,63
		„mari”	145	60,59	145	60,44
36-45	Limita superioară a scorurilor	„mici”	111	39,34	114	39,46
		„mari”	139	60,16	142	60,34
46-55	Limita superioară a scorurilor	„mici”	112	39,89	115	39,56
		„mari”	137	60,28	142	60,75
56-65	Limita superioară a scorurilor	„mici”	111	39,28	111	39,33
		„mari”	137	60,75	139	60,67

❖ *Utilizarea cotelor T:*

Cotele T servesc la interpretarea scorurilor subiectului la scalele chestionarului AP și la întregul chestionar, prin raportarea acestora la rezultatele obținute de persoanele aparținând eșantionului extras din populația din care subiectul face parte (având în vedere sexul și vârsta sa).

Dacă un subiect are pentru întregul chestionar o cotă T „mare” sau „mică” se vor analiza cotele T ale scalelor, pentru a identifica dimensiunile care constituie cauza acestor valori.

Este utilă examinarea cotelor T ale scalelor și atunci când cota T a întregului chestionar este medie, pentru a identifica un eventual „dezechilibru” între dimensiunile autonomiei.

De exemplu: pentru o fată de 20 de ani, care a obținut scorurile:

- 25 la scala autonomie valorică;
- 36 la scala autonomie comportamentală;
- 28 la scala autonomie cognitivă;
- 18 la scala autonomie emoțională.

În final, are 107 puncte la întregul chestionar AP, se citesc cotele T corespunzătoare din tabelele construite pentru grupa de vârstă 18-20 ani vom compara rezultatele obținute cu scorurile prezentate în tabelele anterior prezentate).

Conform tabelelor de mai sus, sunt considerate scoruri „mici”, pentru femeile cu vârsta cuprinsă între 18 și 20 de ani:

- la întregul chestionar AP: scorurile cel mult egale cu 111 (≤ 111);
- la scala autonomie valorică: scorurile cel mult egale cu 24 (≤ 24);
- la scala autonomie comportamentală: scorurile cel mult egale cu 32 (≤ 32);
- la scala autonomie cognitivă: scorurile cel mult egale cu 28 (≤ 28);
- la scala autonomie emoțională: scorurile cel mult egale cu 21 (≤ 21) [2].

Tabelul A6.11. Interpretările scorurilor „mici” și „mari” la scalele Chestionarului AP

Scala	Scoruri „mici”	Scoruri „mari”
<i>Autonomie valorică</i>	Se lasă influențat de familie și prieteni atunci când își constituie principiile; renunță la propriile convingeri atunci când ceilalți nu sunt de acord cu ele sau alte idei.	Nu renunță la propriile convingeri și principii doar pentru că acestea sunt diferite de cele ale altora sau pentru că cei din jur nu sunt de acord cu ele.
<i>Autonomie comportamentală</i>	Acționează așa cum îi dictează alții sau cum cred că ar dori ceilalți; are nevoie de încurajări parcurs acțiunilor sale; abandonează efectuarea sarcinilor dificile dacă nu este ajutat.	Acționează conform propriilor decizii, fără a ține cont de opiniile altora; nu abandonează executarea unei sarcini dacă întâmpină dificultăți; se străduiește să se descurce singur.
<i>Autonomie cognitivă</i>	Are nevoie de ajutorul altora atunci când trebuie să ia decizii; nu are încredere în capacitățile proprii; se lasă influențat de părerea celorlalți.	Are capacitatea de a luat singur decizii; analizează critic informațiile primite; își formează opinii fără a se lăsa influențat de cei din jur; se poate autoevalua.

<i>Autonomie emoțională</i>	Evită să își exprime sentimentele atunci când acestea sunt diferite de cele ale altora sau când nu știe ce trăiri au ceilalți.	Nu are rețineri în a-și exprima sentimentele chiar dacă acestea nu sunt împărtășite de cei din jur.

Scorul real al unei persoane la un test este media scorurilor pe care le-ar obține persoana respectivă dacă i s-ar administra testul de o infinitate de ori, în condiții diferite. El este interpretat ca fiind scorul pe care l-ar obține subiectul dacă testul ar fi perfect și ar fi administrat în condiții ideale.

❖ *Valori extreme și „dezechilibre”*

Se consideră că un scor la chestionarul AP sau la una dintre scalele sale este mic, dacă îi corespunde o cotă T mai mică decât 40, este mare, atunci când cota T corespunzătoare este mai mare decât 60 și este mediu, în celelalte situații.

O persoană prezintă un „dezechilibru” între nivelurile componentelor autonomiei personale, dacă dintre cele patru scoruri ale scalelor cel puțin unul este mic și cel puțin unul este mare. Aceste „dezechilibre” nu constituie un fenomen izolat. Ele sunt mai frecvente la tinerii de ambele sexe în vârstă de 15 ani și sunt mai rare la băieții din grupa de vârstă 18-20 de ani. La celelalte grupe de vârstă, în general, între un sfert și o treime dintre persoane prezintă „dezechilibru”. Procentul persoanelor care au „dezechilibru” între nivelurile componentelor autonomiei personale nu diferă semnificativ între sexe, decât la grupele de vârstă 16-17 ani (când „dezechilibrele” sunt mai frecvente la băieți) și 18-20 de ani (când „dezechilibrele” sunt mai frecvente la fete).

Concluzii deduse de autor despre valoarea Chestionarul AP:

Chestionarul AP măsoară patru dimensiuni ale autonomiei personale: autonomia cognitivă, autonomia comportamentală, autonomia emoțională și autonomia valorică. El poate fi folosit pentru diagnosticarea personalității, scalele sale având o bună validitate relativă la construct și o consistență internă ridicată. Nu au fost efectuate studii de validare pentru utilizarea chestionarului AP în scop de predicție. Acest instrument a fost etalonat pe o populație non-clinică, formată din persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 65 de ani. Etaloanele construite, pe sexe și pe opt grupe de vârstă (15 ani, 16-17 ani, 18-20 de ani, 21-25 de ani, 26-35 de ani, 36-45 de ani, 46-55 de ani și 56- 65 de ani), permit transformarea scorurilor brute ale scalelor în cote T.

Sunt propuse interpretări ale scorurilor „mari” și ale scorurilor „mici” (cărora le corespund cote T mai mari decât 60, respectiv, mai mici decât 40). Atunci când un subiect are la întregul chestionar o cotă T „mare” sau „mică” se vor analiza cotele T ale scalelor, pentru a determina care dintre dimensiuni constituie cauza acestor valori. Este utilă examinarea cotelor T ale scalelor și atunci când cota T a întregului chestionar este medie, pentru a identifica un eventual „dezechilibru” între dimensiunile autonomiei [2].

Anexa 7. Chestionar axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă

Scopul chestionarului: determinarea nivelului de implicare a formabililor în tipul de învățare transformativă.

Stimați studenți, în vederea cercetării problemei ce vizează dezvoltarea gândirii independente în contextul învățării transformative, sunteți rugați să răspundeți la următoarele întrebări.

Instrucțiuni: Citiți cu atenție fiecare întrebare. Alegeți prin bifare (✓) varianta de răspuns care vă caracterizează cel mai bine pe o scală cu cinci niveluri (1 - deloc, 2 - foarte puțin; 3 - puțin; 4 - mult; 5 - foarte mult).

Vă mulțumim anticipat pentru implicare!

Nr. d/o	Întrebări	5. Foarte mult	4. Mult	3. Puțin	2. Foarte puțin	1. Deloc
A. Locul învățării transformative printre alte tipuri de învățare						
1.	Cât de mult variați strategiile aplicate în funcție de tipul și contextul învățării?					
2.	Indicați frecvența propulsării Dvs. în următoarele tipuri de învățare: • învățarea autodirijată • învățarea transformativă • învățarea independentă • învățarea experiențială • învățare creatoare • învățarea socială					
3.	Specificați în ce măsură cadrele didactice în procesul de predare-învățare fac apel la tipurile de învățare anterior indicate și creează situații de învățare transformativă?					
4.	În ce măsură apreciați importanța învățării transformative în realizarea sarcinilor pentru activitate independentă?					
5.	În opinia Dvs. combinarea mai multor tipuri de învățare: învățarea transformativă, învățarea autodirijată, învățarea experiențială, învățarea independentă, învățarea creatoare ar putea maximaliza experiența și rezultativitatea procesului de învățare?					
B. Cunoașterea esenței învățării transformative						
6.	Indicați în ce măsură sunteți informați despre esența și rolul învățării transformative promovate de către J. Mezirow.					
7.	Stipulați în ce măsură învățarea transformativă reprezintă o resursă imperioasă pentru dezvoltarea proceselor psihice cognitive superioare.					
8.	Considerați că aveți nevoie de suport în organizarea spațiului, gestionarea timpului și autoorganizarea propriului traseu în parcurgerea fazelor învățării transformative?					

9.	În ce măsură considerați că parcurgerea cu succes a fazelor învățării transformative induc subiectul în situația de a se transforma și a reproduce un produs nou și original?					
10.	Considerați că punerea în aplicare a învățării transformative oferă potențial de creștere personală și profesională prin exercitarea propriilor competențe?					
C. Experiențe de valorificare a învățării transformative						
11.	În ce măsură reușiți să vă automotivați pentru implicarea activă în procesul de învățare transformativă?					
12.	În ce măsură propulsarea Dvs. în situații de învățare transformativă stimulează, dar și solicită metacogniție?					
13.	Specificați în ce măsură valorificarea învățării transformative provoacă schimbarea perspectivelor și modului de gândire, precum și perceperea în mod diferit a funcționalității evenimentelor.					
14.	Noile experiențe vă fac să vă gândiți mai mult la certitudinea convingerilor proprii și vă fac să înțelegeți experiențele anterioare într-un mod diferit?					
15.	Solicitați ajutor de la profesori și semeni atunci când treceți printr-o experiență dificilă?					
D. Efecte ale învățării transformative						
16.	Considerați că învățarea transformativă provoacă efecte scontate ale procesului de învățare independentă?					
17.	Utilizarea învățării transformative în activitățile didactice determină efecte formative în plan cognitiv, socio-relațional și afectiv?					
18.	Experimentarea directă și reflecția critică asupra unor situații concrete din viață conduc la „transformarea” atitudinilor și comportamentului Dvs.?					
19.	Apreciați în ce măsură efectele învățării transformative reușite să acopere indicatorii actuali de calitate?					
20.	Indicați în ce măsură utilizarea efectivă a învățării transformative are efecte substanțiale în schimbarea cadrelor de referință individuale, a modului de gândire și a capacității de a percepe subtilitatea lucrurilor, coordonatele cărora determină deciziile și acțiunile Dvs. în luarea deciziilor pertinente.					
E. Deschiderea față de schimbare						
21.	Autorefecția vă face să revizuiți unele dintre ipotezele pentru care optați anterior?					
22.	Îi provocați pe ceilalți să devină conștienți de puterea deciziilor și posibilitatea de a evolua continuu?					
23.	Manifestați inteligență emoțională în cazul unui eșec sau a unor nereușite?					
24.	Atunci când convingerile și atitudinile personale se schimbă, în comportamentul Dvs. la fel survin anumite schimbări/transformatări?					
25.	Acceptați punctele de vedere ale colegilor chiar dacă le contrazic pe ale Dvs. sau la prima vedere par banale?					

Numele și prenumele (cod): _____

Facultatea: _____

Grupa: _____

Anul de studii: _____

Cotarea și interpretarea rezultatelor: Acordați punctajul corespunzător în funcție de răspunsul selectat: foarte mult – 5 p.; mult – 4 p.; puțin – 3 p.; foarte puțin – 2 p.; deloc – 1 p. Adunați suma răspunsurilor, apoi determinați nivelul și semnificația punctajului obținut în tabelul ce urmează:

Niveluri	Criterii	Caracteristici
Nivel înalt 125 – 80 p.	A. Locul învățării transformative printre alte tipuri de învățare	Sunteți o persoană destul de pragmatică, care plasează pe bună dreptate în top valoarea ÎT. Considerați că învățarea transformativă are efecte substanțiale în schimbarea cadrelor de referință individuale, a modului de gândire și a capacității de a percepe subtilitatea lucrurilor, coordonatele cărora determină acțiunile Dvs. în luarea deciziilor pertinente.
	B. Cunoașterea esenței învățării transformative	Sunteți un formabil ce cunoaște esența și fazele ÎT. Aveți nevoie de stimuli extrem de intensi pentru a abandona activitățile care vă captivează sau care sunt în proces de realizare.
	C. Experiențe de valorificare a învățării transformative	Sunteți persoana care eventual deține atare experiențe și vă puteți implica plenar în situații de ÎT. Vă preocupă rezolvarea dilemelor și situațiilor - problemă, reușiți să propuneți mereu soluții inovative și manifestați creativitate, independență, spirit critic în gândire și acțiuni.
	D. Efecte ale învățării transformative	Sunteți un formabil ce conștientizează valoarea ÎT în obținerea performanțelor profesionale și asigurarea progresului personal. Apreciați pozitiv efectele ÎT și vă implicați plenar în procesul de transformare și schimbare a propriului traseu de învățare.
	E. Deschiderea față de schimbare	Sunteți o persoană care consideră că efectul transformării se obține doar prin procesul de transformare: prin ÎT se transformă profesional și personal – formabilul. Sunteți captivat(ă) de lucruri noi, deschis(ă) spre schimbări și transformări, acest lucru reprezintă un atu în parcurgerea cu succes a fazelor învățării transformative și producerea schimbărilor scontate.
Nivel mediu 79 – 50 p.	A. Locul învățării transformative printre alte tipuri de învățare	Sunteți o persoană care apreciază valoare ÎT și considerați oportună organizarea variilor contexte de învățare transformativă. Manifestați interes sporit și față de alte tipuri de învățare care au tangență cu tipul de ÎT.
	B. Cunoașterea esenței învățării transformative	Comprehensiunea esenței ÎT reprezintă un deziderat important pentru Dvs., de aceea sunteți deseori în proces de explorare și căutare a informațiilor noi cu referire la importanța și aplicabilitatea fazelor ÎT.
	C. Experiențe de valorificare a învățării transformative	Considerați că este nevoie de crearea unor situații de polemică constructivă și o serie de mecanisme concrete pentru a schimba direcția și viteza cu care evoluează lucrurile. Chiar dacă apar divergențe la capitolul valori, convingeri și atitudini proprii față de anumite lucruri și evenimente, în situațiile contradictorii posedați abilități de comunicare eficiente în situațiile tensionate.
	D. Efecte ale învățării transformative	Vă aflați într-o dilemă și nu recunoașteți în totalitate efectele și valoarea ÎT asupra dezvoltării și schimbării valorilor, convingerilor, atitudinilor și modului de gândire

		a personalității.
	E. Deschiderea față de schimbare	În general, apreciați schimbările, dar atunci când sunteți pus în situația de a încerca lucruri noi, care implică transformarea valorilor, convingerilor, atitudinilor și a modului de gândire sau acțiune manifestați inițial reținere sau blocaj.
Nivel scăzut 49-25 p.	A. Locul învățării transformative printre alte tipuri de învățare	Manifestați unele incertitudini și neclarități atunci când se solicită părerea Dvs. despre locul învățării transformative printre alte tipuri de învățare. Nu aveți o părere bine formată despre valoare ÎT în comparație cu alte tipuri de învățare.
	B. Cunoașterea esenței învățării transformative	Adoptați o poziție evazivă cu privire la esența ÎT. Nu sunteți suficient de bine informat despre valoarea și importanța acestui tip de învățare, este necesar să vă informați mai mult și să explorați cercetările/ pozițiile autorilor care s-au ocupat de studiul ÎT.
	C. Experiențe de valorificare a învățării transformative	Sunteți persoana care eventual deține puține experiențe de valorificare a ÎT și vă implicați insuficient în situații care necesită schimbarea și transformarea propriilor viziuni, a propriului traseu de învățare independentă..
	D. Efecte ale învățării transformative	Sunteți sceptic când vine vorba despre efectele scontate ale învățării transformative. Considerați că ÎT nu are un impact atât de semnificativ asupra dezvoltării și schimbării perspectivelor de învățare a personalității.
	E. Deschiderea față de schimbare	Sunteți o persoană preocupată de cum vor reacționa cei din jur la modul cum gândesc alții și la schimbările ce urmează să se întâmple în viitorul apropiat. Acest lucru vă provoacă o stare de neliniște și inhibă dorințele Dvs. de transformare.

Anexa 8. Datele privind validarea psihometrică a chestionarului privind nivelul implicării studenților în tipul de învățare transformativă prin coeficientul Alfa Cronbach (α)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	45	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	45	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,906	25

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
i1	3,76	,957	45
i2	3,67	,905	45
i3	3,71	,944	45
i4	4,20	,694	45
i5	4,24	,857	45
i6	3,31	,925	45
i7	4,09	,848	45
i8	4,09	,793	45
i9	4,11	,714	45
i10	4,31	,763	45
i11	3,62	,777	45
i12	3,67	,674	45
i13	3,89	,935	45
i14	4,09	,821	45
i15	3,62	,834	45
i16	3,47	,919	45
i17	3,96	,952	45
i18	3,96	,928	45
i19	3,78	,927	45
i20	4,02	,866	45
i21	3,87	1,036	45
i22	3,98	,839	45
i23	3,96	,796	45
i24	3,87	,757	45
i25	3,38	1,007	45

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
i1	92,84	130,225	,554	,901
i2	92,93	130,336	,585	,901
i3	92,89	132,737	,442	,904
i4	92,40	135,291	,463	,903
i5	92,36	135,507	,351	,905
i6	93,29	135,301	,329	,906
i7	92,51	132,801	,498	,903
i8	92,51	135,665	,377	,905
i9	92,49	133,301	,572	,901
i10	92,29	132,665	,569	,901
i11	92,98	132,113	,589	,901
i12	92,93	137,518	,333	,905
i13	92,71	128,756	,642	,899
i14	92,51	131,483	,589	,901
i15	92,98	136,613	,305	,906
i16	93,13	129,436	,620	,900
i17	92,64	126,553	,737	,897
i18	92,64	126,643	,753	,897
i19	92,82	127,377	,718	,898
i20	92,58	131,613	,548	,901
i21	92,73	134,336	,326	,907
i22	92,62	130,468	,630	,900
i23	92,64	135,143	,403	,904
i24	92,73	136,973	,322	,906
i25	93,22	134,449	,333	,907

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
96,60	143,245	11,969	25

Anexa 9. Chestionar privind practicile cadrelor didactice universitare în organizarea contextelor de învățare transformativă

Scopul chestionarului: determinarea frecvenței implicării/ propulsării educabililor în contexte de învățare transformativă.

Stimabile cadre didactice universitare, în vederea cercetării problemei ce vizează dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative, rugăm să răspundeți la întrebările care urmează. Feedbackul pentru implicarea Dvs. actuală îl veți primi prin rezultatele cercetării nominalizate care cu certitudine vă vor fi de bun augur.

Instrucțiuni: Chestionarul conține 18 de afirmații. Vă rog să bifați cu un X în dreptul variantei de răspuns care vi se potrivește cel mai bine.

Vă mulțumim anticipat pentru implicare!

Nr. d/o.	Itemii	1 dezacord total	2 dezacord ușor	3 acord parțial	4 acord total
I. Organizarea și monitorizarea situațiilor de învățare transformativă					
1.	În procesul de predare - învățare vă reușește să creați și să monitorizați situații de învățare transformativă?				
2.	În cadrul orelor reușiți să valorificați diferite strategii de învățare în funcție de obiective și tipul de învățare a formabililor?				
3.	Utilizați strategii cognitive și metacognitive pentru a stimula substanțial transformarea și îmbunătățirea performanțelor în activitatea de învățare a formabililor?				
4.	Considerați că parcurgerea cu succes a fazelor învățării transformative induce formabilul în situația de a se transforma și a reproduce un produs nou și original?				
5.	În urma analizei rezultatelor obținute de către formabili în procesul de predare-învățare-evaluare la cursurile pentru care sunteți desemnat titular, considerați că s-au produs schimbări/transformări care au generat progres în activitatea de învățare?				
II. Învățarea transformativă - context facil de exercitare a gândirii independente					
6.	Considerați că progresul în învățarea transformativă este determinat, inclusiv și de tipul de gândire pe care îl deține formabilul?				
7.	Stimulați formabilii să gândească independent, critic și creativ, astfel încât să răspundă la provocările societății moderne?				
8.	Considerați că învățarea transformativă are un impact pozitiv asupra exercitării gândirii independente a educabilului dat fiind faptul că ea oferă circumstanțe practice pentru a dezvolta noi forme de cunoaștere, compatibile cu cele tradiționale?				

9.	Apreciați și încurajați formabilii care manifestă creativitate, spirit critic, autonomie cognitivă și obțin un produs original în procesul de realizare a sarcinilor de învățare independentă?				
10.	În calitate de formator apreciați tipul de învățare transformativă drept resursă valorică pentru dezvoltarea gândirii independente?				
III. Experiențe de valorificare a învățării transformative					
11.	În calitate de formator, încercați să aplicați căi alternative de acțiune în cazul când formabilii nu vă susțin ideile și nu le impuneți propriul punct de vedere?				
12.	În calitate de formator, monitorizați și informați în mod constant formabilii cu privire la strategiile și tehnicile de care au nevoie și modalitățile de implementare, astfel încât să achiziționeze un set variat de instrumente?				
13.	În activitatea didactică, stimulați diverse tipuri de învățare care transpun subiectul în situații focusate pe achiziția anumitor mijloace de cunoaștere și cucerirea cunoașterii în sine, determinând, astfel, deschiderea pentru însușirea competențelor?				
14.	Vă reușește să creați contexte facile de învățare și implicare activă a educabililor în procesul de învățare transformativă?				
15.	Folosiți la maxim platformele educaționale, astfel încât subiecții implicați în procesul de învățare să-și poată valorifica achizițiile și experiențele proprii?				
IV. Efectele învățării transformative					
16.	Considerați că învățarea transformativă provoacă efecte pozitive asupra formabilului implicat în procesul de învățare independentă?				
17.	Conștientizați valoarea indispensabilă a învățării transformative în obținerea performanțelor profesionale a formabililor și asigurarea progresului personal a acestora?				
18.	Învățarea transformativă dispune de resurse importante care acoperă indicatorii actuali de calitate?				

Cotarea și interpretarea rezultatelor: Acordați punctajul corespunzător în funcție de răspunsul selectat: 1 – dezacord total, 2 – dezacord ușor, 3 – acord parțial, 4 – acord total. Adunați suma totală a răspunsurilor, apoi determinați nivelul și semnificația punctajului obținut cu ajutorul tabelului propus pentru interpretare:

Niveluri	Criterii	Caracteristici

Nivel înalt 60–80 p.	I. Organizarea și monitorizarea situațiilor de învățare transformativă	Sunteți un formator care pune accent pe organizarea și monitorizarea situațiilor de învățare transformativă. Apreciați pozitiv impactul tipului de învățare transformativă, de aceea încercați să implicați formabilii în diverse contexte și situații care impun schimbarea viziunilor proprii și a modului de percepere a lucrurilor. În cadrul orelor reușiți să valorificați atât strategii cognitive, cât și strategii metacognitive cu scopul de a stimula substanțial transformarea și îmbunătățirea performanțelor în activitatea de învățare a formabililor.
	II. Învățarea transformativă - context facil de exercitare a gândirii independente	În calitate de formator apreciați tipul de învățare transformativă drept resursă valorică pentru exercitarea gândirii independente. Considerați că este nevoie de încurajat manifestarea gândirii independente la formabili, or atunci când acționează din perspectivă transformativă aceștia iau decizii inițiale care deseori necesită o reevaluare, întrucât după o perioadă pot apărea alte conjuncturi care combat convingerile anterior formate.
	III. Experiențe de valorificare a învățării transformative	Faceți parte din categoria formatorilor moderni care stimulează gândirea independentă prin crearea diferitor experiențe de valorificare a tipului de învățare transformativă în acest sens. Vă reușește să creați condiții eficiente pentru învățarea și implicarea activă a educabililor în procesul de parcurgere a fazelor învățării transformative.
	IV. Efecte ale învățării transformative	Sunteți un cadru didactic care conștientizează valoarea indispensabilă a învățării transformative în obținerea performanțelor profesionale a formabililor și asigurarea progresului personal a acestora. Puneți accentul în prim plan pe efectele învățării transformative, dar și pe obținerea unei reușite academice înalte de către formabili în procesul instructiv - educativ. Tindeți să cultivați la formabilii Dvs. independența gândirii, autonomia în decizii și acțiuni, spiritul critic, creativitatea, inovația.
Nivel mediu 40 – 69 p.	I. Organizarea și monitorizarea situațiilor de învățare transformativă	În calitate de formator încercați uneori să organizați și să monitorizați situații de învățare transformativă împreună cu formabilii și deseori vă reușește acest lucru. În cadrul orelor vă propuneți să valorificați atât strategii cognitive, cât și strategii metacognitive cu scopul de a stimula substanțial transformarea și îmbunătățirea performanțelor în activitatea de învățare a formabililor și deseori vă reușește acest lucru, deși întâmpinați unele dificultăți.
	II. Învățarea transformativă – context facil de exercitare a gândirii independente	Sunteți un pedagog care tinde uneori să accentueze în cadrul orelor despre potențialul tipului de învățare transformativă asupra gândirii independente a formabililor. Sunteți în mare parte de acord cu faptul că există o legătură de reciprocitate între învățarea transformativă și gândirea independentă a formabililor, iar anume acest tip de învățare susține și facilitează dezvoltarea gândirii independente.
	III. Experiențe de valorificare a învățării transformative	Sunteți un cadru didactic care încearcă în unele cazuri să integreze experiențele de valorificare a învățării transformative la educabili prin varii modalități. Sunteți axat în general pe formarea experiențelor noi și cât mai variate. În cadrul activității de predare – învățare încercați uneori să apelați la fazele învățării transformative, astfel încât să valorificați pe cât posibil tipul dat de învățare.

	IV. Efecte ale învățării transformative	Sunteți un formator focusat pe obținerea rezultatelor și apreciați nu doar produsul activității formabililor, dar și calea de obținerea. În activitatea didactică încercați să vă concentrați în mare parte asupra obținerii efectelor în activitatea de învățare, inclusiv în procesul de învățare transformativă.
Nivel scăzut 10 – 39 p.	I. Organizarea și monitorizarea situațiilor de învățare transformativă	Sunteți un cadru didactic orientat spre organizarea și ghidarea situațiilor de învățare la nivel superficial și mai puțin vă reușește să creați contexte de învățare transformativă. Sunteți la etapa de studiere a esenței acestui tip de învățare propus de J. Mezirow, astfel încât pe parcurs încercați să valorificați pe deplin fazele învățării transformative, fapt ce ar putea produce schimbări și transformări la formabili atât în plan cognitiv, cât și atitudinal.
	II. Învățarea transformativă context facil de exercitare a gândirii independente	Sunteți un profesor relativ informat despre valoarea învățării transformative asupra gândirii independente și mai puțin sesizați impactul și valoarea acesteia. În cadrul activității didactice mai puțin stimulați educabilii să gândească independent, critic și creativ, astfel încât să răspundă la provocările societății moderne deoarece în unele cazuri intervin factori interni și externi care împiedică realizarea acestui lucru.
	III. Experiențe de valorificare a învățării transformative	Sunteți în căutare de experiențe noi, dar foarte puțin încercați să valorificați fazele învățării transformative în procesul educațional.
	IV. Efecte ale învățării transformative	Sunteți un profesor axat pe produsul învățării subiecților, dar mai puțin pe efectele învățării transformative. Sunteți în căutare de noi modalități de motivare a educabililor pentru activitatea de învățare independentă, iar acest lucru ar putea duce la neglijarea unor aspecte la fel de importante în procesul instructiv-educativ.

Anexa 10. Datele privind validarea psihometrică a chestionarului privind practicile cadrelor didactice universitare în organizarea contextelor de învățare transformativă prin coeficientul Alfa Cronbach (α)

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	42	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	42	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,915	18

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
i1	3,29	,554	42
i2	3,48	,552	42
i3	3,60	,544	42
i4	3,64	,533	42
i5	3,40	,665	42
i6	3,64	,692	42
i7	3,83	,490	42
i8	3,69	,604	42
i9	3,83	,490	42
i10	3,60	,665	42
i11	3,52	,594	42
i12	3,62	,661	42
i13	3,64	,656	42
i14	3,19	,594	42
i15	3,36	,577	42
i16	3,76	,431	42
i17	3,60	,544	42
i18	3,45	,670	42

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
i1	60,86	41,345	,587	,910
i2	60,67	41,301	,596	,910
i3	60,55	41,961	,508	,912
i4	60,50	41,671	,564	,911
i5	60,74	40,979	,518	,912
i6	60,50	39,183	,712	,906
i7	60,31	42,609	,467	,913
i8	60,45	40,205	,687	,907
i9	60,31	41,195	,700	,908
i10	60,55	38,742	,803	,904
i11	60,62	40,242	,695	,907
i12	60,52	39,670	,688	,907
i13	60,50	40,012	,650	,908
i14	60,95	40,973	,592	,910
i15	60,79	42,026	,464	,913
i16	60,38	43,022	,464	,913
i17	60,55	41,717	,544	,911
i18	60,69	42,707	,306	,919

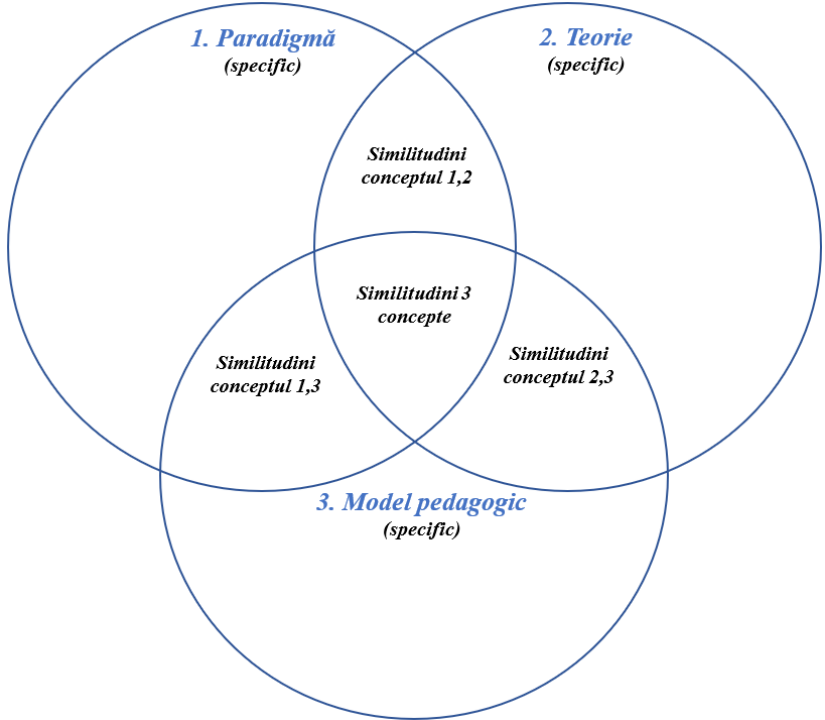
Scale Statistics

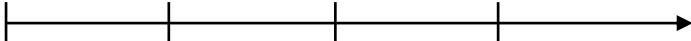
Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
64,14	45,833	6,770	18

Anexa 11. Constructul metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative

Tabelul A11.1. Constructul metodologic pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative

Tim p	Obiective pentru dezvoltarea gândirii independente	Fazele învățării transformativ e	Strategii didactice implicate	Activitatea de învățare pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților: - în cadrul orelor de curs - în cadrul orelor practice/seminare - în context autentic/activități de învățare autonomă	Indicatori de evaluare a progresului gândirii independente						
Unitatea de învățare 1. Repere teoretice și delimitări conceptuale ale educației centrate pe formabil											
2 h	- să reflecte independent asupra subiectelor propuse, oferind raționamente proprii; - să mediteze independent asupra limitelor conceptuale ale educației centrate pe formabil și să ofere propuneri de îmbunătățire; - să interpreteze independent diferite teorii legate de ECS, evidențiind propriile perspective asupra validității	FÎT 1. Dilemă dezorientantă	– cognitive – metacognitive – compensatorii – sociale – afective	- Activități de învățare în cadrul orelor de curs: <i>Tehnica Brainstorming (variante scrisă)</i> Scrieți cât mai mulți termeni pedagogici care vă vin în minte, pornind de la conceptul – nucleu „PPCS”, scris în mijlocul paginii. Pe măsură ce scrieți acești termeni (cuvinte-cheie, concepte, sintagme), începeți să trasați linii și săgeți între ideile care ilustrează anumite condiționări. Rezultatul obținut va fi o figură reprezentativă. Respectați următoarele reguli de bază: • Scrieți tot ce vă trece prin minte. • Nu elaborați judecăți de valoare în legătură cu ideile dvs. • Nu vă opriți din scris în timpul acordat. • Lăsați să apară cât mai multe idei și conexiuni. <i>Tehnica „Știu – Vreau să știu – Am învățat”</i> Completați tabelul răspunzând la întrebările: Ce știți despre PPCS? Ce vreți să știți despre PPCS? Ce ați învățat despre PPCS? Utilizați tehnica Știu – Vreau să știu – Am învățat. <table><tr><th>Ce știți despre PPCS?</th><th>Ce vreți să știți despre PPCS?</th><th>Ce ați învățat nou despre PPCS?</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table> <i>Sarcini pentru reflecție!</i> • Unul dintre principiile prioritare ale învățământului actual din Republica Moldova constă în centrarea educației pe educabil [133]. Argumentați de ce se oferă statut de principiu conceptului: Educație centrată pe formabil. Corelați prevederile principiului <i>Educație centrată pe subiect</i> cu intenția politicilor educaționale actuale privind eficientizarea economică a învățământului.	Ce știți despre PPCS?	Ce vreți să știți despre PPCS?	Ce ați învățat nou despre PPCS?				Execută cu sprijinul experimentatorului Execută independent Execută cu dificultăți
Ce știți despre PPCS?	Ce vreți să știți despre PPCS?	Ce ați învățat nou despre PPCS?									

	acestora; - să-și formeze opinii independente și să le accepte doar în urma supunerii unei evaluări critice opiniilor celorlalți; - să-și supună ideile proprii și a celorlalți scepticismului constructiv; - să construiască argumentări solide care explică opiniile și pozițiunile proprii; - să manifeste flexibilitate, toleranță și respect față de ideile celorlalți		• Psihopedagogia centrată pe subiect este o știință teologică, nomotetică (în greacă „<i>nomothetikos</i>” înseamnă „promovarea legilor!”) ... sau? Argumentați răspunsul. • Propuneți argumente științifice care confirmă faptul că PPCS este în aceeași măsură știință teoretică dar și practic-aplicativă. • Prezențați 3-5 tangențe și discrepanțe dintre următoarele concepte „Paradigmă”, „Teorie” și „Model pedagogic”, utilizați în acest caz diagrama Venn.	
8 h	prin acceptarea sau respingerea lor pe bază de argumente;	FÎT 2. Autoexaminare a (cu trăirea afectivă jenantă p/u necunoaștere)	- Activități de învățare în cadrul orelor practice: <i>Tehnica Axa istorică a valorilor</i> De elaborat axa istorică a valorilor, elucidând contribuțiile diferitor savanți (suplimentar la cei prezentați în suportul informativ) în conturarea conceptului: Educație centrată pe subiect. În acest context plasați pe axa istorică a valorilor principalele valori științifice privind evoluția conceptului: Educație centrată pe subiect în conformitate cu	Execută cu sprijinul experimentatorului ui Execută independent

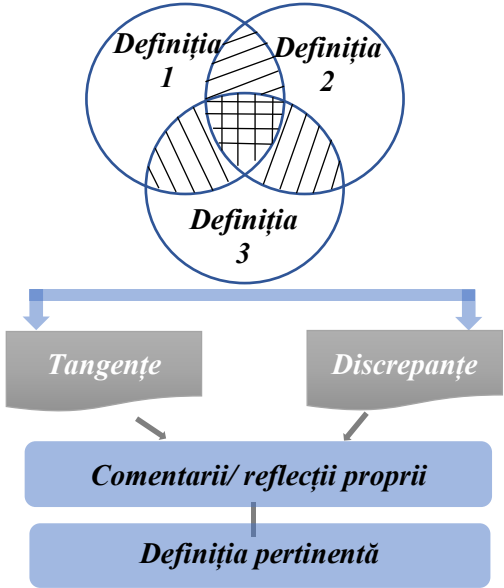
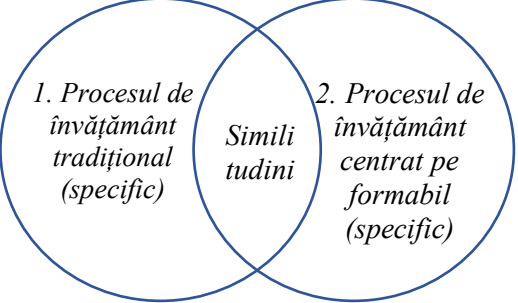
- să participe activ la colaborări, cooperării constructive în elaborarea de soluții pertinente pentru rezolvarea de probleme.			legenda de mai jos. Legendă: - secolul, autorul, contribuția (concept, paradigmă, teorie, model etc.), denumire lucrării, anul apariției. Notă: Plasați informații pentru fiecare perioadă istorică. Model: Secolul XVII - J.A. Comenius principiul didactic: Individualizarea instruirii. Lucrarea „Didactica Magna”, 1640, fiind tradusă și publicată în limba latină în 1657.	Execută cu dificultăți
	FÎT 3. Evaluarea critică a propriilor viziuni		<i>Sarcini didactice:</i> • Apelați la suportul informativ și la axa istorică a valorilor la subiectul: Contribuții la constituirea Psihopedagogiei centrate pe formabil. <i>Tehnica GPP (Gândește-Perechi-Prezintă)</i> • De ierarhizat și argumentat 3 contribuții valorice expuse în materialul examinat: Contribuții la constituirea Psihopedagogiei centrate pe subiect/formabil în conturarea conceptului Educația centrată pe subiect/formabil a anumitor savanți care le apreciezi cel mai mult. • Coîmpărtășește rezultatul propriei reflecții colegului din preajmă. • Expuneți grupului rezultatele reflecțiilor comune însoțite de argumente. • Ai convins colegul, grupul prin argumentele expuse? Te-ai dezis de anumite convingeri și idei? Ești satisfăcut de raționamentele produse și deciziile luate?	
	FÎT 4. Recunoașterea că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, procesul fiind însoțit de nemulțumire de sine		<i>Sarcini pentru reflecție!</i> • Ai depus efort în producerea raționamentelor solicitate de tehnica GPP pentru realizarea sarcinii din FÎT 3? • Care/ale cui rezultate științifice valorice pentru conturarea conceptului ECS au fost în top? • Te atești și tu printre acei care au apreciat la justa valoare rezultatele date? • Experiențele de învățare în care ai fost implicat ți-au produs mulțumire/nemulțumire de sine? • Estimează dacă și alți colegi au avut trăiri afective identice. • Ce schimbări ți-au produs contextele de învățare în care ai fost propulsat anterior?	
	FÎT 5. Explorarea opțiunilor		<i>Joc de rol/constructiv: Școala modernă - promotoare a conceptului ECF</i> Distribuirea preventivă (până la ora de seminar) a următoarelor roluri: Director, director adj., cadrul didactic - titular al disciplinei, diriginte, psiholog.	

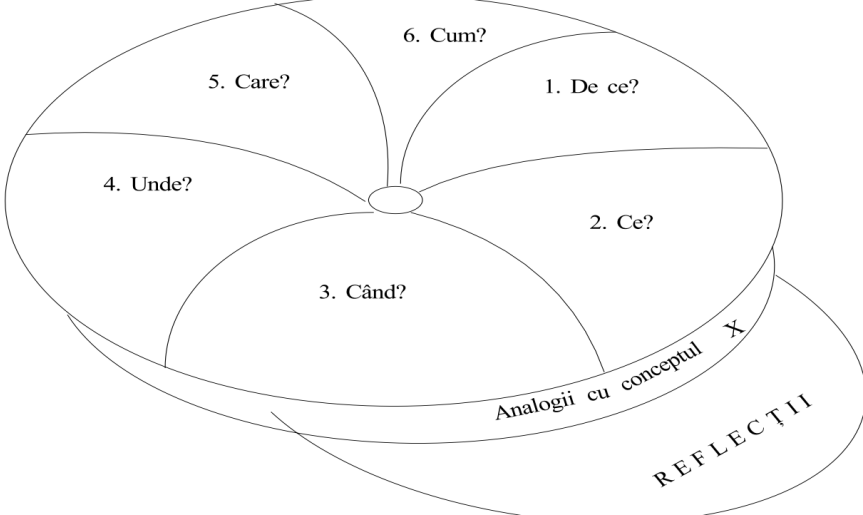
		pentru noi roluri și acțiuni		Studentii își distribuie din timp rolurile, expunându-și argumentat misiunea, funcțiile, acțiunile, achizițiile necesare din perspectiva rolului. De exemplu: Ședința seminarului practic din IPÎ cu genericul: Școala modernă - promotoare a conceptului ECF. Tabelul A11.1. Tabloul operațional al rolurilor, achizițiilor și funcțiilor echipei educaționale în promovarea conceptului ECF <table><tr><th>Rolul</th><th>Achiziții necesare</th><th>Misiune</th><th>Funcții</th><th>Acțiuni concrete</th></tr><tr><td>Director de instituție</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Director adjunct</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Cadrul didactic - titular al disciplinei</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Diriginte</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Psiholog</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Rolul	Achiziții necesare	Misiune	Funcții	Acțiuni concrete	Director de instituție					Director adjunct					Cadrul didactic - titular al disciplinei					Diriginte					Psiholog					
Rolul	Achiziții necesare	Misiune	Funcții	Acțiuni concrete																															
Director de instituție																																			
Director adjunct																																			
Cadrul didactic - titular al disciplinei																																			
Diriginte																																			
Psiholog																																			
		FÎT 6. Planificarea unei serii de acțiuni		<i>Metoda Proiectelor</i> Elaborați un plan de acțiuni ierarhice pentru dezvoltarea profesională proprie axată pe implementarea eficientă în practica educațională a prevederilor conceptului ECF.																															
		FÎT 7. Achiziționarea de valori și dezvoltarea abilităților pentru implementarea planurilor propuse		<i>Sarcină didactică</i> Autoevaluați-vă în ce măsură sunteți pregătiți pentru executarea planului de acțiuni propus anterior, completând tabelul de mai jos: Tabelul A11.2. Valori solicitate pentru implementarea prevederilor conceptului ECF <table><tr><th rowspan="3">Acțiuni în vederea pregătirii profesionale pentru implementarea prevederilor conceptului ECF</th><th colspan="6">Achiziții deținute/solicitate</th></tr><tr><th colspan="2">Cunoștințe</th><th colspan="2">Capacități</th><th colspan="2">Atitudini</th></tr><tr><th>Ce știu?</th><th>Ce trebuie să știu?</th><th>Ce pot?</th><th>Ce trebuie să pot?</th><th>Ce trăire afectivă am în raport cu acțiunea dată?</th><th>Ce atitudine se solicită, de fapt, pentru a înregistra succes în realizarea</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Acțiuni în vederea pregătirii profesionale pentru implementarea prevederilor conceptului ECF	Achiziții deținute/solicitate						Cunoștințe		Capacități		Atitudini		Ce știu?	Ce trebuie să știu?	Ce pot?	Ce trebuie să pot?	Ce trăire afectivă am în raport cu acțiunea dată?	Ce atitudine se solicită, de fapt, pentru a înregistra succes în realizarea												
Acțiuni în vederea pregătirii profesionale pentru implementarea prevederilor conceptului ECF	Achiziții deținute/solicitate																																		
	Cunoștințe		Capacități			Atitudini																													
	Ce știu?	Ce trebuie să știu?	Ce pot?	Ce trebuie să pot?	Ce trăire afectivă am în raport cu acțiunea dată?	Ce atitudine se solicită, de fapt, pentru a înregistra succes în realizarea																													

				<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>acțiunii date</td></tr><tr><td>2.</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>							acțiunii date	2.							
						acțiunii date													
2.																			
		FÎT 8. Încercarea noilor roluri		<i>Sarcini didactice:</i> <i>Metoda dramatizării</i> • Studiați factorii frenatori în implementarea conceptului PPCF ilustrați în organigrama din FÎT2. • Selectați unul din factorii blocați care vă preocupă/tentează mai mult • Asumați-vă un rol descendent din staff-ul de personal al instituției moderne de învățământ. • Determinați acțiunile specifice (derivate din obligațiunile de funcție) axate pe implementarea prevederilor conceptului ECF. • Raliați-vă acțiunile determinate la acțiunile altor „membri/colegi ai IPÎ în care, eventual, veți activa”.															
4 h		FÎT 9. Exersarea competenței și a autoîncrederii în performarea noilor roluri		- Activități de învățare în context autentic/activități de învățare autonomă: <i>Sarcini didactice</i> • Stabiliți contexte didactice pertinente pentru implementarea prevederilor conceptului ECS. • Implementați în context autentic prevederile conceptului ECS stabilite. <i>Notă:</i> Sarcinile didactice enumerate se realizează de către studenți în propria activitate profesională, în cadrul practicii pedagogice, în cadrul vizitelor din instituțiile de învățământ.			Execută cu sprijinul experimentatorului												
		FÎT 10. Reintegrarea în viața proprie, în baza condițiilor dictate de noua perspectivă		<i>Sarcini didactice:</i> • Stabiliți contexte pentru transpoziția didactică a valorilor paradigmelor moderne pertinente pentru eficientizarea educației centrate pe subiect. • Manifestați disponibilitate profesională pentru implementarea optimă a valorilor determinate în toate cazurile autentice eventuale în propria activitate profesională. <i>Notă:</i> În situațiile, în care la o anumită fază sunt oferite mai multe sarcini se realizează obligatoriu cel puțin una, în rest sunt la discreția studenților!			Execută cu dificultăți												
Unitatea de învățare 2. Perspective constructiviste asupra procesului de învățământ centrat pe formabil																			
Tim p	Obiective pentru dezvoltarea gândirii independente	Fazele învățării transformativ e	Strategii didactice implicate	Activitatea de învățare pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților: - în cadrul orelor de curs - în cadrul orelor practice/seminare - în context autentic/activități de învățare autonomă			Indicatori de evaluare a progresului gândirii independente												

8 h	- să manifeste independență și inițiativă în contextul analizei valorii constructivismul ui în organizarea procesului de predare-învățare-evaluare centrat pe formabil.	FÎT 1. Dilemă dezorientantă	cognitive metacognitive compensatorii sociale afective	- Activități de învățare în cadrul orelor de curs: - <i>Sarcini didactice:</i> Reflecțați și argumentați! - Constructivismul aduce o nouă abordare în epistemologia pedagogică actuală, explicând modul cum se realizează cunoașterea de către formabil a diverselor domenii ale realității. - Identificați anumite idei ale promotorilor constructivismului (H. Siebert, E. Von Glasersfeld, Le Moigne, B.G. Wilson, E. Joița etc.) și argumentați cum pot fi implementate în practica educațională axată pe formabil, păstrând concomitent experiențele tradiționale valorice? - Noul ideal educațional al școlii din Republica Moldova constă în formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate [13, art. 6]. Postmodernitatea creează un nou tip de învățământ: pragmatic, axat pe performativitate și centrat pe cel ce învață. - Cum credeți cunoașterea se dezvoltă mai rapid prin învățământul pragmatic centrat pe cel ce învață decât prin cel umanist și idealist? Argumentați poziția Dvs.	Execută cu sprijinul experimentatorului Execută independent Execută cu dificultăți
		FÎT 2. Autoexaminare a (cu trăirea afectivă jenantă p/u necunoaștere)		<i>Tehnica Diagrama Venn a definițiilor</i> Selectați 3 definiții ale constructivismului oferite de către diverși autori; găsiți tangențele și discrepanțele, apoi identificați definiția care o apreciați cel mai mult și aduceți argumentele de rigoare.	

				Figura A11.1. Diagrama Venn a definițiilor - Activități de învățare în cadrul seminarelor/orelor practice • Prezențați 3-5 tangente și discrepanțe dintre procesul de învățământ tradițional/clasic și procesul de învățământ centrat pe formabil, utilizați în acest caz diagrama Venn. Figura A11.2. Tangente și discrepanțe dintre procesul de învățământ tradițional și cel centrat pe formabil
		FÎT 3. Evaluarea critică a propriilor viziuni		

	FÎT 4. Recunoașterea că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, procesul fiind însoțit de nemulțumire de sine	Sarcini didactice: - Deducerea consecințelor. • În baza analizei informației cu referire la tema abordată și lecturarea rapidă a unor publicații din lucrările de specialitate, identificați principalele schimbări existente în lumea contemporană care au avut un impact major asupra conturării procesului de învățământ centrat pe subiect/formabil. Deduceți apoi, consecințele lor în educație. Utilizați algoritmul propus mai jos. Tabelul A11.3. Schimbări existente în lumea contemporană cu impact major asupra conturării procesului de învățământ centrat pe subiect și consecințe în educație <table><tr><th>Identificare (Provocările, problemele lumii contemporane)</th><th>Deducere (Consecințe în educație)</th></tr><tr><td>• ...</td><td>• ...</td></tr></table> • Estimați în ce măsură vă afectează schimbările lumii moderne pe dvs. personal în calitate de student și care sunt reflecțiile asupra propriei activități de învățare. Provocările lumii moderne: Algoritm p/u acțiunile dvs. Reflecții asupra propriei activ. de învățare • ...	Identificare (Provocările, problemele lumii contemporane)	Deducere (Consecințe în educație)	• ...	• ...
Identificare (Provocările, problemele lumii contemporane)	Deducere (Consecințe în educație)					
• ...	• ...					

		Explorarea opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni	• Descrieți caracteristicile paradigmei constructiviste. În baza întrebărilor ilustrate în Pălăria reflexivă descrieți acțiunile pedagogului modern pentru organizarea eficientă a procesului de învățământ centrat pe formabil. Figura A.11.4. Pălăria reflexivă: acțiunile pedagogului modern pentru organizarea procesului de învățământ centrat pe formabil					
		FÎT 6. Planificarea unei serii de acțiuni	<i>Sarcină didactică:</i> • Proiectați o secvență din cadrul unei lecții care ar ilustra acțiunile formatorului cu acțiunile de feedback ale formabilului derivate din prevederile paradigmei constructiviste și a conceptului ECF.					
		FÎT 7. Achiziționarea de valori și dezvoltarea abilităților pentru implementarea planurilor propuse	<i>Sarcină didactică:</i> • Prezentați 3-5 caracteristici ale constructivismului cognitiv și constructivismului social, utilizați în acest caz Graficul T. Tabelul A11.4. Caracteristici ale constructivismului cognitiv și social <table><tr><th>Constructivism cognitiv</th><th>Constructivism social</th></tr><tr><td>...</td><td>...</td></tr></table>	Constructivism cognitiv	Constructivism social	...	...	
Constructivism cognitiv	Constructivism social							
...	...							
		FÎT 8. Încercarea noilor roluri	<i>Sarcină didactică:</i> • Având în vedere prevederile conceptului Educație centrată pe formabil (ECF) și apelând la lista de argumente „pro ECF”, expuse anterior, construiți un					

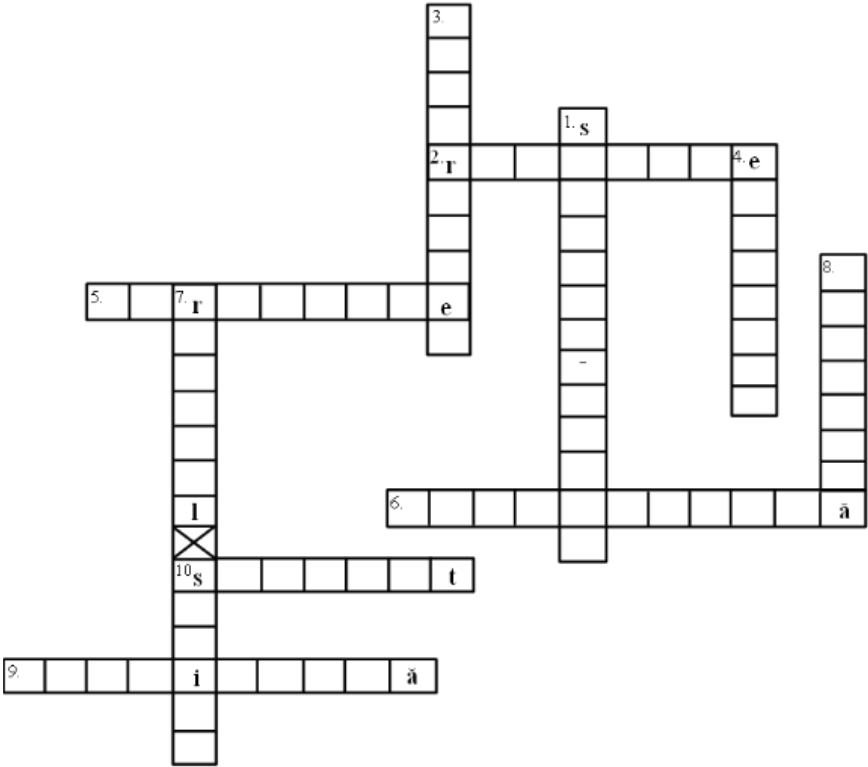
			dialog între un optimist și un pesimist, identificând câteva efecte și consecințe ale alegerii uneia sau alteia din aceste concepții. Optimist Pesimist Faze parcurse: • Actualizați lista de argumente pro „Educației centrate pe subiect”. • Construiți un dialog între un optimist și un pesimist. Identificați câteva efecte și consecințe ale alegerii uneia sau alteia din aceste concepții.									
	FÎT 9. Exersarea competenței și a autoîncrederii în performarea noilor roluri	- Activități de învățare în context autentic/activități de învățare autonomă: <i>Sarcini didactice:</i> • Prezentați caracteristicile de bază ale personalității și profesionalului profesor constructivist. Completați organizatorul tabelar propus: Tabelul A11.5. Personalitatea profesorului constructivist <table><tr><th colspan="3">Personalitatea profesorului constructivist</th></tr><tr><td>Calități și trăsături de personalitate</td><td>Stil educațional de predare</td><td>Stil educațional de evaluare</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table> • Autoevaluați-vă caracteristicile pe care le dețineți (din cele solicitate) și exersați-vă caracteristicile pe care le dețineți la un nivel mai slab.	Personalitatea profesorului constructivist			Calități și trăsături de personalitate	Stil educațional de predare	Stil educațional de evaluare				
Personalitatea profesorului constructivist												
Calități și trăsături de personalitate	Stil educațional de predare	Stil educațional de evaluare										
	FÎT 10. Reintegrarea în viața proprie, în baza condițiilor dictate de noua perspectivă	<i>Sarcini didactice:</i> • Elaborați un mini eseu în care să vă exprimați propriul punct de vedere în legătură cu procesul învățării din perspectivă constructivistă. Faceți apel la DeCoR-ul realizării învățării: deconstrucția, construcția, reconstrucția. • În scrierea eseului luați drept reper experiențele trăite la una din cele mai bune ore din mediul academic la care ați fost prezent (în funcție de impresia care a avut-o asupra d-voastră) și analizați-o potrivit perspectivei selectate din cele propuse mai jos: a. procesul de învățământ – abordare constructivistă; b. procesul de învățământ ca relație predare-învățare-evaluare centrată pe subiect;										

				c. procesul de învățământ din perspectiva conceptului Școala prietenoasă copilului. Notă: analiza se realizează pornind de la exemple concrete și vizează aspecte pozitive/ negative, precum și modul în care ar fi putut fi evitate aspectele negative.	
Unitatea de învățare 3. Formabilul și formatorul în procesul educațional centrat pe cel ce învață					
Tim p	Obiective pentru dezvoltarea gândirii independente	Fazele învățării transformativ e	Strategii didactice implicate	Activitatea de învățare pentru dezvoltarea gândirii independente a studentilor: - în cadrul orelor de curs - în cadrul orelor practice/seminare - în context autentic/activități de învățare autonomă	Indicatori de evaluare a progresului gândirii independente
8 h	- să formuleze deducții logice și să exprime liber propriile opinii; - să se implice activ în confruntare de idei, polemică constructivă, cooperare și colaborare pentru relevarea soluțiilor pertinente	FÎT 1. Dilemă dezorientantă FÎT 2. Autoexaminare a (cu trăirea afectivă jenantă p/u necunoaștere) FÎT 3. Evaluarea critică a propriilor viziuni	cognitive metacognitive compensatorii sociale afective	- Activități de învățare în cadrul orelor de curs: <i>Sarcini didactice pentru reflecție</i> • Ce tipuri de relații se instituie în sistemul tradițional de instruire? • Ce tipuri de relații se solicită a fi instituite în cheia conceptului ECF? <i>Sarcini didactice pentru reflecție:</i> • Argumentați necesitatea schimbării viziunii asupra formabilului și rolului, funcțiilor acestuia în procesul instructiv – educativ modern. • Propuneți soluții relevante care să motiveze cadrele didactice ce dețin experiență în domeniul pedagogic, dar care pledează încă pentru instruirea tradițională, să implementeze în practica educațională strategii inovative centrate pe formabil. • Exprimați-vă propria opinie în legătură cu aspectele pozitive ale sistemului tradițional de instruire și stabiliți care dintre acestea ar putea fi valorificate în sistemul modern de instruire astfel, încât să obținem efectele scontate. • Ce reminiscențe ale vechiului sistem de învățământ puteți identifica în sistemul educațional actual? Numiți 5 experiențe de genul dat. Ce soluții propuneți pentru depășirea acestora? - Activități de învățare în cadrul seminarelor/orelor practice <i>Tehnica GPP.</i> • Realizați <i>anticipat, până la ora practică</i> un eseu pedagogic cu subiectul: „Să fii subiect al propriei deveniri umane înseamnă...”, folosiți drept reper diagrama elaborării eseului pedagogic propusă mai jos. În cadrul orei practice faceți schimb de lucrări cu colegul de bancă, citiți cu atenție conținutul și ideile de bază, apoi evaluați critic tangențele și discrepanțele dintre ideile proprii și cele ale colegului. Discutați concluziile și părerile importante împreună cu	Execută cu sprijinul experimentatorului Execută independent Execută cu dificultăți

			colegii de grupă. <i>Sarcină: Având la dispoziție sursele bibliografice propuse drept suport la sfârșitul unității de conținut, experiența personală, realizați un eseu cu tema: „Să fii subiect al propriei deveniri umane înseamnă...”</i> Cuvinte - Cheie Elaborarea textului Reflecții proprii ca viitor pedagog Figura A11.5. Diagrama elaborării eseului pedagogic	
	FÎT 4. Recunoașterea că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, procesul fiind însoțit de nemulțumire de sine	<i>Sarcină didactică:</i> • Ilustrați esența, tipurile și structura activității pedagogice printr-o schemă generalizatoare (utilizați tehnica Clustering). Diagrama Clustering pentru Activitatea pedagogică. În centrul diagramei se află un cerc mare etichetat 'Activitatea pedagogică'. Acesta este conectat prin săgeți la trei cercuri intermediare: 'Esența activității pedagogice' (deasupra), 'Structura activității pedagogice' (la stânga) și 'Tipurile activității pedagogice' (la dreapta). Fiecare din aceste cercuri intermediare este apoi conectată la mai multe cercuri mici, reprezentând concepte asociate. De exemplu, 'Esența activității pedagogice' este conectată la trei cercuri mici, una dintre ele fiind etichetată 'Instruirea'. 'Structura activității pedagogice' este conectată la trei cercuri mici, una dintre ele fiind etichetată 'Componenta organizatorică'. 'Tipurile activității pedagogice' este conectată la două cercuri mici. Toate cercurile mici au și ele săgeți care indică spre cercurile intermediare.	Figura	

			A11.6. Tipurile și structura activității pedagogice • Evaluați reciproc cu colegul de bancă schemele generalizatoare elaborate. • Stabiliți dificultățile cu care s-a confruntat colegul în elaborarea sarcinii, comparându-le cu propriile dificultăți.	
		FÎT 5. Explorarea opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni	<i>Rebusul didactic</i> Lecturați (<i>până la ora practică</i>) informația propusă în literatura de specialitate la această unitate de învățare și descoperiți statutul formatorului și formabilului în cheia conceptului ECF (poziția 10 orizontală și 1- verticală în rebus), completând rebusul didactic de mai jos, prin oferirea răspunsurilor la întrebările ce urmează: 1. În paradigma educațională postmodernistă elevul este _____ - _____ al educației. 2. Însușirile specifice ale activității pedagogice determină _____ profesorului în procesul educațional centrat pe formabil. 3 – 4. Tipurile activității pedagogice ca procese sunt considerate _____ și _____. 1. Care este componenta structurii activității pedagogice în lipsa căreia nu se produce asigurarea unei funcționări efective a primelor trei componente: de construire, organizatorică, comunicativă, (componenta de _____). 6–7–8–9. Componentele personalității profesorului: (componenta _____, componenta _____, componenta _____, componenta _____). 10. Abordarea centrată pe formabil în educație solicită profesorului să devină _____ al propriei deveniri profesionale și personale – proces care poartă un caracter continuu.	

				Figura A11.7. Statutul formatorului și formabilului în cheia conceptului „Educației centrate pe formabil”
		FÎT 6. Planificarea unei serii de acțiuni		<i>Sarcină didactică:</i> <i>Matricea de rezolvare a unei situații-problemă</i>

			Situație-problemă: Imaginați-vă că sunteți manager într-o instituție de învățământ de stat și atestați în anumite clase/grupe de copii relații „precare” formator-formabili. Administrația instituției solicită un plan/proiect propriu de ameliorare a situației după ce formulează unele recomandări și așteptări. ↓ Sarcină didactică: Folosind oferta literaturii de specialitate cu referire la această unitate de învățare descrieți procesul de organizare a activităților de grup, astfel, încât fiecare copil să se simtă subiect al învățării și membru al grupului în același timp. Propuneți pași și acțiuni concrete realizate atât de pedagog, cât și de elev/copil în acest sens. ↓ <table><tr><th>Acțiuni realizate de formator</th><th>Acțiuni realizate de formabili</th><th>Efecte scontate</th></tr><tr><td colspan="2">(în procesul de organizare a activităților de grup astfel încât fiecare copil să se simtă subiect al învățării și membru al grupului în același timp).</td><td></td></tr><tr><td>1. ...</td><td>1. ...</td><td>1. ...</td></tr><tr><td>2. ...</td><td>2. ...</td><td>2. ...</td></tr><tr><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr><tr><td colspan="3">Reflecții proprii ca viitori pedagogi</td></tr></table> Figura A11.8. Matricea de rezolvare a unei situații-problemă <i>Reflecție pedagogică:</i> • Care ar fi temerile și reușitele cadrelor didactice ce ar pleda pentru schimbarea perspectivei de abordare a formabilului: din obiect în subiect al educației. • Identificați 3 caracteristici care considerați că ar trebui să se transforme/modifice, în cazul schimbării perspectivei de abordare a formabilului: din obiect în subiect al educației. • Comparați relația dintre formator - formabil în contextul educației centrate pe educabil și relația dintre formator - formabil în cazul instruirii tradiționale (informativă), utilizați în acest caz diagrama Venn.	Acțiuni realizate de formator	Acțiuni realizate de formabili	Efecte scontate	(în procesul de organizare a activităților de grup astfel încât fiecare copil să se simtă subiect al învățării și membru al grupului în același timp).			1. ...	1. ...	1. ...	2. ...	2. ...	2. ...	...	...	...	Reflecții proprii ca viitori pedagogi			
Acțiuni realizate de formator	Acțiuni realizate de formabili	Efecte scontate																				
(în procesul de organizare a activităților de grup astfel încât fiecare copil să se simtă subiect al învățării și membru al grupului în același timp).																						
1. ...	1. ...	1. ...																				
2. ...	2. ...	2. ...																				
...	...	...																				
Reflecții proprii ca viitori pedagogi																						
		FÎT 7. Achiziționarea de valori și dezvoltarea abilităților pentru implementarea planurilor propuse																				

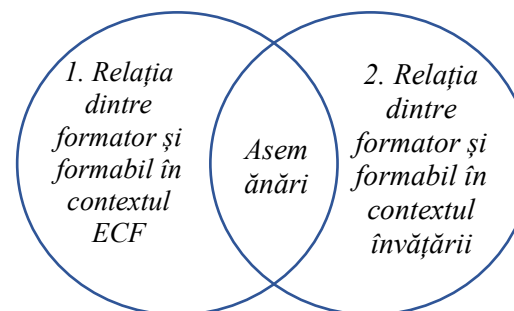

Figura A11.9. Relația dintre formator - formabil în contextul ECF și în cazul instruirii tradiționale (informativă)

- Determinați rolurile pedagogului și elevului din perspectiva abordării tradiționale și constructiviste a procesului de predare – învățare- evaluare. Prezentați informația conform schemei propuse mai jos:

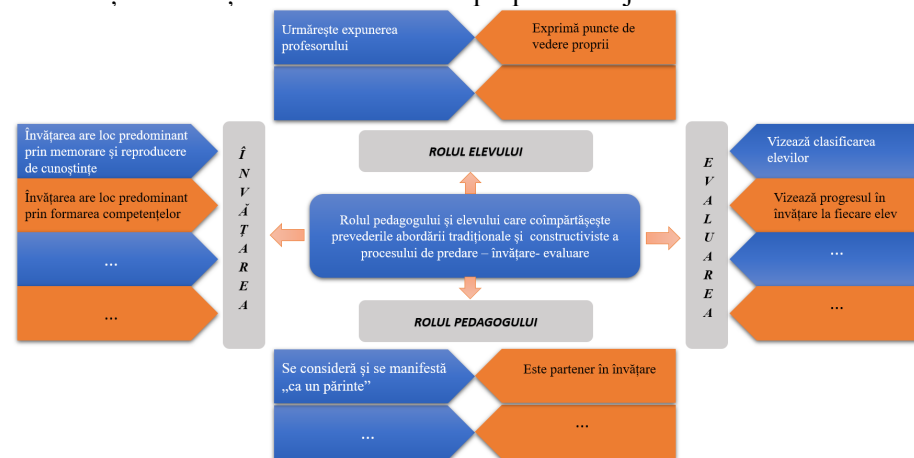

Figura A11.10. Rolurile pedagogului și elevului din perspectiva abordării tradiționale și constructiviste a procesului de predare-învățare-evaluare

Notă:

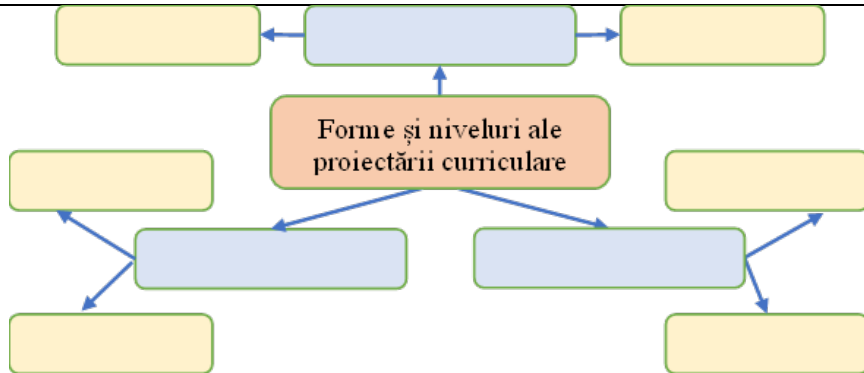
- În casetele de culoare albastră plasați ideile cu privire la rolurile pedagogului și elevului din perspectiva abordării tradiționale a procesului de predare – învățare- evaluare.

			În casetele de culoare orange plasați ideile cu privire la rolurile pedagogului și elevului care din perspectiva abordării constructiviste a procesului de predare – învățare- evaluare.	
		FÎT 8. Încercarea noilor roluri	<i>Tehnica didactică Frisco</i> Determinați impactul tipului de relații formator-formabil asupra rezultativității învățării și educabilității. Stabiliți oportunitățile și limitele pentru formabili și formatori în cazul relațiilor specifice sistemului tradițional de instruire și respectiv sistemului modern de instruire cu o eventuală respectare a prevederilor conceptului ECF. Utilizați în acest sens tehnica didactică Frisco.	
		FÎT 9. Exersarea competenței și a autoîncrederii în performarea noilor roluri	- Activități de învățare în context autentic/activități de învățare autonomă <i>Sarcină didactică:</i> <i>Spirala întrebărilor</i> Formulați (cel puțin 5) întrebări despre activitatea pedagogică sau despre interacțiunea didactică, apoi transformați răspunsul la aceste întrebări în ipoteze privind soluționarea fiecărei probleme în baza schemei de reper propusă mai jos:	

			1. Definiți noțiunea de interacțiune didactică Răspuns la întrebarea 1 2. Determinați conexiunea dintre interacțiunea pedagogică afectivă și învățarea centrată pe formabil. Ipoteză pornind de la răspunsul 1 Răspuns la întrebarea 2 Întrebarea 3 Ipoteză pornind de la răspunsul 2 Răspuns la întrebarea 3 Ipoteză pornind de la răspunsul 3 Figura A11.11. Spirala întrebărilor	
		FÎT 10. Reintegrarea în viața proprie, în baza condițiilor dictate de noua perspectivă	<i>Sarcină didactică:</i> • Descrieți atitudinea educativă (AE) a unui cadru didactic care a avut un rol semnificativ asupra formării personale și identificați impactul pozitiv asupra formării personalității Dvs. Ce acțiuni model ați preluat și folosiți actualmente în activitatea dvs. didactică/ în timpul practicii de specialitate? • Expuneți experiențe personale de stabilire a diferitor tipuri de relații formator – formabil (dvs. având statut de formator): subiect – subiect, subiect – obiect și eventualele efecte/consecințe.	

Unitatea de învățare 4. Proiectarea curriculară centrată pe formabil					
Tim p	Obiective pentru dezvoltarea gândirii independente	Fazele învățării transformativ e	Strategii didactice implicate	Activitatea de învățare pentru dezvoltarea gândirii independente a studentilor: - în cadrul orelor de curs - în cadrul orelor practice/seminare - în context autentic/activități de învățare autonomă	Indicatori de evaluare a progresului gândirii independente
8 h	- să exprime puncte de vedere proprii și să realizeze schimb de idei cu ceilalți	FÎT 1. Dilemă dezorientantă	cognitive metacognitive compensatorii sociale afective	<i>Studiu de caz:</i> În cadrul unei conferințe științifice cu problematica proiectării didactice, un cunoscut profesor universitar în comunicarea sa a adus mai multe argumente în defavoarea necesității proiectării didactice centrate pe student în învățământul superior: – Universitatea nu este școală. – Cadrele didactice universitare cunosc bine materia ce urmează a fi predată. – Cadrele didactice universitare elaborează ei înșiși curricula pe discipline. – Proiectarea didactică în învățământul superior frânează creativitatea profesorilor. – Învățarea în universitate și așa este centrată pe student. – Majoritatea participanților la conferință au susținut argumentele profesorului universitar. Mai mult decât atât, au adus și alte argumente convingătoare. – Discutați cu colegii de grupă acest caz. – Prezentați argumente în favoarea proiectării didactice centrate pe student în învățământul superior. • Un număr semnificativ de pedagogi practicieni din învățământul general dezaprobă necesitatea realizării proiectării didactice, în special elaborarea Planurilor educaționale individualizate (PEI), invocând că această activitate este cronofagă și pedagogii cu experiență solidă nu au nevoie de atare planuri. Reflectați și expuneți o opinie argumentată cu referire la necesitatea proiectării didactice, implicit elaborarea PEI-urilor.	Execută cu sprijinul experimentatorului Execută independent Execută cu dificultăți
		FÎT 2. Autoexaminare a (cu trăirea afectivă jenantă p/u necunoaștere)		- <i>Sarcini didactice:</i> • Prezentați formele și nivelurile proiectării curriculare prin intermediul tehnicii clustering.	

			The diagram illustrates the forms and levels of curriculum design. At the center is an orange box labeled 'Forme și niveluri ale proiectării curriculare'. It is connected by blue arrows to six yellow boxes. Two yellow boxes are at the top, connected to the central box. Below the central box are two more yellow boxes. At the bottom, there are two yellow boxes, each connected to one of the boxes above it, forming a symmetrical, branching structure.	
	FÎT 3. Evaluarea critică a propriilor viziuni	Figura A11.12. Formele și nivelurile proiectării curriculare - <i>Trierea aserțiunilor</i> • Studiați și comparați următoarele definiții ale „proiectării curriculare”. Aduceți argumente convingătoare pentru cea mai reușită definiție a „proiectării curriculare” centrată pe cel ce învață. Notă: - a tria - a împărți un grup de obiecte sau de ființe pe categorii, după anumite criterii, separând, alegând. - aserțiune - enunț, afirmativ sau negativ, care este dat ca adevărat [8]. • Argumentați alegerea făcută și propuneți o alternativă fundamentată pentru definițiile ce nu le acceptați. • Exprimați sensul propriu pe care îl acordați proiectării constructiviste: ✓ Un ansamblu coerent de operații, acțiuni și evenimente, de norme și reguli de gândire și acțiune prin care se concepe și se realizează un proces, o structură, o instituție sau un sistem de educație (<i>după C. Postelnicu</i>). ✓ Activitatea de structurare a acțiunilor și operațiilor care asigură funcționalitatea sistemului și a procesului de învățământ la un nivel general specific intermediar și concret/ operațional conform finalităților elaborate în termeni de politică ai educației (<i>după S. Cristea</i>). ✓ Proiectarea curriculară presupune: definirea obiectivelor, sugerarea temelor de activitate care să provoace schimbări în sensul dorit; oferă posibilități de alegere a metodelor și mijloacelor; determinarea condițiilor prealabile (<i>după Landsheere</i>). ✓ Proiectarea curriculară reprezintă un demers de specificare a caracteristicilor instruirii prin: analiza nevoilor de învățare și a scopurilor, dezvoltarea unui sistem de oferte care să corespundă acestor nevoi, prefigurarea activităților și mijloacelor de instruire, precum și evaluarea întregii instruirii și a activității de învățare (<i>după Elizabeta Voiculescu și Delia Aldea</i>).		

- ✓ Proiectarea curriculară reprezintă un demers complex și sistemic de anticipare a desfășurării activității de instruire. Acțiunea de proiectare poate viza fie nivelul macro – cel al procesului de învățământ luat în ansamblu, sau fie la nivel micro – cel al secvențelor de instruire, activităților didactice realizate în cadrul lecțiilor sau altor forme de învățământ.
- ✓ În viziunea modernă, acțiunile de proiectare curriculară constau în gândirea, anticiparea și prefigurarea procesului de instruire, a strategiilor și tehnologiilor didactice.

Sarcină didactică: Pentru a exprima comprehensiunea relației între accepțiunile date conceptului (de proiectare curriculară) de cercetătorii în domeniu, exprimați mai întâi prin cuvinte-cheie esența accepțiilor inventariate în definițiile anterioare și argumentările propuse în literatura de specialitate cu referire la această unitate de conținut, apoi încercați să formulați o definiție a proiectării constructiviste cu ajutorul cuvintelor - cheie incluse în spirală. Ulterior ordonați-le de la general la particular și înregistrați-le, astfel, într-o spirală a concretizării. lui.

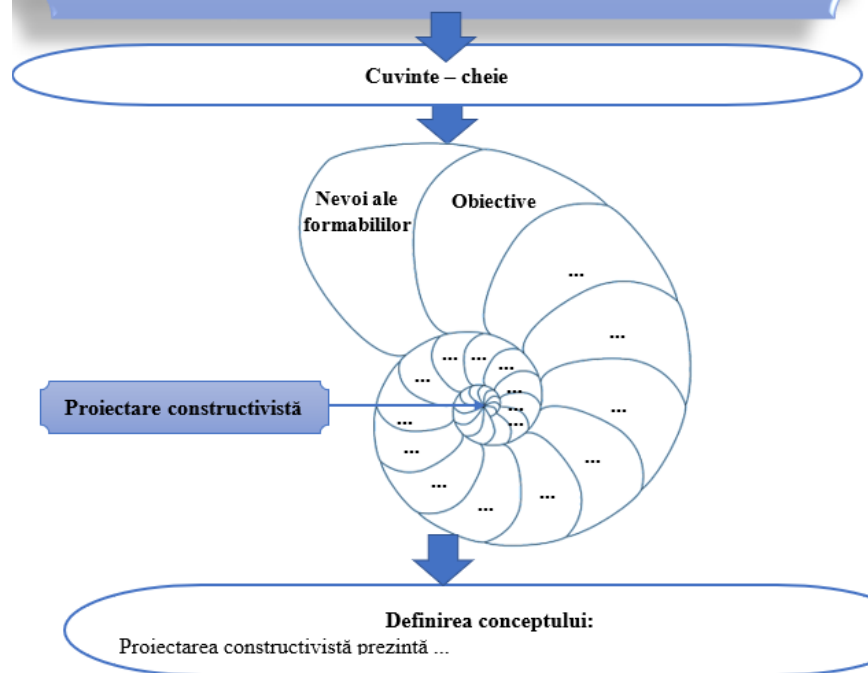
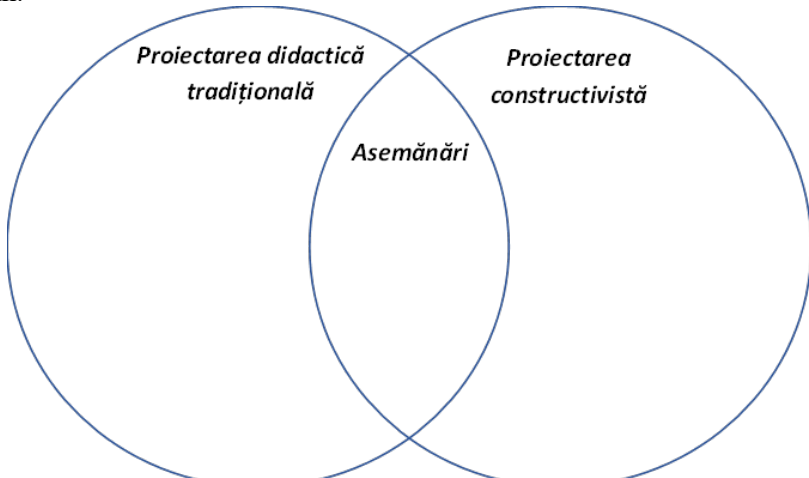

Figura A11.13. Spirala definirii conceptului: Proiectare constructivistă

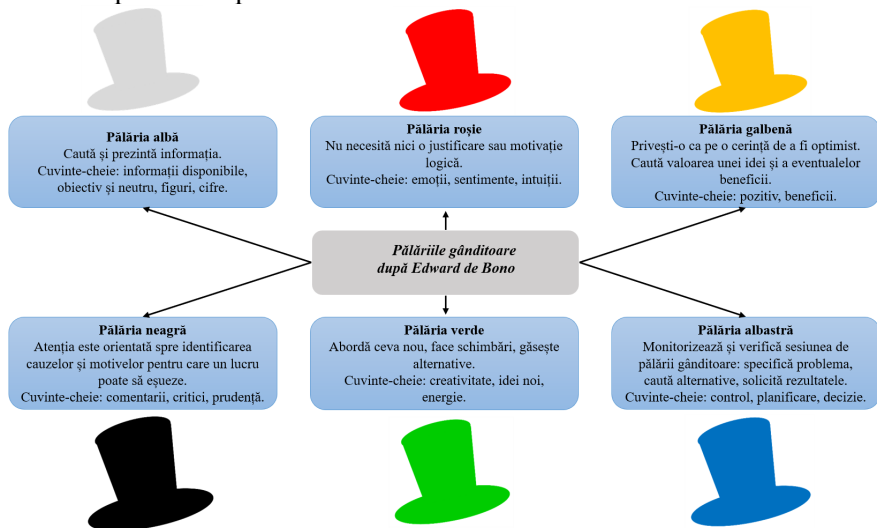
Sarcini didactice:

ÎT 4.

		Recunoașterea că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, procesul fiind însoțit de nemulțumire de sine	Comparați discrepanțele și similitudinile dintre particularitățile proiectării didactice tradiționale și celei constructiviste, utilizați în acest caz diagrama Venn. Figura A11.14. Discrepanțele și similitudinile dintre particularitățile proiectării didactice tradiționale și celei constructiviste	
		FÎT 5. Explorarea opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni	<i>Sarcini didactice:</i> • Împărțiți-vă în grupuri mici și explorați noi roluri și acțiuni în cadrul proiectării constructiviste. Fiecare grup creat are sarcina să își aleagă un subiect relevant în cheia proiectării constructiviste și să exploreze o problemă specifică din cadrul acestuia. Se solicită să utilizați abordarea constructivistă pentru a genera idei și soluții relevante. Grupurile create prezintă ideile și soluțiile identificate printr-o prezentare creativă, video sau un poster. Aceste prezentări se partajează colegilor de grupă și se discută într-un cadru de feedback pozitiv. Criterii de apreciere/evaluare: • Originalitatea și creativitatea ideilor prezentate; • Abilitatea de a folosi abordarea constructivistă în generarea ideilor și soluțiilor; • Calitatea și eficacitatea prezentării; • Capacitatea de a primi și de a oferi feedback constructiv. Această sarcină didactică oferă formabililor ocazia de a explora noi abordări și	

			roluri în proiectarea constructivistă, dezvoltându-și în același timp abilitățile de gândire independentă, critică și creativă. - <i>Tabelul T al argumentelor/contraargumentelor</i> În raport cu abordarea elevului – ca participant activ în procesul de proiectare, elaborați o listă cu argumente/contraargumente privind necesitatea implicării formabililor în acest proces complex. Tabelul A11.6. Tabelul T al argumentelor/ contraargumentelor privind abordarea elevului – ca participant activ în procesul de proiectare Necesitatea implicării active a formabililor în procesul de proiectare curriculară The diagram illustrates a process flow. At the top, a grey box contains the text 'Necesitatea implicării active a formabililor în procesul de proiectare curriculară'. Two grey arrows point down from this box to the headers of a table. The table has two columns: 'Argumente' and 'Contraargumente'. Each column contains a list of dashes representing text entries. Blue curly braces group the entries in each column. From the bottom of each brace, an orange arrow points down to a blue box at the bottom labeled 'Reflecții personale'.	
		FÎT 6. Planificarea unei serii de acțiuni	Identificați în literatura de specialitate esența proiectării constructiviste prin Tehnica „Arbore”.	

			<i>Notă:</i> Adaptați schema conform informațiilor prezentate de cercetătorii în domeniu, ilustrând în coloana 1 pe verticală: numerotarea etapei; în coloana 2 pe verticală: titlul etapei; în coloana 3 pe verticală: acțiunile specifice ale formatorului și formabililor.	
			Figura A11.15. Esența proiectării constructiviste	
	FÎT 7. Achiziționarea de valori și dezvoltarea abilităților pentru implementarea planurilor propuse		- <i>Tehnica: Explozia stelară</i> Determinați specificul proiectării curriculare centrate pe subiect, utilizând tehnica „Explozia stelară”.	
			Figura A11.16. Specificul proiectării curriculare centrate pe subiect	
	FÎT 8. Încercarea noilor roluri		- <i>Sarcină didactică:</i> <i>Tehnica: Pălăriile gânditoare</i> Analizați modalitățile prin care poate fi îmbunătățită colaborarea profesională în proiectarea centrată pe formabil. Este necesar să luați în considerare mai multe aspecte ale colaborării profesionale în proiectarea centrată pe subiect,	

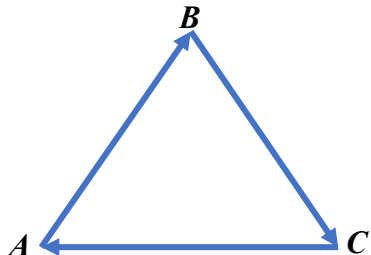
			cum ar fi, abilitățile interpersonale, diversitate și unicitate, modalitățile de abordare a conflictelor și a altor probleme care pot apărea în timpul procesului de proiectare, inclusiv avantajele și dezavantajele diferitelor abordări de colaborare profesională, precum și efectele pe termen lung ale deciziilor luate în timpul procesului de proiectare. În acest sens utilizați fiecare dintre cele 6 pălării gânditoare (albă, roșie, galbenă, neagră, verde și albastră) pentru a examina perspective diferite și a identifica eventuale soluții. Notă: Această sarcină ar putea implica analiza rolului liderului de proiect, gestionarea resurselor, comunicarea eficientă, identificarea nevoilor utilizatorului și integrarea feedback-ului în procesul de proiectare. În final, sarcina pentru cele 6 roluri ar trebui să conducă la dezvoltarea unor strategii de colaborare mai eficiente și mai productive în proiectarea centrată pe subiect, care să ajute la îmbunătățirea calității produselor și serviciilor dezvoltate prin acest proces.	
		FÎT 9. Exersarea competenței și a	Pălăria albă Caută și prezintă informația. Cuvinte-cheie: informații disponibile, obiectiv și neutru, figuri, cifre. Pălăria roșie Nu necesită nici o justificare sau motivație logică. Cuvinte-cheie: emoții, sentimente, intuiții. Pălăria galbenă Privești-o ca pe o cerință de a fi optimist. Caută valoarea unei idei și a eventualelor beneficii. Cuvinte-cheie: pozitiv, beneficii. Pălăria neagră Atenția este orientată spre identificarea cauzelor și motivelor pentru care un lucru poate să eșueze. Cuvinte-cheie: comentarii, critici, prudență. Pălăria verde Abordă ceva nou, face schimbări, găsește alternative. Cuvinte-cheie: creativitate, idei noi, energie. Pălăria albastră Monitorizează și verifică sesiunea de pălării gânditoare: specifică problema, caută alternative, solicită rezultatele. Cuvinte-cheie: control, planificare, decizie. Pălăriile gânditoare după Edward de Bono Figura A11.17. Esența tehnicii Pălăriile gânditoare Sarcini didactice: Folosind analiza SWOT, realizați o evaluare a corelației dintre obiective, conținuturi și finalități în diverse tipuri de proiectare curriculară. În acest sens, elaborați un tabel SWOT cu patru coloane pentru fiecare tip de proiectare	

		autoîncrederii în performarea noilor roluri		curriculară studiat (de exemplu, proiectarea tradițională, proiectarea constructivistă etc.). În fiecare coloană, evidențiați punctele tari (S), punctele slabe (W), oportunitățile (O) și amenințările (T) referitoare la corelația dintre obiective, conținuturi și finalități în respectiva tipologie de proiectare curriculară. După completarea tabelului SWOT pentru fiecare tip de proiectare curriculară, realizați o analiză a datelor și deduceți concluzii cu privire la avantajele și dezavantajele fiecărei tipologii în ceea ce privește corelația obiective-conținuturi-finalități. Notă: Informați-vă înainte de realizarea sarcinii, studiind tema propusă în suportul de curs și alte resurse bibliografice pe care îl aveți la dispoziție. Figura A11.18. Corelația dintre obiective, conținuturi și finalități în diverse tipuri de proiectare curriculară • Cercetați conținutul curricula, apoi proiecte didactice publicate de către pedagogii din domeniu și apreciați dacă proiectele corespund proiectării constructiviste care, după părerea dvs., ar trebui să conțină elemente, metode și tehnici activ participative axate pe stimularea și dezvoltarea competențelor necesare, pe exersarea gândirii independente, critice și creative la formabilii implicați în procesul de predare-învățare-evaluare. - Activități de învățare în context autentic/activități de învățare autonomă Elaborați o schiță de proiect respectând prevederile proiectării constructiviste cu perspectiva eventualei valorificări în cadrul practicii de specialitate, practicii de licență sau eventualei activități profesionale.
		FÎT 10. Reintegrarea în viața proprie, în baza condițiilor dictate de noua		

		perspectivă			
Unitatea de învățare 5. Strategii de predare-învățare centrate pe subiectul care învață					
Tim p	Obiective pentru dezvoltarea gândirii independente	Fazele învățării transformativ e	Strategii didactice implicate	Activitatea de învățare pentru dezvoltarea gândirii independente a studentilor: - în cadrul orelor de curs - în cadrul orelor practice/seminare - în context autentic/activități de învățare autonomă	Indicatori de evaluare a progresului gândirii independente
8 h	- să determine care sunt strategiile de predare-învățare centrate pe subiectul care învață ce stimulează gândirea independentă a formabililor.	FÎT 1. Dilemă dezorientantă	cognitive metacognitive compensatorii sociale afective	- <i>Sarcină didactică:</i> <i>Studiu de caz:</i> „O profesoară își propune să aplice o strategie de predare-învățare centrată pe formabil, care implică învățarea prin descoperire, dar formabilii ei sunt foarte nesiguri pe sine și se simt mai confortabil când primesc informații, materiale clare, detaliate și procesate de formator.” • Cum ar trebui să procedeze cadrul didactic? • Să continue să insiste pe strategia învățării prin descoperire, chiar dacă educabilii sunt puțin sceptici, dezorientați, nesiguri și puțin motivați? • Să treacă la o abordare mai tradițională, care să le ofere formabililor mai multe indicații și să-i ajute să se simtă mai siguri?	Execută cu sprijinul experimentatorului Execută independent Execută cu dificultăți
		FÎT 2. Autoexaminare a (cu trăirea afectivă jenantă p/u necunoaștere)		- <i>Sarcină didactică:</i> Elaborați individual o strategie de învățare ilustrată prin conspect de reper, schemă generalizatoare, exemplificare etc. (învățarea profundă va fi demonstrată prin explicarea esenței strategiei elaborate colegilor din grupul de lucru) precum și a căilor de învățare și comportamentelor indispensabile ale formabililor în orice context de învățare pentru ca acestea să favorizeze autoactualizarea achizițiilor deținute și prestarea de competențe. • Prezentați informația colegilor de grupă. • Descrieți strategia de învățare adoptată. • Evaluați în grup eficiența strategiei de învățare adoptate.	
		FÎT 3. Evaluarea critică a propriilor viziuni		- <i>Sarcină didactică:</i> 1. Descrieți esența sistemelor procesuale de instruire: 2. Evaluați potențialul modelelor/sistemelor procesuale de instruire în realizarea prevederilor conceptului Educației centrate pe formabil, în deținerea finalităților educaționale prevăzute la diferite discipline de studiu. 3. Prezentați rezultatele obținute în urma analizei, sintezei și comparației critice a propriilor viziuni conform tabelului A11.7:	

			Tabelul A11.7. Potențialul modelelor/sistemelor procesuale de instruire în realizarea prevederilor conceptului ECF																	
			<table><tr><th>Denumire a Modelului / sistemului procesual de instruire</th><th>Caracteristici principale ale Modelului/ sistemului procesual de instruire</th><th>Oportunități pentru centrarea pe formabil</th><th>Riscuri posibile</th><th>Finalitățile deținute la disciplina de studiu</th><th>Finalități în dezvoltarea personală</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>						Denumire a Modelului / sistemului procesual de instruire	Caracteristici principale ale Modelului/ sistemului procesual de instruire	Oportunități pentru centrarea pe formabil	Riscuri posibile	Finalitățile deținute la disciplina de studiu	Finalități în dezvoltarea personală						
Denumire a Modelului / sistemului procesual de instruire	Caracteristici principale ale Modelului/ sistemului procesual de instruire	Oportunități pentru centrarea pe formabil	Riscuri posibile	Finalitățile deținute la disciplina de studiu	Finalități în dezvoltarea personală															
			<i>Notă: Fiecare student realizează sarcina conform condițiilor enunțate mai sus pentru un model procesual de instruire.</i>																	
		FÎT 4. Recunoașterea că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, procesul fiind însoțit de nemulțumire de sine	- Sarcină didactică: Elucidați esența acțiunilor pedagogului în cadrul lecției la care se aplică strategii comunicaționale/acționale/interacționale/ informaționale: – Identificați și prioritizați acțiunile specifice ale formatorului axate pe implementarea prevederilor conceptului Educației centrate pe subiect. – Stabiliți împreună cu colegii potențialele acțiuni și schimbări ale formabililor ce se vor produce în urma utilizării strategiilor comunicaționale/acționale/ interacționale/ informaționale. – Discutați despre experiențele și confruntările întâlnite de colegii care au parcurs o schimbare similară.																	
		FÎT 5. Explorarea opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni	<i>Sarcină didactică:</i> <i>Tehnica: Interviuul în 3 trepte</i> Realizați un interviu în 3 trepte cu subiectul: Impactul strategiilor de predare - învățare centrate pe subiectul care învață asupra reușitei/progresului personal al acestuia. Pentru început luați cunoștință cu esența tehnicii: Interviuul în 3 trepte. <i>Notă:</i>																	

			<i>Interviul în 3 trepte</i> este o tehnică de învățare prin colaborare, în care partenerii se interviează reciproc în legătură cu un anumit subiect. De exemplu, într-un grup de trei persoane, partenerul A îl interviează pe B, iar C înregistrează în scris aspectele principale ale discuției. După fiecare interviu rolurile se schimbă, permițându-li-se tuturor membrilor să fie intervievați [158, p. 58].
	FÎT 6. Planificarea unei serii de acțiuni		<i>Sarcină didactică:</i> - Planificați o serie de acțiuni pentru obținerea progresului propriu în activitatea de învățare, luați în calcul avantajele și limitele sistemelor procesuale de instruire și determinați care sunt cele mai pertinente modele pentru obiectivele preconizate. <i>Sugestii pentru realizarea sarcinii:</i> 1) Stabiliți obiective elocvente în vederea obținerii progresului propriu în activitatea de învățare: Acest lucru vă va ajuta să selectați cele mai pertinente sisteme procesuale de instruire; 2) Analizați eventualele blocaje și modalitățile de depășire a acestora. 3) Identificați cele mai pertinente sisteme procesuale de instruire pentru obiectivele de învățare stabilite; 4) Planificați o serie de acțiuni care să vizeze obținerea progresului în activitatea proprie de învățare. Acest lucru poate include selectarea materialelor didactice adecvate, planificarea activităților și evaluarea progresului formabililor etc. 5) Analizați eventualele rezultate înregistrate și ajustați planul de acțiuni elaborat, astfel, încât să creeze contexte de obținere a progresului în activitatea proprie de învățare. În final, este important să colaborezi cu colegii pentru a identifica cele mai bune modele procesuale de instruire pentru obiectivele de învățare scontate și pentru a face schimb de idei și experiențe.
	FÎT 7. Achiziționarea de valori și dezvoltarea		<i>Sarcină didactică:</i> Analizați comparativ strategiile de predare-învățare tradiționale și strategiile de predare-învățare descendente din modelele procesuale de instruire, raportându-vă la criteriile precizate în tabelul propus:

	abilităților pentru implementarea planurilor propuse		<table><tr><th colspan="3">Tabelul A11.8. Analiza comparativă a strategiilor de predare-învățare tradiționale și a celor descendente din modelele procesuale de instruire</th></tr><tr><th>Criterii de analiză</th><th>Strategii de predare - învățare tradiționale</th><th>Strategii de predare - învățare descendente din modelele procesuale de instruire</th></tr><tr><td>Rolul formatorului</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Rolul formabilului</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Relația formator-formabil, formabil-formabil</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Particularități ale învățării</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Comunicarea didactică</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Modul de realizare a feedback-ului</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Evaluarea</td><td></td><td></td></tr></table>	Tabelul A11.8. Analiza comparativă a strategiilor de predare-învățare tradiționale și a celor descendente din modelele procesuale de instruire			Criterii de analiză	Strategii de predare - învățare tradiționale	Strategii de predare - învățare descendente din modelele procesuale de instruire	Rolul formatorului			Rolul formabilului			Relația formator-formabil, formabil-formabil			Particularități ale învățării			Comunicarea didactică			Modul de realizare a feedback-ului			Evaluarea			
Tabelul A11.8. Analiza comparativă a strategiilor de predare-învățare tradiționale și a celor descendente din modelele procesuale de instruire																															
Criterii de analiză	Strategii de predare - învățare tradiționale	Strategii de predare - învățare descendente din modelele procesuale de instruire																													
Rolul formatorului																															
Rolul formabilului																															
Relația formator-formabil, formabil-formabil																															
Particularități ale învățării																															
Comunicarea didactică																															
Modul de realizare a feedback-ului																															
Evaluarea																															
	FÎT 8. Încercarea noilor roluri		<i>Sarcini didactice:</i> • Generalizați într-o discuție PANEL cu privire la Proceduri de implementare a modelelor procesuale de instruire în educația centrată pe subiect. Se identifică 2-3 experți, care se așază în fața grupului și răspund la întrebările adresate de colegi. Se va insista asupra întrebărilor analitice, evaluative, interpretative etc. <i>Joc de rol „Optimiști - Pesimiști”</i> Deduceți prin intermediul jocului de rol care sunt avantajele și dezavantajele utilizării modelelor procesuale de instruire în realizarea praxiologică a conceptului Educație centrată pe subiect pentru formabil, cât și pentru formator. <i>Modalități de desfășurare a jocului de rol:</i> Se propun următoarele roluri: pozitiviști/optimiști și negativiști/pesimiști. Astfel, se împarte grupa în 2 subgrupe: participanții primei subgrupe vor avea rol de pozitiviști cu sarcina de a prezenta cât mai multe avantaje privind utilizarea modelelor procesuale de instruire în realizarea praxiologică a conceptului Educație centrată pe subiect, iar participanții celei de a doua subgrupe vor fi în rol de negativiști, respectiv vor prezenta dezavantajele privind utilizarea modelelor procesuale de instruire în realizarea praxiologică																												

				a conceptului Educație centrată pe subiect. <i>Designul jocului de rol „Optimiști - Pesimiști”:</i> 1) Este selectată problema/situația care va prezentată prin joc de rol (este important ca informația/ subiectul propus pentru pregătirea rolurilor să fie relevantă și să corespundă faptelor reale, astfel participanții vor fi stimulați și motivați să îndeplinească rolurile mai convingător). 2) Pregătirea rolurilor de către subiecți (este important ca formabilii să aibă timp suficient pentru pregătire, să se familiarizeze cu problema/ situația abordată, dar să nu se exagereze cu timpul acordat). 3) Prezentarea, interpretarea rolurilor. 4) Debriefing-ul (analiza rezultatelor obținute prin jocul de rol).	
		FÎT 9. Exersarea competenței și a autoîncrederii în performarea noilor roluri		- Activități de învățare în context autentic/activități de învățare autonomă - Sarcini didactice: • Realizați o reflecție personală asupra dimensiunilor și factorilor forte ce caracterizează strategiile de predare-învățare centrată pe subiect și care sunt binevenite a fi luate în calcul atunci când demarăm proiectarea și valorificarea acestora. • Specificați orientările cognitiv – constructiviste concrete în fiecare dintre modelele procesuale studiate. Argumentați răspunsul!	
		FÎT 10. Reintegrarea în viața proprie, în baza condițiilor dictate de noua perspectivă		Realizați o sarcină didactică la alegere din cele propuse mai jos la acest item: <i>Sarcini didactice:</i> • Identificați modalități inovative de eficientizare a învățării independente pentru formabili în funcție de sistemul procesual de instruire ales independent și propuneți modalități de reintegrare în viața proprie, în baza condițiilor dictate de noua perspectivă, dar și în viitoarea activitate profesională. • Reflectați (sub forma unui eseu), de pe poziția viitorului pedagog practician, necesitatea cunoașterii diverselor perspective de abordare a procesului de învățământ prefigurate în modelele procesuale de instruire. Care dintre aceste sisteme (modele) procesuale considerați că răspunde mai bine nevoilor actuale ale învățământului? Argumentați răspunsul!	
Unitatea de învățare 6. Strategii de evaluare din perspectiva conceptului: Educație centrată pe formabil					
Tim p	Obiective pentru dezvoltarea gândirii independente	Fazele învățării transformative	Strategii didactice implicate	Activitatea de învățare pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților: - în cadrul orelor de curs - în cadrul orelor practice/seminare - în context autentic/activități de învățare autonomă	Indicatori de evaluare a progresului gândirii independente

8 h	- să exprime puncte de vedere proprii cu privire la strategiile de evaluare și să realizeze schimb de idei cu ceilalți.	FÎT 1. Dilemă dezorientantă	cognitive metacognitive compensatorii sociale afective	- Activități de învățare în cadrul orelor de curs: <i>Studiu de caz:</i> Un profesor din colegiul pedagogic propune o probă de evaluare curentă la cursul de Pedagogie din perspectiva educației centrate pe subiect/formabil. În acest context, fiecare formabil are sarcina să își stabilească independent propriile obiective de învățare și să își autoevalueze progresul în baza gradului de realizare a acestora. Dilema dezorientantă apare atunci când formabilii își dau seama că nu există criterii clare de evaluare stabilite de pedagog și vor trebui să le stabilească independent. Ei înțeleg că vor fi notați în funcție de cum și-au atins propriile obiective de învățare. În plus, formabilii nu știu cum să își evalueze critic progresul și cum să își stabilească corect obiective realiste și relevante. Reflecțați asupra situației enunțate și formulați argumente pro și contra privind necesitatea realizării evaluării/autoevaluării din perspectiva conceptului: Educației centrate pe subiect/formabil conform tabelului propus mai jos: Tabelul A11.9. Argumente Pro și Contra privind necesitatea realizării evaluării/autoevaluării din perspectiva conceptului ECS <table><tr><th>Pro</th><th>Contra</th></tr><tr><td>✓ ...</td><td>✓ ...</td></tr><tr><td>✓</td><td>✓</td></tr></table>	Pro	Contra	✓ ...	✓ ...	✓	✓	Execută cu sprijinul experimentatorului Execută independent Execută cu dificultăți
		Pro	Contra								
✓ ...	✓ ...										
✓	✓										
		FÎT 2. Autoexaminare a (cu trăirea afectivă jenantă p/u necunoaștere)		- Activități de învățare în cadrul orelor practice/seminare <i>Sarcină didactică:</i> <i>Tehnica: Ce știi despre...?</i> Determinați rolul criteriilor și a descriptorilor de performanță incluși într-o grilă de evaluare, prin tehnica „Ce știi despre...?” <i>Designul tehnicii „Ce știi despre...?”</i> Apropie-te de câte un coleg de grupă și întreabă-l ce știe despre valoarea descriptorilor de performanță incluși în grila de evaluare a performanțelor, în							

			timp ce ascultă cu atenție răspunsul colegului îți faci notițe în prima rubrică, Ce știi despre...? Ce știi despre...? Ce știi despre...? Ce știi despre...? același lucru fac și ceilalți colegi. Se procedează astfel până se epuizează întrebările. Apoi se sistematizează datele în grup și se anunță informația și celorlalte grupe. Se analizează cele sistematizate pentru a se stabili erorile sau pentru a se realiza completări.
		FÎT 3. Evaluarea critică a propriilor viziuni	<i>Sarcini didactice:</i> • Elaborați o listă a dezavantajelor evaluării tradiționale și propuneți soluții, ipoteze ameliorative pentru diminuarea sau îndepărtarea acestora din perspectiva unui viitor pedagog. • Emiteți judecăți de valoare vis-a-vis de problema autoevaluării, evaluării reciproce din perspectiva Educației centrate pe cel ce învață. Expuneți cele mai elocvente modalități de realizare a autoevaluării. • Solicitați și oferiți feedback colegilor în raport cu rezultatele sarcinii didactice din punctul 1 și 2.
		FÎT 4. Recunoașterea că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, procesul fiind însoțit de nemulțumire de sine	<i>Sarcină didactică:</i> <i>Tehnica „Cubul”</i> Folosind Tehnica „Cubul”, realizați o analiză a funcțiilor și operațiilor evaluării centrate pe subiect/formabil, având în vedere experiența personală în calitate de evaluat. • Identificați și explorați apoi situațiile în care nemulțumirea de sine a interferat cu procesul de evaluare, și împărtășiți colegilor de grup experiențele și modalitățile de depășire a barierelor întâlnite. Spre final, reflectați asupra modului în care aceste experiențe vă pot ajuta să fiți mai conștienți și mai eficienți în procesul de evaluare, atât ca formatori, cât și ca formabili.
		FÎT 5. Explorarea	<i>Sarcini didactice:</i> • Elaborați un mini referat la tema: Strategii de evaluare din perspectiva

	opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni	conceptului: Educație centrată pe subiect/formabil. • Autoevalueați calitatea referatului realizat de dvs. sau a unui coleg prin intermediul grilei de evaluare propuse. Ce puncte forte ale activității dvs. sau a colegului ați identificat, în baza grilei de mai jos? Puncte slabe. Ce soluții propuneți pentru depășirea punctelor slabe? <i>Sarcină didactică:</i> Explicați algoritmul și stabiliți pașii de care trebuie să ținem cont în vederea elaborării unei grile de evaluare/autoevaluare. <i>Sarcină didactică:</i> Prezentați principalele caracteristici ale operațiilor evaluării din perspectiva Educației centrate pe subiect. Ce metode de evaluare pot fi folosite Completați tabelul propus: Tabelul A11.10. Analiza caracteristicilor principale ale operațiilor evaluării din perspectiva ECS <table><tr><th>Nr. d/o</th><th>Operațiile evaluării</th><th>Caracteristici principale</th></tr><tr><td>1.</td><td>Măsurarea</td><td></td></tr><tr><td>2.</td><td>Aprecierea</td><td></td></tr><tr><td>3.</td><td>Decizia</td><td></td></tr></table> <i>Sarcină didactică:</i> Imaginați-vă că sunteți în rol de profesor. Sarcina dvs. este să realizați un plan de evaluare a achizițiilor de intrare/preachizițiilor formabililor la o temă globală (selectați tema la discreție) în care să precizați metodele de evaluare și conținutul evaluării. Prezentați produsul final colegilor de grupă. <i>Sarcină didactică:</i> Imaginează-ți că ești profesor și trebuie să elaborezi și să realizezi un demers didactic. Cum vei proiecta activitatea ta (de evaluare) și a formabilului (de autoevaluare) și ce strategii de evaluare vei utiliza în cazul când abordările procesului educațional vor fi diferite? Vei ține cont de următoarele aspecte: a) abordare din perspectiva caracteristicilor modelului procesual comunicațional modern; b) abordare din perspectiva caracteristicilor modelului procesual acțional; c) abordare din perspectiva caracteristicilor modelului procesual interacțional; d) abordare din perspectiva caracteristicilor modelului procesual informațional.	Nr. d/o	Operațiile evaluării	Caracteristici principale	1.	Măsurarea		2.	Aprecierea		3.	Decizia	
Nr. d/o	Operațiile evaluării		Caracteristici principale											
1.	Măsurarea													
2.	Aprecierea													
3.	Decizia													
FÎT 6. Planificarea unei serii de acțiuni														
FÎT 7. Achiziționarea de valori și dezvoltarea abilităților pentru implementarea planurilor propuse														
FÎT 8. Încercarea noilor roluri														
FÎT 9. Exersarea competenței și a autoîncrederii în performarea noilor roluri														

		FÎT 10. Reintegrarea în viața proprie, în baza condițiilor dictate de noua perspectivă		- Activități de învățare în context autentic/activități de învățare autonomă <i>Sarcini pentru reflecție:</i> Reflectați asupra propriilor experiențe în calitate de evaluat în urma cărora ați trăit afecțiune pozitivă sau negativă. Încercați să vă amintiți care au fost factorii declanșatori ai trăirilor afective pozitive și negative. Reflectați asupra cerințelor de ordin etic pe care trebuie să le respecte pedagogul atunci când comunică elevilor și părinților rezultatele evaluării, astfel, încât să nu creeze nemulțumiri sau situații conflictuale.	
Unitatea de învățare 7. Organizarea procesului educațional centrat pe educabil în instituția de învățământ					
Tim p	Obiective pentru dezvoltarea gândirii independente	Fazele învățării transformativ e	Strategii didactice implicate	Activitatea de învățare pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților: - în cadrul orelor de curs - în cadrul orelor practice/seminare - în context autentic/activități de învățare autonomă	Indicatori de evaluare a progresului gândirii independente
8 h	- elaboreze în baza autoevaluării propriilor competențe planul individual de pregătire profesională	FÎT 1. Dilemă dezorientantă FÎT 2. Autoexaminare a (cu trăirea afectivă jenantă p/u	cognitive metacognitive compensatorii sociale afective	- Activități de învățare în cadrul orelor de curs <i>Sarcini didactice:</i> Reflectați! • Una dintre cele mai importante reforme educaționale realizate la sf. sec. XX - încep. sec. XXI a fost cea legată de implementarea prevederilor paradigmei constructiviste și abordării holistice a formabililor. Dar împotriva anticipărilor pozitive, acestea au fost primite cu „reticență” de către pedagogii din practica educațională. - Identificați 3 dintre motivele care au determinat aceste manifestări? - Credeți că această reformă are efecte pozitive? Care ar fi acestea? Dar consecințe? Care credeți că ar putea fi consecințele implementării prevederilor paradigmei constructiviste și abordării holistice? Realizați această analiză folosindu-vă de metoda tabelului decizional cu două coloane. • În ceea ce privește deciziile de tip strategic, profesorul - principal actor al sistemului educațional și formabilul - principal beneficiar sunt relativ modest implicați în conștientizare acestui proces? Credeți că aceștia ar trebui mai mult motivați pentru conștientizarea, argumentarea deciziilor de acțiune? Cum se poate realiza acest lucru? <i>Sarcină didactică:</i> Tehnica: Eseul de cinci minute Elaborați un eseu de 5 minute în care să analizați rolul curriculum-ului la decizia școlii în centrarea procesului educațional pe subiect. În acest eseu, trebuie să identificați cel puțin trei argumente care să susțină avantajele acestei	Execută cu sprijinul experimentatorului Execută independent Execută cu dificultăți

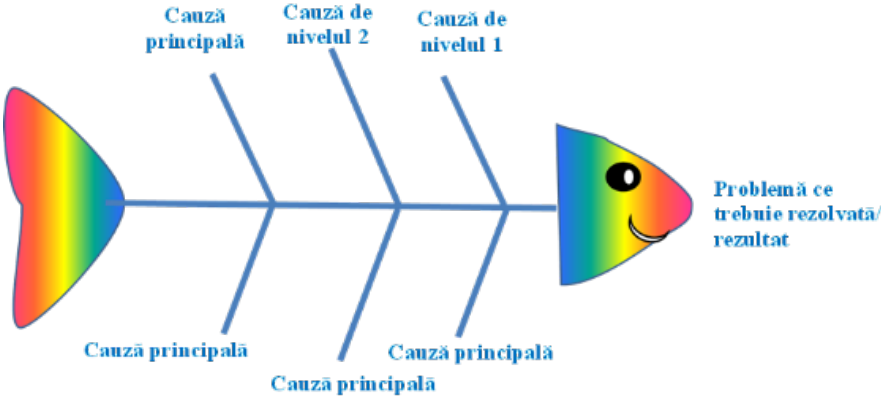
		necunoaștere)		abordări, precum și să oferiți exemple concrete de instituții de învățământ care au implementat cu succes acest instrument de centrare a procesului educațional pe subiect. La sfârșitul eseului puteți indica și anumite aspecte la acest subiect care nu le cunoașteți sau le-ați înțeles pe deplin.																																																									
		FÎT 3. Evaluarea critică a propriilor viziuni		- Activități de învățare în cadrul orelor practice/seminare <i>Sarcini didactice:</i> - Identificați tipurile de acțiuni specifice ale formatorilor (în continuare ASFr) și formabililor (în continuare ASFI) din cadrul activității de predare-învățare în instituția de învățământ modernă care realizează prevederile conceptului Educației centrate pe formabil (în continuare ECF). Ideile se raliază la anumite categorii de forme de organizare a activității didactice (în continuare FOAD): frontală, pe grupe, în perechi (diade) și individuală, completând tabelul A11.11. Tabelul A11.11. Tipuri de acțiuni specifice ale formatorilor și formabililor din cadrul activității de predare-învățare în instituția de învățământ care realizează prevederile conceptului ECF <table><tr><th colspan="2">FOAD frontale</th><th colspan="2">FOAD pe grupe</th><th colspan="2">FOAD în perechi</th><th colspan="2">FOAD individuală</th></tr><tr><th colspan="2">ASFr și ASFI</th><th colspan="2">ASFr și ASFI</th><th colspan="2">ASFr și ASFI</th><th colspan="2">ASFr și ASFI</th></tr><tr><td colspan="2">Lecția</td><td colspan="2">Ședința cercului la disciplină</td><td colspan="2">...</td><td colspan="2">...</td></tr><tr><td>ASFr</td><td>ASFI</td><td>ASFr</td><td>ASFI</td><td>ASFr</td><td>ASFI</td><td>ASFr</td><td>ASFI</td></tr><tr><td>Descrie</td><td>Receptează</td><td>• ...</td><td>• ...</td><td>• ...</td><td>• ...</td><td>• ...</td><td>• ...</td></tr><tr><td>Explică</td><td>Fac notițe</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>pentru toți elevii</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> - Apreciați valoarea formelor de organizare a instruirii enumerate în transpoziția prevederilor conceptului: Educației centrate pe subiect/formabil, ilustrând răspunsul în tabelul de mai sus prin marcarea cu *: * - valoare nesemnificativă ** - valoare semnificativă *** -valoare mult semnificativă	FOAD frontale		FOAD pe grupe		FOAD în perechi		FOAD individuală		ASFr și ASFI		ASFr și ASFI		ASFr și ASFI		ASFr și ASFI		Lecția		Ședința cercului la disciplină		...		...		ASFr	ASFI	ASFr	ASFI	ASFr	ASFI	ASFr	ASFI	Descrie	Receptează	• ...	• ...	• ...	• ...	• ...	• ...	Explică	Fac notițe							pentru toți elevii								
FOAD frontale		FOAD pe grupe		FOAD în perechi		FOAD individuală																																																							
ASFr și ASFI		ASFr și ASFI		ASFr și ASFI		ASFr și ASFI																																																							
Lecția		Ședința cercului la disciplină		...		...																																																							
ASFr	ASFI	ASFr	ASFI	ASFr	ASFI	ASFr	ASFI																																																						
Descrie	Receptează	• ...	• ...	• ...	• ...	• ...	• ...																																																						
Explică	Fac notițe																																																												
pentru toți elevii																																																													
		FÎT 4. Recunoașterea		<i>Sarcini didactice</i> Stabiliți principalele tangente și discrepante dintre IET/Scoala tradițională și																																																									

		că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, procesul fiind însoțit de nemulțumire de sine		IET/Școala prietenoasă copilului. • Determinați în ce măsură v-au afectat pe dvs. personal în calitate de formabil sau angajat aceste schimbări și cum ați reacționat?	
		FÎT 5. Explorarea opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni		<i>Sarcini didactice</i> <i>Tehnica GPP</i> • Determinați care sunt condițiile psihopedagogice de integrare a copiilor cu CES (cerințe educaționale speciale), copiilor excluși/sau marginalizați în sistemul de educație generală (acces în instituțiile generale de învățământ). • Stabiliți care din condițiile prezentate nu sunt respectate până la etapa actuală în instituțiile generale de învățământ și ce acțiuni/măsuri se necesită a fi întreprinse?	
		FÎT 6. Planificarea unei serii de acțiuni		<i>Sarcini didactice</i> • Caracterizați instituția în care activați sau realizați studiile din perspectiva mediului educațional prietenos. • Elaborați un plan de acțiuni în scopul îmbunătățirii mediului respectiv și asigurării progresului în activitatea de învățare a formabililor.	
		FÎT 7. Achiziționarea de valori și dezvoltarea abilităților pentru implementarea planurilor propuse		<i>Sarcini didactice</i> • Determinați rolul formabilului și a cadrului didactic în procesul educațional organizat în cheia conceptului: Educației centrată pe subiect, completând casetele libere.	
		FÎT 8. Încercarea noilor roluri		<i>Sarcină didactică:</i> „Dialogul dintre optimist și pesimist” Realizați un dialog constructiv cu colegul de bancă în care să abordați impactul mediului educațional prietenos asupra activității de învățare a formabililor.	

				<i>Indicații:</i> - Se recomandă distribuirea participanților în două roluri diferite: optimist și pesimist, astfel, încât să fie posibilă abordarea subiectului din două perspective distincte. - Fiecare participant ar trebui să propună idei și argumente din perspectiva rolului său, astfel încât să poată fi identificate consecințele specifice fiecărui punct de vedere.		
		FÎT 9. Exersarea competenței și a autoîncrederii în performarea noilor roluri		Activități de învățare în context autentic/activități de învățare autonomă <i>Sarcină didactică:</i> Elaborați un set de propuneri/sugestii pentru organizarea procesului educațional în conformitate cu principiile educației centrate pe subiect/formabil.		
		FÎT 10. Reintegrarea în viața proprie, în baza condițiilor dictate de noua perspectivă		<i>Sarcini didactice:</i> • Realizați o analiză a relației dintre conceptele: școală prietenoasă copilului, incluziune educațională și educație centrată pe copil. • Descrieți un studiu de caz sau o situație din viața reală care elucidează pertinent experiența de organizare adecvată a instruirii în funcție de particularitățile individuale ale formabilului.		
Unitatea de învățare 8. Managementul grupului de copii din perspectiva Educației centrate pe formabil						
Tim P	Obiective pentru dezvoltarea gândirii independente	Fazele învățării transformative	Strategii didactice implicate	Activitatea de învățare pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților: - în cadrul orelor de curs - în cadrul orelor practice/seminare - în context autentic/activități de învățare autonomă		Indicatori de evaluare a progresului gândirii independente
8 h	- să se implice activ în confruntare de idei, polemică constructivă, cooperare și	FÎT 1. Dilemă dezorientantă	cognitive metacognitive compensatorii sociale afective	- Activități de învățare în cadrul orelor de curs <i>Sarcină didactică:</i> Reflecțați: Există numeroase stiluri de management al clasei de elevi în timpul lecției care sunt folosite pe larg în practica educațională. Argumentați poziția proprie cu referire la organizarea și realizarea procesului educațional: de ce pe de o parte se propune organizarea învățământului pe clase și lecții, iar în același		Execută cu sprijinul experimentatorului Execută

colaborare pentru relevarea soluțiilor pertinente		timp se solicită individualizarea educației? De ce apar asemenea controverse și care sunt argumentele?	independent					
	FÎT 2. Autoexaminare a (cu trăirea afectivă jenantă p/u necunoaștere)	Realizați o sarcină didactică la alegere din cele propuse mai jos la acest item: <i>Sarcini didactice:</i> • Identificați elementele componente ale managementului clasei/grupeii. Propuneți 2-3 sugestii (din perspectiva conceptului: Educație centrată pe subiect/formabil) care ar completa elementele componente ale managementului clasei de elevi/grupeii de copii. • Determinați avantajele și dezavantajele deținerii competenței de self-management în propria activitate de învățare. Analizați propriile experiențe de învățare și formulați o poziție argumentată cu privire la factorii-cheie care favorizează dezvoltarea competenței de self-management a activității de învățare în contextul educației centrate pe formabil și dezvoltarea personală/profesională, incluzând metode și tehnici eficiente pentru dezvoltarea acestei competențe.	Execută cu dificultăți					
	FÎT 3. Evaluarea critică a propriilor viziuni	<i>- Activități de învățare în cadrul orelor practice/seminare</i> Realizați o sarcină didactică la alegere din cele propuse mai jos: <i>- Sarcini didactice:</i> • Împărțiți cu o linie foaia în două (pe verticală) și scrieți de o parte cuvântul management, iar de cealaltă cuvântul clasă/grupă. Indicați și notați pentru noțiunea de management și clasă cât mai multe asocieri de cuvinte. Valorificând noțiunile expuse în ambele rubrici oferiți o definiție pentru: Managementul clasei/grupului de formabili în cheia conceptului ECF. Tabelul A11.12. Noțiuni privind conceptul Managementul clasei/grupului de formabili în cheia conceptului ECF. <table><tr><th>Management</th><th>Clasă</th></tr><tr><td>Conducere</td><td>Grup</td></tr><tr><td>...</td><td>...</td></tr></table> • Identificați și descrieți 5 efecte negative ale unui management educațional deficitar. • Aplicând graficul „T” argumentați pozițiile pro și contra privind necesitatea dezvoltării competenței de self – management a activității de învățare la formabili. Tabelul A11.13. Argumente Pro si Contra privind necesitatea dezvoltării		Management	Clasă	Conducere	Grup	...
Management	Clasă							
Conducere	Grup							
...	...							

			<table><tr><th colspan="2">competenței de self – management a activității de învățare la formabili</th></tr><tr><th>Pro</th><th>Contra</th></tr><tr><td>...</td><td>...</td></tr></table>	competenței de self – management a activității de învățare la formabili		Pro	Contra	...	...	
competenței de self – management a activității de învățare la formabili										
Pro	Contra									
...	...									
	FÎT 4. Recunoașterea că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, procesul fiind însoțit de nemulțumire de sine	Sarcini didactice: - În calitate de manager într-o instituție de învățământ, identificați 5 schimbări individuale pe care considerați că le puteți realiza pentru a contribui la succesul instituțional și 5 schimbări organizaționale pe care le puteți implementa pentru a sprijini dezvoltarea personală și profesională a membrilor echipei. Discutați cu colegii dvs. despre comportamentele manifestate în timpul procesului de schimbare (dacă ați fost receptivi, flexibili sau ați manifestat rezistență etc.) și analizați impactul acestor comportamente asupra rezultatelor obținute. - Descrieți 10 modalități prin care se poate depăși rezistența la schimbare (5 modalități cu referire la schimbarea individuală și 5 cu privire la schimbarea sistemică).								
	FÎT 5. Explorarea opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni	Realizați o sarcină didactică la alegere din cele propuse mai jos la acest item: Sarcini didactice: - Lucrați în grupuri a câte 3-5 persoane și elaborați în baza materialului propus la tema dată o schemă (ciorchine). Mai jos aveți propus un model de ciorchine. Figura A11.19. Ciorchinele conceptual al Managementului clasei - Stabiliți activitățile de bază ale dirigintelui în funcție de următoarele roluri: ca organizator, ca îndrumător, ca coordonator din perspectiva Educației centrate pe subiect. Completați tabelul propus mai jos: Tabelul A11.14. Activitățile de bază ale dirigintelui în baza rolului								

			propus <table border="1"> <thead> <tr> <th>Roluri</th><th>Activități de bază realizate</th><th>Oportunități</th><th>Riscuri</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>În calitate de organizator</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>În calitate de îndrumător</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>În calitate de coordonator</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>...</td><td></td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table>	Roluri	Activități de bază realizate	Oportunități	Riscuri	În calitate de organizator				În calitate de îndrumător				În calitate de coordonator				...			
Roluri	Activități de bază realizate	Oportunități	Riscuri																				
În calitate de organizator																							
În calitate de îndrumător																							
În calitate de coordonator																							
...																							
	FÎT 6. Planificarea unei serii de acțiuni		<i>Sarcină didactică:</i> Analizați aplicând tehnica Fishbone/Os de pește, identificați o problemă ce ține de managementul clasei de elevi în cheia conceptului ECS și cauzele generatoare ale acesteia. <i>Notă:</i> Tehnica Fishbone are drept scop determinarea relației cauză – efect. Ilustrarea grafică a legăturii dintre o problemă și cauzele sale Figura A11.20. Diagrama cauză-efect privind problemele de management al clasei în perspectiva ECS																				
	FÎT 7. Achiziționarea de valori și dezvoltarea abilităților pentru		Realizați o sarcină didactică la alegere din cele propuse mai jos la acest item: <i>Sarcini de învățare:</i> Prezentați esența dimensiunilor managementului clasei din perspectiva educației centrate pe subiect. Completați tabelul de mai jos: Tabelul A11.15. Esența dimensiunilor managementului clasei din perspectiva educației centrate pe subiect																				

	implementarea planurilor propuse	<table><tr><th>Nr. d/o</th><th>Dimensiunile managementului clasei</th><th>Caracteristici principale</th><th>Exemple</th></tr><tr><td>1.</td><td>Dimensiunea psihologică</td><td></td><td></td></tr><tr><td>2.</td><td>Dimensiunea ergonomică</td><td></td><td></td></tr><tr><td>3.</td><td>Dimensiunea socială</td><td></td><td></td></tr><tr><td>4.</td><td>Dimensiunea normativă</td><td></td><td></td></tr><tr><td>5.</td><td>Dimensiunea operațională</td><td></td><td></td></tr><tr><td>6.</td><td>Dimensiunea inovatoare</td><td></td><td></td></tr></table> • Argumentați valoarea proiectării pertinente a ședințelor cu părinții în calitate de diriginte în implementarea prevederilor conceptului Educația centrată pe subiect/formabil în contextul realității școlare din Republica Moldova. Utilizați în acest sens Tehnica 3-6-3. Tabelul A11.16. Argumente privind valoarea proiectării pertinente a ședințelor cu părinții în calitate de diriginte în implementarea prevederilor conceptului ECF <table><tr><th>Idei</th><th>Argumente</th><th>Sugestii de utilizare eficientă</th></tr><tr><td>1. ...</td><td>1. ...</td><td>1. ...</td></tr><tr><td>2. ...</td><td>2. ...</td><td>2. ...</td></tr><tr><td>3. ...</td><td>3. ...</td><td>3. ...</td></tr><tr><td></td><td>4. ...</td><td></td></tr><tr><td></td><td>5. ...</td><td></td></tr><tr><td></td><td>6. ...</td><td></td></tr></table>	Nr. d/o	Dimensiunile managementului clasei	Caracteristici principale	Exemple	1.	Dimensiunea psihologică			2.	Dimensiunea ergonomică			3.	Dimensiunea socială			4.	Dimensiunea normativă			5.	Dimensiunea operațională			6.	Dimensiunea inovatoare			Idei	Argumente	Sugestii de utilizare eficientă	1. ...	1. ...	1. ...	2. ...	2. ...	2. ...	3. ...	3. ...	3. ...		4. ...			5. ...			6. ...	
Nr. d/o	Dimensiunile managementului clasei	Caracteristici principale	Exemple																																																
1.	Dimensiunea psihologică																																																		
2.	Dimensiunea ergonomică																																																		
3.	Dimensiunea socială																																																		
4.	Dimensiunea normativă																																																		
5.	Dimensiunea operațională																																																		
6.	Dimensiunea inovatoare																																																		
Idei	Argumente	Sugestii de utilizare eficientă																																																	
1. ...	1. ...	1. ...																																																	
2. ...	2. ...	2. ...																																																	
3. ...	3. ...	3. ...																																																	
	4. ...																																																		
	5. ...																																																		
	6. ...																																																		
	FÎT 8. Încercarea noilor roluri	Realizați o sarcină didactică la alegere din cele propuse mai jos la acest item: - Sarcini didactice: • Realizați un joc de rol prin care să simulați luarea unei decizii colective importante pentru instituția dumneavoastră (ca de exemplu: investiții ce trebuie realizate, persoanele care trebuie să ia salarii de merit, pedeapsa unui elev etc.). Alegeți între colegi două grupe, care să susțină opinii opuse și purtați o dezbatere organizată cu timpi egali de prezentare a argumentelor. În final votați luarea unei decizii. Dezbateți hotărârea luată și precizați care au fost elementele ce v-au influențat poziția. • Generalizați într-o discuție PANEL ideile teoretice de bază privind self – managementul activității de învățare din perspectiva conceptului: Educația centrată pe subiect. Se aleg 2-3 experți, care se așază în fața grupului și răspund																																																	

			la întrebările adresate de colegi. Se va insista asupra întrebărilor analitice, evaluative, interpretative etc.	
		FÎT 9. Exersarea competenței și a autoîncrederii în performarea noilor roluri	Activități de învățare în context autentic/activități de învățare autonomă - Sarcină didactică: • Elaborați harta conceptuală cu referire la praxiologia activității de dirigiență în cheia conceptului: Educație centrată pe subiect/formabil prezentată prin poster.	
		FÎT 10. Reintegrarea în viața proprie, în baza condițiilor dictate de noua perspectivă	Realizați o sarcină didactică la alegere din cele propuse mai jos la acest item: - Sarcini didactice: • Elaborați o serie de întrebări pentru nivelul de cunoaștere, aplicare și integrare la unitatea de învățare studiată. • Reflectați! Amintiți-vă un caz sau o situație din perioada când ați fost elev, în care dirigintele dvs. nu a procedat corect (pedeapsă prea aspră, stil autoritar sau prea permisiv, stil de comunicare necorespunzător etc.) modificând un comportament indezirabil al dvs. sau a unor colegi. - Ce păstrați în „camera secretă” a dvs. până acum? - Ce acțiuni ați schimba în comportamentul dirigintelui? Argumentați răspunsul	

Anexa 12. Exemple de sarcini de învățare realizate de către studenți la etapa de formare

Unitatea de învățare 1. Repere teoretice și delimitări conceptuale ale educației centrate pe formabil

Date de identificare a subiectului:

Numele și prenumele (cod): P. E.

Nivel atribuit conform datelor obținute la etapa de constatare: Nivel înalt de gândire independentă

Activitățile de învățare pentru dezvoltarea gândirii independente a studenților:

- în cadrul orelor de curs

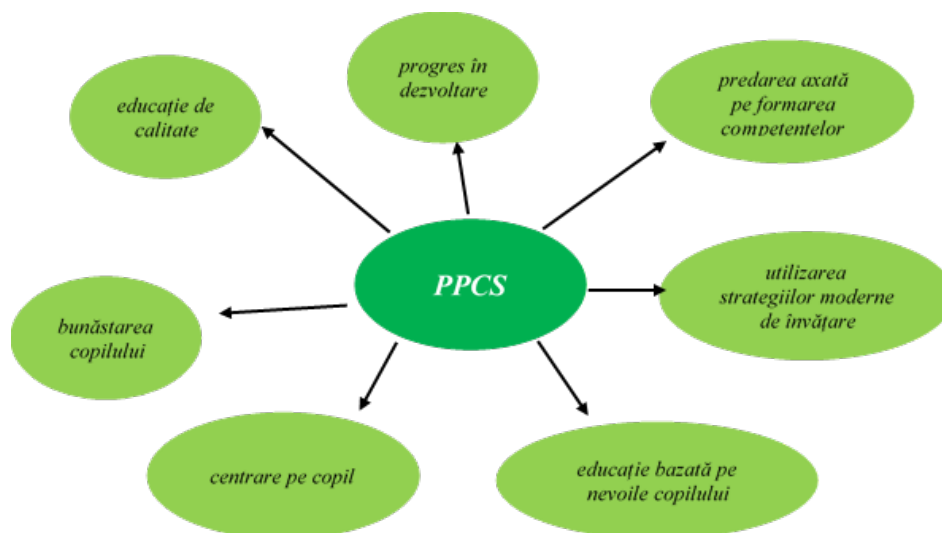

Figura A12.1. Tehnica Brainstorming (variantea scrisă)

Tabelul A12.1. Tehnica Știu – Vreau să știu – Am învățat despre „Psihopedagogia centrării pe subiect”

Ce știu?	Ce vreau să știu?	Ce am învățat?
Conceptul Psihopedagogie centrată pe subiect a devenit unul central, atât în documentele de politici educaționale, în știința psihopedagogică cât și în practica educațională.	Ce principii de bază are PPCS?	PPCS are la bază principiile educației constructiviste: principiul priorității construcției mintale; principiul autonomiei și individualizării; principiul învățării prin colaborare; principiul învățării contextuale; principiul priorității evaluării formative.
Am auzit că promovează activitatea subiecților implicați în procesul de învățare.	Cum se aplică PPCS în practica educațională?	PPCS a devenit o ramură specială a științei psihopedagogice, dar și disciplină de învățământ în mediul academic care oferă prestații de pregătire profesională inițială și continuă.
Oferă educabililor o autonomie și un control mai mare în cazul alegerii subiectului, a metodelor de învățare și a ritmului de studiu.	Cum poate fi evaluată eficiența PPCS?	PPCS se axează pe nevoile și potențialul subiectului implicat în procesul de învățare.

PPCS este considerată de unii autori ca fiind o știință, arată cum trebuie de predat calitativ, asigură procesul fiecărui copil.	Care sunt strategiile educaționale centrate pe subiect?	PPCS a devenit o ramură specială a științei psihopedagogice. PPCS este știința pentru că întrunește cele cinci criterii epistemologice ale științificării: noțiuni specifice proprii; domeniu de cercetare; metodologie specifică; suficiente rezultate științifice; relaționează cu alte științe.
Centrarea pe copil este o cerință didactică ce presupune, plasarea copilului, și nu a materiei de învățământ în centrul procesului instructiv-educativ.	Cum organizăm și realizăm activitățile preconizate astfel încât să reușim să ne centrăm pe fiecare subiect?	PPCS reprezintă o abordare educațională care pune accent pe nevoile, interesele și implicarea activă a studenților în procesul de învățare.
În PPCS, fiecare copil trebuie tratat ca pe o individualitate.	Care sunt strategiile de predare-învățare-evaluare centrate pe formabil?	În PPCS profesorul nu mai este principalul furnizor de cunoștințe, iar studenții au un rol activ în procesul de învățare. PPCS este un domeniu specific învățământului superior, dar este aplicat și în alte contexte educaționale.

FÎT 1.

1.1. Educația centrată pe formabil se focusează pe nevoile elevilor, și nu pe ale celorlalți actanți ai procesului educațional, cum ar fi cadrul didactic sau administrația instituției. Învățarea este activitatea comună a profesorului și a elevului direcționată spre autorealizarea elevului și dezvoltarea calităților lui personale. Educația centrată pe formabil se oferă statut de principiu deoarece, este respectat și implementat. Cercetătoarea Bondarevskaja E., susține că centrarea pe copil este o abordare la baza căreia stă recunoașterea unicității, a valorii în sine a fiecărui copil, dezvoltarea lui nu ca „subiect colectiv”, dar, în primul rând, ca individualitate care posedă o experiență subiectivă și irepetabilă.

1.2. Psihopedagogia centrată pe subiect nu este o știință teologică, nomotetică ci este una psihopedagogică, deoarece are un caracter interdisciplinar, se aplică metode didactice, pedagogice pe care subiecții le îmbunătățesc în procesul lor educațional.

1.3. PPCS este în aceeași măsură știință teoretică dar și practic-aplicativă. Ca practică educațională a existat din cele mai vechi timpuri, integrându-se într-un anumit context sociocultural. Ideea priorității copilului în educație a fost integrată într-o teorie despre educație de către J.J. Rousseaux, care este considerat părintele paradigmei umaniste în educație.

1.4. Tangențe și discrepanțe dintre „Paradigmă”, „Teorie” și „Model pedagogic”.

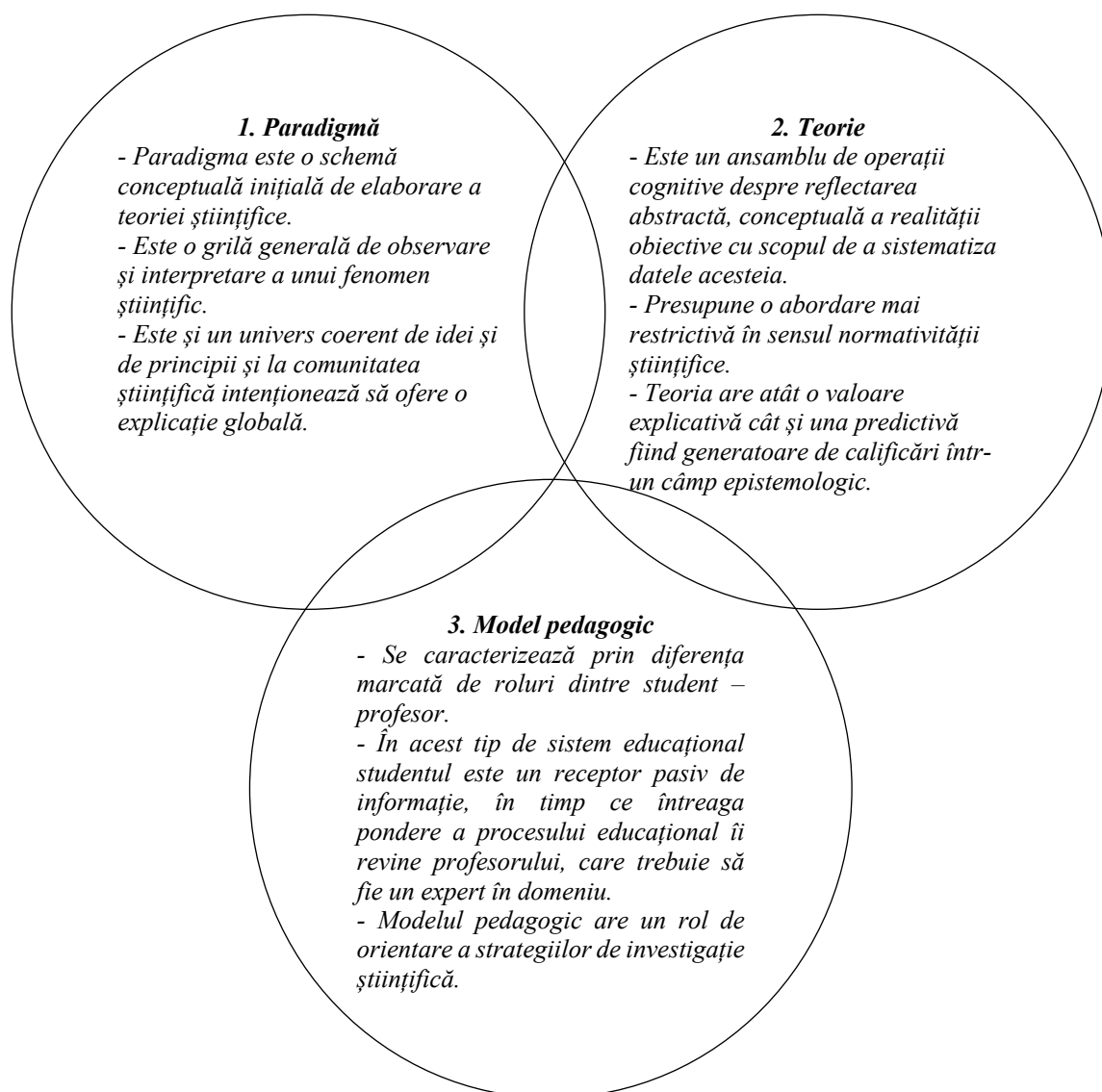

Figura A12.2. Tangențe și discrepanțe dintre paradigmă, teorie și model pedagogic

Tangențe dintre paradigmă, teorie și model pedagogic:

- ✓ Printre tangențele dintre paradigmă, teorie și model pedagogic ar fi faptul că au un statut general acceptat științific.
- ✓ Au influență reciprocă, deoarece paradigma determină teoriile dominante într-o anumită perioadă de timp, iar teoriile, la rândul lor, influențează dezvoltarea modelelor pedagogice utilizate în procesul educațional.
- ✓ Toate trei concepte sunt dinamice și se modifică odată cu progresul cunoașterii și schimbările în domeniul educației. O nouă paradigmă poate genera noi teorii, iar teoriile pot duce la actualizarea modelelor pedagogice.
- ✓ Au legătură cu practica educațională, deși paradigmele sunt mai abstracte, teoriile și modelele pedagogice derivă din acestea și sunt utilizate pentru a ghida intervențiile educaționale.

- în cadrul orelor practice/seminare:

FÎT 2.

1. Tehnica Axa istorică a valorilor

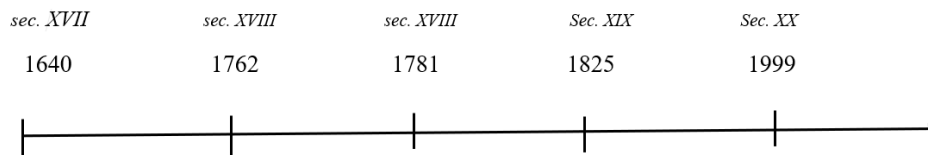

Figura A12.3. Axa istorică a valorilor

Legendă:

Secolul al XVII-lea – J.A Comenius (1592-1670) principiul didactic: Individualizarea instruirii. Lucrarea didactică „Didactica Magna” 1640, fiind tradusă și publicată în limba latină în 1657.

Secolul al XVIII-lea – Jean-Jaques Rosseau (1712-1778) Plasarea copilului în miezul procesului de învățământ, lucrarea didactică „Emil sau despre educație”, 1762.

Secolul al XVIII-lea – Immanuel Kant (1724-1804), lucrarea didactică „Critica rațiunii pure” (1781).

Secolul al XIX-lea – Johan Heinrich Pestalozzi (1746-1827), lucrarea didactică Canto del Cigno „Cântecul lebedei” (1825).

Secolul al XX-lea - John Dewey (1859-1952), lucrarea didactică „ Experience and Nature” (1925).

2. Factorii constituirii PPCS

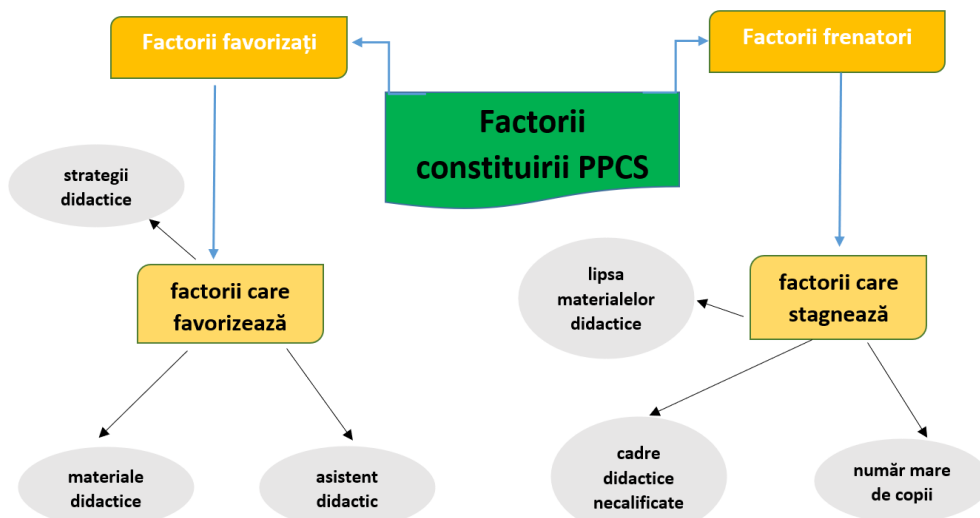

Figura A12.4. Factorii constituirii PPCS

FÎT.3

2. Tehnica GPP (Gândește- Perechi- Prezintă)

1. Ierarhizarea și argumentarea contribuțiilor valorice

1). *Immanuel Kant* – pentru fundamentarea principiului autonomiei raționale și a gândirii critice, ca bază a educației centrate pe subiect.

2). *Jean-Jacques Rousseau* – pentru promovarea ideii de educație naturală, orientată spre dezvoltarea liberă a personalității copilului.

3). *John Dewey* – pentru accentul pus pe experiență și învățare prin acțiune, fundament al pedagogiei active.

2. Reflecție interpersonală și prezentare în grup

Am colaborat eficient cu colegul, împărțind argumente bazate pe rațiune și literatură de specialitate. Discuția a fost constructivă, am ajuns la o sinteză comună coerentă.

3. Autoevaluare reflexivă

Am reușit să conving colegii prin coerența și profunzimea argumentelor. Mi-am ajustat unele convingeri, înțelegând mai bine dimensiunea morală și socială a educației centrate pe formabil. Sunt satisfăcut de raționamentele elaborate și de echilibrul dintre teorie și aplicabilitate.

FÎT 4 – Reflecție personală

- Da, am depus efort intelectual considerabil în formularea raționamentelor bazate pe tehnica GPP, analizând critic sursele și ideile fundamentale.
- Rezultatele științifice ale lui *Kant*, *Dewey* și *Rogers* au fost cele mai valoroase pentru conturarea conceptului ECS.
- Da, mă regăsesc printre cei care apreciază la justa valoare contribuțiile acestor gânditori, în special prin prisma actualității lor.
- Experiența de învățare mi-a produs mulțumire și motivație interioară, reflectând progresul propriu în gândirea critică.
- Consider că majoritatea colegilor au trăit emoții similare, manifestând interes și implicare intelectuală autentică.
- Contextele de învățare anterioare mi-au produs o mai mare deschidere spre reflecție, dialog și învățare transformativă, consolidându-mi identitatea profesională și autonomia cognitivă.

FÎT 5.

Tabelul A12.2. Școala modernă – promotoare a conceptului ECF

Rolul	Achiziții necesare	Misiune	Funcții	Acțiuni concrete
Director de instituție	- echilibru emoțional și capacitate de autocontrol; - competențe de evaluare și diagnostic a mediului educațional; - abilități de leadership educațional.	- coordonarea activităților educaționale în relație cu cadrele didactice și elevii; - promovarea unui climat organizațional favorabil învățării și inovației; - integrarea diverselor metode și forme moderne de instruire.	- asigurarea calității procesului de învățământ; - implicarea activă în soluționarea situațiilor problematice; - dezvoltarea parteneriatelor educaționale.	- crearea unui mediu educațional incluziv și motivant; - organizarea ședințelor metodice și consiliilor profesoriale; - gestionarea platformei educaționale instituționale; - promovarea punctualității, responsabilității și eticii profesionale.
Director adjunct	- studii superioare în domeniul educațional; - competențe de management educațional; - capacitate de analiză și	- coordonarea activității metodice a cadrelor didactice; - asigurarea calității procesului educațional la nivel de catedră/disciplina.	- monitorizarea și evaluarea implementării planurilor didactice; - organizarea formării continue a profesorilor.	- verificarea proiectelor didactice; - planificarea și realizarea asistărilor la ore; - consilierea profesorilor în vederea îmbunătățirii actului

	monitorizare a procesului instructiv.			didactic.
Cadrul didactic – titular al disciplinei	- competențe de proiectare și realizare a activităților educaționale; - abilități de comunicare și colaborare; - cunoștințe metodologice actualizate.	- coordonarea activităților la nivelul disciplinei predate; - oferirea suportului didactic și emoțional elevilor; - dezvoltarea autonomiei de învățare a elevilor.	- implementarea strategiilor de predare-învățare centrate pe elev; - crearea unui climat motivațional pozitiv.	- elaborarea și adaptarea materialelor educaționale; - monitorizarea progresului elevilor; - oferirea sprijinului psihopedagogic individualizat.
Diriginte	- studii superioare în domeniul educației; - competențe de comunicare și consiliere; - abilități de organizare și coordonare a grupului-clasă.	- coordonarea activităților educative ale clasei; - asigurarea legăturii între familie, elev și școală; - promovarea dezvoltării personale și sociale a elevilor.	- monitorizarea evoluției școlare și comportamentale a elevilor; - oferirea sprijinului educațional și emoțional; - promovarea valorilor umane și civice.	- completarea documentației școlare (catalog, fișe de observație); - organizarea orelor de dirigentie tematice; - realizarea proiectelor educative; - consilierea elevilor în probleme școlare și personale.
Psiholog școlar	- studii universitare în psihologie; - dezvoltarea competențelor de reflecție, empatie, ascultare activă și nejuducată; - cunoștințe solide în psihodiagnoză și consiliere.	- sprijinirea dezvoltării personale și socio-emoționale a fiecărui elev; - prevenirea și soluționarea dificultăților de adaptare școlară.	- consiliere individuală și de grup; - evaluare psihologică și intervenție timpurie; - colaborare interdisciplinară cu cadrele didactice și părinții.	- realizarea evaluărilor psihologice periodice; - oferirea strategiilor pentru dezvoltare personală; - organizarea atelierelor de autocunoaștere; - monitorizarea progresului emoțional și comportamental al elevilor.

FÎT.7

Tabelul A12.3. Valori solicitate pentru implementarea prevederilor conceptului ECS

Acțiuni pentru implementare a prevederilor conceptului ECS	Achiziții deținute/solicitate					
	Cunoștințe		Capacități		Atitudini	
	Ce știu?	Ce trebuie să știu?	Ce pot?	Ce trebuie să pot?	Ce trăire afectivă ai în raport cu acțiunea dată?	Ce atitudine se solicită, de fapt, pentru a înregistra succes în realizarea acțiunii date?
1.	Știu că prin	Trebuie să	Pot să aplic	Trebuie să	Cointeresar	Atitudine

Participarea la cursuri de perfecționare	cursuri se poate obține dezvoltare profesională continuă.	cunosc conținuturile actualizate, tendințele și inovațiile din domeniul educațional.	cunoștințele acumulate în activitatea practică.	pot utiliza competențele dobândite pentru îmbunătățirea calității instruirii.	e, motivație pentru progres profesional.	pozitivă, deschidere față de schimbare și învățare continuă.
2. Revizuirea punctelor forte și slabe	Știu care sunt punctele mele tari și aspectele ce necesită îmbunătățire.	Trebuie să cunosc metode eficiente de autoevaluare și autoreglare profesională.	Pot să analizez critic propria activitate și să identific soluții.	Trebuie să pot transforma slăbiciunile în oportunități de creștere.	Sentiment de satisfacție și încredere în potențialul propriu.	Atitudine flexibilă, reflexivă și orientată spre dezvoltare personală.
3. Utilizarea materialelor educaționale moderne	Știu principiile generale de folosire a materialelor didactice.	Trebuie să cunosc metodele de selecție, adaptare și integrare a resurselor digitale și pedagogice.	Pot să aplic materialele educaționale în procesul de predare-învățare.	Trebuie să pot valorifica eficient resursele pentru atingerea obiectivelor curriculare.	Curiozitate și interes față de noile instrumente educaționale.	Atitudine pozitivă, inovatoare și deschisă spre utilizarea tehnologiilor educaționale.

Tabelul A12.4. Valori însușite pentru implementarea prevederilor conceptului ECS

Acțiuni pentru implementarea prevederilor conceptului ECS	Cunoștințe	Capacități	Atitudini
1. Participarea la cursuri de perfecționare	Cunoașterea importanței formării continue pentru dezvoltarea profesională și personală; înțelegerea conținuturilor actuale din domeniul educației moderne.	Capacitatea de a integra noile cunoștințe și competențe în activitatea didactică; aplicarea metodelor inovatoare în procesul instructiv.	Atitudine pozitivă, proactivă și deschisă față de învățare continuă și schimbare; dorință de perfecționare profesională.
2. Revizuirea punctelor forte și a celor slabe	Cunoașterea propriilor calități și limite profesionale; identificarea competențelor care necesită dezvoltare.	Capacitatea de autoevaluare critică și constructivă; abilitatea de a elabora strategii de ameliorare a performanței profesionale.	Atitudine reflexivă, flexibilă și orientată spre autodepășire; deschidere față de feedback și învățare din experiență.
3. Utilizarea materialelor educaționale	Cunoașterea valorii formative și informative a materialelor	Capacitatea de selecție, adaptare și utilizare eficientă a materialelor	Atitudine pozitivă, creativă și responsabilă față de aplicarea resurselor didactice în

	educaționale; înțelegerea mesajului și a conținutului lor pedagogic.	educative moderne, inclusiv digitale.	procesul educațional.

- în context autentic/activități de învățare autonomă:

FÎT.9.

1) Contexte didactice pertinente pentru implementarea prevederilor conceptului ECS

Implementarea conceptului ECS presupune crearea unor contexte didactice variate, autentice și formative, în care elevul devine participant activ la propria învățare, iar cadrul didactic – facilitator al procesului educațional.

Astfel, contexte didactice pertinente pot fi considerate:

- Lecțiile interactive bazate pe rezolvarea de probleme și aplicarea cunoștințelor în situații reale, care stimulează gândirea critică și autonomia în învățare;
- Activitățile de învățare colaborativă, în care elevii lucrează în echipă, își dezvoltă competențele de comunicare, cooperare și responsabilitate comună;
- Proiectele educaționale interdisciplinare, care valorifică experiența elevilor și favorizează transferul cunoștințelor dintr-un domeniu în altul;
- Atelierele de creație și reflecție, care dezvoltă capacitatea de exprimare, de interpretare și de autoevaluare;
- Situațiile de învățare contextualizate, conectate la realitatea cotidiană, care facilitează aplicarea cunoștințelor în viața personală și profesională.

Prin aceste contexte, elevul este încurajat să-și formeze competențe cognitive, socio-emoționale și atitudinale, devenind un subiect activ, reflexiv și responsabil al propriei formări.

2) Implementarea prevederilor conceptului ECS în contexte autentice

Implementarea practică a conceptului ECS se realizează prin integrarea metodelor activ-participative și a strategiilor centrate pe elev în activitatea educațională concretă, respectând principiile învățării transformative.

În cadrul practicii pedagogice și al activităților educaționale autentice, studenții și cadrele didactice pot aplica prevederile conceptului ECS prin:

- Proiectarea lecțiilor conform modelului constructivist, care pornește de la experiența elevului și de la nevoile sale de formare;
- Utilizarea metodelor cu valențe creatoare – proiectul, studiul de caz, jocul de rol, brainstorming-ul, dezbateră, turul galeriei – care stimulează inițiativa și gândirea critică;
- Crearea unui climat educațional favorabil învățării active, bazat pe empatie, colaborare și

respect reciproc;

- Evaluarea progresului prin instrumente formative (auto-evaluare, portofoliu, rubrici descriptive), care susțin responsabilitatea și reflecția personală.

Astfel, implementarea conceptului ECS contribuie la modernizarea procesului de învățământ, la formarea gândirii independente și la dezvoltarea competențelor necesare adaptării într-o societate bazată pe cunoaștere.

FÎT.10

1. Contexte pentru transpoziția didactică a valorilor paradigmelor moderne

Pentru eficientizarea educației centrate pe subiect, valorile paradigmelor moderne pot fi transpuse didactic prin:

- Situații de învățare interdisciplinare, care stimulează gândirea critică, creativitatea și capacitatea de integrare a cunoștințelor;
- Activități bazate pe experiență și reflecție (metoda proiectelor, studiul de caz, învățarea prin cooperare), care favorizează construirea sensului personal al învățării;
- Lecții interactive, în care elevii își asumă rolul de exploratori ai cunoașterii, iar profesorul acționează ca facilitator al dezvoltării autonome;
- Contextualizarea valorilor educaționale, prin corelarea lor cu probleme reale, sociale și culturale, pentru a forma competențe aplicabile în viața cotidiană.

Prin aceste contexte, valorile fundamentale ale paradigmelor moderne: autonomia, reflexivitatea, colaborarea, învățarea transformativă devin principii operaționale ale procesului didactic.

2. Manifestarea disponibilității profesionale pentru implementarea valorilor identificate

În activitatea profesională, îmi asum responsabilitatea de a integra valorile paradigmelor moderne în toate situațiile educaționale autentice. Aceasta presupune:

- Adaptarea strategiilor didactice la particularitățile individuale ale elevilor și la nevoile lor de formare;
- Promovarea unui climat de învățare empatic și incluziv, bazat pe respect reciproc și dialog constructiv;
- Autoformarea continuă și reflecția pedagogică asupra propriei practici, pentru a asigura coerența între teorie și acțiune;
- Aplicarea principiilor învățării centrate pe formabil, prin activități care dezvoltă inițiativa, autonomia și responsabilitatea elevilor.

Astfel, prin disponibilitate profesională și atitudine reflexivă, pot contribui la implementarea reală și eficientă a conceptului *Educației Centrate pe Subiect* în propria practică didactică.

Anexa 13. Fișă de observare curentă a manifestării gândirii independente de către studenți

(variantă completată de experimentator)

Fișa nr. 1

Scopul: Determinare gradului de manifestare a gândirii independente în contexte de învățare transformativă

Date de identificare a subiectului:

Numele și prenumele subiectului (cod): R. R. Instituția de învățământ: UPSC

Facultatea: Psihologie și Psihopedagogie specială Grupa: PÎP și PP Anul de studii: 4

Tabelul A13.1. Fișă de observare curentă a manifestării gândirii independente a studenților cu nivel înalt de dezvoltare

Nr. d/o	Indicatori de performanță	Scală de apreciere			
		Niciodată	Uneori	Adeseori	Foarte frecvent
1.	Se implică activ în realizarea sarcinilor de învățare propuse în cadrul orelor de curs, seminarelor/orelor practice, în context autentic.				*
2.	Planifică independent scopul propriei activități de învățare.				*
3.	Își stabilește propriul plan de acțiune în realizarea sarcinilor.				*
4.	Manifestă flexibilitatea și mobilitate în organizarea propriului traseu de învățare.				*
5.	Manifestă independență în rezolvarea sarcinilor didactice din cadrul orelor de curs, seminarelor/orelor practice, în context autentic.				*
6.	Conștientizează valoarea gândirii independente în realizarea cu succes a sarcinilor didactice propuse în baza fazelor învățării transformative.			*	
7.	Se asigură că a înțeles bine întrebarea/sarcina, înainte de a răspunde.			*	
8.	În executarea sarcinilor conform instrucțiunilor își permite să fie liber(ă) în acțiuni și manifestă independență.				*
9.	Acționează independent conform propriilor idei, judecăți, valori fără a fi influențat de convingerile și experiențele colegilor.				*
10.	Se poate adapta cu ușurință la situațiile problemă create, ieșind cu ușurință din zona personală de confort și acceptând problemele ca pe o provocare, adoptând în rezolvarea lor perspective diferite și originale.				*
11.	Utilizează diverse strategii cognitive și metacognitive în realizarea/rezolvarea sarcinilor didactice.			*	
12.	Valorifică diferite strategii în funcție de tipul și contextul învățării.			*	
13.	Folosește argumente clare și realizează cu ușurință deducții valorice.				*
14.	Manifestă responsabilitate și inițiativă în realizarea sarcinilor propuse la varii faze ale învățării transformative.				*
15.	Este conștient de propriile puncte forte și își autoevaluează critic rezultatele înregistrate.				*
16.	Realizează conexiuni inter-, intra și transdisciplinare în rezolvarea			*	

	sarcinilor didactice.				
17.	Manifestă fermitate în rezolvarea sarcinilor și situațiilor problemă.				*
18.	Deține abilități organizatorice și are expectanțe realiste.				*
19.	Provoacă colegii să devină conștienți de puterea deciziilor și posibilitatea de a evolua continuu.				*
20.	Manifestă receptivitate la sugestii rezonabile și corect argumentate pentru perfecționare/progres.				*
21.	Gestionează eficient timpul și autoorganizează propriul traseu de învățare.				*

Notă:

- Indicatori de evaluare a progresului GI: execută independent sarcinile.
- Nivel de deținere a tipului de GI: nivel înalt de gândire independentă.

Conform datelor colectate în baza fișei de observare putem constata că formabilul evaluat execută independent sarcinile propuse de către formator. Astfel, putem menționa faptul că studentul(a) respectivă manifestă un nivel înalt de gândire independentă. Printre indicatorii de top care sunt caracteristici acestui formabil sunt:

- planifică independent scopul propriei activități de învățare, manifestând inițiativă în stabilirea obiectivelor personale de învățare;
- stabilește propriului plan de acțiune în realizarea sarcinilor, evidențiind capacitatea de a lua decizii și de a-și organiza propria activitate de învățare în funcție de obiectivele stabilite;
- manifestă flexibilitate și mobilitate în organizarea propriului traseu de învățare, adaptându-se la cerințele și oportunitățile din mediul de învățare;
- acționează independent conform propriilor idei, judecăți și valori, fără a fi influențat de convingerile și experiențele colegilor;
- manifestă responsabilitate și a inițiativă în realizarea sarcinilor propuse în diverse faze ale învățării transformative;
- realizează conexiuni inter-, intra- și transdisciplinare în rezolvarea sarcinilor didactice, ilustrând abilitatea de a integra achizițiile din varii domenii pentru a obține soluții inovatoare;
- manifestă fermitate în rezolvarea sarcinilor propuse, a situațiilor care includ dileme dezorientante și a situațiilor problemă, indicând determinare și hotărâre în fața provocărilor;
- gestionează eficient timpul și autoorganizează propriul traseu de învățare, ceea ce demonstrează capacitatea de a planifica și organiza eficient resursele și activitățile de învățare.

Acestea sunt doar câteva caracteristici care confirmă că acest formabil manifestă nivel înalt de gândire independentă, este autonom, flexibil, responsabil, creativ și capabil de autoevaluare și autoorganizare în procesul de învățare transformativă.

Fișa nr. 2*Date de identificare a subiectului:*

Numele și prenumele subiectului (cod): G. D.

Instituția de învățământ: UPSC

Facultatea: Psihologie și Psihopedagogie specială

Grupa: PÎP și LE

Anul de studii: 4

**Tabelul A13.2. Fișă de observare curentă a manifestării gândirii independente
a studenților cu nivel mediu de dezvoltare**

Nr. d/o	Indicatori de performanță	Scală de apreciere			
		Niciodată	Uneori	Adeseori	Foarte frecvent
1.	Se implică activ în realizarea sarcinilor de învățare propuse în cadrul orelor de curs, seminarelor/orelor practice, în context autentic.			*	
2.	Planifică independent scopul propriei activități de învățare.			*	
3.	Își stabilește propriul plan de acțiune în realizarea sarcinilor.			*	
4.	Manifestă flexibilitatea și mobilitate în organizarea propriului traseu de învățare.				*
5.	Manifestă independență în rezolvarea sarcinilor didactice din cadrul orelor de curs, seminarelor/orelor practice, în context autentic.			*	
6.	Conștientizează valoarea gândirii independente în realizarea cu succes a sarcinilor didactice propuse în baza fazelor învățării transformative.		*		
7.	Se asigură că a înțeles bine întrebarea/sarcina, înainte de a răspunde.				*
8.	În executarea sarcinilor conform instrucțiunilor își permite să fie liber(ă) în acțiuni și manifestă independență.		*		
9.	Acționează independent conform propriilor idei, judecăți, valori fără a fi influențat de convingerile și experiențele colegilor.			*	
10.	Se poate adapta cu ușurință la situațiile problemă create, ieșind cu ușurință din zona personală de confort și acceptând problemele ca pe o provocare, adoptând în rezolvarea lor perspective diferite și originale.			*	
11.	Utilizează diverse strategii cognitive și metacognitive în realizarea/rezolvarea sarcinilor didactice.		*		
12.	Valorifică diferite strategii în funcție de tipul și contextul învățării.		*		
13.	Folosește argumente clare și realizează cu ușurință deducții valorice.		*		
14.	Manifestă responsabilitate și inițiativă în realizarea sarcinilor propuse la varii faze ale învățării transformative.			*	
15.	Este conștient de propriile puncte forte și își autoevaluează critic rezultatele înregistrate.				*
16.	Realizează conexiuni inter-, intra și transdisciplinare în rezolvarea sarcinilor didactice.			*	
17.	Manifestă fermitate în rezolvarea sarcinilor și situațiilor problemă.		*		
18.	Deține abilități organizatorice și are expectanțe realiste.		*		
19.	Provoacă colegii să devină conștienți de puterea deciziilor și posibilitatea de a evolua continuu.			*	
20.	Manifestă receptivitate la sugestii rezonabile și corect argumentate pentru perfecționare/progres.			*	
21.	Gestionează eficient timpul și autoorganizează propriul traseu de			*	

	învățare.				

Notă:

- Indicatori de evaluare a progresului GI: execută cu sprijinul experimentatorului.
- Nivel de deținere a tipului de GI: nivel mediu de gândire independentă

În baza datelor adunate și consemnate în fișa de observare, precum și în urma monitorizării comportamentului în contextul situațiilor de învățare transformativă implementate în cadrul orelor practice ale cursului PPCS, ne propunem să expunem câteva trăsături distinctive ale unui student care se situează la un nivel mediu/intermediar de dezvoltare a gândirii independente. Astfel, pe parcursul orelor formabilul dat execută atât sarcinile colective, cât și cele independente cu sprijinul pedagogului și mereu are nevoie de confirmarea corectitudinii răspunsului din partea formatorului, acesta se caracterizează prin următoarele acțiuni:

- se implică activ în realizarea sarcinilor de învățare propuse în cadrul orelor de curs, seminarelor/orelor practice, în context autentic, dar are nevoie periodic de îndrumare și susținere suplimentară din partea pedagogului;
- manifestă independență în rezolvarea sarcinilor didactice din cadrul orelor de curs, seminarelor/orelor practice, în context autentic, dar poate cere ajutor periodic în situații mai complexe sau neclare.
- acționează independent conform propriilor idei, judecăți și valori, dar este deschis la sugestii și îndrumări din partea colegilor sau pedagogului în vederea îmbunătățirii rezultatelor.
- valorifică diferite strategii în funcție de tipul și contextul învățării, dar poate solicita ghidare pedagogică pentru a alege strategiile potrivite în anumite situații.
- deține abilități organizatorice și are expectanțe realiste, dar poate avea nevoie de îndrumare în stabilirea unui plan de învățare detaliat sau în gestionarea timpului.
- este receptiv la sugestii rezonabile și corect argumentate pentru perfecționare și progres, evidențiind disponibilitatea de a colabora cu pedagogul și colegii pentru îmbunătățirea rezultatelor.

Formabilii cu un nivel mediu de gândire independentă, pot executa sarcinile de învățare în mare parte independent, dar are nevoie de sprijinul pedagogului în anumite momente sau în fața provocărilor mai complexe. Sunt capabili să manifeste independență și sunt deschiși către colaborare și îndrumare pentru a-și dezvolta abilitățile de gândire independentă în continuare.

Fișa nr. 3*Date de identificare a subiectului:*

Numele și prenumele subiectului (cod): G. N. Instituția de învățământ: UPS „Ion Creangă”

Facultatea: Psihologie și Psihopedagogie specială Grupa: PPreșc. Anul de studii: 3

**Tabelul A13.3. Fișă de observare curentă a manifestării gândirii independente
a studenților cu nivel scăzut de dezvoltare**

Nr. d/o	Indicatori de performanță	Scală de apreciere			
		Niciodată	Uneori	Adeseori	Foarte frecvent
1.	Se implică activ în realizarea sarcinilor de învățare propuse în cadrul orelor de curs, seminarelor/orelor practice, în context autentic.		*		
2.	Planifică independent scopul propriei activități de învățare.		*		
3.	Își stabilește propriul plan de acțiune în realizarea sarcinilor.		*		
4.	Manifestă flexibilitatea și mobilitate în organizarea propriului traseu de învățare.	*			
5.	Manifestă independență în rezolvarea sarcinilor didactice din cadrul orelor de curs, seminarelor/orelor practice, în context autentic.		*		
6.	Conștientizează valoarea gândirii independente în realizarea cu succes a sarcinilor didactice propuse în baza fazelor învățării transformative.			*	
7.	Se asigură că a înțeles bine întrebarea/sarcina, înainte de a răspunde.			*	
8.	În executarea sarcinilor conform instrucțiunilor își permite să fie liber(ă) în acțiuni și manifestă independență.		*		
9.	Acționează independent conform propriilor idei, judecăți, valori fără a fi influențat de convingerile și experiențele colegilor.		*		
10.	Se poate adapta cu ușurință la situațiile problemă create, ieșind cu ușurință din zona personală de confort și acceptând problemele ca pe o provocare, adoptând în rezolvarea lor perspective diferite și originale.			*	
11.	Utilizează diverse strategii cognitive și metacognitive în realizarea/rezolvarea sarcinilor didactice.		*		
12.	Valorifică diferite strategii în funcție de tipul și contextul învățării.		*		
13.	Folosește argumente clare și realizează cu ușurință deducții valorice.		*		
14.	Manifestă responsabilitate și inițiativă în realizarea sarcinilor propuse la varii faze ale învățării transformative.			*	
15.	Este conștient de propriile puncte forte și își autoevaluează critic rezultatele înregistrate.			*	
16.	Realizează conexiuni inter-, intra și transdisciplinare în rezolvarea sarcinilor didactice.		*		
17.	Manifestă fermitate în rezolvarea sarcinilor și situațiilor problemă.			*	
18.	Deține abilități organizatorice și are expectanțe realiste.		*		
19.	Provoacă colegii să devină conștienți de puterea deciziilor și posibilitatea de a evolua continuu.		*		
20.	Manifestă receptivitate la sugestii rezonabile și corect argumentate pentru perfecționare/progres.			*	

21.	Gestionează eficient timpul și autoorganizează propriul traseu de învățare.		*		

Notă:

- Indicatori de evaluare a progresului GI: execută cu dificultăți.
- Nivel de deținere a tipului de GI: nivel scăzut de gândire independentă.

În acest caz avem înregistrate informații privind comportamentul și motivația către implicare în a unui student cu un nivel scăzut de gândire independentă, acesta întâmpină dificultăți semnificative în executarea sarcinilor și nu reușește să îndeplinească majoritatea sarcinilor de învățare propuse. Astfel, cu cât avansează în implicarea fazelor ÎT, cu atât gradul de dificultate a sarcinilor crește, iar nivelul scăzut de GI îi creează impedimente și dificultăți în realizarea tuturor sarcinilor propuse de experimentator. Astfel, pe parcursul experimentului formativ am observat o serie de caracteristici distinctive a acestui tip de gânditor și anume:

- se implică rar sau pasiv în realizarea sarcinilor de învățare propuse în cadrul orelor practice, și are nevoie constantă de asistență și îndrumare pedagogică;
- este deseori absent la ceea ce se întâmplă în sala de curs;
- depinde în permanență de ghidarea pedagogului în rezolvarea sarcinilor didactice și nu acționează independent;
- se lasă influențat de convingerile și experiențele colegilor și nu are opinii sau judecăți proprii dezvoltate;
- nu apelează la implicarea strategiilor cognitive sau metacognitive în rezolvarea situațiilor dilematice și nu reușește să aplice strategii adecvate în funcție de contextul învățării solicitat;
- nu deține suficiente abilități organizatorice și are deseori așteptări nerealiste, necesitând ghidare constantă pentru a-și organiza planul de învățare sau a-și gestiona uneori timpul;
- nu este receptiv la sugestii pentru îmbunătățire și progres oferit din partea colegilor, fiind reticent la orice schimbare sau colaborare;

În această ordine de idei, formabilii care prezintă un nivel scăzut de gândire independentă și întâmpină dificultăți semnificative în îndeplinirea sarcinilor de învățare în lipsa monitorizării constante din partea formatorului. Este important să se ofere acestor formabili suport și resurse suplimentare pentru a dezvolta abilitățile de gândire independentă și a-i ajuta să devină mai autonomi și independenți în procesul de învățare.

Anexa 14. Rezultatele evaluării nivelului de dezvoltare a gândirii independente a studenților în etapele de constatare și validare (GE și GC), conform chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?”

Tabelul A14.1. Rezultatele chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?” la grupul experimental (GE) în etapa de constatare

ID	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	Total
1	15	16	16	16	17	17	18	14	129
2	16	14	18	19	14	12	13	16	122
3	17	19	20	19	17	16	10	19	137
4	20	19	18	18	16	19	13	14	137
5	18	16	16	18	18	15	11	10	122
6	18	20	19	18	13	15	20	15	138
7	14	19	19	19	15	18	20	15	139
8	16	14	16	20	16	12	12	15	121
9	15	11	13	14	10	12	14	11	100
10	13	13	9	14	10	15	13	11	98
11	12	12	15	15	12	15	12	13	106
12	17	20	17	18	17	18	16	16	139
13	15	17	18	18	15	18	13	17	131
14	13	8	14	12	13	11	16	12	99
15	18	16	20	20	16	16	17	18	141
16	15	17	19	20	16	16	14	15	132
17	17	19	15	17	13	16	14	13	124
18	16	13	16	18	13	14	13	13	116
19	16	15	14	18	14	17	17	13	124
20	17	15	17	17	17	17	14	14	128
21	16	16	17	18	10	15	10	15	117
22	18	16	17	17	18	17	13	17	133
23	16	16	15	19	16	13	15	16	126
24	16	16	20	19	16	17	10	14	128
25	12	16	16	18	14	14	9	15	114
26	18	18	19	19	20	15	14	13	136
27	19	13	17	18	15	16	16	14	128
28	18	17	20	18	14	20	20	15	142
29	16	12	16	20	12	8	20	12	116
30	18	18	19	18	16	17	12	11	129
31	19	16	16	20	17	14	16	11	129
32	19	17	15	20	15	10	12	10	118
33	15	12	17	14	16	17	12	15	118
34	14	15	17	17	14	14	12	14	117
35	16	11	18	19	14	16	18	16	128
36	19	17	20	18	20	18	14	14	140
37	17	17	15	15	13	14	12	12	115
38	17	14	17	18	18	15	16	14	129
39	17	18	17	15	14	12	11	15	119
40	20	17	20	20	15	20	20	20	152
41	17	17	15	19	16	15	8	15	122
42	17	15	18	18	14	15	18	16	131

43	20	16	19	19	17	17	17	17	142
44	19	14	18	20	15	18	18	15	137
45	11	13	12	18	15	15	12	9	105
46	14	12	17	19	16	16	14	17	125
47	16	14	11	13	12	16	12	6	100
48	13	10	13	17	14	12	10	13	102
49	18	18	19	20	20	19	11	12	137
50	18	12	13	19	14	15	7	10	108
51	15	15	9	12	15	14	9	11	100
52	10	14	17	16	13	14	12	16	112
53	20	19	16	18	15	15	16	13	132
54	19	19	18	18	15	13	15	12	129
55	17	16	14	17	13	13	16	12	118
56	13	9	12	16	12	14	13	11	100
57	16	17	19	19	16	16	19	20	142
58	19	16	17	20	15	10	20	15	132
59	8	5	10	7	11	9	11	13	74
60	13	16	16	20	19	16	14	16	130
61	18	13	18	20	12	16	11	10	118
62	16	19	19	20	18	18	18	14	142
63	16	14	18	20	14	15	10	14	121
64	18	14	18	18	14	14	18	14	128
65	18	12	17	18	16	20	12	13	126
66	16	14	14	17	15	14	15	15	120

Tabelul A14.2. Rezultatele chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?” la grupul de control (GC) în etapa de constatare

ID	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	Total
67	15	15	14	13	15	16	9	15	111
68	17	18	18	16	14	18	18	17	138
69	18	16	18	19	16	13	18	18	136
70	15	16	19	18	13	15	17	15	128
71	16	17	19	19	14	15	18	16	131
72	19	18	14	17	14	13	20	19	129
73	19	18	15	18	12	11	16	19	124
74	17	14	18	13	15	17	19	17	129
75	14	13	15	12	15	15	15	14	113
76	17	17	18	20	16	18	12	17	138
77	16	14	17	17	16	18	13	16	125
78	18	10	16	19	16	18	13	18	130
79	18	16	20	19	14	20	12	18	135
80	17	20	20	20	19	20	12	17	136
81	16	20	20	20	20	16	20	16	152
82	16	15	19	17	14	16	12	16	118
83	14	13	14	16	15	13	14	14	113
84	15	14	17	16	13	20	20	15	130
85	15	17	16	18	14	16	15	15	125
86	14	10	11	15	11	12	14	14	97
87	9	14	18	16	13	19	16	9	119
88	18	13	16	15	13	16	14	18	120
89	10	12	15	11	12	8	12	10	91

90	19	18	18	20	16	18	18	19	145
91	11	18	18	16	16	13	8	11	116
92	18	11	19	18	18	19	14	18	130
93	15	16	18	17	16	19	14	15	133
94	14	17	20	19	13	13	16	14	126
95	15	13	16	16	14	15	9	15	111
96	14	13	17	18	13	16	13	14	115
97	16	15	13	19	17	17	14	16	125
98	17	15	14	16	14	15	12	17	117
99	15	16	19	19	13	18	15	15	128
100	12	16	18	16	17	16	15	12	125
101	7	11	11	14	13	13	14	7	94
102	19	18	19	19	20	20	20	19	155
103	13	19	15	20	14	12	11	13	122
104	18	16	14	17	15	14	9	18	117
105	13	12	20	20	16	20	16	13	135
106	14	14	18	15	17	18	19	14	134
107	15	15	19	16	13	11	17	15	123
108	13	17	19	20	16	17	14	13	133
109	19	19	19	20	16	16	16	19	143
110	17	19	20	13	14	18	19	17	137
111	17	16	19	20	15	13	12	17	129
112	16	15	19	20	17	13	11	16	127
113	16	13	17	20	14	17	8	16	118
114	13	11	10	17	12	15	12	13	102
115	13	10	14	15	14	14	14	13	108
116	17	16	18	18	13	16	17	17	128
117	16	16	16	16	16	16	16	16	127
118	13	13	15	16	16	15	15	13	118
119	17	14	17	17	17	16	12	17	124
120	16	16	17	14	16	12	17	16	120
121	14	16	16	19	16	15	15	14	125
122	12	14	9	16	13	8	13	12	94
123	17	13	18	20	15	17	13	17	129
124	20	20	20	20	16	20	17	20	148
125	16	18	17	19	17	16	15	16	134
126	6	7	4	7	5	7	9	6	57
127	13	15	20	18	12	19	9	13	122
128	19	18	20	17	20	20	16	19	148
129	18	18	20	17	18	17	14	18	136
130	16	15	19	18	17	18	19	16	137
131	15	10	13	11	16	13	9	15	98
132	16	15	19	20	16	17	16	16	135

Tabelul A14.3. Rezultatele chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?” la grupul experimental (GE) în etapa de validare

ID	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	Total
1	15	17	16	18	18	16	18	15	133
2	14	12	14	19	13	14	11	14	111
3	13	14	14	16	12	11	8	16	104
4	20	18	19	19	20	17	16	16	145

5	13	20	20	18	18	15	16	16	136
6	19	20	19	18	13	15	20	15	139
7	17	19	20	20	20	17	17	20	150
8	15	20	20	17	19	12	14	18	135
9	14	18	20	14	12	13	14	18	123
10	20	18	16	16	9	12	12	12	115
11	15	18	20	16	13	15	12	19	128
12	14	16	15	18	14	18	16	15	126
13	16	17	15	18	15	20	20	20	141
14	16	19	20	14	16	13	17	18	133
15	14	18	19	19	15	17	12	14	128
16	14	19	20	14	15	14	14	18	128
17	13	15	17	18	12	18	10	10	113
18	18	17	17	18	13	13	17	14	127
19	15	13	17	20	17	14	17	14	127
20	15	15	13	15	11	17	12	12	110
21	14	19	20	19	16	18	12	20	138
22	14	19	20	20	16	14	7	19	129
23	14	18	20	16	16	13	15	17	129
24	19	15	20	18	16	18	12	16	134
25	11	19	16	19	15	14	8	13	115
26	18	18	18	20	16	16	19	14	139
27	18	15	18	18	15	15	16	17	132
28	17	17	20	19	15	19	19	11	137
29	15	14	17	19	12	12	19	16	124
30	16	16	18	20	19	13	12	12	126
31	19	18	19	20	17	15	18	12	138
32	19	19	16	20	15	14	18	13	134
33	15	14	18	18	14	16	14	16	125
34	15	17	18	16	14	16	16	16	128
35	18	15	17	19	16	15	16	15	131
36	16	15	17	19	15	19	15	12	128
37	20	17	19	19	16	14	18	17	140
38	14	16	17	18	11	14	17	15	122
39	12	17	14	18	11	14	8	15	109
40	17	18	20	19	16	18	18	20	146
41	18	18	15	19	16	16	10	16	128
42	16	10	17	17	13	19	12	11	115
43	20	15	19	17	14	16	19	14	134
44	20	12	16	20	16	20	18	20	142
45	13	18	20	16	18	16	15	18	134
46	13	14	17	19	20	18	19	17	137
47	17	16	15	18	20	17	19	17	139
48	16	16	16	19	17	15	12	13	124
49	18	16	20	20	14	18	12	10	128
50	16	10	12	16	16	18	14	13	115
51	16	14	10	16	14	10	11	9	100
52	16	15	18	16	13	15	12	15	120
53	14	15	15	17	16	17	8	16	118
54	17	19	17	20	16	12	17	11	129
55	17	16	14	17	13	13	16	12	118
56	13	18	20	16	14	14	13	16	124
57	16	18	20	18	16	17	19	19	143

58	18	18	20	20	16	18	20	18	148
59	12	19	20	11	14	10	14	17	117
60	15	19	19	19	19	17	14	15	137
61	19	17	20	20	16	19	20	17	148
62	20	18	20	19	18	15	20	16	146
63	15	12	12	16	10	13	12	14	104
64	16	14	16	18	12	14	16	13	119
65	13	19	19	17	17	18	15	16	134
66	16	15	14	15	15	13	15	13	116

Tabelul A14.4. Rezultatele chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?” la grupul de control (GC) în etapa de validare

ID	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	Total
67	16	16	14	14	14	15	10	13	112
68	13	18	18	16	14	17	18	13	127
69	16	15	18	19	16	14	18	17	133
70	14	15	16	18	14	13	18	9	117
71	17	16	18	19	13	16	18	14	131
72	19	18	10	18	16	14	20	10	125
73	20	20	20	19	16	11	20	16	142
74	14	14	16	16	14	17	17	13	121
75	13	13	17	15	15	15	16	15	119
76	15	17	17	20	15	17	12	17	130
77	14	13	17	16	13	18	12	13	116
78	10	4	18	20	20	20	16	20	128
79	16	16	18	20	13	19	11	16	129
80	15	16	18	20	20	17	8	17	131
81	12	20	20	20	20	20	11	20	143
82	17	18	19	20	13	17	11	7	122
83	15	13	14	16	15	14	14	12	113
84	13	14	18	16	13	20	19	9	122
85	13	17	15	14	14	15	18	16	122
86	14	14	13	16	12	16	17	15	117
87	10	15	18	17	13	19	15	15	122
88	18	13	15	15	13	14	14	14	116
89	14	12	7	12	12	9	12	9	87
90	18	18	17	20	14	12	15	13	127
91	12	17	17	16	15	14	9	7	107
92	17	19	20	20	20	19	16	16	147
93	15	16	19	19	14	18	11	13	125
94	13	18	19	18	13	14	17	15	127
95	15	11	14	17	15	11	13	15	111
96	17	14	16	15	15	14	15	12	118
97	15	13	14	19	16	17	14	15	123
98	14	13	14	19	15	15	16	16	122
99	16	13	19	19	8	18	14	10	117
100	12	16	18	16	17	16	15	15	125
101	13	16	16	18	20	19	13	14	129
102	19	14	17	20	20	20	20	20	150
103	19	18	14	19	18	14	18	19	139
104	15	16	14	15	16	15	15	14	120

105	16	18	20	20	16	17	19	17	143
106	15	13	18	14	17	18	18	9	122
107	15	14	19	17	13	12	16	16	122
108	14	16	18	18	14	18	14	16	128
109	17	19	11	19	16	16	15	9	122
110	17	18	19	13	13	16	17	15	128
111	18	15	20	19	16	14	15	17	134
112	16	14	15	15	14	17	16	14	121
113	14	13	17	19	14	16	12	13	118
114	14	11	11	17	12	15	12	12	104
115	9	10	15	14	15	15	10	15	103
116	16	16	17	18	13	16	15	12	123
117	17	15	16	17	16	17	15	13	126
118	13	14	16	17	15	16	15	15	121
119	16	14	16	17	16	16	13	15	123
120	15	15	17	14	15	12	16	12	116
121	16	19	20	20	15	14	7	17	128
122	9	12	10	12	10	4	8	7	72
123	18	13	10	20	16	17	13	7	114
124	20	18	8	20	15	20	16	7	124
125	18	17	15	20	17	18	16	18	139
126	7	10	8	12	5	5	4	6	57
127	14	16	18	17	10	17	9	15	116
128	19	20	20	20	19	18	16	16	148
129	14	13	20	20	15	19	14	16	131
130	14	13	16	14	13	12	13	15	110
131	19	16	18	15	14	14	16	12	124
132	18	20	20	20	16	18	15	14	141

Tabelul A14.5. Distribuția subiecților din GE și GC pe tipologii de gânditori independenți în cadrul experimentului psihopedagogic

	Gânditor indep. impresionant	Gânditor indep. promițător	Potențial gânditor indep.	Alții gândesc pentru dvs.
GE, Constatare	33	32	1	0
GE, Validare	39	27	0	0
GC, Constatare	31	31	3	1
GC, Validare	21	42	2	1

Anexa 15. Rezultatele aplicării testului t pentru eșantioane independente asupra mediilor variabilelor din posttest, conform datelor chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?”

T-Test

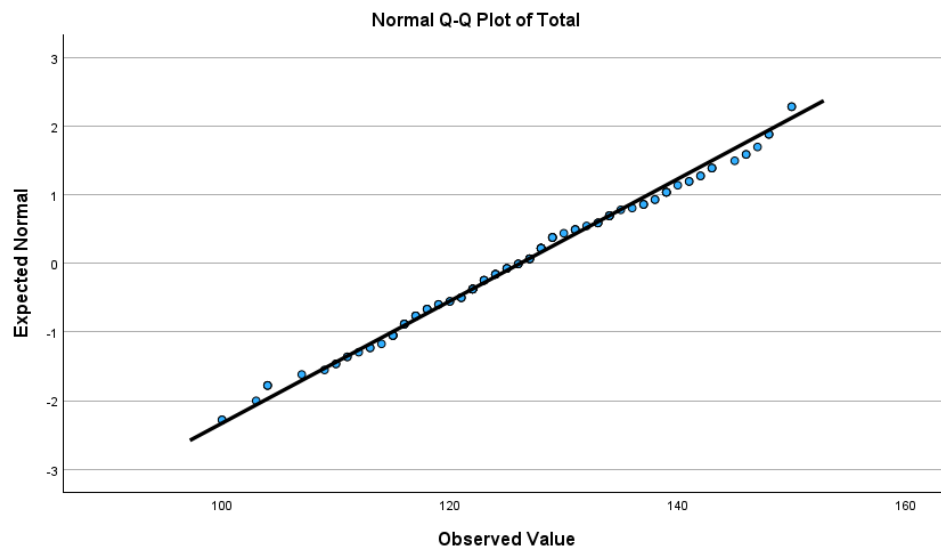
Group Statistics					
	Grup	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Total	1	66	128,38	11,550	1,422
	2	66	122,27	15,131	1,862
V1	1	66	15,92	2,303	,283
	2	66	15,09	2,699	,332
V2	1	66	16,52	2,355	,290
	2	66	15,17	2,864	,353
V3	1	66	17,48	2,476	,305
	2	66	16,21	3,199	,394
V4	1	66	17,80	1,866	,230
	2	66	17,33	2,394	,295
V5	1	66	15,14	2,499	,308
	2	66	14,76	2,718	,335
V6	1	66	15,39	2,411	,297
	2	66	15,61	3,152	,388
V7	1	66	14,88	3,471	,427
	2	66	14,41	3,314	,408
V8	1	66	15,24	2,723	,335
	2	66	13,70	3,383	,416

Independent Samples Test									
t-test for Equality of Means									
		t	df	Significance		Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
				One-Sided p	Two-Sided p			Lower	Upper
Total	Equal variances assumed	2,606	130	,005	,010	6,106	2,343	1,471	10,742
	Equal variances not assumed	2,606	121,551	,005	,010	6,106	2,343	1,467	10,745
V1	Equal variances assumed	1,908	130	,029	,059	,833	,437	-,031	1,697
	Equal variances not assumed	1,908	126,854	,029	,059	,833	,437	-,031	1,697
V2	Equal variances assumed	2,955	130	,002	,004	1,348	,456	,446	2,251
	Equal variances not assumed	2,955	125,321	,002	,004	1,348	,456	,445	2,252
V3	Equal variances assumed	2,556	130	,006	,012	1,273	,498	,288	2,258
	Equal variances not assumed	2,556	122,317	,006	,012	1,273	,498	,287	2,258
V4	Equal variances assumed	1,257	130	,106	,211	,470	,374	-,270	1,209
	Equal variances not assumed	1,257	122,691	,106	,211	,470	,374	-,270	1,209
V5	Equal variances assumed	,834	130	,203	,406	,379	,454	-,520	1,278
	Equal variances not assumed	,834	129,091	,203	,406	,379	,454	-,520	1,278
V6	Equal variances assumed	-,434	130	,332	,665	-,212	,488	-1,178	,754
	Equal variances not assumed	-,434	121,659	,332	,665	-,212	,488	-1,179	,755
V7	Equal variances assumed	,795	130	,214	,428	,470	,591	-,699	1,638
	Equal variances not assumed	,795	129,724	,214	,428	,470	,591	-,699	1,638
V8	Equal variances assumed	2,891	130	,002	,005	1,545	,535	,488	2,603
	Equal variances not assumed	2,891	124,330	,002	,005	1,545	,535	,487	2,604

Independent Samples Effect Sizes

				95% Confidence Interval	
Standardizer ^a			Point Estimate	Lower	Upper
Total	Cohen's d	13,460	,454	,107	,798
	Hedges' correction	13,538	,451	,107	,794
	Glass's delta	15,131	,404	,054	,750
V1	Cohen's d	2,509	,332	-,012	,675
	Hedges' correction	2,523	,330	-,012	,671
	Glass's delta	2,699	,309	-,038	,653
V2	Cohen's d	2,622	,514	,167	,860
	Hedges' correction	2,637	,511	,166	,855
	Glass's delta	2,864	,471	,119	,820
V3	Cohen's d	2,860	,445	,099	,790
	Hedges' correction	2,877	,442	,098	,785
	Glass's delta	3,199	,398	,048	,744
V4	Cohen's d	2,147	,219	-,124	,561
	Hedges' correction	2,159	,218	-,123	,557
	Glass's delta	2,394	,196	-,147	,538
V5	Cohen's d	2,610	,145	-,197	,486
	Hedges' correction	2,626	,144	-,196	,484
	Glass's delta	2,718	,139	-,203	,481
V6	Cohen's d	2,806	-,076	-,417	,266
	Hedges' correction	2,822	-,075	-,414	,264
	Glass's delta	3,152	-,067	-,408	,274
V7	Cohen's d	3,393	,138	-,203	,480
	Hedges' correction	3,413	,138	-,202	,477
	Glass's delta	3,314	,142	-,201	,483
V8	Cohen's d	3,071	,503	,156	,849
	Hedges' correction	3,089	,500	,155	,844
	Glass's delta	3,383	,457	,105	,805

a. The denominator used in estimating the effect sizes.
 Cohen's d uses the pooled standard deviation.
 Hedges' correction uses the pooled standard deviation, plus a correction factor.
 Glass's delta uses the sample standard deviation of the control (i.e., the second) group.

Anexa 16. Rezultatele testului t pentru eșantioane perechi privind compararea mediilor variabilelor între pretest și posttest, conform datelor chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?”

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Total_Initial	123,48	66	14,137	1,740
	Total	128,38	66	11,550	1,422
Pair 2	V1_Initial	16,26	66	2,483	,306
	V1	15,92	66	2,303	,283
Pair 3	V2_Initial	15,12	66	2,964	,365
	V2	16,52	66	2,355	,290
Pair 4	V3_Initial	16,42	66	2,655	,327
	V3	17,48	66	2,476	,305
Pair 5	V4_Initial	17,67	66	2,394	,295
	V4	17,80	66	1,866	,230
Pair 6	V5_Initial	14,92	66	2,282	,281
	V5	15,14	66	2,499	,308
Pair 7	V6_Initial	15,15	66	2,543	,313
	V6	15,39	66	2,411	,297
Pair 8	V7_Initial	14,06	66	3,295	,406
	V7	14,88	66	3,471	,427
Pair 9	V8_Initial	13,88	66	2,569	,316
	V8	15,24	66	2,723	,335

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Significance	
				One-Sided p	Two-Sided p
Pair 1	Total_Initial & Total	66	,377	<,001	,002
Pair 2	V1_Initial & V1	66	,407	<,001	<,001
Pair 3	V2_Initial & V2	66	,123	,162	,325
Pair 4	V3_Initial & V3	66	,251	,021	,042
Pair 5	V4_Initial & V4	66	,588	<,001	<,001
Pair 6	V5_Initial & V5	66	,307	,006	,012
Pair 7	V6_Initial & V6	66	,602	<,001	<,001
Pair 8	V7_Initial & V7	66	,548	<,001	<,001
Pair 9	V8_Initial & V8	66	,262	,017	,034

Paired Samples Test										
		Paired Differences					Significance			
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	One-Sided p	Two-Sided p
					Lower	Upper				
Pair 1	Total_Initial - Total	-4,894	14,499	1,785	-8,458	-1,330	-2,742	65	,004	,008
Pair 2	V1_Initial - V1	,333	2,610	,321	-,308	,975	1,038	65	,152	,303
Pair 3	V2_Initial - V2	-1,394	3,551	,437	-2,267	-,521	-3,189	65	,001	,002
Pair 4	V3_Initial - V3	-1,061	3,142	,387	-1,833	-,288	-2,742	65	,004	,008
Pair 5	V4_Initial - V4	-,136	1,991	,245	-,626	,353	-,556	65	,290	,580
Pair 6	V5_Initial - V5	-,212	2,820	,347	-,905	,481	-,611	65	,272	,543
Pair 7	V6_Initial - V6	-,242	2,212	,272	-,786	,301	-,890	65	,188	,377
Pair 8	V7_Initial - V7	-,818	3,220	,396	-1,610	-,027	-2,064	65	,021	,043
Pair 9	V8_Initial - V8	-1,364	3,218	,396	-2,155	-,572	-3,442	65	<,001	,001

Paired Samples Effect Sizes							
					95% Confidence Interval		
				Standardizer ^a	Point Estimate	Lower	Upper
Pair 1	Total_Initial - Total	Cohen's d	14,499	-,338	-,584	-,088	
		Hedges' correction	14,669	-,334	-,578	-,087	
Pair 2	V1_Initial - V1	Cohen's d	2,610	,128	-,115	,369	
		Hedges' correction	2,640	,126	-,114	,365	
Pair 3	V2_Initial - V2	Cohen's d	3,551	-,393	-,642	-,141	
		Hedges' correction	3,593	-,388	-,634	-,139	
Pair 4	V3_Initial - V3	Cohen's d	3,142	-,338	-,584	-,088	
		Hedges' correction	3,179	-,334	-,578	-,087	
Pair 5	V4_Initial - V4	Cohen's d	1,991	-,068	-,310	,173	
		Hedges' correction	2,015	-,068	-,306	,171	
Pair 6	V5_Initial - V5	Cohen's d	2,820	-,075	-,317	,167	
		Hedges' correction	2,853	-,074	-,313	,165	
Pair 7	V6_Initial - V6	Cohen's d	2,212	-,110	-,351	,133	
		Hedges' correction	2,238	-,108	-,347	,131	
Pair 8	V7_Initial - V7	Cohen's d	3,220	-,254	-,498	-,008	
		Hedges' correction	3,257	-,251	-,493	-,008	
Pair 9	V8_Initial - V8	Cohen's d	3,218	-,424	-,674	-,170	
		Hedges' correction	3,256	-,419	-,666	-,168	

a. The denominator used in estimating the effect sizes.

Cohen's d uses the sample standard deviation of the mean difference.

Hedges' correction uses the sample standard deviation of the mean difference, plus a correction factor.

Anexa 17. Rezultatele testului de corelație Pearson pentru variabilele chestionarului „Cât de independent în gândire sunteți?”

Correlations

		Correlations								
		V1	V2	Total	V3	V4	V5	V6	V7	V8
V1	Pearson Correlation	1	,320***	,559***	,138	,426***	,241**	,194*	,471***	,063
	Sig. (2-tailed)		<,001	<,001	,113	<,001	,005	,026	<,001	,476
	N	132	132	132	132	132	132	132	132	132
V2	Pearson Correlation	,320***	1	,558***	,470***	,246**	,278**	,050	,187*	,244**
	Sig. (2-tailed)	<,001		<,001	<,001	,004	,001	,569	,032	,005
	N	132	132	132	132	132	132	132	132	132
Total	Pearson Correlation	,559***	,558***	1	,680***	,627***	,686***	,588***	,617***	,625***
	Sig. (2-tailed)	<,001	<,001		<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001
	N	132	132	132	132	132	132	132	132	132
V3	Pearson Correlation	,138	,470***	,680***	1	,292***	,322***	,316***	,240**	,523***
	Sig. (2-tailed)	,113	<,001	<,001		<,001	<,001	<,001	,006	<,001
	N	132	132	132	132	132	132	132	132	132
V4	Pearson Correlation	,426***	,246**	,627***	,292***	1	,439***	,486***	,198*	,222*
	Sig. (2-tailed)	<,001	,004	<,001	<,001		<,001	<,001	,023	,010
	N	132	132	132	132	132	132	132	132	132
V5	Pearson Correlation	,241**	,278**	,686***	,322***	,439***	1	,398***	,323***	,435***
	Sig. (2-tailed)	,005	,001	<,001	<,001	<,001		<,001	<,001	<,001
	N	132	132	132	132	132	132	132	132	132
V6	Pearson Correlation	,194*	,050	,588***	,316***	,486***	,398***	1	,253**	,254**
	Sig. (2-tailed)	,026	,569	<,001	<,001	<,001	<,001		,003	,003
	N	132	132	132	132	132	132	132	132	132
V7	Pearson Correlation	,471***	,187*	,617***	,240**	,198*	,323***	,253**	1	,230**
	Sig. (2-tailed)	<,001	,032	<,001	,006	,023	<,001	,003		,008
	N	132	132	132	132	132	132	132	132	132
V8	Pearson Correlation	,063	,244**	,625***	,523***	,222*	,435***	,254**	,230**	1
	Sig. (2-tailed)	,476	,005	<,001	<,001	,010	<,001	,003	,008	
	N	132	132	132	132	132	132	132	132	132

***. Correlation at 0.001 (2-tailed)

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Anexa 18. Rezultatele privind nivelul AP a studenților (GE și GC) în etapele de constatare și validare, în baza datelor Chestionarului de evaluare a autonomiei personale (după M. Albu)

Tabelul A18.1. Rezultatele evaluării inițiale a nivelului autonomiei personale a studenților din grupul experimental (GE)

ID	V1		V2		V3		V4	
	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T
1	27	34,28255	38	49,82497	24	46,29777	24	40,52716
2	34	49,47389	38	49,82497	26	51,66804	31	55,72317
3	38	58,15466	46	65,22776	29	59,72345	39	73,09005
4	37	55,98447	40	53,67567	30	62,40859	31	55,72317
5	39	60,32485	45	63,30241	24	46,29777	30	53,55231
6	34	49,47389	38	49,82497	22	40,92749	25	42,69802
7	40	62,49504	40	53,67567	25	48,9829	34	62,23575
8	32	45,13351	33	40,19822	17	27,5018	27	47,03974
9	33	47,3037	34	42,12357	19	32,87208	23	38,3563
10	32	45,13351	39	51,75032	28	57,03831	22	36,18544
11	41	64,66523	39	51,75032	25	48,9829	30	53,55231
12	33	47,3037	37	47,89962	23	43,61263	29	51,38146
13	40	62,49504	44	61,37706	30	62,40859	27	47,03974
14	34	49,47389	37	47,89962	28	57,03831	31	55,72317
15	42	66,83543	47	67,15311	38	83,88969	34	62,23575
16	37	55,98447	44	61,37706	27	54,35318	27	47,03974
17	36	53,81428	38	49,82497	22	40,92749	28	49,2106
18	28	36,45274	29	32,49683	22	40,92749	27	47,03974
19	42	66,83543	44	61,37706	26	51,66804	34	62,23575
20	32	45,13351	32	38,27288	26	51,66804	22	36,18544
21	36	53,81428	42	57,52636	29	59,72345	32	57,89403
22	39	60,32485	39	51,75032	27	54,35318	31	55,72317
23	36	53,81428	41	55,60101	29	59,72345	21	34,01458
24	36	53,81428	46	65,22776	27	54,35318	34	62,23575
25	33	47,3037	37	47,89962	24	46,29777	29	51,38146
26	39	60,32485	30	34,42218	20	35,55722	26	44,86888
27	36	53,81428	43	59,45171	25	48,9829	26	44,86888
28	36	53,81428	39	51,75032	26	51,66804	33	60,06489
29	37	55,98447	39	51,75032	24	46,29777	31	55,72317
30	38	58,15466	47	67,15311	36	78,51941	36	66,57747
31	33	47,3037	38	49,82497	26	51,66804	26	44,86888
32	32	45,13351	35	44,04892	23	43,61263	32	57,89403
33	31	42,96332	44	61,37706	25	48,9829	28	49,2106
34	31	42,96332	33	40,19822	24	46,29777	26	44,86888
35	41	64,66523	44	61,37706	30	62,40859	29	51,38146
36	31	42,96332	33	40,19822	25	48,9829	28	49,2106
37	33	47,3037	32	38,27288	21	38,24235	23	38,3563
38	36	53,81428	38	49,82497	23	43,61263	32	57,89403
39	37	55,98447	41	55,60101	28	57,03831	31	55,72317
40	42	66,83543	43	59,45171	28	57,03831	36	66,57747

41	33	47,3037	37	47,89962	26	51,66804	22	36,18544
42	30	40,79313	38	49,82497	25	48,9829	31	55,72317
43	36	53,81428	42	57,52636	24	46,29777	31	55,72317
44	30	40,79313	39	51,75032	26	51,66804	29	51,38146
45	33	47,3037	40	53,67567	26	51,66804	26	44,86888
46	36	53,81428	38	49,82497	24	46,29777	30	53,55231
47	25	29,94217	34	42,12357	25	48,9829	23	38,3563
48	34	49,47389	34	42,12357	29	59,72345	26	44,86888
49	39	60,32485	46	65,22776	29	59,72345	36	66,57747
50	26	32,11236	27	28,64613	25	48,9829	19	29,67287
51	21	21,2614	25	24,79543	16	24,81667	18	27,50201
52	33	47,3037	38	49,82497	25	48,9829	29	51,38146
53	34	49,47389	40	53,67567	23	43,61263	30	53,55231
54	35	51,64408	34	42,12357	22	40,92749	24	40,52716
55	27	34,28255	26	26,72078	22	40,92749	23	38,3563
56	26	32,11236	38	49,82497	22	40,92749	26	44,86888
57	36	53,81428	39	51,75032	27	54,35318	29	51,38146
58	35	51,64408	41	55,60101	25	48,9829	34	62,23575
59	37	55,98447	41	55,60101	25	48,9829	28	49,2106
60	35	51,64408	35	44,04892	27	54,35318	28	49,2106
61	36	53,81428	40	53,67567	27	54,35318	30	53,55231
62	39	60,32485	46	65,22776	32	67,77886	37	68,74833
63	32	45,13351	35	44,04892	21	38,24235	21	34,01458
64	32	45,13351	33	40,19822	28	57,03831	29	51,38146
65	21	21,2614	28	30,57148	21	38,24235	19	29,67287
66	35	51,64408	34	42,12357	22	40,92749	29	51,38146

**Tabelul A18.2. Rezultatele evaluării inițiale a nivelului autonomiei personale a studenților
din grupul de control (GC)**

ID	V1		V2		V3		V4	
	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T
67	40	64,11943	41	53,82403	26	48,55523	27	47,22074
68	34	49,92833	40	51,91201	22	36,99711	30	54,86371
69	40	64,11943	45	61,47208	30	60,11336	33	62,50668
70	31	42,83278	32	36,61591	23	39,88664	28	49,76839
71	29	38,10241	38	48,08799	25	45,6657	31	57,41137
72	33	47,56314	34	40,43994	22	36,99711	26	44,67308
73	32	45,19796	34	40,43994	27	51,44477	26	44,67308
74	33	47,56314	37	46,17597	33	68,78195	25	42,12542
75	30	40,46759	40	51,91201	25	45,6657	30	54,86371
76	36	54,6587	37	46,17597	32	65,89242	31	57,41137
77	37	57,02388	39	50	29	57,22383	29	52,31605
78	33	47,56314	39	50	29	57,22383	24	39,57776
79	39	61,75425	48	67,20812	27	51,44477	35	67,602
80	41	66,48462	47	65,2961	25	45,6657	33	62,50668
81	36	54,6587	44	59,56006	29	57,22383	26	44,67308
82	30	40,46759	29	30,87987	25	45,6657	21	31,93479
83	32	45,19796	34	40,43994	24	42,77617	32	59,95903
84	27	33,37204	36	44,26396	25	45,6657	25	42,12542
85	35	52,29351	33	38,52792	25	45,6657	29	52,31605
86	27	33,37204	30	32,79188	24	42,77617	19	26,83948

87	41	66,48462	42	55,73604	36	77,45055	33	62,50668
88	30	40,46759	37	46,17597	23	39,88664	20	29,38713
89	35	52,29351	46	63,38409	27	51,44477	28	49,76839
90	31	42,83278	35	42,35195	23	39,88664	27	47,22074
91	36	54,6587	34	40,43994	20	31,21805	25	42,12542
92	33	47,56314	41	53,82403	29	57,22383	25	42,12542
93	39	61,75425	49	69,12013	27	51,44477	31	57,41137
94	36	54,6587	36	44,26396	28	54,3343	27	47,22074
95	30	40,46759	31	34,7039	25	45,6657	22	34,48245
96	34	49,92833	43	57,64805	27	51,44477	30	54,86371
97	32	45,19796	33	38,52792	26	48,55523	28	49,76839
98	28	35,73722	34	40,43994	30	60,11336	27	47,22074
99	36	54,6587	47	65,2961	31	63,00289	36	70,14966
100	35	52,29351	38	48,08799	28	54,3343	30	54,86371
101	27	33,37204	41	53,82403	29	57,22383	28	49,76839
102	34	49,92833	37	46,17597	22	36,99711	26	44,67308
103	43	71,21498	42	55,73604	21	34,10758	29	52,31605
104	31	42,83278	34	40,43994	21	34,10758	24	39,57776
105	39	61,75425	46	63,38409	32	65,89242	28	49,76839
106	34	49,92833	38	48,08799	27	51,44477	31	57,41137
107	33	47,56314	39	50	22	36,99711	27	47,22074
108	36	54,6587	44	59,56006	27	51,44477	28	49,76839
109	42	68,8498	48	67,20812	33	68,78195	36	70,14966
110	33	47,56314	38	48,08799	23	39,88664	32	59,95903
111	35	52,29351	38	48,08799	25	45,6657	32	59,95903
112	37	57,02388	40	51,91201	23	39,88664	28	49,76839
113	38	59,38906	37	46,17597	23	39,88664	32	59,95903
114	31	42,83278	38	48,08799	25	45,6657	25	42,12542
115	37	57,02388	47	65,2961	28	54,3343	28	49,76839
116	34	49,92833	40	51,91201	28	54,3343	24	39,57776
117	27	33,37204	33	38,52792	24	42,77617	24	39,57776
118	35	52,29351	39	50	26	48,55523	30	54,86371
119	33	47,56314	42	55,73604	24	42,77617	31	57,41137
120	39	61,75425	47	65,2961	31	63,00289	29	52,31605
121	35	52,29351	39	50	28	54,3343	25	42,12542
122	26	31,00686	26	25,14383	25	45,6657	21	31,93479
123	31	42,83278	40	51,91201	31	63,00289	27	47,22074
124	39	61,75425	45	61,47208	30	60,11336	33	62,50668
125	33	47,56314	36	44,26396	27	51,44477	32	59,95903
126	39	61,75425	41	53,82403	25	45,6657	29	52,31605
127	31	42,83278	41	53,82403	29	57,22383	30	54,86371
128	36	54,6587	39	50	24	42,77617	30	54,86371
129	34	49,92833	39	50	22	36,99711	29	52,31605
130	29	38,10241	34	40,43994	25	45,6657	27	47,22074
131	24	26,27649	33	38,52792	28	54,3343	17	21,74416
132	40	64,11943	50	71,03214	34	71,67148	33	62,50668

**Tabelul A18.3. Rezultatele evaluării finale a nivelului autonomiei personale
a studenților din GE**

ID	V1		V2		V3		V4	
	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T

1	27	34,03629	38	47,4748	24	46,28817	24	38,60127
2	34	47,3011	38	47,4748	26	51,73219	31	53,91003
3	38	54,88099	46	61,81141	29	59,89821	39	71,40576
4	37	52,98602	40	51,05895	30	62,62022	31	53,91003
5	39	56,77596	45	60,01933	24	46,28817	30	51,72306
6	45	68,14579	45	60,01933	24	46,28817	32	56,097
7	40	58,67093	40	51,05895	25	49,01018	34	60,47093
8	32	43,51116	33	38,51443	17	27,23412	23	36,4143
9	33	45,40613	34	40,3065	19	32,67813	23	36,4143
10	36	51,09104	36	43,89065	24	46,28817	27	45,16217
11	40	58,67093	44	58,22726	29	59,89821	29	49,5361
12	33	45,40613	37	45,68273	23	43,56616	29	49,5361
13	40	58,67093	44	58,22726	30	62,62022	27	45,16217
14	28	35,93127	35	42,09858	23	43,56616	26	42,9752
15	42	62,46088	47	63,60348	38	84,39628	34	60,47093
16	37	52,98602	44	58,22726	27	54,45419	27	45,16217
17	37	52,98602	40	51,05895	23	43,56616	30	51,72306
18	32	43,51116	33	38,51443	20	35,40014	23	36,4143
19	42	62,46088	44	58,22726	26	51,73219	34	60,47093
20	43	64,35585	46	61,81141	29	59,89821	33	58,28396
21	36	51,09104	42	54,6431	29	59,89821	32	56,097
22	39	56,77596	52	72,56386	30	62,62022	37	67,03183
23	36	51,09104	36	43,89065	30	62,62022	32	56,097
24	36	51,09104	46	61,81141	27	54,45419	34	60,47093
25	33	45,40613	37	45,68273	24	46,28817	29	49,5361
26	39	56,77596	30	33,1382	20	35,40014	26	42,9752
27	36	51,09104	43	56,43518	25	49,01018	26	42,9752
28	41	60,56591	46	61,81141	28	57,1762	35	62,6579
29	37	52,98602	39	49,26688	24	46,28817	31	53,91003
30	39	56,77596	46	61,81141	27	54,45419	36	64,84486
31	33	45,40613	38	47,4748	26	51,73219	26	42,9752
32	32	43,51116	35	42,09858	23	43,56616	32	56,097
33	31	41,61618	44	58,22726	25	49,01018	28	47,34913
34	30	39,72121	35	42,09858	23	43,56616	26	42,9752
35	41	60,56591	44	58,22726	30	62,62022	29	49,5361
36	36	51,09104	40	51,05895	24	46,28817	28	47,34913
37	43	64,35585	50	68,97971	27	54,45419	31	53,91003
38	36	51,09104	38	47,4748	23	43,56616	32	56,097
39	42	62,46088	44	58,22726	30	62,62022	32	56,097
40	40	58,67093	43	56,43518	30	62,62022	34	60,47093
41	31	41,61618	37	45,68273	26	51,73219	23	36,4143
42	30	39,72121	38	47,4748	25	49,01018	31	53,91003
43	36	51,09104	42	54,6431	24	46,28817	31	53,91003
44	30	39,72121	39	49,26688	26	51,73219	29	49,5361
45	33	45,40613	40	51,05895	26	51,73219	27	45,16217
46	38	54,88099	38	47,4748	22	40,84416	29	49,5361
47	34	47,3011	34	40,3065	27	54,45419	27	45,16217
48	35	49,19607	39	49,26688	20	35,40014	27	45,16217
49	39	56,77596	46	61,81141	29	59,89821	36	64,84486
50	26	32,14132	27	27,76197	25	49,01018	19	27,66643
51	21	22,66646	25	24,17782	16	24,51211	18	25,47947
52	33	45,40613	38	47,4748	25	49,01018	29	49,5361
53	34	47,3011	40	51,05895	23	43,56616	30	51,72306

54	35	49,19607	34	40,3065	22	40,84416	24	38,60127
55	27	34,03629	26	25,9699	22	40,84416	23	36,4143
56	26	32,14132	38	47,4748	22	40,84416	26	42,9752
57	38	54,88099	41	52,85103	27	54,45419	33	58,28396
58	35	49,19607	41	52,85103	25	49,01018	34	60,47093
59	43	64,35585	44	58,22726	23	43,56616	34	60,47093
60	43	64,35585	35	42,09858	27	54,45419	31	53,91003
61	44	66,25082	40	51,05895	28	57,1762	32	56,097
62	39	56,77596	46	61,81141	32	68,06423	37	67,03183
63	32	43,51116	37	45,68273	23	43,56616	21	32,04037
64	32	43,51116	33	38,51443	28	57,1762	29	49,5361
65	21	22,66646	28	29,55405	21	38,12215	19	27,66643
66	32	43,51116	38	47,4748	25	49,01018	27	45,16217

**Tabelul A18.4. Rezultatele evaluării finale a nivelului autonomiei personale
a studenților din GC**

ID	V1		V2		V3		V4	
	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T	Scor brut	Cota T
67	40	64,71087	40	52,71169	25	46,31195	28	50,78195
68	33	48,33395	38	48,06308	24	43,57699	28	50,78195
69	40	64,71087	45	64,33324	30	59,98674	33	62,00126
70	34	50,67351	38	48,06308	19	29,90221	29	53,02581
71	31	43,65483	37	45,73877	26	49,04691	33	62,00126
72	32	45,99439	34	38,76584	24	43,57699	25	44,05037
73	30	41,31527	36	43,41446	25	46,31195	29	53,02581
74	29	38,97571	33	36,44153	23	40,84204	31	57,51354
75	29	38,97571	34	38,76584	22	38,10708	28	50,78195
76	36	55,35263	37	45,73877	32	65,45665	31	57,51354
77	39	62,37131	41	55,036	29	57,25178	29	53,02581
78	36	55,35263	40	52,71169	25	46,31195	20	32,83106
79	37	57,69219	47	68,98185	27	51,78187	33	62,00126
80	37	57,69219	38	48,06308	29	57,25178	30	55,26968
81	33	48,33395	44	62,00893	30	59,98674	27	48,53809
82	30	41,31527	29	27,1443	25	46,31195	21	35,07492
83	32	45,99439	33	36,44153	24	43,57699	32	59,7574
84	27	34,29658	34	38,76584	25	46,31195	18	28,34333
85	34	50,67351	42	57,36031	30	59,98674	29	53,02581
86	27	34,29658	30	29,46861	24	43,57699	19	30,5872
87	39	62,37131	42	57,36031	34	70,92657	32	59,7574
88	32	45,99439	33	36,44153	22	38,10708	20	32,83106
89	32	45,99439	45	64,33324	26	49,04691	27	48,53809
90	31	43,65483	35	41,09015	23	40,84204	27	48,53809
91	36	55,35263	34	38,76584	20	32,63716	25	44,05037
92	31	43,65483	42	57,36031	28	54,51682	23	39,56264
93	25	29,61746	45	64,33324	27	51,78187	20	32,83106
94	38	60,03175	34	38,76584	29	57,25178	25	44,05037
95	29	38,97571	31	31,79292	27	51,78187	22	37,31878
96	33	48,33395	37	45,73877	30	59,98674	35	66,48898
97	35	53,01307	37	45,73877	34	70,92657	37	70,97671
98	31	43,65483	34	38,76584	30	59,98674	26	46,29423
99	35	53,01307	44	62,00893	30	59,98674	38	73,22057

100	34	50,67351	40	52,71169	28	54,51682	30	55,26968
101	41	67,05044	42	57,36031	30	59,98674	31	57,51354
102	35	53,01307	36	43,41446	19	29,90221	26	46,29423
103	41	67,05044	42	57,36031	21	35,37212	27	48,53809
104	31	43,65483	34	38,76584	21	35,37212	24	41,8065
105	39	62,37131	46	66,65754	32	65,45665	28	50,78195
106	32	45,99439	38	48,06308	26	49,04691	33	62,00126
107	34	50,67351	42	57,36031	20	32,63716	27	48,53809
108	38	60,03175	46	66,65754	28	54,51682	25	44,05037
109	41	67,05044	45	64,33324	31	62,7217	35	66,48898
110	33	48,33395	37	45,73877	25	46,31195	31	57,51354
111	34	50,67351	37	45,73877	27	51,78187	30	55,26968
112	35	53,01307	39	50,38738	22	38,10708	28	50,78195
113	37	57,69219	38	48,06308	23	40,84204	31	57,51354
114	34	50,67351	39	50,38738	25	46,31195	27	48,53809
115	36	55,35263	45	64,33324	25	46,31195	26	46,29423
116	34	50,67351	38	48,06308	31	62,7217	24	41,8065
117	29	38,97571	38	48,06308	21	35,37212	21	35,07492
118	35	53,01307	39	50,38738	26	49,04691	30	55,26968
119	34	50,67351	42	57,36031	24	43,57699	29	53,02581
120	39	62,37131	46	66,65754	31	62,7217	28	50,78195
121	36	55,35263	38	48,06308	27	51,78187	23	39,56264
122	18	13,24054	35	41,09015	25	46,31195	20	32,83106
123	31	43,65483	40	52,71169	30	59,98674	27	48,53809
124	39	62,37131	43	59,68462	30	59,98674	32	59,7574
125	33	48,33395	36	43,41446	27	51,78187	32	59,7574
126	39	62,37131	41	55,036	25	46,31195	29	53,02581
127	31	43,65483	42	57,36031	29	57,25178	30	55,26968
128	36	55,35263	39	50,38738	24	43,57699	30	55,26968
129	33	48,33395	37	45,73877	23	40,84204	29	53,02581
130	34	50,67351	42	57,36031	28	54,51682	26	46,29423
131	30	41,31527	35	41,09015	25	46,31195	26	46,29423
132	26	31,95702	43	59,68462	32	65,45665	20	32,83106

Tabelul A18.5. Distribuția scorurilor mici și mari ale nivelului autonomiei personale pe dimensiuni (V1–V4) la studenții din GE și GC în etapele de constatare și validare

	V1		V2		V3		V4	
	Scoruri mici	Scoruri mari	Scoruri mici	Scoruri mari	Scoruri mici	Scoruri mari	Scoruri mici	Scoruri mari
Gr.1, Constatare	8	12	8	12	7	6	12	11
Gr.1, Validare	10	11	8	12	7	9	11	13
Gr.2, Constatare	9	13	9	12	14	12	10	8
Gr.2, Validare	9	13	13	11	10	8	12	8

Anexa 19. Rezultatele aplicării testului t pentru eșantioane independente asupra mediilor variabilelor din posttest, conform datelor chestionarului de evaluare a autonomiei personale după M. Albu

Group Statistics

	Grup	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
V1	1	66	35,42	5,277	,650
	2	66	33,71	4,274	,526
V2	1	66	39,41	5,580	,687
	2	66	38,83	4,302	,530
V3	1	66	25,36	3,674	,452
	2	66	26,35	3,656	,450
V4	1	66	29,21	4,573	,563
	2	66	27,65	4,457	,549

Independent Samples Test

		t-test for Equality of Means							
		t	df	Significance		Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
				One-Sided p	Two-Sided p			Lower	Upper
V1	Equal variances assumed	2,048	130	,021	,043	1,712	,836	,058	3,366
	Equal variances not assumed	2,048	124,624	,021	,043	1,712	,836	,058	3,367
V2	Equal variances assumed	,664	130	,254	,508	,576	,867	-1,140	2,292
	Equal variances not assumed	,664	122,101	,254	,508	,576	,867	-1,141	2,293
V3	Equal variances assumed	-1,544	130	,063	,125	-,985	,638	-2,247	,277
	Equal variances not assumed	-1,544	129,997	,063	,125	-,985	,638	-2,247	,277
V4	Equal variances assumed	1,986	130	,025	,049	1,561	,786	,006	3,116
	Equal variances not assumed	1,986	129,914	,025	,049	1,561	,786	,006	3,116

Independent Samples Effect Sizes

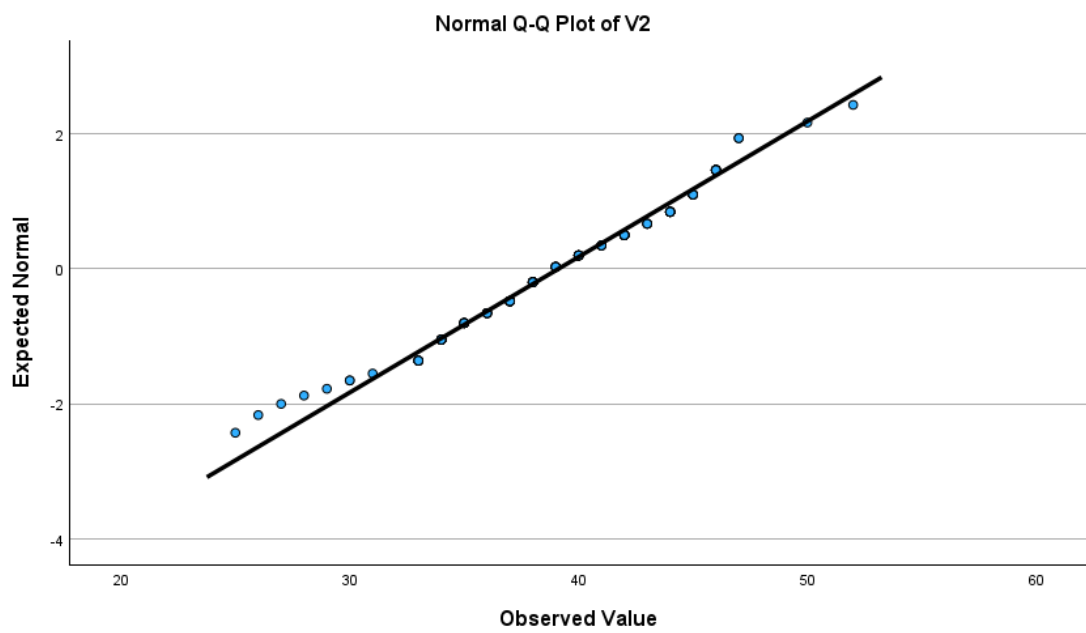
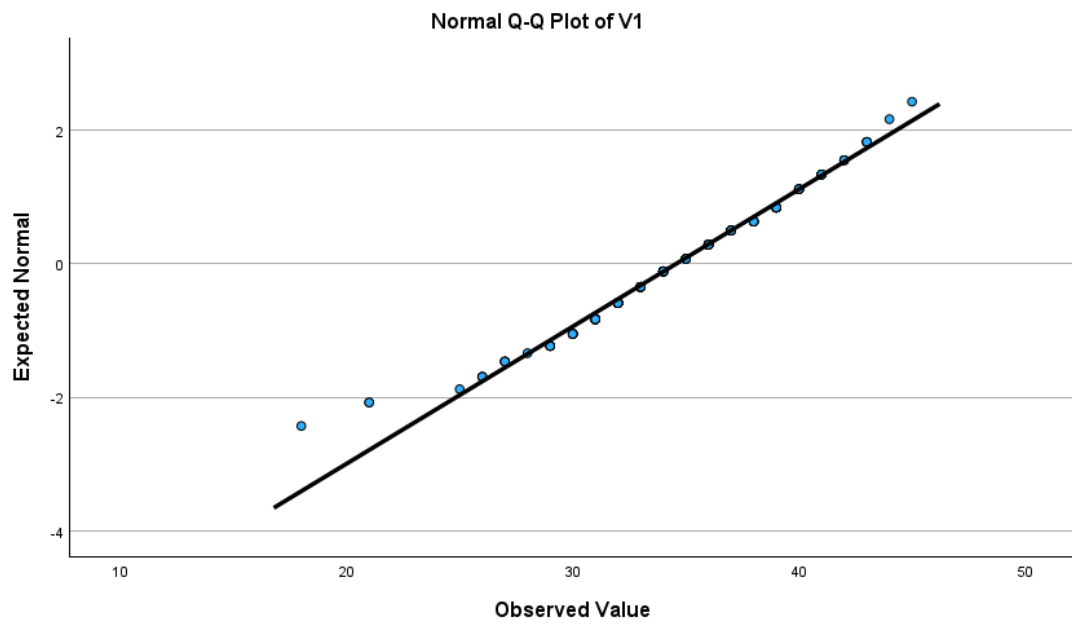
		Standardizer ^a	Point Estimate	95% Confidence Interval	
				Lower	Upper
V1	Cohen's d	4,802	,357	,012	,700
	Hedges' correction	4,830	,354	,012	,696
	Glass's delta	4,274	,401	,051	,747
V2	Cohen's d	4,982	,116	-,226	,457
	Hedges' correction	5,011	,115	-,225	,454
	Glass's delta	4,302	,134	-,209	,475
V3	Cohen's d	3,665	-,269	-,611	,075
	Hedges' correction	3,686	-,267	-,607	,074
	Glass's delta	3,656	-,269	-,613	,076
V4	Cohen's d	4,515	,346	,001	,689
	Hedges' correction	4,541	,344	,001	,685
	Glass's delta	4,457	,350	,002	,695

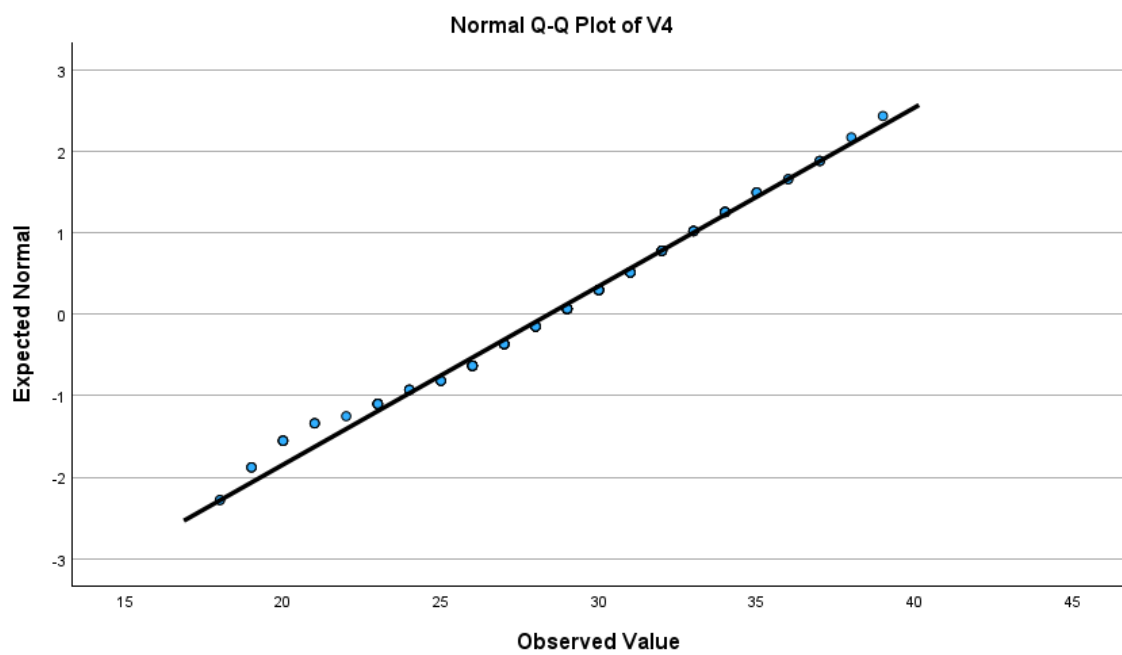
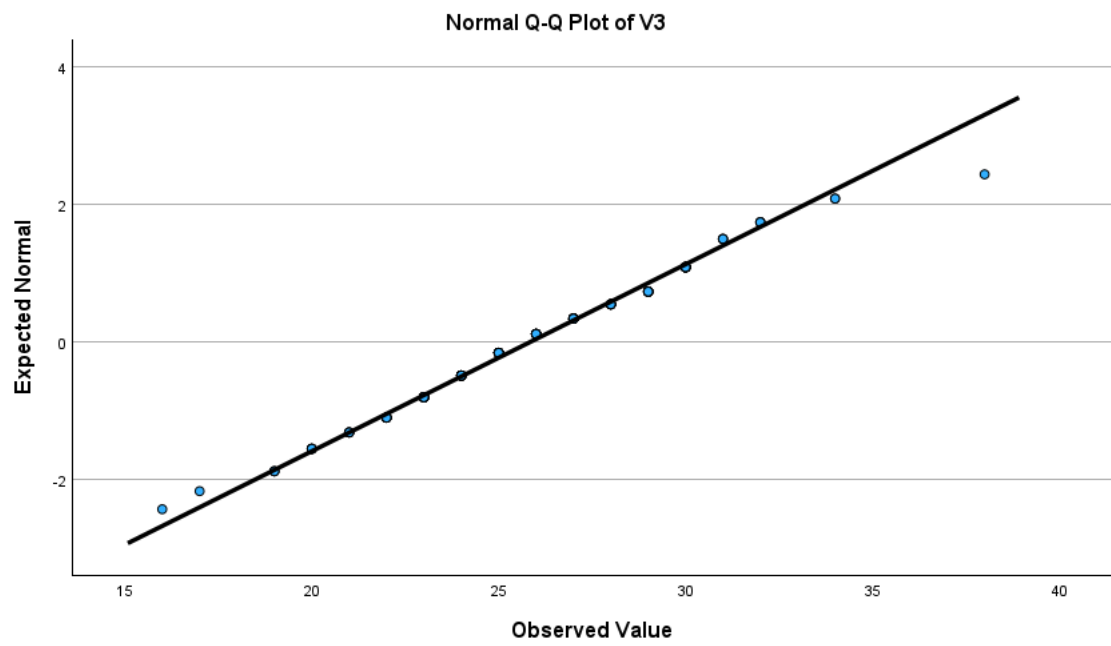
a. The denominator used in estimating the effect sizes.

Cohen's d uses the pooled standard deviation.

Hedges' correction uses the pooled standard deviation, plus a correction factor.

Glass's delta uses the sample standard deviation of the control (i.e., the second) group.

Anexa 20. Rezultatele testului t pentru eșantioane perechi privind compararea mediilor variabilelor între pretest și posttest, conform datelor chestionarului de evaluare a autonomiei personale după M. Albu

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	V1_Initial	34,24	66	4,608	,567
	V1	35,42	66	5,277	,650
Pair 2	V2_Initial	38,09	66	5,194	,639
	V2	39,41	66	5,580	,687
Pair 3	V3_Initial	25,38	66	3,724	,458
	V3	25,36	66	3,674	,452
Pair 4	V4_Initial	28,36	66	4,606	,567
	V4	29,21	66	4,573	,563

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Significance	
				One-Sided p	Two-Sided p
Pair 1	V1_Initial & V1	66	,798	<,001	<,001
Pair 2	V2_Initial & V2	66	,770	<,001	<,001
Pair 3	V3_Initial & V3	66	,819	<,001	<,001
Pair 4	V4_Initial & V4	66	,807	<,001	<,001

Paired Samples Test

		Paired Differences					Significance		
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	
					Lower	Upper			One-Sided p
Pair 1	V1_Initial - V1	-1,182	3,205	,395	-1,970	-,394	-2,995	65	,002
Pair 2	V2_Initial - V2	-1,318	3,672	,452	-2,221	-,416	-2,917	65	,002
Pair 3	V3_Initial - V3	,015	2,229	,274	-,533	,563	,055	65	,478
Pair 4	V4_Initial - V4	-,848	2,851	,351	-1,549	-,148	-2,417	65	,009

Paired Samples Effect Sizes

			Standardizer ^a	Point Estimate	95% Confidence Interval	
					Lower	Upper
Pair 1	V1_Initial - V1	Cohen's d	3,205	-,369	-,617	-,118
		Hedges' correction	3,243	-,364	-,610	-,117
Pair 2	V2_Initial - V2	Cohen's d	3,672	-,359	-,607	-,109
		Hedges' correction	3,715	-,355	-,600	-,107
Pair 3	V3_Initial - V3	Cohen's d	2,229	,007	-,234	,248
		Hedges' correction	2,255	,007	-,232	,245
Pair 4	V4_Initial - V4	Cohen's d	2,851	-,298	-,543	-,050
		Hedges' correction	2,885	-,294	-,537	-,049

a. The denominator used in estimating the effect sizes.

Cohen's d uses the sample standard deviation of the mean difference.

Hedges' correction uses the sample standard deviation of the mean difference, plus a correction factor.

Anexa 21. Rezultatele testului de corelație Pearson pentru variabilele chestionarului de evaluare a autonomiei personale după M. Albu

		Correlations			
		V1	V2	V3	V4
V1	Pearson Correlation	1	,625 ^{***}	,372 ^{***}	,632 ^{***}
	Sig. (2-tailed)		<,001	<,001	<,001
	N	132	132	132	132
V2	Pearson Correlation	,625 ^{***}	1	,525 ^{***}	,557 ^{***}
	Sig. (2-tailed)	<,001		<,001	<,001
	N	132	132	132	132
V3	Pearson Correlation	,372 ^{***}	,525 ^{***}	1	,438 ^{***}
	Sig. (2-tailed)	<,001	<,001		<,001
	N	132	132	132	132
V4	Pearson Correlation	,632 ^{***}	,557 ^{***}	,438 ^{***}	1
	Sig. (2-tailed)	<,001	<,001	<,001	
	N	132	132	132	132

***. Correlation at 0.001 (2-tailed)

Anexa 22. Rezultatele privind nivelul de dezvoltare a gândirii independente a studenților în etapele de constatare și validare (GE și GC), conform Chestionarului pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente

Tabelul A22.1. Rezultatele evaluării inițiale privind nivelul deținerii gândirii independente a studenților din grupul experimental (GE)

ID	V1	V2	V3	V4	Total
1	19	5	21	18	63
2	22	19	44	19	104
3	20	8	16	22	66
4	11	20	28	23	82
5	21	14	26	22	83
6	29	23	28	20	100
7	15	34	41	20	110
8	24	17	35	18	94
9	26	25	35	19	105
10	18	24	19	14	75
11	21	8	16	16	61
12	21	14	21	15	71
13	19	10	27	12	68
14	22	6	16	18	62
15	37	26	41	25	129
16	21	20	30	20	91
17	23	8	31	16	78
18	30	9	19	22	80
19	20	13	24	21	78
20	18	25	32	22	97
21	20	9	24	22	75
22	29	24	46	19	118
23	27	29	34	18	108
24	24	20	33	18	95
25	21	25	34	18	98
26	23	26	38	20	107
27	26	25	38	19	108
28	23	28	43	22	116
29	21	24	37	19	101
30	15	20	32	22	89
31	36	27	31	18	112
32	25	10	25	20	80
33	18	14	22	17	71
34	27	20	31	16	94
35	14	19	36	17	86
36	22	25	28	20	95
37	21	15	27	19	82
38	19	10	27	22	78
39	23	14	17	18	72
40	21	24	43	21	109
41	18	27	24	13	82
42	19	13	22	17	71
43	22	20	30	18	90

44	18	8	28	21	75
45	23	8	24	18	73
46	18	9	38	20	85
47	30	13	41	19	103
48	22	8	20	19	69
49	22	20	33	22	97
50	17	8	22	18	65
51	20	10	14	17	61
52	24	33	46	17	120
53	23	27	26	22	98
54	24	19	37	19	99
55	17	24	27	20	88
56	17	13	29	14	73
57	23	30	45	19	117
58	27	25	46	22	120
59	23	14	23	18	78
60	19	18	29	20	86
61	24	15	34	20	93
62	33	20	29	18	100
63	21	26	33	20	100
64	21	22	31	17	91
65	19	22	30	19	90
66	17	13	22	16	68

Tabelul A22.2. Rezultatele evaluării inițiale privind nivelul deținerii gândirii independente a studenților din grupul de control (GC)

ID	V1	V2	V3	V4	Total
67	19	24	49	17	109
68	20	5	23	21	69
69	22	20	32	21	95
70	24	20	50	20	114
71	32	18	42	22	114
72	30	21	36	17	104
73	22	9	23	20	74
74	21	9	26	20	76
75	20	16	35	19	90
76	21	28	36	19	104
77	21	31	43	20	115
78	30	8	20	21	79
79	25	32	47	18	122
80	20	9	27	21	77
81	24	9	25	19	77
82	24	24	25	16	89
83	22	14	26	21	83
84	16	10	27	14	67
85	20	24	36	22	102
86	17	23	27	18	85
87	19	9	23	18	69
88	20	17	37	21	95
89	22	8	18	24	72
90	22	9	18	21	70

91	21	11	25	19	76
92	18	8	22	16	64
93	18	15	26	19	78
94	20	8	32	17	77
95	17	21	26	19	83
96	26	20	27	18	91
97	28	30	51	18	127
98	22	16	39	18	95
99	25	30	34	17	106
100	21	8	22	16	67
101	34	23	53	21	131
102	24	33	40	19	116
103	19	20	31	19	89
104	20	8	25	21	74
105	17	16	35	23	91
106	23	14	31	19	87
107	21	7	20	17	65
108	20	19	41	22	102
109	24	29	37	20	110
110	39	28	52	23	142
111	19	8	29	21	77
112	18	9	21	19	67
113	23	20	29	20	92
114	24	8	20	16	68
115	19	9	26	21	75
116	30	13	27	21	91
117	23	18	43	16	100
118	33	32	46	22	133
119	22	9	21	18	70
120	28	25	46	18	117
121	18	8	22	19	67
122	23	17	15	18	73
123	20	12	27	20	79
124	26	25	24	22	97
125	25	24	33	17	99
126	16	10	27	20	73
127	20	28	50	23	121
128	29	20	48	25	122
129	26	19	60	21	126
130	25	7	20	18	70
131	21	14	27	21	83
132	35	36	54	21	146

Tabelul A22.3. Rezultatele evaluării finale privind nivelul deținerii gândirii independente a studenților din grupul experimental (GE)

ID	V1	V2	V3	V4	Total
1	16	7	49	18	90
2	20	24	40	18	102
3	16	8	23	22	69
4	20	7	18	22	67
5	27	19	46	16	108

6	21	10	45	15	91
7	25	32	38	24	119
8	29	9	50	16	104
9	20	20	36	13	89
10	25	24	39	20	108
11	19	8	35	13	75
12	25	6	27	20	78
13	21	23	38	20	102
14	26	13	44	17	100
15	29	32	39	21	121
16	23	16	45	13	97
17	24	10	25	20	79
18	22	32	55	25	134
19	31	23	25	18	97
20	18	9	18	15	60
21	36	41	41	17	135
22	33	24	57	19	133
23	19	30	32	17	98
24	23	19	30	17	89
25	23	21	44	19	107
26	29	26	47	19	121
27	28	23	46	17	114
28	24	27	43	16	110
29	22	22	49	17	110
30	15	20	33	20	88
31	37	25	31	18	111
32	22	28	43	24	117
33	20	9	26	20	75
34	23	38	29	22	112
35	17	20	19	20	76
36	22	14	32	19	87
37	20	19	33	19	91
38	16	10	24	20	70
39	20	10	24	17	71
40	18	18	38	23	97
41	22	9	20	22	73
42	17	8	17	16	58
43	25	19	33	19	96
44	22	16	30	22	90
45	27	8	26	22	83
46	17	22	46	18	103
47	34	13	49	13	109
48	22	8	24	17	71
49	21	21	48	25	115
50	23	27	40	17	107
51	27	16	29	18	90
52	24	32	33	17	106
53	25	23	30	21	99
54	24	21	36	20	101
55	17	19	22	16	74
56	23	14	26	16	79
57	29	15	51	15	110
58	23	20	28	18	89

59	29	20	48	14	111
60	21	26	25	20	92
61	23	20	34	20	97
62	32	41	33	25	131
63	21	24	23	21	89
64	21	17	27	21	86
65	23	15	49	15	102
66	28	32	38	16	114

Tabelul A22.4. Rezultatele evaluării finale privind nivelul deținerii gândirii independente a studenților din grupul de control (GC)

ID	V1	V2	V3	V4	Total
67	21	18	37	19	95
68	20	10	17	20	67
69	28	21	41	19	109
70	27	32	27	19	105
71	29	14	35	22	100
72	29	17	33	16	95
73	23	10	28	19	80
74	24	7	24	18	73
75	19	16	34	19	88
76	25	26	49	19	119
77	23	23	27	22	95
78	18	9	19	20	66
79	17	9	23	19	68
80	25	26	25	19	95
81	29	9	25	20	83
82	25	31	47	19	122
83	22	24	20	19	85
84	19	20	23	15	77
85	18	24	20	19	81
86	26	27	30	12	95
87	19	9	20	19	67
88	19	19	29	23	90
89	23	19	16	19	77
90	21	9	19	17	66
91	22	11	21	15	69
92	21	8	16	16	61
93	22	21	43	22	108
94	21	9	29	16	75
95	23	23	36	20	102
96	25	17	25	19	86
97	25	18	18	21	82
98	21	24	43	19	107
99	27	25	39	18	109
100	19	26	17	18	80
101	21	33	33	21	108
102	28	17	36	20	101
103	23	19	34	16	92
104	18	8	14	17	57
105	17	20	21	18	76

106	24	13	26	21	84
107	23	24	19	14	80
108	24	15	18	20	77
109	28	23	31	24	106
110	36	20	25	22	103
111	26	32	36	18	112
112	17	9	24	19	69
113	25	16	29	19	89
114	26	8	23	20	77
115	13	8	27	19	67
116	27	13	26	19	85
117	22	20	22	20	84
118	19	26	47	18	110
119	22	18	18	21	79
120	34	21	22	19	96
121	18	9	23	18	68
122	21	20	24	18	83
123	19	15	19	18	71
124	25	20	21	20	86
125	34	26	25	17	102
126	20	9	30	21	80
127	24	15	45	18	102
128	31	20	24	22	97
129	31	35	39	21	126
130	20	9	23	18	70
131	21	18	31	19	89
132	44	32	47	22	145

Tabelul A22.5. Distribuția subiecților din GE și GC pe niveluri ale gândirii independente în etapele cercetării

	Total		
	Scăzut	Mediu	Înalt
Gr.1, Constatare	22	32	12
Gr.1, Validare	15	28	23
Gr.2, Constatare	27	22	17
Gr.2, Validare	21	33	12

Anexa 23. Rezultatele aplicării testului t pentru eșantioane independente asupra mediilor variabilelor din posttest, conform datelor Chestionarului pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente

Group Statistics

	Grup	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
V1	1	66	23,39	4,889	,602
	2	66	23,58	5,162	,635
V2	1	66	19,42	8,592	1,058
	2	66	18,21	7,449	,917
V3	1	66	35,17	10,200	1,256
	2	66	27,83	8,902	1,096
V4	1	66	18,64	3,011	,371
	2	66	18,98	2,123	,261
Total	1	66	96,62	18,124	2,231
	2	66	88,61	17,413	2,143

Independent Samples Test

		t-test for Equality of Means							
		t	df	Significance		Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
				One-Sided p	Two-Sided p			Lower	Upper
V1	Equal variances assumed	-,208	130	,418	,836	-,182	,875	-1,913	1,550
	Equal variances not assumed	-,208	129,618	,418	,836	-,182	,875	-1,913	1,550
V2	Equal variances assumed	,866	130	,194	,388	1,212	1,400	-1,557	3,981
	Equal variances not assumed	,866	127,441	,194	,388	1,212	1,400	-1,558	3,982
V3	Equal variances assumed	4,400	130	<,001	<,001	7,333	1,667	4,036	10,630
	Equal variances not assumed	4,400	127,663	<,001	<,001	7,333	1,667	4,036	10,631
V4	Equal variances assumed	-,768	130	,222	,444	-,348	,453	-1,246	,549
	Equal variances not assumed	-,768	116,824	,222	,444	-,348	,453	-1,247	,550
Total	Equal variances assumed	2,591	130	,005	,011	8,015	3,094	1,895	14,136
	Equal variances not assumed	2,591	129,792	,005	,011	8,015	3,094	1,895	14,136

Independent Samples Effect Sizes

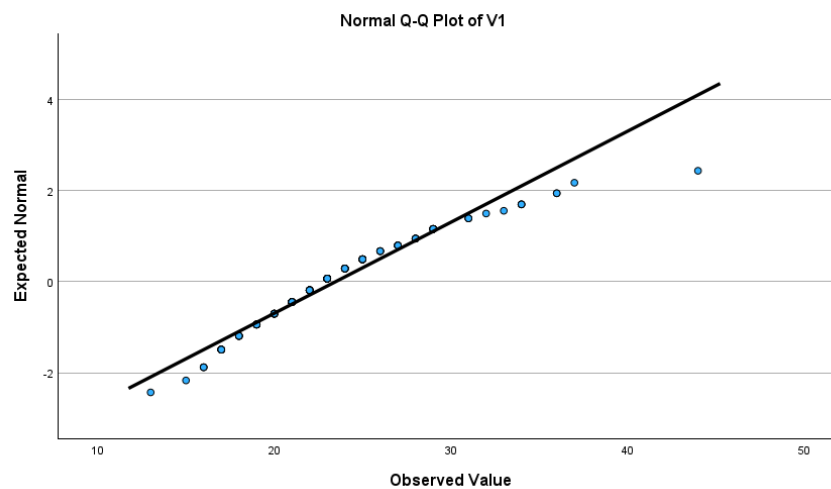
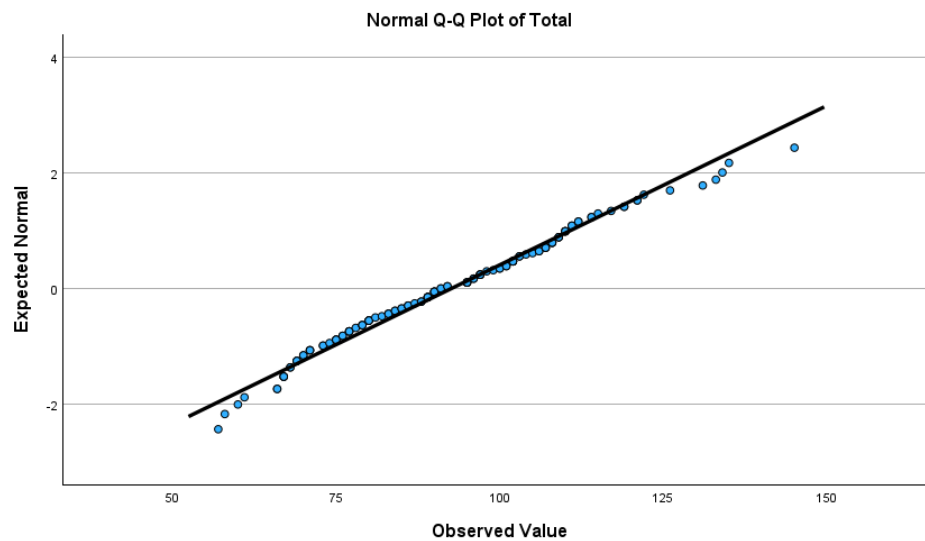
				95% Confidence Interval	
Standardizer ^a			Point Estimate	Lower	Upper
V1	Cohen's d	5,028	-,036	-,377	,305
	Hedges' correction	5,057	-,036	-,375	,303
	Glass's delta	5,162	-,035	-,376	,306
V2	Cohen's d	8,041	,151	-,191	,492
	Hedges' correction	8,088	,150	-,190	,489
	Glass's delta	7,449	,163	-,180	,504
V3	Cohen's d	9,573	,766	,411	1,118
	Hedges' correction	9,629	,762	,409	1,112
	Glass's delta	8,902	,824	,452	1,190
V4	Cohen's d	2,605	-,134	-,475	,208
	Hedges' correction	2,620	-,133	-,472	,207
	Glass's delta	2,123	-,164	-,506	,179
Total	Cohen's d	17,772	,451	,105	,796
	Hedges' correction	17,875	,448	,104	,791
	Glass's delta	17,413	,460	,108	,809

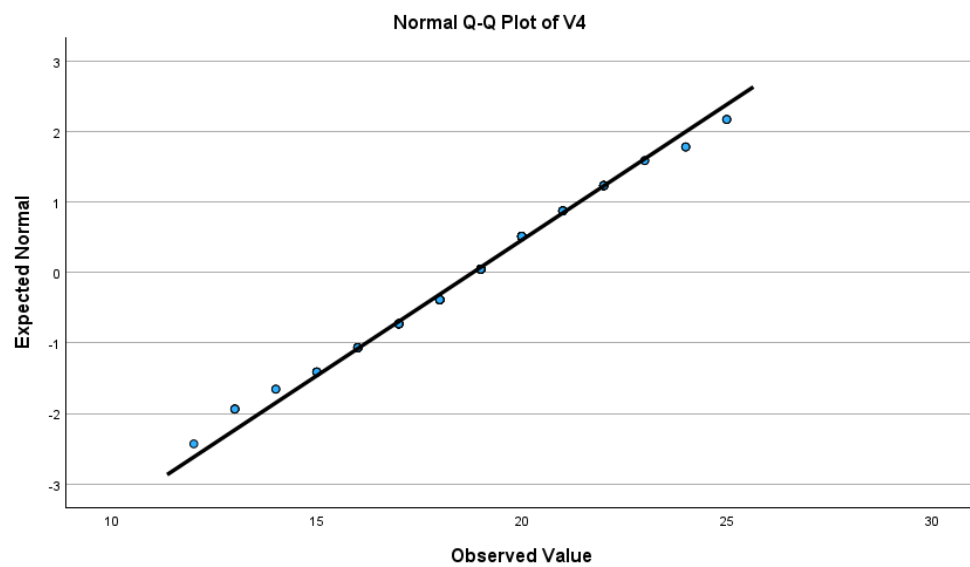
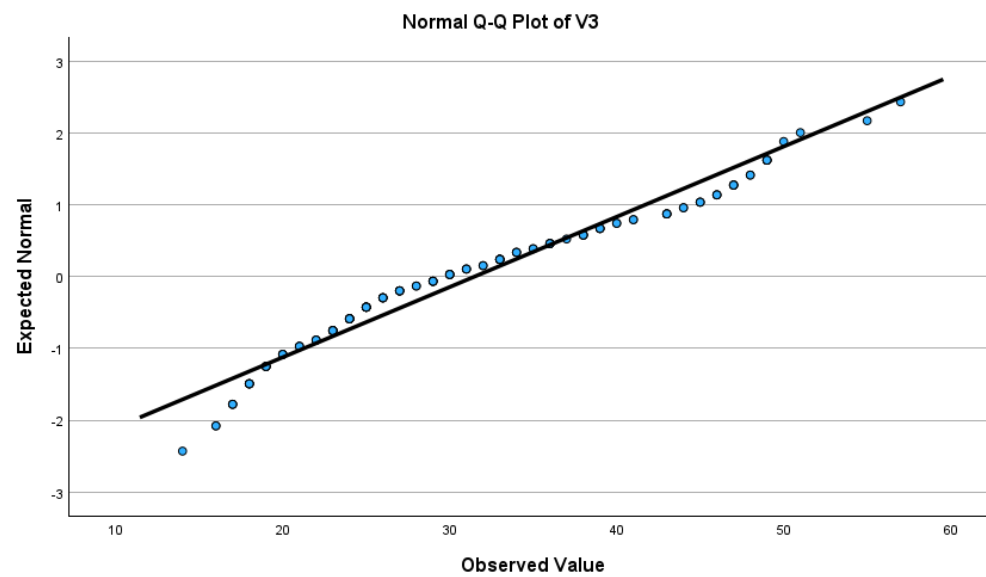
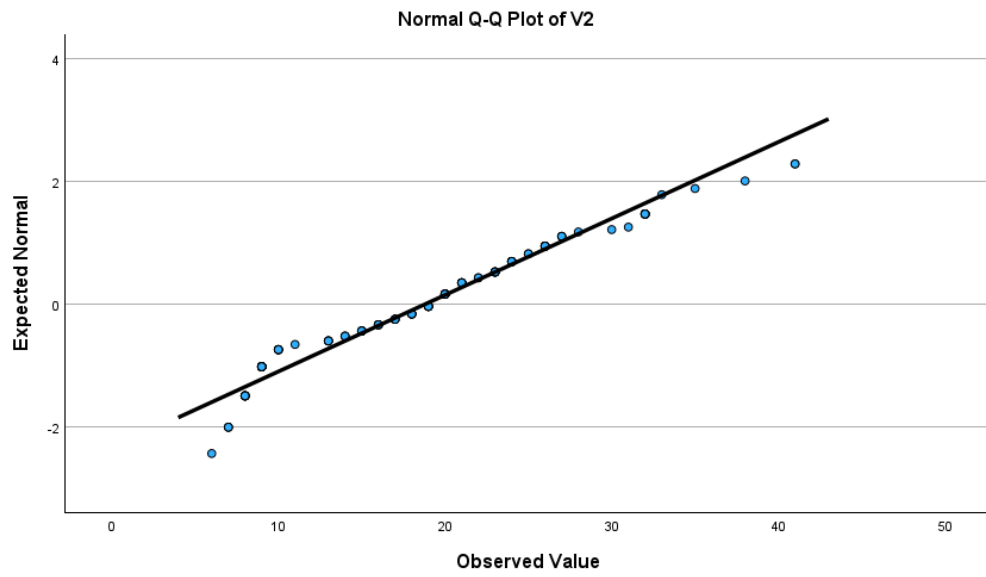
a. The denominator used in estimating the effect sizes.

Cohen's d uses the pooled standard deviation.

Hedges' correction uses the pooled standard deviation, plus a correction factor.

Glass's delta uses the sample standard deviation of the control (i.e., the second) group.

Anexa 24. Rezultatele testului t pentru eșantioane perechi privind compararea mediilor variabilelor între pretest și posttest, conform datelor chestionarului pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	V1_Initial	22,02	66	4,757	,586
	V1	23,39	66	4,889	,602
Pair 2	V2_Initial	18,20	66	7,422	,914
	V2	19,42	66	8,592	1,058
Pair 3	V3_Initial	29,98	66	8,256	1,016
	V3	35,17	66	10,200	1,256
Pair 4	V4_Initial	18,94	66	2,474	,304
	V4	18,64	66	3,011	,371
Pair 5	Total_Initial	89,14	66	16,915	2,082
	Total	96,62	66	18,124	2,231

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Significance	
				One-Sided p	Two-Sided p
Pair 1	V1_Initial & V1	66	,513	<,001	<,001
Pair 2	V2_Initial & V2	66	,310	,006	,011
Pair 3	V3_Initial & V3	66	,284	,010	,021
Pair 4	V4_Initial & V4	66	,131	,147	,293
Pair 5	Total_Initial & Total	66	,413	<,001	<,001

Paired Samples Test

		Paired Differences					Significance		
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	
					Lower	Upper			One-Sided p
Pair 1	V1_Initial - V1	-1,379	4,761	,586	-2,549	-,208	-2,353	65	,011
Pair 2	V2_Initial - V2	-1,227	9,454	1,164	-3,551	1,097	-1,055	65	,148
Pair 3	V3_Initial - V3	-5,182	11,155	1,373	-7,924	-2,440	-3,774	65	<,001
Pair 4	V4_Initial - V4	,303	3,637	,448	-,591	1,197	,677	65	,250
Pair 5	Total_Initial - Total	-7,485	19,016	2,341	-12,160	-2,810	-3,198	65	,001

Anexa 25. Rezultatele testului de corelație Pearson pentru variabilele chestionarului pentru evaluarea nivelului deținerii gândirii independente

		Correlations				
		V1	V2	V3	V4	Total
V1	Pearson Correlation	1	,393 ^{***}	,311 ^{***}	,040	,631 ^{***}
	Sig. (2-tailed)		<,001	<,001	,645	<,001
	N	132	132	132	132	132
V2	Pearson Correlation	,393 ^{***}	1	,366 ^{***}	,189 [*]	,784 ^{***}
	Sig. (2-tailed)	<,001		<,001	,030	<,001
	N	132	132	132	132	132
V3	Pearson Correlation	,311 ^{***}	,366 ^{***}	1	-,072	,800 ^{***}
	Sig. (2-tailed)	<,001	<,001		,411	<,001
	N	132	132	132	132	132
V4	Pearson Correlation	,040	,189 [*]	-,072	1	,198 [*]
	Sig. (2-tailed)	,645	,030	,411		,023
	N	132	132	132	132	132
Total	Pearson Correlation	,631 ^{***}	,784 ^{***}	,800 ^{***}	,198 [*]	1
	Sig. (2-tailed)	<,001	<,001	<,001	,023	
	N	132	132	132	132	132

***. Correlation at 0.001(2-tailed)

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Anexa 26. Rezultatele evaluării gradului de independență a studenților în etapele de constatare și validare (GE și GC), conform Testului A. Karelin

Tabelul A26.1. Rezultatele evaluării inițiale a gradului de independență a studenților din grupul experimental (GE)

ID	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Total	Nivel
1	4	4	2	2	2	2	4	2	4	4	2	32	1
2	2	4	2	2	1	4	4	2	2	2	2	27	2
3	4	4	4	2	1	4	4	2	4	4	4	37	1
4	4	4	2	2	4	4	2	4	2	2	2	32	1
5	4	4	2	2	2	4	4	2	4	2	4	34	1
6	2	4	2	2	2	4	2	4	2	2	2	28	2
7	4	4	4	2	4	1	4	2	4	4	2	35	1
8	4	4	4	2	1	4	2	2	4	4	2	33	1
9	4	2	2	2	1	4	4	2	2	4	2	29	2
10	4	4	2	2	2	4	2	2	2	2	2	28	2
11	4	4	2	2	4	2	2	2	2	2	2	28	2
12	4	4	2	4	2	4	2	2	2	4	2	32	1
13	2	4	2	2	2	4	4	4	2	4	4	34	1
14	4	4	2	2	1	4	4	2	2	4	2	31	1
15	1	4	2	2	2	4	2	4	2	2	2	27	2
16	4	4	2	4	2	4	4	2	4	4	2	36	1
17	4	4	2	2	2	4	1	4	2	4	2	31	1
18	4	4	2	2	2	4	2	2	2	2	2	28	2
19	4	4	4	2	2	4	2	2	2	2	4	32	1
20	4	4	2	1	2	4	4	2	2	4	2	31	1
21	4	4	4	1	4	4	2	2	2	2	2	31	1
22	4	4	4	2	4	1	4	4	4	4	2	37	1
23	4	4	2	2	1	4	2	2	4	2	2	29	2
24	4	4	2	2	2	4	4	4	4	4	2	36	1
25	4	4	2	2	4	4	4	2	2	4	2	34	1
26	2	4	2	2	2	2	4	1	2	4	2	27	2
27	4	4	2	4	4	4	2	2	4	2	2	34	1
28	4	4	2	2	1	1	4	2	2	4	2	28	2
29	4	4	2	2	2	4	2	4	4	4	2	34	1
30	2	1	2	1	2	4	4	2	4	2	2	26	2
31	4	4	2	2	2	4	2	2	2	2	2	28	2
32	4	4	2	2	2	4	4	2	2	4	2	32	1
33	4	2	2	1	2	4	4	2	4	4	4	33	1
34	4	4	4	4	2	4	4	2	2	2	2	34	1
35	4	4	2	2	4	4	4	4	2	4	2	36	1
36	4	4	2	4	4	4	4	2	4	4	2	38	1
37	2	4	2	2	2	4	2	2	2	4	2	28	2
38	4	4	2	4	2	4	4	2	2	2	2	32	1
39	2	4	2	2	2	4	2	2	2	2	2	26	2
40	4	4	2	2	2	1	4	4	4	2	2	31	1
41	2	2	2	2	2	4	4	2	2	2	2	26	2
42	4	4	4	2	1	4	2	2	2	2	1	28	2
43	4	4	2	2	2	4	4	4	2	4	2	34	1
44	4	2	2	2	2	4	2	4	4	4	2	32	1

45	2	1	2	1	4	4	1	4	2	2	2	25	2
46	2	2	2	2	4	4	4	2	4	2	2	30	1
47	4	4	2	2	2	4	4	2	1	4	1	30	1
48	2	4	2	2	2	4	4	2	2	4	2	30	1
49	4	4	4	1	1	4	2	2	4	4	2	32	1
50	4	4	2	2	1	4	1	4	1	4	1	28	2
51	4	2	2	2	1	4	4	1	1	2	1	24	2
52	4	2	2	4	1	1	4	2	2	2	2	26	2
53	4	2	2	2	4	4	4	2	2	4	2	32	1
54	4	4	2	2	2	4	4	2	2	4	2	32	1
55	4	4	2	2	1	4	2	2	2	2	1	26	2
56	2	4	4	2	2	4	2	2	2	2	2	28	2
57	4	4	2	2	4	4	4	4	4	2	2	36	1
58	2	4	2	1	4	4	4	2	4	4	2	33	1
59	2	4	2	2	4	4	4	2	4	4	2	34	1
60	4	4	2	2	2	4	2	4	2	2	2	30	1
61	4	4	2	2	2	1	4	2	2	2	2	27	2
62	2	4	2	4	1	4	4	2	2	4	2	31	1
63	4	4	2	2	4	4	4	4	4	4	2	38	1
64	4	4	2	4	1	2	4	2	2	4	2	31	1
65	4	2	2	1	4	4	4	2	4	4	4	35	1
66	4	4	2	2	2	2	2	2	2	4	1	27	2

**Tabelul A26.2. Rezultatele evaluării inițiale a gradului de independență
a studenților din grupul de control (GC)**

ID	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Total	Nivel
67	4	4	2	2	4	4	4	2	4	4	2	36	1
68	4	4	4	2	2	4	1	2	2	4	4	33	1
69	4	4	2	4	1	4	4	4	4	4	4	39	1
70	4	4	2	2	2	4	2	2	2	2	2	28	2
71	4	4	4	2	2	4	2	2	2	4	2	32	1
72	4	4	2	2	2	4	4	1	1	2	2	28	2
73	1	4	2	2	2	4	2	2	2	4	1	26	2
74	4	4	2	1	2	1	2	2	4	4	2	28	2
75	4	4	2	2	2	4	2	2	4	2	2	30	1
76	2	4	2	4	2	4	4	2	2	4	2	32	1
77	4	4	4	4	2	4	4	4	4	4	2	40	1
78	4	2	4	1	1	4	4	4	4	4	2	34	1
79	4	4	2	1	2	4	2	4	2	2	2	29	2
80	4	4	4	2	1	1	4	2	4	4	2	32	1
81	4	4	2	2	2	4	4	4	4	4	2	36	1
82	4	4	2	2	2	4	2	4	4	4	2	34	1
83	4	4	2	2	1	1	4	4	2	4	2	30	1
84	4	4	4	2	2	4	2	2	2	4	2	32	1
85	2	4	2	4	4	4	4	2	2	4	2	34	1
86	4	2	2	2	2	4	2	2	4	2	2	28	2
87	4	2	2	2	1	4	4	2	2	4	2	29	2
88	2	4	2	2	2	1	2	2	2	4	2	25	2
89	4	4	2	4	2	4	4	2	4	4	4	38	1
90	4	4	4	2	2	4	2	2	2	4	2	32	1
91	4	4	2	2	2	1	4	2	2	4	1	28	2

92	4	4	2	2	2	4	4	4	4	4	4	38	1
93	4	2	2	2	2	1	2	2	4	2	2	25	2
94	4	4	2	4	4	4	4	2	2	4	2	36	1
95	2	4	2	2	2	4	2	2	2	2	2	26	2
96	4	4	4	2	2	4	4	4	4	2	2	36	1
97	4	2	2	2	2	4	2	2	2	4	2	28	2
98	4	4	4	2	2	4	4	4	4	4	2	38	1
99	4	4	2	2	4	4	4	4	4	4	2	38	1
100	4	4	2	2	1	4	2	2	2	4	2	29	2
101	4	4	4	4	2	4	4	4	4	4	2	40	1
102	4	4	2	2	2	2	4	1	1	4	2	28	2
103	4	4	2	2	4	4	2	2	2	4	2	32	1
104	4	4	2	2	2	4	4	2	1	2	2	29	2
105	4	4	2	2	4	4	4	4	4	2	1	35	1
106	4	2	2	2	2	4	4	2	2	4	2	30	1
107	4	1	2	2	2	4	4	2	2	4	2	29	2
108	4	4	2	2	2	4	4	4	4	4	2	36	1
109	4	4	2	1	1	4	4	2	4	4	2	32	1
110	4	4	2	2	2	4	4	4	4	4	4	38	1
111	4	2	2	4	1	4	2	2	2	4	1	28	2
112	4	4	4	2	1	1	1	2	2	4	2	27	2
113	4	2	2	2	1	1	2	2	2	4	2	24	2
114	4	4	2	2	1	4	2	2	2	2	2	27	2
115	4	4	2	4	2	1	2	2	2	4	2	29	2
116	4	4	2	2	2	2	4	2	2	2	2	28	2
117	4	4	2	4	1	4	4	4	2	4	4	37	1
118	4	2	2	2	1	4	4	4	4	4	2	33	1
119	4	4	2	4	2	4	4	2	2	2	2	32	1
120	4	4	2	2	2	4	2	4	2	2	2	30	1
121	4	2	2	1	1	4	4	2	2	4	2	28	2
122	4	4	2	2	1	4	1	2	1	1	1	23	2
123	4	4	2	1	4	4	2	2	4	4	1	32	1
124	4	4	4	2	2	4	4	4	4	4	2	38	1
125	4	4	4	2	1	4	2	2	2	4	2	31	1
126	4	4	4	2	2	2	1	2	2	4	2	29	2
127	2	4	2	4	2	4	4	4	4	4	2	36	1
128	1	4	2	2	2	4	2	2	2	4	1	26	2
129	4	4	2	2	2	4	4	4	2	2	2	32	1
130	4	4	2	2	1	4	2	2	4	2	2	29	2
131	4	2	4	2	4	4	4	2	1	2	4	33	1
132	4	2	2	4	2	4	4	2	4	4	2	34	1

**Tabelul A26.3. Rezultatele evaluării finale a gradului de independență
a studenților din grupul experimental (GE)**

ID	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Total	Nivel
1	4	2	2	4	2	4	4	2	4	4	1	33	1
2	2	1	2	2	4	4	4	4	2	4	2	31	1
3	4	4	4	2	2	1	4	4	2	4	2	33	1
4	4	4	2	2	4	4	2	4	4	4	2	36	1
5	4	4	4	4	2	4	4	2	4	2	4	38	1
6	4	4	2	4	2	4	2	4	2	2	2	32	1
7	4	4	2	2	2	2	4	2	2	4	2	30	1

8	4	2	4	2	1	4	4	2	4	4	2	33	1
9	4	2	4	2	4	4	4	2	4	4	4	38	1
10	4	4	4	2	4	4	4	2	4	4	1	37	1
11	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24	2
12	4	4	2	2	2	4	4	2	4	4	2	34	1
13	2	4	2	2	2	4	4	2	1	2	1	26	2
14	1	4	2	2	2	4	4	2	4	1	4	30	1
15	4	4	4	4	4	4	4	2	4	2	2	38	1
16	4	4	2	4	2	4	2	4	4	4	2	36	1
17	2	4	4	2	2	4	2	2	2	4	2	30	1
18	4	4	2	2	4	4	4	4	4	2	2	36	1
19	4	4	4	2	2	4	4	2	2	4	2	34	1
20	4	4	4	2	4	4	4	2	2	2	4	36	1
21	2	4	2	2	2	4	4	2	2	4	1	29	2
22	4	4	4	4	4	4	4	2	2	4	2	38	1
23	4	4	2	1	2	4	2	4	4	4	1	32	1
24	4	4	2	4	2	4	4	2	2	4	2	34	1
25	4	4	2	2	2	4	2	2	2	4	2	30	1
26	2	4	2	2	4	2	2	2	2	2	2	26	2
27	4	4	4	2	4	4	2	4	2	2	2	34	1
28	2	4	2	1	1	4	4	2	2	4	2	28	2
29	4	4	2	2	4	4	4	2	4	4	2	36	1
30	2	4	2	2	2	4	4	2	4	2	2	30	1
31	4	4	2	2	4	4	2	2	2	2	2	30	1
32	4	4	4	2	4	4	4	2	2	4	2	36	1
33	4	4	4	4	2	4	4	4	4	4	2	40	1
34	4	4	2	4	2	4	4	2	2	4	2	34	1
35	1	4	2	2	2	4	4	4	4	2	2	31	1
36	2	4	2	4	4	4	4	2	2	4	2	34	1
37	4	4	2	2	2	4	2	2	2	4	2	30	1
38	4	4	2	4	2	4	4	4	2	4	4	38	1
39	2	4	2	2	2	4	2	2	2	2	2	26	2
40	4	4	2	2	2	4	4	4	4	2	2	34	1
41	2	4	4	2	2	4	2	2	4	2	2	30	1
42	1	4	1	2	1	1	2	2	2	2	2	20	2
43	4	4	2	2	2	4	4	4	4	2	2	34	1
44	4	4	4	2	1	4	4	4	4	4	2	37	1
45	2	4	2	1	2	4	4	2	2	4	2	29	2
46	4	4	4	2	4	4	4	2	2	4	2	36	1
47	4	4	1	2	1	4	2	4	2	4	2	30	1
48	2	4	2	2	2	4	4	2	2	4	2	30	1
49	4	4	4	1	1	4	4	2	2	4	2	32	1
50	4	4	2	4	4	4	3	4	4	4	1	38	1
51	4	2	4	2	2	4	4	1	1	4	2	30	1
52	4	4	2	4	2	4	4	2	4	4	2	36	1
53	4	2	2	2	4	4	4	2	2	2	1	29	2
54	4	4	4	2	4	4	4	2	2	1	2	33	1
55	4	4	4	2	2	4	2	2	2	2	2	30	1
56	2	4	4	2	2	4	2	2	2	4	2	30	1
57	2	4	2	2	4	4	4	4	4	4	2	36	1
58	2	4	2	1	2	4	4	1	4	4	2	30	1
59	4	4	4	4	2	4	4	2	2	4	2	36	1
60	4	4	4	2	4	4	3	4	4	4	2	39	1

61	4	4	4	1	2	4	4	2	2	2	2	31	1
62	2	4	2	4	2	4	4	4	2	4	2	34	1
63	4	4	2	4	2	4	4	2	2	4	2	34	1
64	2	4	4	4	1	4	2	4	2	2	2	31	1
65	4	4	2	2	4	4	4	4	4	4	4	40	1
66	1	4	4	2	2	4	2	2	2	4	2	29	2

**Tabelul A26.4. Rezultatele evaluării finale a gradului de independență
a studenților din grupul de control (GC)**

ID	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Total	Nivel
67	2	4	2	4	4	4	2	2	4	4	4	36	1
68	4	4	4	4	2	4	1	2	2	2	4	33	1
69	4	4	4	2	2	4	4	4	2	4	2	36	1
70	4	4	2	2	2	1	2	2	1	2	2	24	2
71	4	4	4	4	2	4	2	2	1	4	2	33	1
72	4	2	4	2	2	4	4	1	2	2	2	29	2
73	4	4	2	4	1	2	4	2	2	2	2	29	2
74	4	4	1	1	1	4	2	2	2	4	2	27	2
75	2	4	2	2	2	4	2	2	2	4	2	28	2
76	4	4	2	4	2	4	4	2	2	4	2	34	1
77	2	4	4	2	4	2	4	4	4	4	2	36	1
78	4	4	4	1	4	4	4	4	4	4	2	39	1
79	4	4	2	1	2	4	2	4	2	2	2	29	2
80	4	4	4	2	2	4	4	4	4	4	2	38	1
81	4	2	2	4	2	4	4	4	4	4	2	36	1
82	4	4	2	2	2	4	2	2	2	4	2	30	1
83	2	4	2	2	1	1	4	4	2	4	4	30	1
84	4	2	4	2	4	4	2	2	4	4	2	34	1
85	4	4	4	1	2	4	2	2	2	4	2	31	1
86	4	4	2	4	2	4	2	2	2	2	1	29	2
87	4	2	1	2	1	4	2	2	2	4	2	26	2
88	4	4	2	1	1	4	4	1	2	4	2	29	2
89	4	2	2	4	2	4	4	1	4	2	4	33	1
90	4	4	2	4	2	4	2	2	2	4	2	32	1
91	4	2	2	2	4	1	4	2	4	1	1	27	2
92	4	4	1	2	4	4	4	4	2	4	4	37	1
93	4	4	2	2	2	4	4	2	4	4	2	34	1
94	2	4	2	4	2	4	4	2	4	4	2	34	1
95	2	4	2	2	2	4	2	2	2	2	2	26	2
96	1	4	4	2	1	4	4	2	2	2	2	28	2
97	4	4	2	2	4	4	2	2	2	4	2	32	1
98	2	4	2	2	4	4	4	2	2	4	2	32	1
99	4	4	2	2	2	4	4	4	4	4	2	36	1
100	4	2	2	2	2	4	2	2	2	4	1	27	2
101	4	4	2	4	2	4	4	4	4	4	2	38	1
102	4	4	2	2	4	4	4	2	2	2	2	32	1
103	4	2	2	1	2	1	2	2	2	4	2	24	2
104	4	4	4	2	2	2	2	2	2	2	2	28	2

105	4	4	2	1	4	4	4	4	2	4	2	35	1
106	4	2	2	2	2	4	4	2	2	4	2	30	1
107	4	2	2	1	2	4	2	2	2	4	2	27	2
108	4	2	2	2	2	4	4	2	4	4	2	32	1
109	2	4	2	1	1	4	4	4	4	4	1	31	1
110	2	2	2	1	2	4	2	4	2	4	2	27	2
111	2	2	4	2	1	4	2	2	4	4	4	31	1
112	4	2	2	1	4	4	1	2	2	2	2	26	2
113	4	2	2	4	1	1	2	2	4	4	2	28	2
114	4	4	2	2	1	4	2	4	2	2	2	29	2
115	4	4	2	4	2	4	2	2	2	4	2	32	1
116	4	2	4	2	2	2	4	2	4	2	1	29	2
117	4	4	4	4	1	4	4	4	2	2	4	37	1
118	2	4	2	2	2	4	4	4	4	4	2	34	1
119	4	4	2	4	4	4	4	2	2	4	2	36	1
120	4	4	2	4	2	4	2	4	2	1	2	31	1
121	4	4	2	1	2	4	2	2	2	2	2	27	2
122	4	4	2	2	2	4	1	2	1	2	1	25	2
123	4	2	4	1	4	4	2	2	4	4	1	32	1
124	2	4	4	2	2	4	4	4	4	4	2	36	1
125	1	4	2	2	2	4	4	2	4	4	2	31	1
126	4	2	4	2	2	4	1	2	2	4	2	29	2
127	2	4	2	4	1	4	4	4	4	4	2	35	1
128	1	4	2	4	2	4	2	2	2	4	1	28	2
129	4	4	2	2	2	4	4	2	4	4	2	34	1
130	4	2	2	2	1	4	2	2	4	4	2	29	2
131	4	4	2	2	4	1	4	2	4	2	4	33	1
132	4	4	2	4	2	4	4	4	4	4	2	38	1

Tabelul A26.5. Clasificarea subiecților (GE și GC) pe niveluri ale gradului de independență în etapele de constatare și validare

	Niveluri		
	Înalt	Mediu	Scăzut
Gr.1, Constatare	42	24	0
Gr.1, Validare	56	10	0
Gr.2, Constatare	39	27	0
Gr.2, Validare	40	26	0

Anexa 27. Rezultatele aplicării testului t pentru eșantioane independente asupra mediilor variabilelor din posttest, conform datelor testului pentru determinarea gradului de independență după A. Karelin

Group Statistics

	Grup	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Total	1	66	32,71	4,003	,493
	2	66	31,33	3,820	,470
Nivel	1	66	1,15	,361	,044
	2	66	1,39	,492	,061

Independent Samples Test

		t-test for Equality of Means							
		t	df	Significance		Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
				One-Sided p	Two-Sided p			Lower	Upper
Total	Equal variances assumed	2,024	130	,022	,045	1,379	,681	,031	2,726
	Equal variances not assumed	2,024	129,718	,022	,045	1,379	,681	,031	2,726
Nivel	Equal variances assumed	-3,225	130	<,001	,002	-,242	,075	-,391	-,094
	Equal variances not assumed	-3,225	119,266	<,001	,002	-,242	,075	-,391	-,094

Independent Samples Effect Sizes

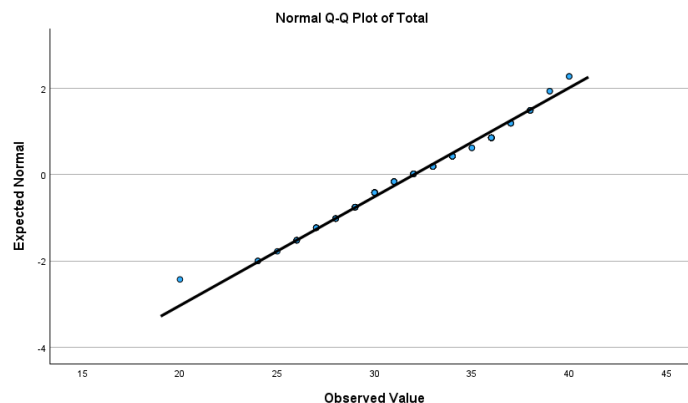
		Standardizer ^a	Point Estimate	95% Confidence Interval	
				Lower	Upper
Total	Cohen's d	3,913	,352	,008	,696
	Hedges' correction	3,935	,350	,008	,692
	Glass's delta	3,820	,361	,013	,706
Nivel	Cohen's d	,432	-,561	-,908	-,212
	Hedges' correction	,434	-,558	-,903	-,211
	Glass's delta	,492	-,492	-,842	-,139

a. The denominator used in estimating the effect sizes.
Cohen's d uses the pooled standard deviation.
Hedges' correction uses the pooled standard deviation, plus a correction factor.
Glass's delta uses the sample standard deviation of the control (i.e., the second) group.

Tests of Normality

Kolmogorov-Smirnov ^a				Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Total	,100	132	,002	,979	132	,036
Nivel	,456	132	<,001	,556	132	<,001

a. Lilliefors Significance Correction

Anexa 28. Rezultatele testului Mann-Whitney *U* pentru eșantioane independente privind compararea variabilelor total, conform datelor testului pentru determinarea gradului de independență după A. Karelin

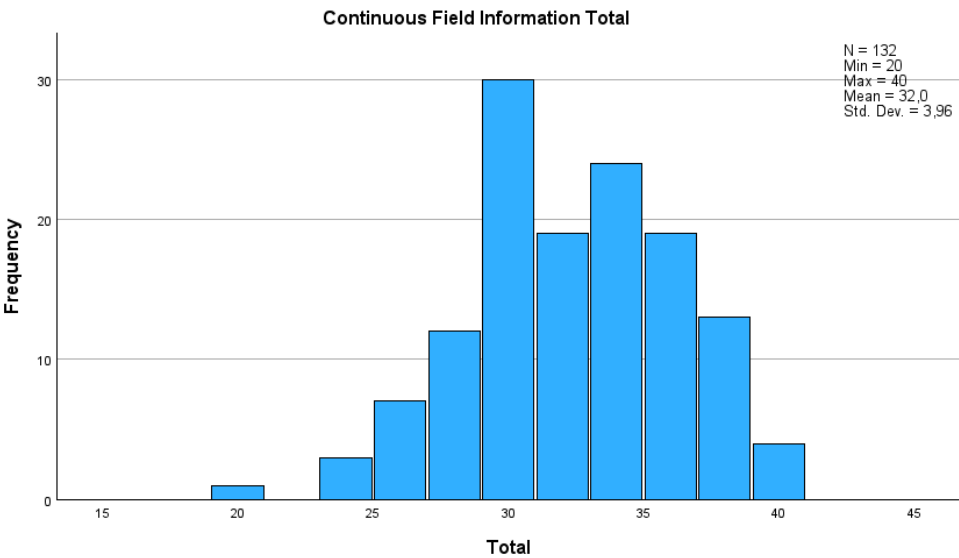
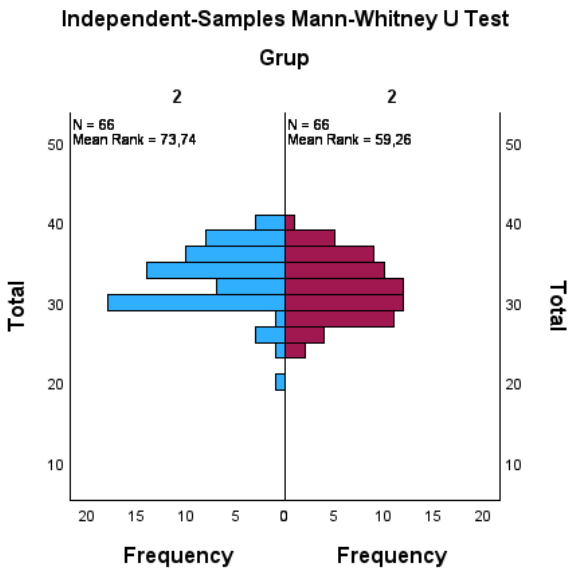
Hypothesis Test Summary			
	Null Hypothesis	Test	Sig. ^{a,b}
1	The distribution of Total is the same across categories of Grup.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,029
2	The distribution of Nivel is the same across categories of Grup.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	. ^c

- a. The significance level is ,050.
- b. Asymptotic significance is displayed.
- c. The test field is not continuous.

Independent-Samples Mann-Whitney U Test

Total across Grup

Independent-Samples Mann-Whitney U Test Summary	
Total N	132
Mann-Whitney U	1700,000
Wilcoxon W	3911,000
Test Statistic	1700,000
Standard Error	218,781
Standardized Test Statistic	-2,185
Asymptotic Sig.(2-sided test)	,029

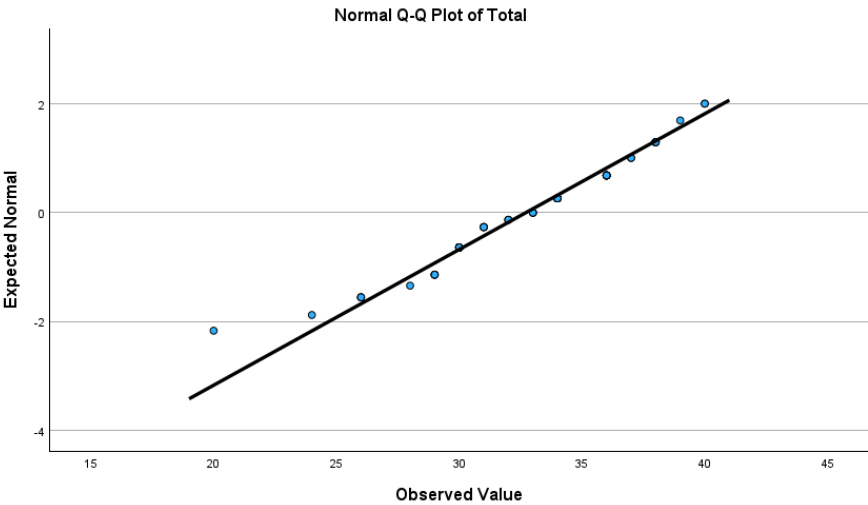

Anexa 29. Rezultatele testului Wilcoxon pentru eșantioane perechi privind compararea mediilor variabilei Total între pretest și posttest, conform datelor testului pentru determinarea gradului de independență după A. Karelín

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Total	,115	66	,031	,959	66	,029
Nivel	,511	66	<,001	,429	66	<,001

a. Lilliefors Significance Correction

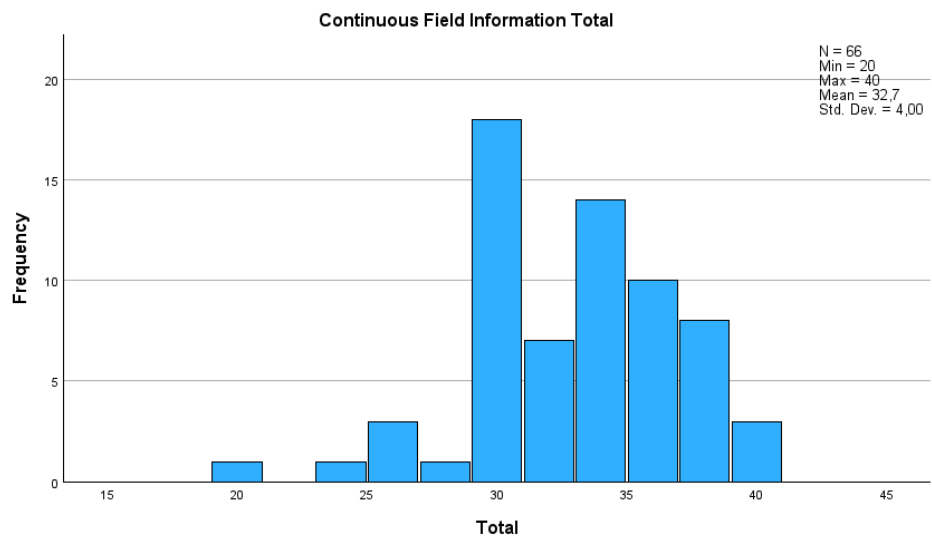
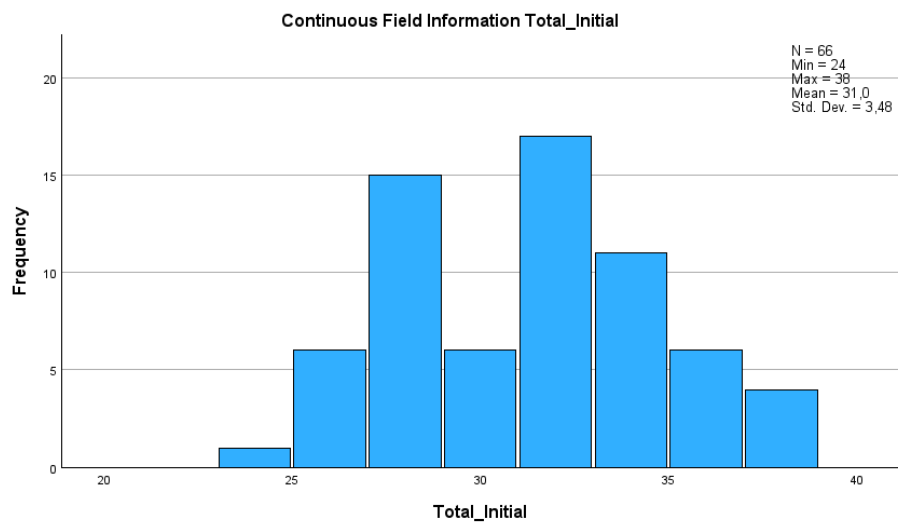
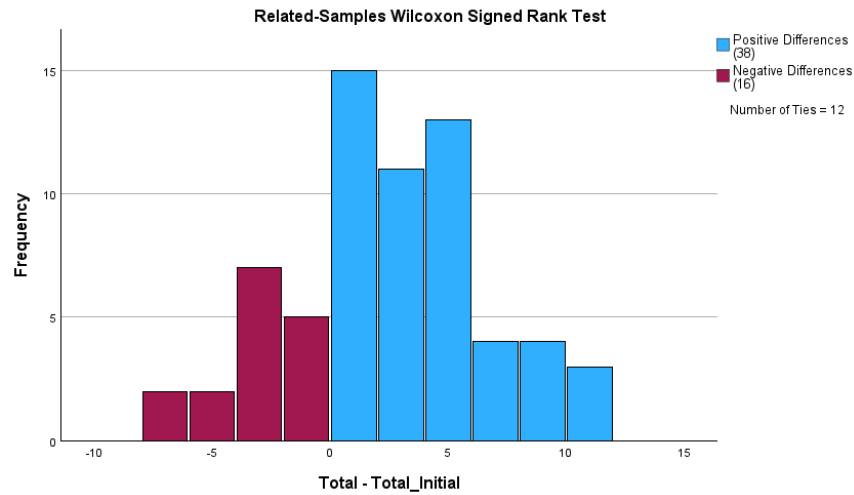
Nonparametric Tests

Hypothesis Test Summary				
	Null Hypothesis	Test	Sig. ^{a,b}	Decision
1	The median of differences between Total_Initial and Total equals 0.	Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test	,002	Reject the null hypothesis.

a. The significance level is ,050.
b. Asymptotic significance is displayed.

Total_Initial, Total

Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test Summary	
Total N	66
Test Statistic	1096,500
Standard Error	115,703
Standardized Test Statistic	3,060
Asymptotic Sig.(2-sided test)	,002

Anexa 30. Rezultatele privind gradul de implicare a studenților în situații de învățare transformativă în etapele de constatare și validare (GE și GC), conform chestionarului aplicat

Tabelul A30.1. Rezultatele evaluării inițiale privind nivelul de implicare a studenților din grupul experimental (GE) în situații de învățare transformativă

ID	V1		V2		V3		V4		V5		Total	
	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T
1	22	57,50	16	37,97	18	45,07	14	33,61	21	56,44	91	44,712
2	20	50,06	19	49,48	18	45,07	18	47,17	22	60,10	97	50,545
3	20	50,06	23	64,82	22	60,95	20	53,96	17	41,78	102	55,406
4	22	57,50	16	37,97	19	49,04	17	43,78	20	52,78	94	47,628
5	17	38,89	18	45,64	15	33,15	19	50,57	19	49,11	88	41,795
6	20	50,06	20	53,31	20	53,01	18	47,17	19	49,11	97	50,545
7	22	57,50	23	64,82	19	49,04	21	57,35	20	52,78	105	58,323
8	24	64,95	24	68,66	24	68,89	20	53,96	20	52,78	112	65,129
9	18	42,61	17	41,81	15	33,15	16	40,39	14	30,79	80	34,017
10	20	50,06	19	49,48	19	49,04	22	60,74	18	45,45	98	51,517
11	18	42,61	18	45,64	18	45,07	17	43,78	13	27,13	84	37,906
12	18	42,61	18	45,64	18	45,07	19	50,57	20	52,78	93	46,656
13	17	38,89	23	64,82	23	64,92	22	60,74	25	71,10	110	63,184
14	16	35,16	15	34,13	17	41,09	17	43,78	15	34,45	80	34,017
15	24	64,95	21	57,15	22	60,95	22	60,74	22	60,10	111	64,156
16	23	61,23	23	64,82	20	53,01	16	40,39	21	56,44	103	56,378
17	19	46,33	17	41,81	16	37,12	20	53,96	18	45,45	90	43,739
18	19	46,33	19	49,48	19	49,04	16	40,39	20	52,78	93	46,656
19	22	57,50	20	53,31	19	49,04	19	50,57	20	52,78	100	53,462
20	23	61,23	17	41,81	20	53,01	21	57,35	18	45,45	99	52,490
21	23	61,23	23	64,82	20	53,01	22	60,74	21	56,44	109	62,212
22	17	38,89	16	37,97	18	45,07	15	37,00	16	38,12	82	35,961
23	17	38,89	19	49,48	18	45,07	14	33,61	16	38,12	84	37,906
24	23	61,23	22	60,98	22	60,95	22	60,74	21	56,44	110	63,184
25	23	61,23	21	57,15	21	56,98	22	60,74	17	41,78	104	57,351
26	23	61,23	22	60,98	22	60,95	21	57,35	18	45,45	106	59,295
27	20	50,06	20	53,31	19	49,04	19	50,57	20	52,78	98	51,517
28	22	57,50	20	53,31	21	56,98	25	70,91	21	56,44	109	62,212
29	21	53,78	18	45,64	22	60,95	20	53,96	20	52,78	101	54,434
30	22	57,50	23	64,82	22	60,95	22	60,74	21	56,44	110	63,184
31	22	57,50	16	37,97	20	53,01	19	50,57	20	52,78	97	50,545
32	22	57,50	21	57,15	22	60,95	22	60,74	20	52,78	107	60,267
33	24	64,95	18	45,64	22	60,95	17	43,78	21	56,44	102	55,406
34	19	46,33	18	45,64	14	29,18	11	23,43	17	41,78	79	33,045
35	21	53,78	20	53,31	15	33,15	19	50,57	16	38,12	91	44,712
36	15	31,44	15	34,13	15	33,15	12	26,83	13	27,13	70	24,295
37	20	50,06	19	49,48	19	49,04	21	57,35	18	45,45	97	50,545
38	19	46,33	18	45,64	20	53,01	22	60,74	20	52,78	99	52,490
39	21	53,78	21	57,15	19	49,04	19	50,57	21	56,44	101	54,434
40	20	50,06	18	45,64	22	60,95	14	33,61	21	56,44	95	48,601

41	20	50,06	17	41,81	19	49,04	23	64,13	22	60,10	101	54,434
42	23	61,23	17	41,81	18	45,07	13	30,22	13	27,13	84	37,906
43	19	46,33	19	49,48	17	41,09	21	57,35	19	49,11	95	48,601
44	15	31,44	20	53,31	24	68,89	20	53,96	24	67,43	103	56,378
45	18	42,61	19	49,48	18	45,07	20	53,96	18	45,45	93	46,656
46	15	31,44	18	45,64	17	41,09	15	37,00	20	52,78	85	38,878
47	20	50,06	20	53,31	22	60,95	20	53,96	21	56,44	103	56,378
48	18	42,61	18	45,64	16	37,12	19	50,57	18	45,45	89	42,767
49	20	50,06	25	72,49	22	60,95	22	60,74	20	52,78	109	62,212
50	18	42,61	18	45,64	19	49,04	19	50,57	19	49,11	93	46,656
51	17	38,89	17	41,81	18	45,07	18	47,17	18	45,45	88	41,795
52	17	38,89	16	37,97	18	45,07	19	50,57	19	49,11	89	42,767
53	24	64,95	25	72,49	20	53,01	21	57,35	22	60,10	112	65,129
54	18	42,61	16	37,97	18	45,07	16	40,39	20	52,78	88	41,795
55	17	38,89	17	41,81	18	45,07	17	43,78	15	34,45	84	37,906
56	22	57,50	18	45,64	17	41,09	16	40,39	23	63,77	96	49,573
57	20	50,06	21	57,15	18	45,07	19	50,57	20	52,78	98	51,517
58	20	50,06	21	57,15	21	56,98	19	50,57	23	63,77	104	57,351
59	20	50,06	21	57,15	22	60,95	23	64,13	25	71,10	111	64,156
60	20	50,06	22	60,98	22	60,95	23	64,13	21	56,44	108	61,240
61	24	64,95	19	49,48	20	53,01	15	37,00	16	38,12	94	47,628
62	23	61,23	21	57,15	21	56,98	21	57,35	21	56,44	107	60,267
63	13	24,00	12	22,63	11	17,27	15	37,00	14	30,79	65	19,433
64	19	46,33	17	41,81	21	56,98	18	47,17	22	60,10	97	50,545
65	25	68,67	18	45,64	21	56,98	20	53,96	20	52,78	104	57,351
66	16	35,16	17	41,81	18	45,07	19	50,57	17	41,78	87	40,823

Tabelul A30.2. Rezultatele evaluării inițiale privind nivelul de implicare a studenților din grupul de control (GC) în situații de învățare transformativă

ID	V1		V2		V3		V4		V5		Total	
	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T
67	24	64,86	19	50,10	20	53,83	19	50,34	20	53,29	102	55,165
68	13	24,30	13	29,84	15	35,52	18	47,13	17	42,07	76	33,117
69	20	50,11	21	56,86	23	64,81	22	59,97	23	64,50	109	61,101
70	20	50,11	23	63,61	20	53,83	24	66,40	21	57,02	108	60,253
71	21	53,80	16	39,97	18	46,51	18	47,13	20	53,29	93	47,533
72	18	42,74	19	50,10	19	50,17	22	59,97	21	57,02	99	52,621
73	19	46,42	17	43,35	16	39,18	16	40,71	18	45,81	86	41,597
74	24	64,86	19	50,10	20	53,83	19	50,34	20	53,29	102	55,165
75	18	42,74	20	53,48	21	57,49	19	50,34	21	57,02	99	52,621
76	18	42,74	22	60,23	23	64,81	20	53,55	20	53,29	103	56,013
77	23	61,18	19	50,10	20	53,83	19	50,34	20	53,29	101	54,317
78	25	68,55	25	70,36	25	72,13	25	69,61	25	71,98	125	74,670
79	17	39,05	15	36,59	20	53,83	16	40,71	19	49,55	87	42,445
80	20	50,11	18	46,73	20	53,83	21	56,76	17	42,07	96	50,077
81	24	64,86	22	60,23	24	68,47	25	69,61	21	57,02	116	67,038
82	19	46,42	18	46,73	18	46,51	15	37,49	16	38,33	86	41,597
83	22	57,49	20	53,48	19	50,17	19	50,34	17	42,07	97	50,925
84	22	57,49	16	39,97	20	53,83	18	47,13	19	49,55	95	49,229
85	22	57,49	23	63,61	19	50,17	20	53,55	20	53,29	104	56,861
86	16	35,36	14	33,22	16	39,18	17	43,92	18	45,81	81	37,357

87	23	61,18	23	63,61	23	64,81	23	63,19	23	64,50	115	66,190
88	19	46,42	18	46,73	17	42,84	15	37,49	19	49,55	88	43,293
89	25	68,55	20	53,48	20	53,83	16	40,71	15	34,59	96	50,077
90	22	57,49	21	56,86	20	53,83	21	56,76	19	49,55	103	56,013
91	16	35,36	15	36,59	14	31,86	16	40,71	12	23,38	73	30,572
92	19	46,42	19	50,10	17	42,84	17	43,92	18	45,81	90	44,989
93	22	57,49	17	43,35	19	50,17	18	47,13	19	49,55	95	49,229
94	20	50,11	20	53,48	20	53,83	18	47,13	19	49,55	97	50,925
95	21	53,80	19	50,10	18	46,51	19	50,34	22	60,76	99	52,621
96	21	53,80	21	56,86	17	42,84	18	47,13	18	45,81	95	49,229
97	18	42,74	21	56,86	19	50,17	19	50,34	20	53,29	97	50,925
98	21	53,80	19	50,10	18	46,51	19	50,34	23	64,50	100	53,469
99	20	50,11	21	56,86	18	46,51	18	47,13	15	34,59	92	46,685
100	25	68,55	24	66,99	24	68,47	25	69,61	24	68,24	122	72,126
101	21	53,80	19	50,10	22	61,15	23	63,19	21	57,02	106	58,557
102	20	50,11	15	36,59	18	46,51	16	40,71	22	60,76	91	45,837
103	22	57,49	19	50,10	18	46,51	21	56,76	19	49,55	99	52,621
104	20	50,11	20	53,48	22	61,15	19	50,34	21	57,02	102	55,165
105	19	46,42	16	39,97	18	46,51	15	37,49	18	45,81	86	41,597
106	19	46,42	23	63,61	20	53,83	21	56,76	21	57,02	104	56,861
107	17	39,05	18	46,73	14	31,86	15	37,49	19	49,55	83	39,053
108	18	42,74	20	53,48	18	46,51	18	47,13	19	49,55	93	47,533
109	19	46,42	18	46,73	20	53,83	19	50,34	17	42,07	93	47,533
110	21	53,80	21	56,86	17	42,84	19	50,34	23	64,50	101	54,317
111	21	53,80	20	53,48	22	61,15	19	50,34	18	45,81	100	53,469
112	21	53,80	21	56,86	19	50,17	21	56,76	20	53,29	102	55,165
113	20	50,11	22	60,23	18	46,51	19	50,34	20	53,29	99	52,621
114	15	31,67	15	36,59	15	35,52	16	40,71	16	38,33	77	33,965
115	15	31,67	18	46,73	17	42,84	16	40,71	14	30,85	80	36,509
116	19	46,42	23	63,61	20	53,83	21	56,76	21	57,02	104	56,861
117	20	50,11	23	63,61	22	61,15	23	63,19	22	60,76	110	61,950
118	19	46,42	19	50,10	18	46,51	20	53,55	20	53,29	96	50,077
119	22	57,49	18	46,73	17	42,84	18	47,13	19	49,55	94	48,381
120	22	57,49	22	60,23	23	64,81	22	59,97	23	64,50	112	63,646
121	16	35,36	17	43,35	19	50,17	18	47,13	19	49,55	89	44,141
122	22	57,49	20	53,48	18	46,51	18	47,13	18	45,81	96	50,077
123	16	35,36	14	33,22	11	20,88	10	21,44	11	19,64	62	21,244
124	22	57,49	14	33,22	16	39,18	16	40,71	19	49,55	87	42,445
125	18	42,74	15	36,59	22	61,15	18	47,13	18	45,81	91	45,837
126	13	24,30	10	19,71	12	24,54	9	18,23	17	42,07	61	20,396
127	18	42,74	17	43,35	19	50,17	22	59,97	18	45,81	94	48,381
128	24	64,86	21	56,86	20	53,83	22	59,97	18	45,81	105	57,709
129	20	50,11	20	53,48	22	61,15	22	59,97	20	53,29	104	56,861
130	22	57,49	20	53,48	19	50,17	23	63,19	20	53,29	104	56,861
131	19	46,42	16	39,97	18	46,51	15	37,49	13	27,11	81	37,357
132	21	53,80	21	56,86	17	42,84	19	50,34	19	49,55	97	50,925

Tabelul A30.3. Rezultatele evaluării finale privind nivelul de implicare a studenților din grupul experimental (GE) în contexte de învățare transformativă

ID	V1		V2		V3		V4		V5		Total	
	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T

1	19	45,14	17	39,12	18	43,80	20	52,99	23	60,82	97	48,345
2	22	56,47	14	28,18	18	43,80	17	42,41	19	47,60	90	41,639
3	21	52,69	22	57,35	20	51,67	21	56,52	20	50,90	104	55,051
4	19	45,14	22	57,35	22	59,54	21	56,52	23	60,82	107	57,925
5	18	41,36	23	60,99	18	43,80	21	56,52	24	64,12	104	55,051
6	17	37,58	23	60,99	16	35,94	21	56,52	23	60,82	100	51,219
7	22	56,47	22	57,35	22	59,54	21	56,52	24	64,12	111	61,758
8	23	60,24	24	64,64	23	63,47	20	52,99	22	57,51	112	62,716
9	19	45,14	18	42,76	16	35,94	17	42,41	15	34,38	85	36,849
10	23	60,24	23	60,99	20	51,67	20	52,99	20	50,90	106	56,967
11	17	37,58	15	31,83	17	39,87	15	35,36	16	37,68	80	32,059
12	18	41,36	18	42,76	19	47,74	17	42,41	18	44,29	90	41,639
13	23	60,24	20	50,06	23	63,47	19	49,47	22	57,51	107	57,925
14	16	33,80	17	39,12	18	43,80	19	49,47	18	44,29	88	39,723
15	22	56,47	21	53,70	22	59,54	22	60,05	20	50,90	107	57,925
16	24	64,02	24	64,64	22	59,54	20	52,99	22	57,51	112	62,716
17	17	37,58	16	35,47	19	47,74	19	49,47	11	21,16	82	33,975
18	25	67,80	23	60,99	23	63,47	25	70,63	25	67,43	121	71,338
19	21	52,69	20	50,06	20	51,67	18	45,94	18	44,29	97	48,345
20	17	37,58	14	28,18	21	55,60	15	35,36	21	54,21	88	39,723
21	23	60,24	22	57,35	23	63,47	24	67,10	20	50,90	112	62,716
22	20	48,91	22	57,35	18	43,80	19	49,47	16	37,68	95	46,429
23	22	56,47	20	50,06	17	39,87	15	35,36	20	50,90	94	45,471
24	20	48,91	19	46,41	19	47,74	20	52,99	22	57,51	100	51,219
25	21	52,69	21	53,70	21	55,60	22	60,05	19	47,60	104	55,051
26	23	60,24	22	57,35	20	51,67	22	60,05	21	54,21	108	58,883
27	16	33,80	23	60,99	17	39,87	13	28,30	24	64,12	93	44,513
28	20	48,91	20	50,06	19	47,74	20	52,99	20	50,90	99	50,261
29	25	67,80	25	68,28	24	67,40	25	70,63	25	67,43	124	74,212
30	24	64,02	25	68,28	25	71,34	25	70,63	25	67,43	124	74,212
31	24	64,02	21	53,70	21	55,60	21	56,52	22	57,51	109	59,841
32	22	56,47	22	57,35	21	55,60	21	56,52	19	47,60	105	56,009
33	24	64,02	20	50,06	22	59,54	20	52,99	21	54,21	107	57,925
34	22	56,47	22	57,35	22	59,54	18	45,94	19	47,60	103	54,093
35	20	48,91	18	42,76	21	55,60	20	52,99	18	44,29	97	48,345
36	16	33,80	17	39,12	17	39,87	15	35,36	16	37,68	81	33,017
37	20	48,91	23	60,99	23	63,47	19	49,47	18	44,29	103	54,093
38	21	52,69	18	42,76	16	35,94	20	52,99	19	47,60	94	45,471
39	16	33,80	16	35,47	18	43,80	19	49,47	17	40,99	86	37,807
40	24	64,02	18	42,76	20	51,67	19	49,47	20	50,90	101	52,177
41	22	56,47	18	42,76	21	55,60	19	49,47	19	47,60	99	50,261
42	23	60,24	20	50,06	18	43,80	15	35,36	14	31,07	90	41,639
43	21	52,69	21	53,70	15	32,00	19	49,47	17	40,99	93	44,513
44	20	48,91	21	53,70	23	63,47	21	56,52	18	44,29	103	54,093
45	16	33,80	18	42,76	22	59,54	19	49,47	17	40,99	92	43,555
46	16	33,80	19	46,41	18	43,80	15	35,36	20	50,90	88	39,723
47	20	48,91	20	50,06	20	51,67	20	52,99	20	50,90	100	51,219
48	22	56,47	19	46,41	19	47,74	18	45,94	19	47,60	97	48,345
49	22	56,47	19	46,41	22	59,54	21	56,52	21	54,21	105	56,009
50	18	41,36	16	35,47	18	43,80	18	45,94	22	57,51	92	43,555
51	20	48,91	21	53,70	19	47,74	19	49,47	20	50,90	99	50,261
52	15	30,03	16	35,47	16	35,94	13	28,30	16	37,68	76	28,227
53	19	45,14	20	50,06	16	35,94	18	45,94	21	54,21	94	45,471

54	23	60,24	18	42,76	21	55,60	22	60,05	18	44,29	102	53,135
55	17	37,58	17	39,12	16	35,94	15	35,36	20	50,90	85	36,849
56	21	52,69	20	50,06	18	43,80	20	52,99	17	40,99	96	47,387
57	20	48,91	24	64,64	16	35,94	13	28,30	23	60,82	96	47,387
58	18	41,36	22	57,35	23	63,47	24	67,10	24	64,12	111	61,758
59	21	52,69	22	57,35	23	63,47	23	63,57	24	64,12	113	63,674
60	22	56,47	22	57,35	22	59,54	21	56,52	19	47,60	106	56,967
61	21	52,69	17	39,12	19	47,74	17	42,41	12	24,46	86	37,807
62	23	60,24	23	60,99	19	47,74	18	45,94	20	50,90	103	54,093
63	16	33,80	15	31,83	15	32,00	15	35,36	15	34,38	76	28,227
64	18	41,36	19	46,41	19	47,74	17	42,41	20	50,90	93	44,513
65	18	41,36	23	60,99	15	32,00	19	49,47	23	60,82	98	49,303
66	21	52,69	19	46,41	18	43,80	20	52,99	18	44,29	96	47,387

Tabelul A30.4. Rezultatele evaluării finale privind nivelul de implicare a studenților din grupul de control (GC) în contexte de învățare transformativă

ID	V1		V2		V3		V4		V5		Total	
	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T	Scor Brut	Cota T
67	23	63,27	19	50,56	19	52,33	19	52,42	19	51,18	99	54,766
68	14	29,15	14	33,72	14	34,43	18	49,02	16	40,54	76	34,329
69	19	48,10	19	50,56	17	45,17	19	52,42	23	65,37	97	52,989
70	21	55,69	22	60,66	19	52,33	20	55,83	20	54,73	102	57,432
71	21	55,69	14	33,72	18	48,75	19	52,42	21	58,28	93	49,435
72	18	44,31	19	50,56	19	52,33	21	59,23	20	54,73	97	52,989
73	22	59,48	19	50,56	20	55,91	19	52,42	17	44,09	97	52,989
74	17	40,52	17	43,83	18	48,75	19	52,42	15	36,99	86	43,215
75	16	36,73	20	53,93	17	45,17	19	52,42	19	51,18	91	47,657
76	23	63,27	21	57,30	20	55,91	20	55,83	20	54,73	104	59,209
77	22	59,48	18	47,19	19	52,33	18	49,02	19	51,18	96	52,100
78	19	48,10	15	37,09	17	45,17	17	45,62	18	47,64	86	43,215
79	15	32,94	15	37,09	19	52,33	14	35,41	20	54,73	83	40,549
80	22	59,48	22	60,66	19	52,33	19	52,42	19	51,18	101	56,543
81	18	44,31	21	57,30	23	66,66	20	55,83	23	65,37	105	60,097
82	21	55,69	20	53,93	19	52,33	22	62,63	22	61,82	104	59,209
83	21	55,69	20	53,93	18	48,75	20	55,83	18	47,64	97	52,989
84	20	51,90	18	47,19	19	52,33	19	52,42	20	54,73	96	52,100
85	21	55,69	20	53,93	19	52,33	22	62,63	20	54,73	102	57,432
86	17	40,52	21	57,30	16	41,59	17	45,62	20	54,73	91	47,657
87	22	59,48	21	57,30	22	63,07	22	62,63	22	61,82	109	63,652
88	19	48,10	18	47,19	14	34,43	17	45,62	20	54,73	88	44,992
89	22	59,48	19	50,56	18	48,75	17	45,62	14	33,45	90	46,769
90	20	51,90	20	53,93	20	55,91	20	55,83	18	47,64	98	53,877
91	15	32,94	16	40,46	13	30,85	17	45,62	13	29,90	74	32,552
92	23	63,27	15	37,09	20	55,91	14	35,41	14	33,45	86	43,215
93	18	44,31	16	40,46	16	41,59	13	32,01	16	40,54	79	36,995
94	18	44,31	19	50,56	19	52,33	17	45,62	18	47,64	91	47,657
95	18	44,31	17	43,83	17	45,17	16	42,22	17	44,09	85	42,326
96	22	59,48	19	50,56	21	59,49	17	45,62	19	51,18	98	53,877
97	18	44,31	20	53,93	19	52,33	18	49,02	20	54,73	95	51,212
98	22	59,48	20	53,93	20	55,91	18	49,02	20	54,73	100	55,654
99	18	44,31	20	53,93	17	45,17	12	28,61	13	29,90	80	37,883

100	24	67,06	24	67,40	25	73,82	25	72,84	24	68,92	122	75,203
101	18	44,31	23	64,03	21	59,49	19	52,42	17	44,09	98	53,877
102	20	51,90	18	47,19	16	41,59	20	55,83	19	51,18	93	49,435
103	16	36,73	20	53,93	17	45,17	18	49,02	19	51,18	90	46,769
104	15	32,94	17	43,83	17	45,17	18	49,02	17	44,09	84	41,437
105	22	59,48	20	53,93	16	41,59	15	38,81	16	40,54	89	45,880
106	19	48,10	22	60,66	18	48,75	20	55,83	22	61,82	101	56,543
107	16	36,73	18	47,19	14	34,43	16	42,22	20	54,73	84	41,437
108	19	48,10	19	50,56	21	59,49	17	45,62	21	58,28	97	52,989
109	20	51,90	18	47,19	19	52,33	18	49,02	17	44,09	92	48,546
110	20	51,90	20	53,93	16	41,59	18	49,02	22	61,82	96	52,100
111	24	67,06	20	53,93	23	66,66	20	55,83	16	40,54	103	58,320
112	21	55,69	22	60,66	23	66,66	19	52,42	15	36,99	100	55,654
113	19	48,10	20	53,93	18	48,75	18	49,02	19	51,18	94	50,323
114	15	32,94	14	33,72	18	48,75	16	42,22	16	40,54	79	36,995
115	17	40,52	16	40,46	16	41,59	14	35,41	15	36,99	78	36,106
116	19	48,10	22	60,66	19	52,33	20	55,83	20	54,73	100	55,654
117	19	48,10	24	67,40	21	59,49	23	66,03	21	58,28	108	62,763
118	17	40,52	17	43,83	19	52,33	19	52,42	19	51,18	91	47,657
119	22	59,48	18	47,19	17	45,17	18	49,02	19	51,18	94	50,323
120	22	59,48	22	60,66	23	66,66	22	62,63	23	65,37	112	66,317
121	19	48,10	19	50,56	17	45,17	21	59,23	16	40,54	92	48,546
122	15	32,94	11	23,62	10	20,11	14	35,41	14	33,45	64	23,666
123	17	40,52	15	37,09	13	30,85	11	25,20	12	26,35	68	27,221
124	21	55,69	14	33,72	17	45,17	17	45,62	20	54,73	89	45,880
125	20	51,90	21	57,30	20	55,91	22	62,63	23	65,37	106	60,986
126	15	32,94	9	16,89	13	30,85	11	25,20	17	44,09	65	24,555
127	22	59,48	22	60,66	19	52,33	22	62,63	19	51,18	104	59,209
128	23	63,27	21	57,30	19	52,33	22	62,63	16	40,54	101	56,543
129	22	59,48	21	57,30	22	63,07	15	38,81	20	54,73	100	55,654
130	19	48,10	18	47,19	17	45,17	19	52,42	20	54,73	93	49,435
131	20	51,90	20	53,93	18	48,75	16	42,22	20	54,73	94	50,323
132	25	70,85	24	67,40	24	70,24	25	72,84	25	72,46	123	76,091

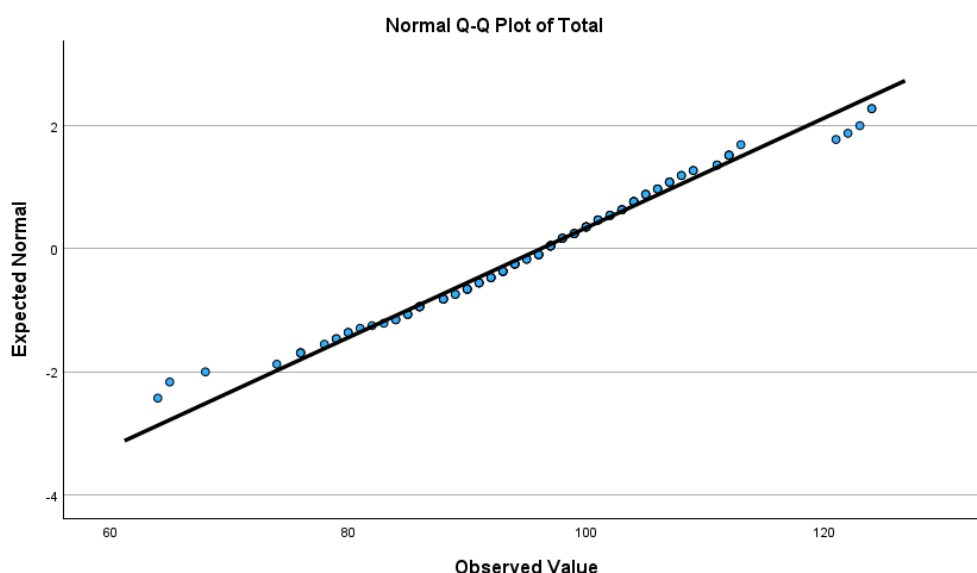
Anexa 31. Rezultatele aplicării testelor statistice (testul de normalitate, testul t și TT U) pentru eșantioane independente asupra mediilor variabilelor din posttest, conform datelor Chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă

Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Total	,055	132	,200 [*]	,985	132	,156
V1	,119	132	<,001	,965	132	,002
V2	,118	132	<,001	,966	132	,002
V3	,116	132	<,001	,977	132	,025
V4	,122	132	<,001	,973	132	,011
V5	,117	132	<,001	,975	132	,017

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

T-Test

Group Statistics

	Grup	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Total	1	66	98,73	10,518	1,295
	2	66	93,64	11,340	1,396

Independent Samples Test

		t-test for Equality of Means							
		t	df	Significance		Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
				One-Sided p	Two-Sided p			Lower	Upper
Total	Equal variances assumed	2,674	130	,004	,008	5,091	1,904	1,324	8,858
	Equal variances not assumed	2,674	129,270	,004	,008	5,091	1,904	1,324	8,858

Independent Samples Effect Sizes

				95% Confidence Interval	
Standardizer ^a			Point Estimate	Lower	Upper
Total	Cohen's d	10,937	,465	,119	,810
	Hedges' correction	11,001	,463	,118	,806
	Glass's delta	11,340	,449	,098	,797

a. The denominator used in estimating the effect sizes.

Cohen's d uses the pooled standard deviation.

Hedges' correction uses the pooled standard deviation, plus a correction factor.

Glass's delta uses the sample standard deviation of the control (i.e., the second) group.

Nonparametric Tests

Hypothesis Test Summary				
	Null Hypothesis	Test	Sig. ^{a,b}	Decision
1	The distribution of V1 is the same across categories of Grup.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,096	Retain the null hypothesis.
2	The distribution of V2 is the same across categories of Grup.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,035	Reject the null hypothesis.
3	The distribution of V3 is the same across categories of Grup.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,019	Reject the null hypothesis.
4	The distribution of V4 is the same across categories of Grup.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,066	Retain the null hypothesis.
5	The distribution of V5 is the same across categories of Grup.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,040	Reject the null hypothesis.

a. The significance level is ,050.
b. Asymptotic significance is displayed.

Independent-Samples Mann-Whitney U Test

V1 across Grup

Independent-Samples Mann-Whitney U Test Summary

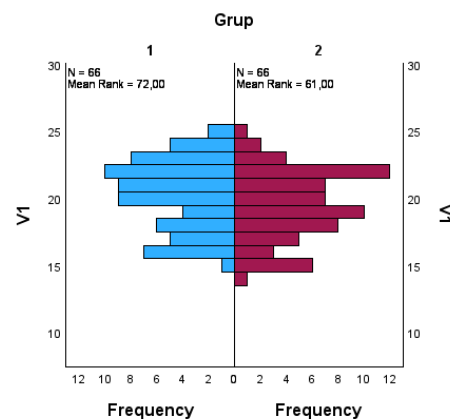
Total N	132
Mann-Whitney U	1815,000
Wilcoxon W	4026,000
Test Statistic	1815,000
Standard Error	218,353
Standardized Test Statistic	-1,662
Asymptotic Sig.(2-sided test)	,096

V2 across Grup

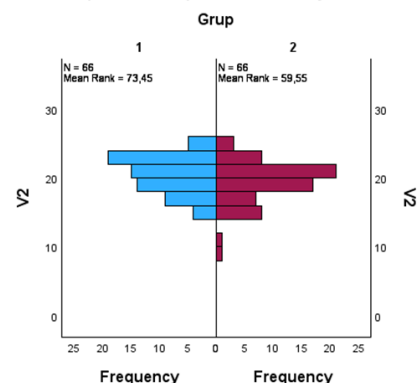
Independent-Samples Mann-Whitney U Test Summary

Total N	132
Mann-Whitney U	1719,000
Wilcoxon W	3930,000
Test Statistic	1719,000
Standard Error	218,287
Standardized Test Statistic	-2,103
Asymptotic Sig.(2-sided test)	,035

Independent-Samples Mann-Whitney U Test

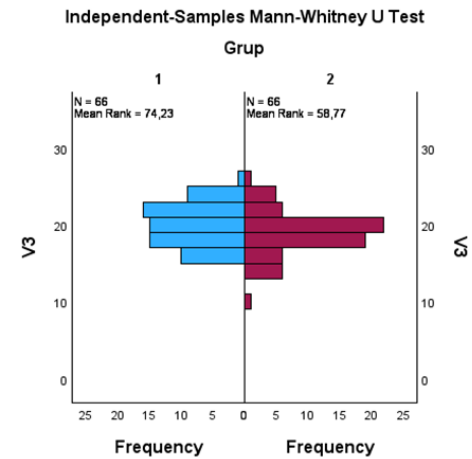
Independent-Samples Mann-Whitney U Test

V3 across Grup

Independent-Samples Mann-Whitney U Test Summary

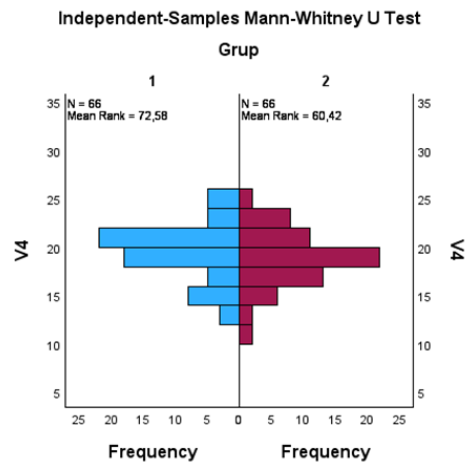
Total N	132
Mann-Whitney U	1668,000
Wilcoxon W	3879,000
Test Statistic	1668,000
Standard Error	218,088
Standardized Test Statistic	-2,339
Asymptotic Sig.(2-sided test)	,019

V4 across Grup

Independent-Samples Mann-Whitney U Test Summary

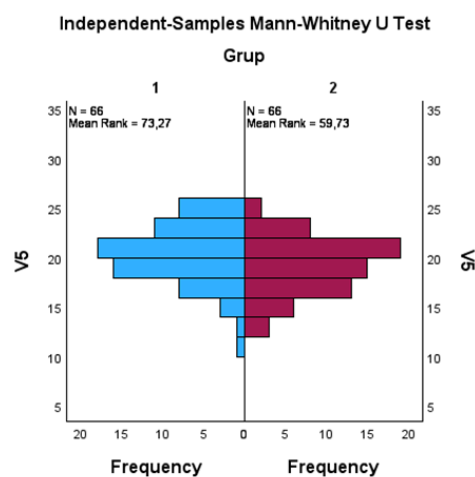
Total N	132
Mann-Whitney U	1776,500
Wilcoxon W	3987,500
Test Statistic	1776,500
Standard Error	218,085
Standardized Test Statistic	-1,841
Asymptotic Sig.(2-sided test)	,066

V5 across Grup

Independent-Samples Mann-Whitney U Test Summary

Total N	132
Mann-Whitney U	1731,500
Wilcoxon W	3942,500
Test Statistic	1731,500
Standard Error	217,907
Standardized Test Statistic	-2,049
Asymptotic Sig.(2-sided test)	,040

Anexa 32. Rezultatele corelării Pearson pentru variabilele din Chestionarul axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă

Correlations

		Correlations					
		Total	V1	V2	V3	V4	V5
Total	Pearson Correlation	1	,741 ^{***}	,824 ^{***}	,821 ^{***}	,838 ^{***}	,724 ^{***}
	Sig. (2-tailed)		<,001	<,001	<,001	<,001	<,001
	N	132	132	132	132	132	132
V1	Pearson Correlation	,741 ^{***}	1	,525 ^{***}	,607 ^{***}	,522 ^{***}	,314 ^{***}
	Sig. (2-tailed)	<,001		<,001	<,001	<,001	<,001
	N	132	132	132	132	132	132
V2	Pearson Correlation	,824 ^{***}	,525 ^{***}	1	,573 ^{***}	,602 ^{***}	,542 ^{***}
	Sig. (2-tailed)	<,001	<,001		<,001	<,001	<,001
	N	132	132	132	132	132	132
V3	Pearson Correlation	,821 ^{***}	,607 ^{***}	,573 ^{***}	1	,645 ^{***}	,437 ^{***}
	Sig. (2-tailed)	<,001	<,001	<,001		<,001	<,001
	N	132	132	132	132	132	132
V4	Pearson Correlation	,838 ^{***}	,522 ^{***}	,602 ^{***}	,645 ^{***}	1	,527 ^{***}
	Sig. (2-tailed)	<,001	<,001	<,001	<,001		<,001
	N	132	132	132	132	132	132
V5	Pearson Correlation	,724 ^{***}	,314 ^{***}	,542 ^{***}	,437 ^{***}	,527 ^{***}	1
	Sig. (2-tailed)	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	
	N	132	132	132	132	132	132

***. Correlation at 0.001 (2-tailed)

Anexa 33. Rezultatele aplicării testelor statistice pentru eșantioane dependente, conform datelor Chestionarului axat pe identificarea gradului de implicare a studenților în situații de învățare transformativă

Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Total	,052	66	,200*	,988	66	,755
V1	,121	66	,017	,951	66	,011
V2	,132	66	,006	,966	66	,071
V3	,118	66	,024	,958	66	,024
V4	,145	66	,001	,958	66	,025
V5	,100	66	,096	,969	66	,099
Total_Initial	,082	66	,200*	,961	66	,036
V1_Initial	,122	66	,016	,967	66	,077
V2_Initial	,138	66	,003	,970	66	,114
V3_Initial	,129	66	,008	,953	66	,014
V4_Initial	,159	66	<,001	,961	66	,038
V5_Initial	,185	66	<,001	,952	66	,012

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

T-Test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Total_Initial	96,44	66	10,364	1,276
	Total	98,73	66	10,518	1,295

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Significance	
				One-Sided p	Two-Sided p
Pair 1	Total_Initial & Total	66	,627	<,001	<,001

Paired Samples Test

		Paired Differences					Significance		
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	
					Lower	Upper			
Pair 1	Total_Initial - Total	-2,288	9,018	1,110	-4,505	-,071	-2,061	65	
									One-Sided p Two-Sided p
									,022 ,043

Paired Samples Effect Sizes

		Standardizer ^a		Point Estimate	95% Confidence Interval	
					Lower	Upper
Pair 1	Total_Initial - Total	Cohen's d	9,018	-,254	-,498	-,008
		Hedges' correction	9,123	-,251	-,492	-,008

a. The denominator used in estimating the effect sizes.

Cohen's d uses the sample standard deviation of the mean difference.

Hedges' correction uses the sample standard deviation of the mean difference, plus a correction factor.

Nonparametric Tests

Hypothesis Test Summary

	Null Hypothesis	Test	Sig. ^{a,b}	Decision
1	The median of differences between V1_Initial and V1 equals 0.	Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test	,364	Retain the null hypothesis.

a. The significance level is ,050.

b. Asymptotic significance is displayed.

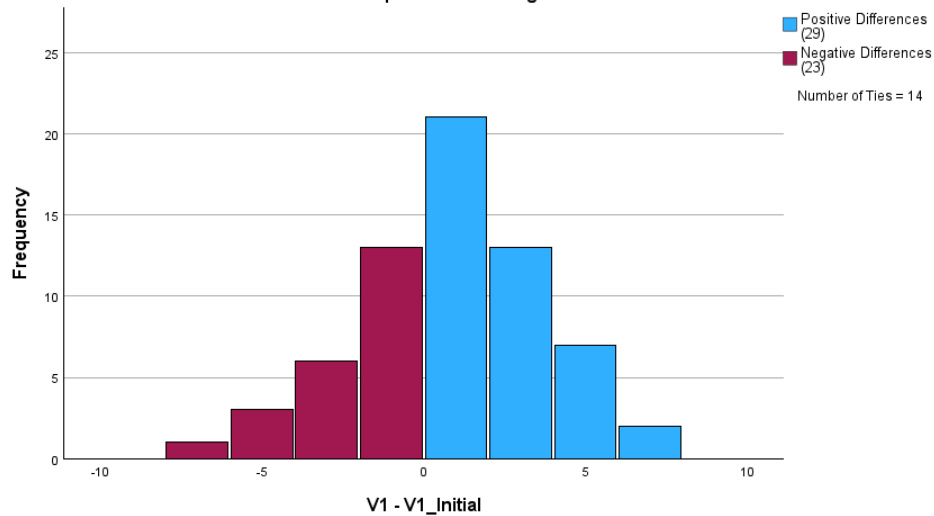
Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test

V1_Initial, V1

Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test Summary

Total N	66
Test Statistic	788,000
Standard Error	109,157
Standardized Test Statistic	,907
Asymptotic Sig.(2-sided test)	,364

Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test

Nonparametric Tests

Hypothesis Test Summary

	Null Hypothesis	Test	Sig. ^{a,b}	Decision
1	The median of differences between V2_Initial and V2 equals 0.	Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test	,013	Reject the null hypothesis.

a. The significance level is ,050.

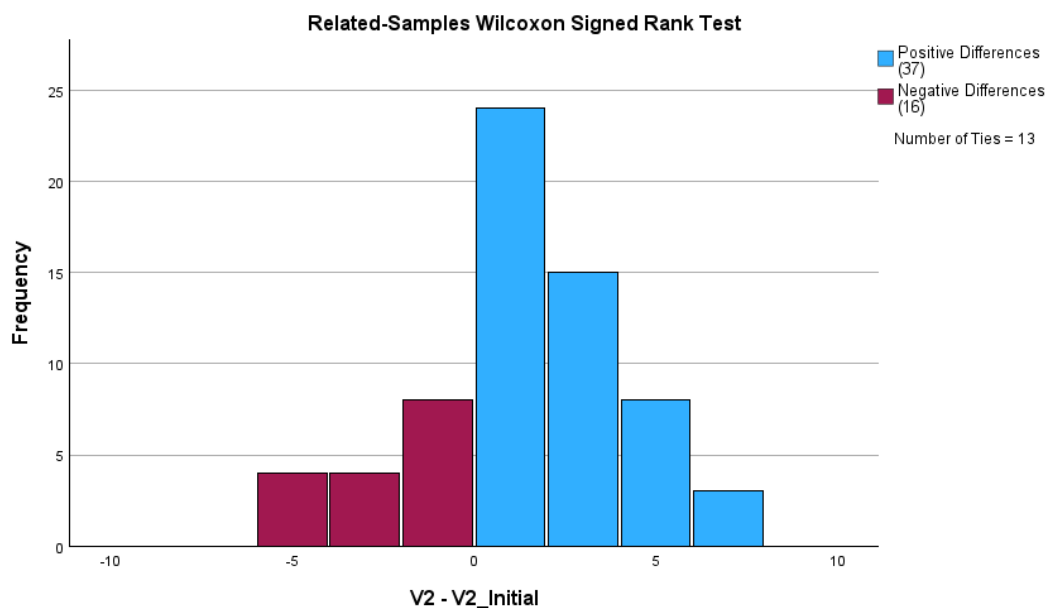
b. Asymptotic significance is displayed.

Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test

V2_Initial, V2

Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test Summary

Total N	66
Test Statistic	993,000
Standard Error	112,280
Standardized Test Statistic	2,471
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,013

Nonparametric Tests

Hypothesis Test Summary

	Null Hypothesis	Test	Sig. ^{a,b}	Decision
1	The median of differences between V3_Initial and V3 equals 0.	Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test	,341	Retain the null hypothesis.

a. The significance level is ,050.

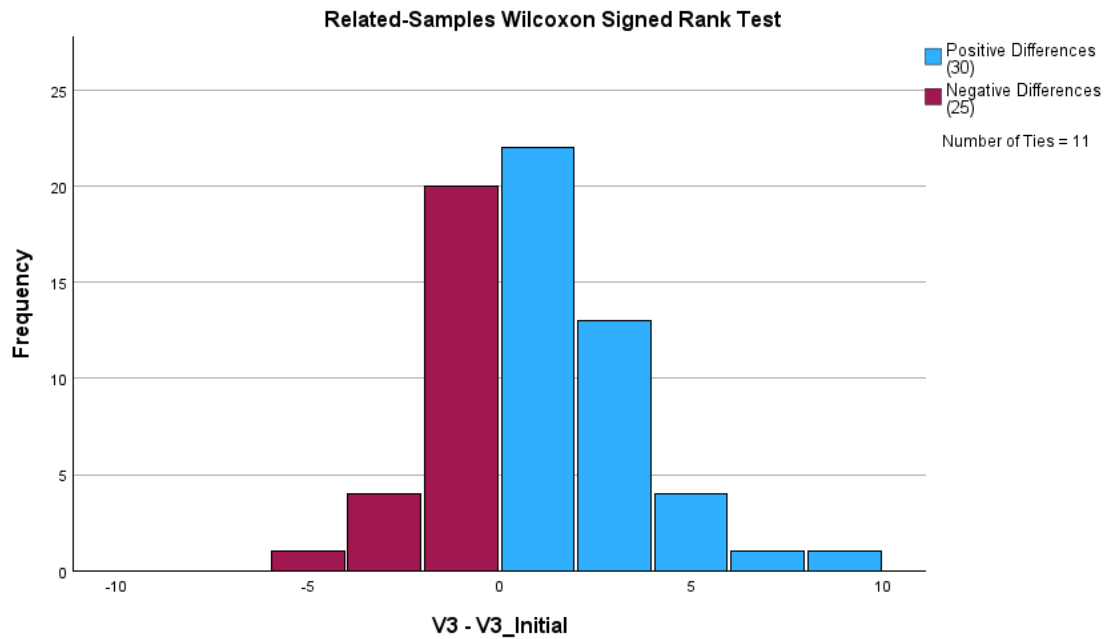
b. Asymptotic significance is displayed.

Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test

V3_Initial, V3

Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test Summary

Total N	66
Test Statistic	882,500
Standard Error	118,230
Standardized Test Statistic	,952
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,341

Nonparametric Tests

Hypothesis Test Summary				
	Null Hypothesis	Test	Sig. ^{a,b}	Decision
1	The median of differences between V4_Initial and V4 equals 0.	Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test	,492	Retain the null hypothesis.

a. The significance level is ,050.

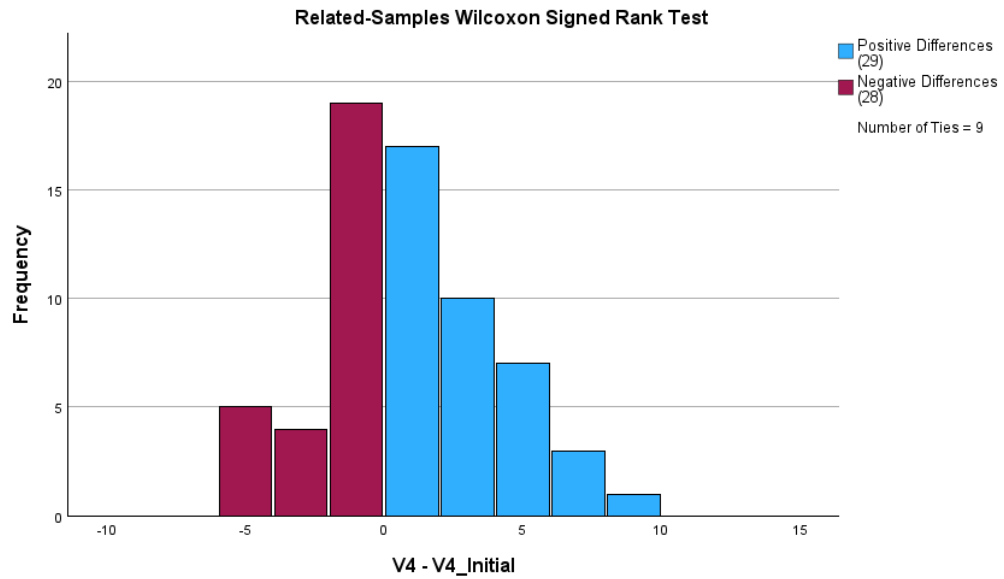
b. Asymptotic significance is displayed.

Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test

V4_Initial, V4

Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test Summary	
Total N	66
Test Statistic	912,500
Standard Error	125,040
Standardized Test Statistic	,688
Asymptotic Sig.(2-sided test)	,492

Hypothesis Test Summary

	Null Hypothesis	Test	Sig. ^{a,b}	Decision
1	The median of differences between V5 and V5_Initial equals 0.	Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test	,098	Retain the null hypothesis.

a. The significance level is ,050.

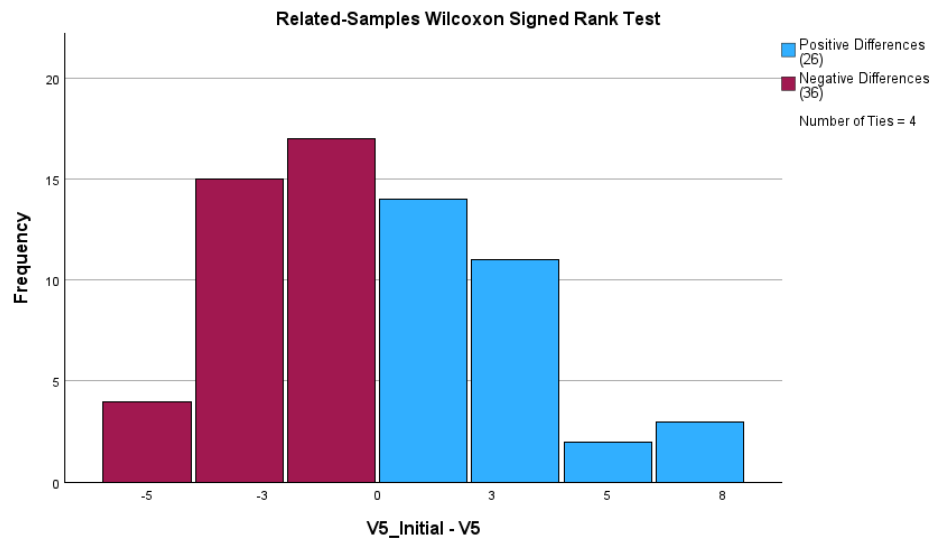
b. Asymptotic significance is displayed.

Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test

V5, V5_Initial

Related-Samples Wilcoxon Signed Rank Test Summary

Total N	66
Test Statistic	742,000
Standard Error	141,655
Standardized Test Statistic	-1,655
Asymptotic Sig.(2-sided test)	,098

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnata Repeșco Gabriela, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat cu tema „*Dezvoltarea gândirii independente a studenților în contextul învățării transformative*” sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Repeșco Gabriela

Semnătura:

Data: 25.09.2026

CV-ul AUTORULUI

Nume: REPEȘCO

Prenume: Gabriela

Data nașterii: 21.10.1995

Locul nașterii: mun. Chișinău

Cetățenie: Republica Moldova

Studii:

- **2020 – 2023:** Studii superioare de doctorat (ciclul III), Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Școala doctorală „Științe ale educației”. Specialitatea: 531.01 – Teoria generală a educației.
- **2018 – 2020:** Studii superioare de master (ciclul II), Universitatea de Stat din Tiraspol (cu sediul la Chișinău). Domeniul de formare profesională: Științe ale educației. Programul: Psihologia socială și a familiei. Calificarea: Master în științe ale educației.
- **2014 – 2018:** Studii superioare de licență (ciclul I), Universitatea de Stat din Tiraspol (cu sediul la Chișinău). Domeniul de formare profesională: Științe ale educației. Programul: Pedagogie în învățământul primar și psihopedagogie. Calificarea: Licențiat în științe ale educației.

Stagii:

- **01.12.2021 – 24.12.2022:** Stagiul de formare profesională continuă la programul/ specialitatea „*Tehnologii digitale pentru predare*” (75 ore / 10 credite ECTS), Centrul Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație (CTICE) / Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.
- **01.12.2021 – 24.12.2022:** Stagiul de formare profesională continuă la programul „*Educație prin cercetare*” (75 ore / 10 credite ECTS), Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Activitate didactică / profesională:

- **01.09.2020 – 31.08.2022:** Asistent universitar (cumul intern), Catedra Psihopedagogie și Educație Preșcolară, Universitatea de Stat din Tiraspol (cu sediul la Chișinău).

Domenii de interes științific: Teoria generală a educației; Dezvoltarea gândirii independente a studenților; Învățarea transformativă în învățământul superior; Psihopedagogia orientării și consilierii în cariera didactică.

Participări în proiecte științifice naționale:

- **01.01.2022 – 31.12.2022:** Executor în cadrul Proiectului de cercetare pentru studenții ciclului III: „*Repere teoretice și metodologice ale reconfigurării procesului educațional din perspectiva noilor abordări în științele educației*”. Tema proiectului individual: *Aspecte epistemico-praxiologice ale dezvoltării gândirii independente la studenți în contextul învățării transformative*. Specialitatea: 531.01 – Teoria generală a educației, Universitatea de Stat din Tiraspol, Școala Doctorală „Științe ale Educației”.
- **01.01.2019 – 31.12.2019:** Executor în cadrul Proiectului de cercetare științifică pentru studenți: „*Dinamica relației dintre orientările valorice și succesul activităților de învățare a adolescenților și tinerilor*”, Universitatea de Stat din Tiraspol.

Participări la manifestări științifice la tema tezei:

- *Conferințe internaționale:*
  1. Conferința științifică internațională „Orientări creative în învățământul și cercetarea românească la 30 de ani de la Revoluție”, Bacău, România, **cu prezentarea comunicării:**

- „Relația dintre valori și gândirea independentă la tinerii moderni”, 02 decembrie 2019.
2. Conferința internațională de psihologie aplicată „Actualități și Perspective în Cercetarea Psihologică”, Ediția a II-a, Universitatea de Stat din Moldova, **cu prezentarea comunicării:** „Experiențe de valorificare a învățării transformative în școala superioară modernă”, Chișinău, 29–30 noiembrie 2022.
  3. The 2nd International „Conference on Education in the Digital Era”, Danubius University of Galați, Romania, **with the presentation:** „Integrated educational platforms in modern higher education”, 27–28 July 2023.
  4. Conferința științifică internațională „Învățământul superior: tradiții, valori, perspective”, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, **cu prezentarea comunicării:** „Evaluarea critică a propriilor viziuni: abordări teoretice și aplicații practice”, 29–30 septembrie 2023.
  5. Conferința științifică internațională „Știință, Educație, Cultură”, dedicată aniversării a 33-a a Universității de Stat din Comrat, Universitatea de Stat din Comrat, **cu prezentarea comunicării:** „Firescul insatisfacției de sine în procesul învățării transformative”, Comrat, 9 februarie 2024.
  6. Conferința științifică internațională „Valorificarea neuroștiințelor în dezvoltarea personală”, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, **cu prezentarea comunicării:** „Perspective neuropsihologice ale manifestării gândirii independente în contextul învățării transformative”, 7–8 noiembrie 2025.
  7. Simpozionul cu participare internațională „Kreatikon: Creativitate-Formare-Performanță”, Ediția a XXI-a, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, România, **cu prezentarea comunicării:** „Planificarea unei serii de acțiuni în procesul învățării transformative cu impact asupra evoluției gândirii independente”, 23–26 aprilie 2026.
- *Conferințe naționale cu participare internațională:*
    1. Conferința științifică națională cu participare internațională „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”, **cu prezentarea comunicării:** „Valori, convingeri și gândirea independentă în evoluție la adolescenții moderni”, 27–28 septembrie 2019.
    2. Conferința națională cu participare internațională „Educația din perspectiva conceptului Clasa Viitorului”, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, **cu prezentarea comunicării:** „Impactul competenței digitale a cadrului didactic asupra eficienței creării contextelor de învățare transformativă”, 27 noiembrie 2020.
    3. Conferința științifică națională cu participare internațională „Cultura cercetării pedagogice: provocări și tendințe contemporane”, Ediția I, Universitatea de Stat din Tiraspol, **cu prezentarea comunicării:** „Reflecții psihologice asupra învățării eficiente la studenți”, Chișinău, 5–6 iunie 2021.
    4. Conferința științifică națională cu participare internațională „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”, Universitatea de Stat din Tiraspol, **cu prezentarea comunicării:** „Aspecte metodologice ale dezvoltării gândirii independente în contextul învățării transformative”, Chișinău, 1–2 octombrie 2021.
    5. Conferința științifică națională cu participare internațională „Educația în fața noilor provocări”, Universitatea de Stat din Tiraspol, **cu prezentarea comunicării:** „Pertinența strategiilor de monitorizare a diferitelor tipuri de învățare în dezvoltarea gândirii independente la adolescenții din mediul academic”, Chișinău, 5–6 noiembrie 2021.

6. Conferința națională cu participare internațională: Conferința republicană a cadrelor didactice, Universitatea de Stat din Tiraspol, **cu prezentarea comunicării:** „*Motivația studenților pentru activitatea de învățare independentă*”, Chișinău, 26–27 februarie 2022.
7. Simpozionul național cu participare internațională „Kreatikon: Creativitate-Formare-Performanță”, Ediția a XVIII-a, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, **cu prezentarea comunicării:** „*Intervenții strategice de autoexaminare a propriei cunoașteri*”, 30 martie – 01 aprilie 2023.
8. Simpozionul național cu participare internațională „Kreatikon: Creativitate-Formare-Performanță”, Ediția a XIX-a, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, **cu prezentarea comunicării:** „*Reziliența în fața provocărilor noilor roluri: perspective asupra învățării transformative și dezvoltării personale*”, 28–30 martie 2024.
9. Simpozionul național cu participare internațională „Kreatikon: Creativitate-Formare-Performanță”, Ediția a XX-a, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, **cu prezentarea comunicării:** „*Explorarea noilor roluri și acțiuni în procesul învățării transformative: abordare teoretico-praxiologică*”, 3–6 aprilie 2025.
- **Conferințe naționale:**
  1. Conferința republicană a cadrelor didactice, **cu prezentarea comunicării:** „*Valențele învățării transformative în dezvoltarea gândirii independente la studenți*”, 1–2 martie 2019.
  2. Conferința republicană a cadrelor didactice, **cu prezentarea comunicării:** „*Potențialul învățării transformative în dezvoltarea gândirii independente la adolescenți*”, 28–29 februarie 2020.
  3. Conferința științifică a studenților, Ediția a LXIX-a, **cu prezentarea comunicării:** „*Valorile și gândirea independentă la tineri*”, 13 mai 2020.
  4. Conferința republicană a cadrelor didactice, Universitatea de Stat din Tiraspol, **cu prezentarea comunicării:** „*Tangențe și discrepanțe dintre gândirea independentă și alte tipuri de gândire*”, 27–28 februarie 2021.
  5. Conferința republicană a cadrelor didactice, Universitatea de Stat din Tiraspol, **cu prezentarea comunicării:** „*Mecanismele psihice ale gândirii independente*”, 27–28 februarie 2021.

Lucrări științifice și științifico-metodice publicate: 41 de publicații în total, dintre care **27 la tema tezei de doctor**: 1 suport de curs universitar; 6 articole în reviste științifice (naționale și internaționale); 7 lucrări publicate în culegerile manifestărilor științifice internaționale; 13 lucrări publicate în culegerile manifestărilor științifice naționale.

Premii, mențiuni, distincții, titluri onorifice etc.:

- Bursa de excelență a Guvernului Republicii Moldova pentru studenții-doctoranzi pe anul 2023 (acordată prin Hotărârea Guvernului nr. 30 din 01.02.2023).

Cunoașterea limbilor:

- Limba română – maternă;
- Limba engleză – nivel intermediar / B1 (certificat de competență lingvistică, obținut în perioada studiilor de doctorat);
- Limba rusă – nivel B2 (utilizator independent).

Date de contact de serviciu: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, str. Ion Creangă 1, mun. Chișinău; tel: 060314597; e-mail: repesco.gabriela@upsc.md